

Materialsamling

Oplæg om gruppesøgsmål

Morten Bjerregaard

Advokat (H)

Danske Procedureadvokater 28.10.2021

BJERREGAARD

ADVOKATFIRMA

Indholdsfortegnelse

Lovgrundlag og forarbejder	Side
L 41 - 2006-07: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love	4

Retspraksis	Navn	Relevant for	Side
U 2000.1575 H	Hafnia Holding	§ 254 b, stk. 1, nr. 7: Grupperepræsentant	58
U 2011.1596 V	Vindmøllepark	§ 254 b, stk. 1, nr. 1: Kravet om ensartethed § 254 b, stk. 1, nr. 5: Bedste måde at behandle kravene på	63
U 2012.2938 H	Foreningen Watzerath Parken	§ 254 b, stk. 1, nr. 7: Grupperepræsentant § 254 e, stk. 2: Sikkerhedsstillelse	67
U 2012.1561 V	Jyske Invest og Jyske Bank	§ 254 b, stk. 1, nr. 1: Kravet om ensartethed § 254 b, stk. 1, nr. 5: Bedste måde at behandle kravene på § 254 e, stk. 4: Rammen for gruppessøgsmålet	77
U 2014.487 H	Foreningen Gruppessøgsmål.nu	§ 254 e, stk. 4: Rammen for gruppessøgsmålet	81
U 2016.104 Ø	Roskilde Bank	§ 254 b, stk. 1, nr. 1: Kravet om ensartethed § 254 b, stk. 1, nr. 5: Bedste måde at behandle kravene på § 254 e, stk. 4: Rammen for gruppessøgsmålet	82

BJERREGAARD

A D V O K A T F I R M A

U 2017.2327 V	Garantloekken	<p>§ 254 b, stk. 1, nr. 1: Kravet om ensartethed</p> <p>§ 254 b, stk. 1, nr. 5: Bedste måde at behandle kravene på</p> <p>§ 254 b, stk. 1, nr. 7: Grupperepræsentant</p> <p>§ 254 e, stk. 2: Sikkerhedsstillelse</p> <p>§ 254 e, stk. 4: Rammen for gruppesøgsmålet</p>	85
U 2017.2439 H	NT 2014 ApS	<p>§ 254 b, stk. 1, nr. 7: Grupperepræsentant</p> <p>§ 254 e, stk. 2: Sikkerhedsstillelse</p>	110
U 2018.3361 Ø	Ap Pension	<p>§ 254 b, stk. 1, nr. 1: Kravet om ensartethed</p> <p>§ 254 b, stk. 1, nr. 5: Bedste måde at behandle kravene på</p>	117
U 2019.962 Ø	OW Bunker	<p>§ 254 b, stk. 1, nr. 1: Kravet om ensartethed</p> <p>§ 254 b, stk. 1, nr. 5: Bedste måde at behandle kravene på</p> <p>§ 254 b, stk. 1, nr. 7: Grupperepræsentant</p> <p>§ 254 e, stk. 2: Sikkerhedsstillelse</p> <p>§ 254 e, stk. 4: Rammen for gruppesøgsmålet</p>	120
Københavns byret dom afsagt den 13. januar 2021	Hellerup Finans	<p>§ 254 b, stk. 1, nr. 1: Kravet om ensartethed</p> <p>§ 254 b, stk. 1, nr. 5: Bedste måde at behandle kravene på</p>	127
U 2020.2851 H	Digital tinglysning		130

Dokumenter Samling 2006-07 lovforslag L 41 Som fremsat

L 41 Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love.

(Gruppesøgsmål m.v.).

Af: Justitsminister Lene Espersen (KF)

Udvalg: Retsudvalget

Samling: 2006-07

Status: Stadfæstet

Lovforslag som fremsat

Fremsat: 10-10-2006

Fremsat: 10-10-2006	Lovforslag som fremsat
	 20061_l41_som_fremsat (html)

L 41 (som fremsat): Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. (Gruppesøgsmål m.v.).

Fremsat den 10. oktober 2006 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love

(Gruppesøgsmål m.v.)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. xxx af 5. oktober 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 225, stk. 3, 2. pkt., ændres »stk. 4 og 5« til: »stk. 3 og 4«.

2. § 226, stk. 2, ophæves.
Stk. 3-5 bliver herefter stk. 2-4.

3. I § 226, stk. 3, der bliver stk. 2, udgår i 1. og 2. pkt. »efter stk. 1 og 2«.

4. I § 226, stk. 4, der bliver stk. 3, udgår i 1. pkt. »efter stk. 1 og 2«.

5. § 227, stk. 2, ophæves, og stk. 3, der bliver stk. 2, affattes således:

» *Stk. 2.* Reglerne i § 226, stk. 2-4, finder tilsvarende anvendelse.«

6. § 249, stk. 2, affattes således:

- » *Stk. 2.* Sagsøgte kan under sagen fremsætte modkrav med påstand om dom for modkravet eller en del af dette, såfremt
- 1) der er værneting for modkravet her i landet eller kravet udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som sagsøgerens krav støttes på, og
  - 2) modkravet kan behandles efter samme processuelle regler som sagsøgerens krav.«

7. § 249, stk. 3, 3. pkt., ophæves.

8. I § 254, 1. pkt., ændres »er anlagt« til: »verserer«.

9. I § 254 indsættes som *stk. 2* :

» *Stk. 2.* Retten kan efter anmodning fra en part henvise en sag i 1. instans til behandling ved en anden ret, hvis sagen efter indhentet udtalelse fra den anden ret findes mest hensigtsmæssigt at kunne behandles i forbindelse med en anden sag, der verserer ved den anden ret, jf. dog § 247, stk. 1. På samme måde kan en landsret henvise en ankesag til behandling ved den anden landsret.«

10. Efter kapitel 23 indsættes:

»Kapitel 23 a

Gruppesøgsmål

§ 254 a. Ensartede krav, som fremsættes på vegne af flere personer, kan behandles under et gruppesøgsmål efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 2. Reglerne i dette kapitel gælder ikke for de i kapitel 42, 42 a, 43, 43 a, 43 b, 44 og 88 omhandlede sager.

§ 254 b. Gruppesøgsmål kan anlægges, når

- 1) der foreligger ensartede krav som nævnt i § 254 a,
- 2) der er værneting for alle kravene her i landet,
- 3) retten er værneting for ét af kravene,
- 4) retten er saglig kompetent med hensyn til ét af kravene,
- 5) gruppesøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på,
- 6) gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde og
- 7) der kan udpeges en grupperepræsentant, jf. § 254 c.

Stk. 2. Har retten ikke saglig kompetence til at behandle alle kravene under en selvstændig sag, kan retten henvise sagen til afgørelse ved en domstol, der har saglig kompetence til at behandle mindst ét krav.

§ 254 c. Gruppesøgsmål føres af en grupperepræsentant på gruppens vegne. Grupperepræsentanten udpeges af retten. Som grupperepræsentant kan, jf. dog stk. 2, udpeges

- 1) et medlem af gruppen,
- 2) en forening, privat institution eller anden sammenslutning, når søgsmålet falder inden for rammerne af sammenslutningens formål, eller
- 3) en offentlig myndighed, der ved lov er bemyndiget til det.

Stk. 2. I gruppesøgsmål efter § 254 e, stk. 8, kan som grupperepræsentant kun udpeges en offentlig myndighed, der ved lov er bemyndiget til det.

Stk. 3. Grupperepræsentanten skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen.

Stk. 4. Adgangen til at være grupperepræsentant ophører ikke alene af den grund, at der efter sagens anlæg sker forandringer i de omstændigheder, der er nævnt i stk. 1.

§ 254 d. Gruppesøgsmål anlægges ved indlevering af stævning til retten, jf. § 348.

Stævningen kan indleveres af enhver, der efter § 254 c, stk. 1, kan udpeges som grupperepræsentant. Ud over, hvad der fremgår af § 348, skal stævningen indeholde

- 1) en beskrivelse af gruppen,
- 2) oplysninger om, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen, og
- 3) et forslag til grupperepræsentant, der er villig til at påtage sig hvervet.

Stk. 2. Opfylder stævningen ikke kravene i stk. 1, og er den herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, finder § 349 tilsvarende anvendelse.

§ 254 e. Retten udpeger en grupperepræsentant, hvis betingelserne i §§ 254 b og 254 c er opfyldt.

Stk. 2. Retten kan i forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten og/eller efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet, jf. stk. 6 og 8, bestemme, at grupperepræsentanten skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, grupperepræsentanten kan blive pålagt at betale til modparten. Sikkerhedens art og størrelse fastsættes af retten. Stilles sikkerheden ikke, og udpeges der ikke en anden grupperepræsentant, afvises sagen.

Stk. 3. Retten kan senere udpege en ny grupperepræsentant, hvis det er påkrævet. I gruppesøgsmål med tilmelding, jf. stk. 6, skal retten tage stilling til, om det er påkrævet at udpege en ny grupperepræsentant, hvis mindst halvdelen af de gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, anmoder herom og anmodningen er ledsaget af et forslag til ny grupperepræsentant, der er villig til at påtage sig hvervet.

Stk. 4. Retten fastlægger rammen for gruppesøgsmålet. Retten kan senere ændre rammen, hvis det er påkrævet.

Stk. 5. Gruppesøgsmålet omfatter de gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, jf. stk. 6 og 7, medmindre retten bestemmer, at gruppesøgsmålet skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke har framelde sig gruppesøgsmålet, jf. stk. 8.

Stk. 6. Retten fastsætter en frist for ved skriftlig meddelelse at tilmelde sig gruppesøgsmålet. Retten bestemmer, hvortil tilmelding skal ske. Retten kan undtagelsesvis tillade, at tilmelding sker efter fristens udløb, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 7. Retten kan bestemme, at tilmelding til gruppesøgsmålet skal være betinget af, at gruppemedlemmet stiller en af retten fastsat sikkerhed for sagsomkostninger, medmindre gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, eller gruppesøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces efter §§ 327-329 og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelserne efter § 325. Justitsministeren meddeler efter ansøgning fra grupperepræsentanten, om gruppesøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces efter §§ 328 og 329. § 327, stk. 4, 2. og 3. pkt., § 328, stk. 5, 2. pkt., og § 329, 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 8. Såfremt gruppesøgsmålet vedrører krav, hvor det er klart, at kravene på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål, og det må antages, at et gruppesøgsmål med tilmelding ikke vil være en hensigtsmæssig måde at behandle kravene på, kan retten efter anmodning fra grupperepræsentanten bestemme, at gruppesøgsmålet skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke har framelde sig gruppesøgsmålet. Retten fastsætter en frist for ved skriftlig meddelelse at framelde sig gruppesøgsmålet. Retten bestemmer, hvortil framelde skal ske. Retten kan undtagelsesvis tillade, at framelde sker efter fristens udløb, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 9. De personer, hvis krav falder inden for rammen af gruppesøgsmålet, skal underrettes om de i stk. 1-8 nævnte forhold og om retsvirkningerne af at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet. Underretningen gives på den måde, som retten bestemmer. Retten kan bestemme, at underretningen helt eller delvis skal ske ved offentlig bekendtgørelse. Retten kan pålægge grupperepræsentanten at foretage underretningen. Udgifterne ved underretningen betales foreløbig af grupperepræsentanten.

§ 254 f. Som parter i gruppesøgsmålet anses grupperepræsentanten og gruppens modpart.

Stk. 2. Rettens afgørelser i gruppesøgsmålet har bindende virkning for de gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet. Med hensyn til afgørelser om modkrav gælder dette dog kun krav, som udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som gruppemedlemmernes krav støttes på. I gruppesøgsmål efter § 254 e, stk. 8, har rettens afgørelser kun bindende virkning for gruppemedlemmer, der ved sagens anlæg kunne have været sagsøgt her i landet vedrørende det pågældende krav.

Stk. 3. Et gruppemedlem kan pålægges at betale sagsomkostninger til modparten og/eller grupperepræsentanten. Ved afgørelser efter 1. pkt. går modpartens krav forud for grupperepræsentantens. Gruppemedlemmet kan højst pålægges at betale sagsomkostninger med et beløb som fastsat i medfør af § 254 e, stk. 7, med tillæg af beløb, der gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode.

Stk. 4. I det omfang sagsomkostninger, der pålægges et gruppemedlem, som opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, ikke er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, betales sagsomkostningerne af statskassen, hvis gruppesøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces i §§ 327-329, dog højst med et beløb som fastsat i medfør af § 254 e, stk. 7.

Stk. 5. Reglerne i §§ 298, 300, 301, stk. 1, 302, 305 og 344, stk. 2, 2. pkt., jf. 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse for gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet.

§ 254 g. Opstår der spørgsmål om at hæve eller afvise gruppesøgsmålet, skal gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, underrettes, medmindre underretning er åbenbart overflødig. Retten kan bestemme, at der skal ske underretning i andre tilfælde, herunder når der opstår spørgsmål om at godkende et forlig. Reglerne i § 254 e, stk. 9, 2.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Såfremt gruppesøgsmålet hæves eller afvises, kan et gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, ved skriftlig meddelelse til retten inden 4 uger indtræde som part for så vidt angår den pågældendes krav og videreføre sagen efter reglerne om individuelle søgsmål. Det samme gælder, hvis retten i medfør § 254 e, stk. 4, 2. pkt., bestemmer, at et krav ikke skal være omfattet af gruppesøgsmålet.

§ 254 h. Forlig, som grupperepræsentanten indgår om krav, der er omfattet af gruppesøgsmålet, opnår gyldighed, når forliget er godkendt af retten. Retten godkender forliget, medmindre der ved forliget sker usaglig forskelsbehandling af gruppemedlemmer, eller forliget i øvrigt er åbenbart urimeligt. Gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, skal underrettes om rettens godkendelse af et forlig. Reglerne i § 254 e, stk. 9, 2.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

§ 254 i. Retten underretter gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, om sagens afgørelse. Reglerne i § 254 e, stk. 9, 2. og 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse. Retten meddeler efter anmodning gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, en ekstraktudskrift af dommen.

§ 254 j. Ankes en dom i et gruppesøgsmål af grupperepræsentanten, finder § 254 e, stk. 5-9, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Anker grupperepræsentanten ikke, kan anke iværksættes af enhver, der efter § 254 c, stk. 1 og 2, kan udpeges som grupperepræsentant, og §§ 254 b, stk. 1, nr. 1, 5 og 7, og 254 e, stk. 1 og stk. 4-9, finder tilsvarende anvendelse. Anker grupperepræsentanten en del af en dom, finder 1. pkt. anvendelse på de øvrige dele af dommen.

Stk. 3. Ankes en dom i et gruppesøgsmål af gruppens modpart, behandles anken efter reglerne om gruppesøgsmål.

Stk. 4. Reglerne i §§ 254 c, 254 e, stk. 2 og 3, og 254 f-254 i finder tilsvarende anvendelse under anken. Reglerne i § 368, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder ikke anvendelse.

§ 254 k. Et gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, og hvis krav ikke er omfattet af en anke efter § 254 j, kan anke en dom i et gruppesøgsmål for så vidt angår den pågældendes krav. Anke eller ansøgning om anketilladelse anses som rettidig, såfremt ankestævningen eller ansøgningen om anketilladelse indleveres senest 4 uger efter udløbet af den almindelige frist herfor.«

11. I § 378, stk. 4, ændres »domsforhandles« til: »hovedforhandles«.

12. I § 400, stk. 3, indsættes efter »kapitel«: »23 a,«.

13. I § 696, 1. pkt., ændres »Domsforhandling« til: »Hovedforhandling«.

§ 2

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 2 ændres i stk. 1 og 3 steder i stk. 4 »domsforhandlingen« til: »hovedforhandlingen«.

2. I § 2, stk. 5, 1. pkt., ændres »domsforhandling« til: »hovedforhandling«.

3. I § 49, stk. 2, indsættes som nr. 10 :

»10) Første ekstraktudskrift af en dom i et gruppesøgsmål til gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet.«

§ 3

I lov nr. 401 af 26. juni 1998 om Domstolsstyrelsen, som ændret ved § 29 i lov nr. 388 af 30. maj 2000, § 1 i lov nr. 1156 af 19. december 2003 og § 2 i lov nr. 552 af 24. juni 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 4, stk. 2, 5. pkt., ændres »Landsarbejdsrådet« til: »Beskæftigelsesrådet«.

§ 4

I lov nr. 1389 af 21. december 2005 om markedsføring, som ændret ved § 102 i lov nr. 538 af 8. juni 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 28 indsættes som stk. 2 :

» Stk. 2 . Forbrugerombudsmanden kan udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, jf. retsplejelovens kapitel 23 a.«

§ 5

I lov om finansiel virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 286 af 4. april 2006, som ændret ved § 1 i lov nr. 527 af 7. juni 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 348, stk. 1, indsættes som 3. pkt. :

»Forbrugerombudsmanden kan udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, jf. retsplejelovens kapitel 23 a.«

§ 6

I lov om investeringsforeninger og specialforeninger samt andre kollektive investeringsordninger m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 55 af 31. januar 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 120, stk. 1, indsættes som 3. pkt. :

»Forbrugerombudsmanden kan udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, jf. retsplejelovens kapitel 23 a.«

§ 7

I lov om værdipapirhandel m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 479 af 1. juni 2006, som ændret ved § 2 i lov nr. 527 af 7. juni 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 3, stk. 3, indsættes som 3. pkt. :

»Forbrugerombudsmanden kan udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, jf. retsplejelovens kapitel 23 a.«

§ 8

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2008.

Stk. 2. Retsplejelovens kapitel 23 a som affattet ved denne lovs § 1, nr. 10, finder anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden.

§ 9

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. § 3 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland.

Stk. 3. §§ 5-7 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse		
1.	Indledning og baggrund	6
2.	Gældende ret	7
3.	Lovforslagets udformning	8
3.1.	Generelt om gruppesøgsmål	8
3.2.	Tilmelding og framelding	14
3.3.	Grundlæggende betingelser for gruppesøgsmål	16
3.4.	Grupperepræsentanten	18
3.5.	Sagens anlæg	21
3.6.	Sagsomkostninger, sikkerhedsstillelse og fri proces	25
3.7.	Gruppemedlemmernes stilling under sagen	26
3.8.	Individuelle spørgsmål. Undergrupper	29
3.9.	Forlig	29
3.10.	Appel	30
3.11.	Fuldbyrdelse	31
3.12.	Sammenlægning af krav i øvrigt	31
4.	Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.	32
5.	Høring	33

1. Indledning og baggrund

Formålet med lovforslaget er at indføre regler om gruppesøgsmål i dansk ret. Gruppesøgsmål er en særlig procesform, der er udformet med henblik på under én sag at behandle flere €" og navnlig et større antal €" ensartede krav. Betegnelsen »gruppesøgsmål« sigter til, at søgsmålet angår krav, som tilkommer en flerhed af personer, og hvor en repræsentant for denne gruppe (ikke de enkelte gruppemedlemmer) anses som part i søgsmålet.

Lovforslaget indebærer, at der indføres en ny procesform, der kan give en yderligere mulighed for på en effektiv måde at håndtere tvister om et større antal ensartede krav. Regler om gruppesøgsmål vil i praksis give mulighed for en bedre (processuel) behandling af ensartede krav €" og navnlig et større antal ensartede krav €" end den behandling, de gældende regler om sammenlægning af krav (kumulation) mv. giver praktisk mulighed for. Regler om gruppesøgsmål vil endvidere kunne lette adgangen til domstolene og dermed støtte gennemførelsen af berettigede krav, herunder krav, som i dag opgives af ressourcemæssige årsager.

Forslaget indeholder følgende hovedpunkter:

- €" De grundlæggende betingelser for at anlægge et gruppesøgsmål er efter forslaget, at der er tale om *ensartede krav*, som tilkommer flere personer, at gruppesøgsmålet skønnes at *være den bedste måde at behandle kravene på*, at gruppemedlemmerne kan *identificeres og underrettes* om sagen *på en hensigtsmæssig måde*, og at der kan udpeges en *grupperepræsentant*.
- €" Det foreslås, at retten skal godkende, at sagen er egnet til at blive behandlet efter reglerne om gruppesøgsmål.
- €" Det foreslås, at det bliver muligt at afgrænse kredsen af deltagere i gruppesøgsmål på to måder. Som hovedregel vil et gruppesøgsmål omfatte de gruppemedlemmer, der tilmelder sig gruppesøgsmålet (*tilmeldingsmodellen*). Såfremt et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen ikke vil være en hensigtsmæssig måde at behandle kravene på, kan retten dog, hvis det er klart, at kravene på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål, bestemme, at gruppesøgsmålet skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke framelder sig gruppesøgsmålet (*frameldingsmodellen*).
- €" Det foreslås, at følgende af retten skal kunne udpeges som *grupperepræsentant* i et gruppesøgsmål efter *tilmeldingsmodellen* :
- €" Medlemmer af gruppen, dvs. personer, på hvis vegne der fremsættes krav
- €" Foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, hvis søgsmålet falder inden for rammerne af sammenslutningens formål.
- €" Offentlige myndigheder, der ved lov er bemyndiget hertil. Med lovforslaget foreslås det samtidig, at Forbrugerombudsmanden skal kunne udpeges som grupperepræsentant.
- €" I gruppesøgsmål efter *frameldingsmodellen* foreslås det, at kun offentlige myndigheder skal kunne udpeges som *grupperepræsentant*.
- €" Det foreslås, at retten skal kunne bestemme, at *grupperepræsentanten* skal stille *sikkerhed for sagsomkostninger*. Endvidere foreslås det, at *gruppemedlemmer* i gruppesøgsmål efter *tilmeldingsmodellen* kun skal kunne pålægges at betale sagsomkostninger indtil et beløb, som efter rettens bestemmelse skal betales som betingelse for tilmelding til gruppesøgsmålet, med tillæg af beløb, der gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode. Gruppemedlemmer i et gruppesøgsmål efter *frameldingsmodellen* kan efter forslaget alene pålægges at betale sagsomkostninger inden for rammerne af deres eget faktiske kontante udbytte af retssagen.
- €" Det foreslås, at der ved appel skal sondres mellem appel, hvor appelsagen også behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, og appel, hvor appelsagen behandles efter reglerne om individuelle søgsmål, således at en appel, der behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, skal gå forud for en individuel appel. I ankesager, der skal behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, anvendes tilsvarende regler som ved gruppesøgsmål i første instans, og hvis det er grupperepræsentanten, der har anket, skal gruppemedlemmerne således f.eks. underrettes om anken og gives mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig ankesagen.

Lovforslaget bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1468/2005 om reform af den civile retspleje IV (Gruppesøgsmål mv.) (herefter »betænkningen«) og er i det væsentlige udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.

Retsplejerådet har som led i sit arbejde med betænkningen inddraget rådets bredt sammensatte følgegruppe bestående af erhvervsorganisationer og (for)brugerrepræsentanter mv., herunder ved at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse om gruppesøgsmål blandt følgegruppens medlemmer. Retsplejerådet har endvidere afholdt en særskilt møderække med repræsentanter for Forbrugerrådet, Forbrugerombudsmanden, Dansk Industri og HTS Interesseorganisationen, hvor disse bl.a. har haft lejlighed til at kommentere Retsplejerådets overvejelser og udkast til lovforslag.

2. Gældende ret

2.1. Retsplejeloven indeholder ikke i dag regler om gruppesøgsmål forstået som søgsmål, hvor en eller flere af sagens parter med eller uden særskilt bemyndigelse repræsenterer en gruppe, hvis medlemmer ikke er parter i sagen, men hvor dommen har bindende virkning (retskraft) i forhold til gruppens medlemmer.

2.2. Retsplejeloven indeholder derimod i kapitel 23 regler om behandling af flere krav, som parterne gør gældende mod hinanden, under én sag. Samling af flere krav under én sag kaldes kumulation.

De grundlæggende betingelser for kumulation er, at der er værneting for alle kravene her i landet, at retten er stedlig kompetent med hensyn til mindst ét af kravene, at retten er saglig kompetent med hensyn til mindst ét af kravene, og at alle kravene kan behandles efter samme processuelle regler.

Kumulation af flere krav mellem de samme to parter kaldes *objektiv kumulation*, da kumulationen (alene) vedrører sagens genstand. Objektiv kumulation kan bestå i, at sagsøgeren retter flere krav mod sagsøgte og/eller i, at sagsøgte retter et eller flere modkrav mod sagsøgeren, jf. retsplejelovens § 249.

Kumulation af flere krav mellem mere end to parter kaldes *subjektiv kumulation*, da kumulationen (også) vedrører sagens parter. En kumulation, der er sket fra sagens begyndelse, kaldes oprindelig. Oprindelig subjektiv kumulation kan kun iværksættes af sagsøgeren eller sagsøgerne og består i, at krav mod flere sagsøgte og/eller krav fra flere sagsøgere er indeholdt i samme stævning eller i stævninger, der samtidig indleveres til retten, med anmodning om samlet behandling af kravene efter reglerne om kumulation, jf. retsplejelovens § 250, stk. 1.

Inddrages der nye selvstændige krav i sagen, efter at sagen er begyndt med ét eller flere krav som genstand, kaldes kumulationen efterfølgende. Efterfølgende subjektiv kumulation kan ske ved, at en ny part indstævnes i sagen af en af de hidtidige parter (*ad citation*), jf. retsplejelovens § 250, stk. 2, eller ved, at tredjemand selv indtræder som part i sagen (*hovedintervention*), jf. retsplejelovens § 251.

Disse regler regulerer grundlæggende, i hvilke situationer flere krav *kan* behandles samlet under én retssag. Derimod indeholder retsplejeloven ikke særlige regler om *behandlingen* af flere krav under én retssag, og dette sker derfor principielt efter retsplejelovens almindelige regler, der også anvendes i retssager, som kun angår ét krav.

2.3. Retsplejeloven indeholder desuden en regel om, at retten kan bestemme, at flere sager, der er anlagt ved retten mellem samme eller forskellige parter, skal forhandles i forbindelse med hinanden, jf. retsplejelovens § 254.

Denne regel afløste i 1980 den tidligere gældende § 286, stk. 1, der som hovedregel kun gav retten adgang til sammenlægning, hvis dette ikke stred mod de almindelige betingelser for kumulation i §§ 249 og 250. Det fremgår af betænkning nr. 678/1978 om behandling af borgerlige sager side 117, at Retsplejerådet fandt de dagældende begrænsninger i rettens adgang til at forene sager uheldige. Retsplejerådet fandt, at flere sager, der er anlagt ved samme ret, burde kunne forhandles i forbindelse med hinanden, hvor retten finder fælles behandling hensigtsmæssig.

Sagerne skal behandles som to eller flere sager, og retsplejelovens § 254 gør derfor ikke indgreb i de normale kompetenceregler og giver ikke hjemmel til at henvise en sag til en anden byret mod sagsøgerens protest, jf. Østre Landsrets afgørelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 side 248, hvor Århus Kommune anlagde sag mod et forsikringsselskab ved dettes hjemting. Forsikringsselskabet påstod sagen henvist til retten i Århus, hvor der i forvejen verserede ca. 100 ligeartede sager. Byretten imødekom anmodningen, men henvisningen blev ophævet af landsretten under henvisning til, at der hverken i § 254 eller i retsplejeloven i øvrigt er hjemmel til mod modpartens protest at henvise sagen til behandling sammen med sager, der verserer ved en anden ret.

Der henvises til betænkningen side 29-57 og 81.

3. Lovforslagets udformning

3.1. Generelt om gruppesøgsmål

3.1.1. Gruppesøgsmål er udtryk for, at flere personers individuelle krav behandles samlet under én retssag, men uden at alle de personer, hvis krav afgøres under retssagen, deltager som parter i retssagen i sædvanlig forstand. Betegnelsen gruppesøgsmål sigter til, at den flerhed af personer, hvis individuelle krav afgøres under retssagen, defineres som og repræsenteres som en gruppe. Det er grupperepræsentanten (og ikke de enkelte gruppemedlemmer), der anses som part i et sådant søgsmål.

Det centrale kendemærke ved gruppesøgsmål er, at afgørelser vedrørende sagens realitet har bindende virkning (retskraft) i forhold til personer, som ikke i traditionel forstand er parter i retssagen. Gruppesøgsmål adskiller sig således fra de gældende regler om sammenlægning af krav (kumulation) ved, at ikke alle de personer, hvis krav afgøres under retssagen, deltager som parter i retssagen i sædvanlig forstand.

Gruppesøgsmål er imidlertid ikke noget entydigt begreb.

Regler om gruppesøgsmål kan således udformes på den måde, at kun personer, der udtrykkeligt har tilkendegivet, at de ønsker at deltage, bliver bundet af afgørelsen (tilmeldingsmodellen eller opt in-gruppesøgsmål), og der kan stilles krav om, at de pågældende før en sådan tilkendegivelse skal have modtaget udførlige og letforståelige oplysninger om sagen og om retsvirkningerne af en tilmelding.

Regler om gruppesøgsmål kan imidlertid også udformes således, at alle personer, hvis krav er omfattet af stævningen, og som ikke udtrykkeligt har tilkendegivet, at de ikke ønsker at deltage, bliver bundet af afgørelsen (frameldingsmodellen eller opt out-gruppesøgsmål), eller således, at alle medlemmer af gruppen bliver bundet af afgørelsen, uanset om de har tilkendegivet noget ønske om deltagelse eller ikke-deltagelse i søgsmålet (obligatorisk gruppesøgsmål).

3.1.2. Retsplejerådet anfører, at formålet med eventuelle regler om gruppesøgsmål bør være at styrke gennemslagskraften i praksis af den eksisterende materielle lovgivning. Retsplejerådets vurdering af, om der bør indføres regler om gruppesøgsmål, bygger bl.a. på eksisterende materielle regler og principper om individuel udmåling af erstatning for det lidte tab og af for meget betalt vederlag. Retsplejerådet har endvidere forudsat, at gældende regler og principper om bevisbyrde og beviskrav videreføres uændret.

Retsplejerådet bemærker, at det kan være vanskeligt at diskutere behov, fordele og ulemper i relation til gruppesøgsmål helt abstrakt, eftersom den nærmere udformning af eventuelle regler om gruppesøgsmål kan have stor betydning for fordelene og ulemperne ved sådanne regler. Navnlig er der som nævnt stor forskel på gruppesøgsmål, der bygger på tilmelding (opt in), og gruppesøgsmål, der bygger på automatisk medlemskab med eller uden mulighed for framelding (opt out eller obligatorisk).

Retsplejerådets vurdering af, om der bør indføres regler om gruppesøgsmål i dansk ret, har på den baggrund først og fremmest taget udgangspunkt i følgende spørgsmål, der dog i et vist omfang griber ind i hinanden:

- €" Er der i Danmark mange tilfælde, hvor der foreligger ensartede krav, og er der heriblandt eventuelt tilfælde med et større antal ensartede krav (pkt. 3.1.3)?
- €" Vil gruppesøgsmål give mulighed for en mere effektiv eller på anden måde bedre behandling af sådanne krav (pkt. 3.1.4)?
- €" Er der i Danmark mange tilfælde, hvor berettigede krav af denne karakter i dag opgives, men som kan forventes gennemført, hvis der indføres regler om gruppesøgsmål (pkt. 3.1.5)?
- €" Vil regler om gruppesøgsmål have skadelige virkninger (pkt. 3.1.6)?

3.1.3. Efter Retsplejerådets opfattelse er svaret på det første spørgsmål €" om der i Danmark er mange tilfælde, hvor der foreligger ensartede krav, og heriblandt eventuelt tilfælde med et større antal ensartede krav €" et klart ja.

Retsplejerådet henviser til en række konkrete tilfælde, som har foreligget i trykt retspraksis, eller som har været omtalt i medierne. Retsplejerådet har i forlængelse heraf opstillet et katalog over forskellige eksempler på et større antal ensartede krav. Formålet med listen er navnlig at vise bredden i rådets overvejelser om gruppesøgsmål, der går væsentligt ud over de forbrugersager, som ofte nævnes først, når talen falder på gruppesøgsmål. Det drejer sig f.eks. også om krav fra en gruppe af forhandlere mod en producent i anledning af forhandleraftaler mellem parterne og krav fra en gruppe af virksomheder, der har lidt tab som følge af ulovlig markedsføring eller som følge af ulovlige konkurrencebegrænsninger eller misbrug af dominerende stilling. Som eksempler på forbrugersager, som har foreligget i udenlandsk praksis, kan nævnes krav fra deltagerne i en pakkerejse i anledning af et maveonde og krav fra elkunder i anledning af elselskabets misligholdelse af en aftale om levering af elektricitet til en fast pris.

3.1.4. Efter Retsplejerådets opfattelse vil besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt gruppesøgsmål vil give mulighed for en bedre (processuel) behandling af ensartede krav €" og navnlig et større antal ensartede krav €" i betydelig grad afhænge af den nærmere udformning af eventuelle regler om gruppesøgsmål. Det er derfor vanskeligt at besvare spørgsmålet på det helt generelle plan. Hertil kommer, at en sammenligning med de muligheder, der findes i de gældende regler, kun har mening i det omfang, der er tale om sådanne sager, som i praksis kan tænkes ført både som gruppesøgsmål og som individuelle søgsmål. Endelig er der i sagens natur tale om at skønne over, hvordan en helt ny procesform, der ikke findes i dansk ret, i givet fald vil virke.

Det centrale kendetegn ved gruppesøgsmål er, at afgørelser vedrørende sagens realitet har bindende virkning (retskraft) i forhold til personer, som ikke i traditionel forstand er parter i retssagen. For Retsplejerådet er spørgsmålet derfor, om dette kendetegn ved gruppesøgsmål må antages at give mulighed for en bedre behandling af ensartede krav €" og navnlig et større antal ensartede krav €" end de gældende regler.

Retsplejerådet anfører, at det generelt er procesbesparende at behandle ensartede krav €" og navnlig mange ensartede krav €" samlet under én sag. De processuelle fordele ved at behandle ensartede krav under ét består dels i, at bevisførelse om fælles spørgsmål kun skal gennemføres én gang, og dels i, at påstande og anbringender samt proceduren vedrørende kravene kan koordineres og eventuelt foregå under ét for alle kravene. En sådan koordinering

og ikke mindst en samlet procedure for alle kravene under ét er lettest at gennemføre, hvis de personer, på hvis vegne de ensartede krav fremsættes, har én fælles repræsentant. Dette vil normalt altid være tilfældet i gruppesøgsmål og kan også være tilfældet i kumulerede retssager. I kumulerede retssager kan de pågældende således være repræsenteret af samme advokat eller eventuelt af samme mandatar under retssagen.

Efter Retsplejerådets opfattelse vil regler om gruppesøgsmål ud fra en *teoretisk* betragtning for så vidt ikke give væsentlig bedre mulighed for behandling af et større antal ensartede krav end de gældende regler om kumulation. På det processuelle plan er den væsentligste forskel, at ved gruppesøgsmål vil fælles repræsentation som udgangspunkt være obligatorisk, hvorimod det i kumulerede retssager er op til de pågældende, om de ønsker fælles repræsentation. På dette punkt er gruppesøgsmålet ud fra et effektivitetssynspunkt således mere hensigtsmæssigt end den kumulerede retssag. Personer, der ønsker fælles repræsentation, har imidlertid som nævnt allerede efter gældende ret mulighed herfor, og personer, der ikke ønsker fælles repræsentation, vil også efter en eventuel indførelse af regler om gruppesøgsmål have mulighed for individuel repræsentation, idet Retsplejerådet ikke finder grundlag for at foreslå, at regler om gruppesøgsmål i givet fald skulle være obligatoriske, således at personer med ensartede krav ville blive tvunget til at være underlagt en fælles repræsentation.

Retsplejerådet nævner også, at en anden mulighed for at behandle et større antal ensartede krav er først at gennemføre en prøvesag om ét eller nogle få af kravene, hvorefter de øvrige krav kan afsluttes forligsmæssigt eller om nødvendigt behandles under en kumuleret retssag. Her gælder efter rådets opfattelse tilsvarende, at indførelse af (ikke-obligatoriske) regler om gruppesøgsmål ud fra en teoretisk betragtning ikke vil føre til effektiviseringer af betydning i forhold til en hensigtsmæssig udnyttelse af de allerede gældende regler.

Problemet er imidlertid, at udnyttelse af de muligheder, der ligger i de gældende regler, forudsætter, at alle parter har vilje til at udnytte disse muligheder. Denne vilje er imidlertid ikke til stede i en række sager, og der er derfor efter Retsplejerådets opfattelse grundlag for at antage, at regler om gruppesøgsmål *i praksis* vil give mulighed for en mere hensigtsmæssig processuel behandling af ensartede krav €" og navnlig et større antal ensartede krav.

3.1.5. Retsplejerådet anfører, at det i sagens natur er vanskeligt at give et præcist svar på spørgsmålet om, hvorvidt der i Danmark er mange tilfælde af ensartede krav, som i dag opgives, men som kan forventes gennemført, hvis der indføres regler om gruppesøgsmål. Det må imidlertid efter rådets opfattelse antages, at indførelse af regler om gruppesøgsmål vil føre til, at der for så vidt angår krav, som for den enkelte sagsøger er af mindre økonomisk værdi (men som samlet kan udgøre et betydeligt beløb), i en række tilfælde vil blive anlagt retssager om ensartede krav, som i dag opgives.

Retsplejerådet peger på, at spørgsmålet om procesøkonomi normalt vil have afgørende betydning for den, der overvejer at anlægge en retssag. Personer, der er berørt af en retstvist, vil derfor helt generelt kunne have interesse i, at ensartede krav kan behandles og afgøres på én gang. Fælles behandling af ensartede krav vil således normalt være billigere end behandling af kravene i en række forskellige retssager. Dette indebærer i praksis, at visse krav alene vil blive forfulgt, hvis kravene kan behandles sammen med andre ensartede krav. Det vil særligt gælde i visse tilfælde, hvor kravet er så lille, at udgifterne og arbejdet mv. med en individuel retssag vil være uforholdsmæssigt store i forhold til den mulige gevinst, hvis retssagen vindes. Ved sådanne individuelt »procesbare« krav kan det således under hensyntagen til procesrisikoen (dvs. risikoen for at tabe sagen) og ud fra en rent økonomisk betragtning i forhold til det konkrete krav, som sagen drejer sig om, ikke betale sig at anlægge et individuelt søgsmål om kravet.

Retsplejerådet anfører, at allerede de eksisterende regler giver mulighed for, at personer, der har ensartede krav, går sammen om anlæg af én retssag efter retsplejelovens regler om sammenlægning af krav (kumulation). De pågældende kan også lade sig repræsentere af en fælles advokat, og de vil endvidere kunne give advokaten en så bred bemyndigelse, at de ikke selv har behov for at beskæftige sig yderligere med sagen.

Hvor den enkelte potentielle sagsøgers krav er af mindre økonomisk værdi, vil et kollektivt præget søgsmål ofte være den eneste mulighed for at forfølge et krav for domstolene. Adgangen til at sammenlægge krav (kumulation) efter retsplejelovens regler vil efter Retsplejerådets opfattelse imidlertid ikke altid være nok til, at individuelt »procesbare« krav bliver rejst for domstolene. De gældende regler om kumulation vil nok give en teoretisk mulighed for samlet behandling af mange individuelt »procesbare« krav, men vil efter Retsplejerådets opfattelse i praksis ikke sjældent være utilstrækkelige.

Retsplejerådet anfører, at en generel erhvervsmæssig udvikling med mere masseproduktion og standardiserede løsninger i flere tilfælde end tidligere kan føre til mange ensartede, men isoleret set ubetydelige krav fra flere forbrugere mod samme næringsdrivende. Det vil

eksempelvis kunne tilfælde inden for være bank- og forsikringstjenester, telefoni- og elektroniske kommunikationstjenester, strømlevering, transporttjenester mv. Lignende situationer vil kunne opstå i forhold til det offentlige eller for mindre næringsdrivende, der eksempelvis kan blive ramt af ulovlige prisaftaler og søge merprisen erstattet fra dem, som har drevet kartelvirksomhed.

Sådanne krav af mindre økonomisk værdi for den enkelte vil efter Retsplejerådets opfattelse næppe kunne forventes forfulgt under de nuværende processuelle regler, selv om de retligt kan være velfunderede. Principielt må det efter Retsplejerådets opfattelse betragtes som uheldigt, hvis et retmæssigt krav ikke kan forfølges for domstolene. Det kan også føre til, at formålet med de materielle regler €" f.eks. forbrugerbeskyttelse €" ikke nås.

Det er Retsplejerådets opfattelse, at civilprocessen må tilpasses udviklingen i samfundet og dermed søgsmålsbehovet for typiske massekrav i bl.a. forbrugersager. Adgangen til domstolene er en retssikkerhedsgaranti for den enkelte, og adgangen må derfor som udgangspunkt også sikres for individuelt »procesbare« krav, hvis det er muligt at tilrettelægge en effektiv og retssikkerhedsmæssigt forsvarlig behandling af kravene. Er det muligt, vil regler om gruppesøgsmål efter Retsplejerådets opfattelse medvirke til at sikre en reel adgang til domstolene for flere, og søgsmålsformen vil dermed også kunne bidrage til en mere effektiv håndhævelse af den materielle lovgivning.

Retsplejerådet anfører, at regler om gruppesøgsmål for andre krav for så vidt først og fremmest vil være udtryk for et tilbud om en nærmere lovreguleret måde at gennemføre søgsmål om et større antal ensartede krav på. Afhængig af den nærmere udformning af en sådan lovregulering vil der kunne opnås administrative lettelser, fordi det under de gældende regler er nødvendigt at gå forskellige »omveje« (f.eks. foreningsdannelse) for at opnå de retsvirkninger (f.eks. begrænsning af den enkeltes omkostningsansvar), som mere direkte €" afhængig af ordningens nærmere udformning €" vil kunne følge af lovregler om gruppesøgsmål.

Det er Retsplejerådets vurdering, at den tydeliggørelse af søgsmålmulighederne og den sikkerhed, der ligger i regler om gruppesøgsmål, vil medføre, at der anlægges et større antal søgsmål, og at der bliver større deltagelse i de enkelte søgsmål om ensartede krav end i tilsvarende søgsmål anlagt efter retsplejelovens regler om kumulation.

For det første vil selve tilbuddet om at tilmelde sig eller €" afhængigt af den nærmere indretning af reglerne om gruppesøgsmål €" ikke framelde sig et gruppesøgsmål bidrage til at øge tilskyndelsen til at deltage i en retssag i forhold til den situation, hvor initiativet ligger ved den enkelte sagsøger. Regler om underretning om et søgsmål, samlet repræsentation af gruppen og eventuelt begrænset ansvar for sagsomkostningerne €" og dermed (afhængigt af reglernes nærmere indretning) ingen eller alene et begrænset krav om aktiv deltagelse i processen €" vil endvidere medvirke til at indrette en attraktiv civilprocesordning for dem, som ellers ikke vil have indbragt et søgsmål for domstolene på egen hånd, også selv om deres krav var individuelt »procesbare«.

Disse forhold tilsiger efter rådets opfattelse, at regler om gruppesøgsmål vil udgøre en støtte til at få gennemtvunget berettigede krav, som i dag opgives, dels fordi der anlægges gruppesøgsmål om kravene, dels fordi det i kraft af muligheden for anlæg af gruppesøgsmål vil være lettere at opnå en udenretslig forligsmæssig løsning med hensyn til berettigede krav.

3.1.6. Retsplejerådet anfører, at regler om gruppesøgsmål vil kunne indebære, at et krav kan tænkes afgjort, uden at den, kravet tilkommer, overhovedet har haft mulighed for at udtale sig og give sin mening til kende. Dette kan være principielt betænkeligt og kan i nogle tilfælde også betyde, at sagen får et andet udfald, end hvis den pågældende var kommet til orde.

Både de principielle og praktiske betænkeligheder reduceres meget betydeligt, hvis man nøjes med regler om opt in-gruppesøgsmål. Hermed sikres, at ingen får afgjort krav uden at være bekendt med det, og det bliver et mere teknisk præget spørgsmål om den konkrete udformning af regler om repræsentation, information og inddragelse at sikre, at gruppe medlemmers interesser og synspunkter indgår i sagen i fornødent omfang.

Der kan dog også argumenteres for, at betænkelighederne alt i alt ikke er så store ved at give mulighed for opt out- eller obligatoriske gruppesøgsmål i tilfælde, hvor kravet for den enkelte er så lille, at det ikke er realistisk at gennemføre et individuelt søgsmål om kravet. Det kan også ses som mere betænkeligt, at f.eks. ressourcetsvage forbrugere ikke opnår deres ret på linje med andre i samme situation, end at nogen bliver del af et søgsmål, som de ellers ikke selv ville have taget initiativ til at deltage i. Deltagelse i gruppesøgsmål under disse omstændigheder vil €" afhængig af reglerne nærmere udformning €" i praksis ikke indebære nogen økonomisk risiko og vil næppe kunne påvirke den enkeltes personlige eller forretningsmæssige relationer negativt.

For personer eller virksomheder, der bliver mødt med krav, opstår betænkelighederne ved gruppesøgsmål i forhold til risikoen for at blive mødt med *uberettigede* krav. Efter Retsplejerådets opfattelse kan der således ikke rettes principielle indvendinger mod den effektivisering, der ligger i en kollektiv gennemførelse af krav, der hver især efter gældende materielle retsregler er berettigede.

Problemstillingen udspringer imidlertid af det grundlæggende forhold, at det er vanskeligt på forhånd at vurdere, om et krav er berettiget eller ej. Det er netop det, retssagen skal afklare. Der er med andre ord en procesrisiko, og den procesrisiko indgår i parternes overvejelser, når de tager stilling til, om de vil indgå et forlig. Spørgsmålet er, om gruppesøgsmål i sammenligning med individuelle søgsmål på urimelig måde forrykker balancen mellem parterne med hensyn til den økonomiske risiko ved retssagen, således at sagsøgte udsættes for et urimeligt pres under forligsforhandlinger.

Det er efter Retsplejerådets opfattelse vanskeligt at sige, om indførelse af regler om gruppesøgsmål vil bevirke en urimelig forrykning af balancen mellem parterne, men risikoen herfor kan ikke uden videre afvises. Ganske vist vil situationen være anderledes end i USA, hvor erstatningsniveauet generelt ligger væsentligt højere end i Danmark, og hvor sagsøgeren i et gruppesøgsmål som hovedregel ikke skal betale sagsomkostninger til modparten eller salær til egen advokat, hvis sagen tabes. Men afhængig af, hvordan regler om gruppesøgsmål nærmere udformes, vil man også i Danmark kunne komme i en situation, hvor de personer, der rejser krav i et gruppesøgsmål, hver især løber en meget lille risiko, mens den person, der bliver mødt med et krav, løber en meget stor risiko, eventuelt så stor, at vedkommende vil gå konkurs, hvis risikoen realiseres.

Det betyder, at krav vil kunne blive rejst på et spinkelt grundlag, fordi det reelt ikke koster gruppelemmerne noget at tabe sagen, samtidig med, at konsekvenserne for sagsøgte af at tabe sagen er så alvorlige, at sagsøgte kan føle sig tvunget til at indgå forlig, selv om risikoen for, at sagsøgte taber sagen, er lille. Selv en lille risiko for at gå konkurs som følge af et tabt gruppesøgsmål kan sætte virksomhedens udvikling i stå i den periode, gruppesøgsmålet verserer ved domstolene.

Retsplejerådet har lagt vægt på, at det i givet fald sikres, at gruppesøgsmål ikke kan misbruges til at »presse« erhvervsvirksomheder til at indgå forlig om uberettigede krav. Rådet foreslår således bl.a., at retten særskilt skal godkende, at et søgsmål behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, at retten skal godkende grupperepræsentanten, og at grupperepræsentanten kan pålægges at stille sikkerhed for de sagsomkostninger, som vedkommende kan blive pålagt at betale til sagsøgte, hvis sagen helt eller delvist tabes (jf. herom pkt. 3.4, 3.5 og 3.6 nedenfor).

Det har over for Retsplejerådet været anført, at selve det at blive sagsøgt i et gruppesøgsmål kan være et problem for en virksomhed, selv om virksomheden i sidste ende vinder sagen og får dækket sine sagsomkostninger. Sagsanlægget kan være skadeligt for virksomhedens omdømme, og det kan efter omstændighederne medføre en væsentlig nedgang i afsætningen af virksomhedens produkter.

Retsplejerådet anser det imidlertid for tvivlsomt, om det at blive sagsøgt i et gruppesøgsmål i denne henseende skulle være »værre« end at blive sagsøgt i et individuelt søgsmål, der medfører (for virksomheden) negativ medieomtale, eller »værre« end (anden) negativ medieomtale i det hele taget. Der er med andre ord tale om en mere generel problemstilling, hvor indførelsen af regler om gruppesøgsmål næppe vil gøre den store forskel.

Det har over for Retsplejerådet endvidere været anført, at der kan være det problem ved gruppesøgsmål, at søgsmålet tilrettelægges således, at grupperepræsentanten er »den perfekte sagsøger«, dvs. en sagsøger, der påkalder sig stor sympati, og som klart bør få medhold i kravet, men hvor grupperepræsentanten reelt ikke er repræsentativ for gruppen som helhed, hvis individuelle forhold er anderledes.

Retsplejerådet bemærker, at gruppesøgsmål forudsætter, at der er fælles krav eller spørgsmål, som kan behandles under gruppesøgsmålet. Hvis fælles krav eller spørgsmål er så sammenvævet med individuelle krav eller spørgsmål, at de fælles krav eller spørgsmål ikke kan udskilles til særskilt behandling, vil kravene ikke kunne gennemføres under et gruppesøgsmål.

Efter Retsplejerådets opfattelse er det åbenbart, at der findes situationer, hvor en sådan særskilt pådømmelse af fælles krav eller spørgsmål er mulig, og det er lige så åbenbart, at der også findes situationer, hvor dette ikke kan lade sig gøre. Problemstillingen er således efter rådets opfattelse ikke i sig selv et argument imod gruppesøgsmål, men det er klart, at man her står over for en grænse for, hvad gruppesøgsmål kan.

3.1.7. Sammenfattende finder Retsplejerådet, at det er vanskeligt at vurdere behovet for at indføre adgang til at anlægge gruppesøgsmål, men rådet lægger til grund, at de processuelle »værktøjer« til gennemtvungelse af berettigede krav i henhold til den materielle lovgivning bør forbedres, hvis det er muligt at gøre dette uden uforholdsmæssige omkostninger for parterne og samfundet og uden andre væsentlige skadelige virkninger.

Retsplejerådet finder, at man vil kunne komme temmelig langt ved at styrke retsplejelovens regler om kumulation, navnlig således at retten tillægges beføjelser til at koordinere sager om ensartede krav eller med ensartede spørgsmål, som kan udskilles til særskilt behandling.

Retsplejerådet finder dog samtidig, at man i en række tilfælde vil kunne komme længere ved at indføre regler om gruppesøgsmål, og at indførelsen af sådanne regler mere klart vil markere samfundets ønske om at sikre de mest effektive og hensigtsmæssige processuelle regler til håndtering af et større antal ensartede krav, navnlig hvor det enkelte krav er af beskeden størrelse.

Adgangen til domstolene er en retssikkerhedsgaranti for den enkelte, og adgangen bør derfor efter Retsplejerådets opfattelse som udgangspunkt også være en reel mulighed for krav, som på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål, hvis det er muligt at tilrettelægge en effektiv og forsvarlig behandling af kravene. Det er Retsplejerådets opfattelse, at regler om gruppesøgsmål vil sikre reel adgang til domstolene for flere, og at søgsmålsformen dermed vil bidrage til, at berettigede krav opfyldes.

Retsplejerådet anbefaler på denne baggrund, at der indføres regler om gruppesøgsmål i dansk ret.

Retsplejerådet anfører, at regler om gruppesøgsmål kan udformes på mange måder, herunder med hensyn til omfang og detaljeringsgrad. Eksempelvis indeholder den svenske lov om gruppesøgsmål 50 paragraffer, mens de norske regler om gruppesøgsmål (der endnu ikke er trådt i kraft) udgøres af et særligt kapitel i tvisteloven med 15 paragraffer. Retsplejerådet finder, at gruppesøgsmål som udgangspunkt bør behandles efter samme processuelle regler som individuelle søgsmål, og at der således kun bør fastsættes særlige processuelle regler om behandlingen af gruppesøgsmål på de punkter, hvor der efter gruppesøgsmålets karakter er et klart behov herfor. Efter Retsplejerådets opfattelse kan gruppesøgsmål således uden større vanskeligheder indpasses i den eksisterende retsplejeordning, uden at der fastsættes et stort antal særregler herom.

Retsplejerådet foreslår på den baggrund, at regler om gruppesøgsmål indsættes i retsplejeloven. Efter Retsplejerådets opfattelse må reglerne om gruppesøgsmål naturligt ses som en videreudvikling af de gældende regler om sammenlægning af krav (kumulation) i retsplejelovens kapitel 23, og rådet foreslår derfor, at reglerne om gruppesøgsmål indsættes som et nyt kapitel 23 a i første afsnit i retsplejelovens tredje bog om den civile retspleje. Rådet bemærker, at gruppesøgsmål bør behandles efter de almindelige sagsbehandlingsregler i retsplejelovens kapitel 33 og 34 og ikke efter den nye småsagsproces (der finder anvendelse fra den 1. januar 2008), uanset om kravene hver for sig eller samlet måtte ligge under småsagsgrænsen på 50.000 kr.

Der henvises til betænkningen side 199-205, 212-237, 242-243 og 271.

3.1.8. Det har i forbindelse med høringen over betænkningen bl.a. været anført, at der ikke er dokumenteret noget behov for at indføre regler om gruppesøgsmål i dansk ret, at gruppesøgsmål vil udgøre et »fremmedelement« i dansk ret, og at indførelse af regler om gruppesøgsmål kan have skadelige virkninger for erhvervslivet på grund af risikoen for, at uberettigede og løst funderede krav gennemtvunges alene i kraft af truslen om et gruppesøgsmål. Det har endvidere været anført, at hvis der skønnes at være behov for at styrke håndhævelsen af den gældende materielle lovgivning, vil det være mere hensigtsmæssigt og bedre i overensstemmelse med dansk retstradition i givet fald at styrke myndighedernes tilsyns- og kontrolvirksomhed.

Justitsministeriet er imidlertid enig med Retsplejerådet i, at indførelse af regler om gruppesøgsmål mere hensigtsmæssigt end f.eks. en styrkelse af reglerne om sammenlægning af krav (kumulation) vil give en yderligere mulighed for på en effektiv måde at håndtere tvister om et større antal ensartede krav og dermed bl.a. styrke gennemtvungelsen af et større antal ensartede og berettigede, men individuelt »uprocessbare« krav. Justitsministeriet lægger endvidere vægt på, at de foreslåede regler om gruppesøgsmål er udformet i forlængelse af de gældende regler om kumulation og tilpasset de almindelige processuelle regler i retsplejeloven.

Som anført af Retsplejerådet bør det så vidt muligt sikres, at der er reel mulighed for at gennemføre berettigede krav ved domstolene, også når kravene enkeltvis er så små, at de er individuelt »uprocessbare«, og de foreslåede regler om gruppesøgsmål vil som nævnt bidrage hertil. Hovedformålet med de foreslåede regler om gruppesøgsmål er således at bidrage til, at

berettigede krav €" f.eks. om erstatning €" opfyldes, hvilket klart falder inden for den civile retsplejes funktion. Det vil €" som ved andre initiativer, der bidrager til, at berettigede krav kan gennemføres €" kunne være en følge heraf, at håndhævelsen af den gældende materielle lovgivning styrkes, men der er efter Justitsministeriets opfattelse ikke nogen »modsætning« mellem de foreslåede regler om gruppesøgsmål og myndighedernes offentligretlige tilsyns- og kontrolvirksomhed. Forslaget om at indføre regler om gruppesøgsmål ændrer således ikke ved behovet for, at der ved siden af muligheden for, at borgere og virksomheder kan anlægge en civil retssag, på en række områder findes regler om offentlige myndigheders tilsyn og kontrol, herunder om sanktioner i tilfælde af overtrædelse af den materielle lovgivning.

Med hensyn til risikoen for »misbrug« af muligheden for at anlægge gruppesøgsmål lægger Justitsministeriet vægt på, at der foreslås en række betingelser for anlæg af et gruppesøgsmål, herunder at retten skal godkende, at sagen er egnet som gruppesøgsmål, og kontrolmekanismer i øvrigt bl.a. vedrørende rettens godkendelse af grupprepræsentanten og rettens procesledelse. Justitsministeriet er enig med Retsplejerådet i, at risikoen for, at uberettigede krav bliver gennemtvunget, derved i væsentlig grad imødegås.

Retsplejerådets forslag er udformet ud fra en samlet afvejning af en række relevante hensyn, der må indgå i vurderingen af, om der i dansk ret bør indføres regler om gruppesøgsmål, og Justitsministeriet finder, at der med Retsplejerådets forslag er udformet en model, der både indebærer en styrket behandling af ensartede krav og samtidig i meget vidt omfang imødegår den misbrugsrisiko, der kunne være.

Justitsministeriet er således enig i Retsplejerådets generelle synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 og 12 (forslag til retsplejelovens kapitel 23 a og § 400, stk. 3), og bemærkningerne hertil.

3.2. Tilmelding og framelding

3.2.1. Retsplejerådet anfører, at der er stor forskel på gruppesøgsmål, der bygger på tilmelding (opt in), og gruppesøgsmål, der bygger på automatisk medlemskab med eller uden mulighed for framelding (opt out eller obligatorisk).

Retsplejerådet har derfor særskilt vurderet, om danske regler om gruppesøgsmål bør baseres på en opt in-model eller på en opt out-model eller på en kombination heraf. Rådet finder ikke grundlag for at foreslå, at danske regler om gruppesøgsmål helt eller delvis baseres på en obligatorisk ordning (dvs. en ordning med automatisk deltagelse i søgsmålet uden mulighed for framelding), da det efter rådets opfattelse ikke bør komme på tale, at en person, der er opmærksom på et gruppesøgsmål, ikke har mulighed for framelding.

Efter Retsplejerådets opfattelse er de største fordele ved en opt in-ordning, at retten under retssagen og ved afgørelsen af sagens realitet har et præcist kendskab til, hvem dommen vil have bindende virkning (retskraft) for, og at der ikke gøres indgreb i den enkeltes ret til at råde over egne retsforhold. Retsplejerådet bemærker, at når en dom i almindelighed kun har bindende virkning (retskraft) i forhold til parterne, har det ikke mindst sammenhæng med, at parterne i kraft af forhandlingsprincippet og dispositionsprincippet har en meget høj grad af indflydelse såvel på processens indhold som på processens gang og dermed på sagens udfald.

En tilmeldingsmodel er desuden bedst stemmende med hensynet til sagsøgte behov for forudberegnelighed, idet sagsøgte fra et bestemt tidspunkt i sagen (tilmeldingsfristens udløb) vil have oversigt over, hvem der er med i gruppen, og dermed vil kunne forudse konsekvenserne af en dom. Samtidig giver kravet om tilmelding et klart overblik over, hvem der bliver omfattet af dommens bindende virkning (retskraft), hvilket bl.a. letter fuldbyrdelsen af dommen.

Efter Retsplejerådets opfattelse er den største fordel ved opt out-gruppesøgsmål, at et sådant gruppesøgsmål gennemsnitligt vil kunne omfatte flere personer end opt in-gruppesøgsmål og således vil kunne være en mere effektiv og samlet set mere økonomisk ordning, mens ulempen til gengæld er, at retten under retssagen eller ved afgørelsen af sagens realitet normalt ikke vil have et præcist kendskab til, hvem dommen vil have bindende virkning (retskraft) for.

Retsplejerådet anbefaler på denne baggrund, at der indføres regler om gruppesøgsmål i dansk ret, som er baseret på en hovedregel, hvorefter gruppens medlemmer skal tilmelde sig søgsmålet (opt in). En sådan søgsmålsform vil ligge i forlængelse af kendte procesformer i dansk ret (kumulerede sager og mandatarsøgsmål), men vil samtidig kunne give et løft med hensyn til effektiv gennemførelse af ensartede krav.

Gruppessøgsmål med tilmelding vil således efter Retsplejerådets opfattelse tilgodese behovet for ændringer i de processuelle regler for så vidt angår sager om flere ensartede krav, der er individuelt »procesbare« (dvs. krav, der er store nok til, at de ikke allerede på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål). Selve tilbuddet om at tilmelde sig et gruppessøgsmål vil bidrage til sænke tærsklen for deltagelse i en retssag i forhold til den situation, hvor initiativet ligger hos den enkelte sagsøger. Regler om underretning om et søgsmål, samlet repræsentation af gruppen og eventuelt om begrænset ansvar for sagsomkostningerne €" og dermed afhængigt af reglernes nærmere indretning ingen eller alene et begrænset krav om aktiv deltagelse i processen €" vil endvidere medvirke til at indrette en attraktiv civilprocesordning også for dem, som ellers ikke ville have indbragt et søgsmål for domstolene på egen hånd, selv om deres krav var individuelt »procesbare«, jf. pkt. 3.1 ovenfor.

Forbrugerrådet og Forbrugerombudsmanden har over for Retsplejerådet givet udtryk, at der ved siden af gruppessøgsmål med tilmelding også bør være en mulighed for at gennemføre opt out-gruppessøgsmål, navnlig når der er tale om mange små krav.

En sådan opdeling af reglerne om gruppessøgsmål findes i Norge, hvor der ud over opt in-gruppessøgsmål €" som tillades i de tilfælde, hvor gruppessøgsmål må anses som den bedste behandlingsform €" også tillades opt out-gruppessøgsmål. De supplerende betingelser for at anlægge et opt out-gruppessøgsmål er i norsk ret, at kravene enkeltvis angår små værdier eller interesser, at et betydeligt flertal af kravene ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål, og at kravene ikke kan antages at rejse spørgsmål, som kræver individuel behandling.

Retsplejerådet anbefaler på denne baggrund, at der €" ligesom i norsk ret €" i sager om *individuelt »uprocessbare« krav* (dvs. krav, som på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål) tillades gruppessøgsmål baseret på, at gruppemedlemmerne skal framelde sig søgsmålet (opt out). Et gruppessøgsmål bør efter rådets opfattelse alene kunne gennemføres på denne måde, hvis et gruppessøgsmål med tilmelding (opt in) ikke vil være en hensigtsmæssig måde at gennemføre søgsmålet på. Retsplejerådet forudsætter endvidere, at det også i disse tilfælde skal være muligt at underrette gruppemedlemmerne om sagen på en hensigtsmæssig måde, således at gruppemedlemmerne får mulighed for at overveje, om de skal framelde sig gruppessøgsmålet.

Efter Retsplejerådets opfattelse er en sådan løsning den mest effektive, idet et gruppessøgsmål vil omfatte flere af de berettigede. Særlige regler om gruppessøgsmål med framelding (opt out) for individuelt »uprocessbare« krav kan således kompensere for, at det arbejde, der vil være forbundet med at tilmelde sig et gruppessøgsmål, vil få en del berettigede til at afstå fra tilmelding €" særligt hvis kravet er af mindre værdi.

Retsplejerådet finder, at kravene til grupperepræsentanten må være særligt høje, når et gruppessøgsmål omfatter de gruppemedlemmer, der ikke har frameldt sig, og rådet foreslår derfor, at kun offentlige myndigheder skal kunne udpeges som grupperepræsentant i disse sager, jf. nærmere herom i pkt. 3.4.4 nedenfor.

Når et gruppessøgsmål med framelding undergives de nævnte begrænsninger, bliver betænkelighederne mindre. Anvendelsesområdet for gruppessøgsmål med framelding vil i givet fald være særligt relevant, når kravene udspringer af løbende kunde- eller tjenesteforhold (eksempelvis bank og forsikring, telefoni og elektroniske kommunikationstjenester, strømlevering, fjernsyns- og avisabonnement, alarmtjeneste, transport mv.). I denne type sager vil sagsøgte ud fra sit kunderegister som regel have overblik over, hvor mange en afgørelse kan få virkning for, således at sagsøgte kan forudberegne de økonomiske konsekvenser af en eventuel dom.

Gruppessøgsmål med framelding vil kunne omfatte gruppemedlemmer, der ikke er blevet bekendt med en meddelelse om gruppessøgsmålet, selv om meddelelsen er givet på en sådan måde €" f.eks. ved annoncering i (lokale) (uge)aviser eller i forbrugerprogrammer €" at langt størsteparten af gruppemedlemmerne er blevet bekendt med gruppessøgsmålet. Retsplejerådet er opmærksom på, at et gruppessøgsmål med framelding principielt vil udgøre et indgreb i dispositionsfriheden for den del af disse gruppemedlemmer, der ville have anvendt muligheden for framelding, hvis de var blevet opmærksomme på gruppessøgsmålet. Det er rådets opfattelse, at indgrebet vil være af meget begrænset rækkevidde, idet det må antages, at de fleste gruppemedlemmer under alle omstændigheder ville have undladt at framelde sig gruppessøgsmålet, der ikke indebærer nogen økonomisk risiko. Det er samtidig rådets opfattelse, at deltagelse i et gruppessøgsmål om individuelt »uprocessbare« krav næppe er egnet til at påvirke det enkelte gruppemedlems forhold til forretningsforbindelser mv., eftersom det enkelte krav har en begrænset økonomisk værdi og gruppemedlemmet normalt ikke deltager personligt under sagens behandling.

Sammenfattende giver kombinationen af gruppesøgsmål både efter en tilmeldingsmodel og €" i begrænset omfang €" efter en frameldingsmodel efter Retsplejerådets opfattelse en god og fleksibel løsning, der dækker de forskellige behov, som gør sig gældende for så vidt angår krav, der er individuelt »procesbare« henholdsvis »uprocessbare«.

Der henvises til betænkningen side 238-242.

3.2.2. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Det er dog præciseret, at den bindende virkning af en dom i et gruppesøgsmål med framelding kun omfatter personer, som kunne have været sagsøgt i Danmark vedrørende det pågældende krav. Det er endvidere præciseret, at frameldingsmodellen kun kan anvendes, når det er *klart*, at kravene på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål. Hermed understreges det, at frameldingsmodellen har undtagelsens karakter.

Endvidere foreslås det, at betingelserne for efter udløbet af frameldingsfristen at framelde sig et gruppesøgsmål skal være de samme som for efter tilmeldingsfristens udløb at tilmelde sig et gruppesøgsmål. I begge tilfælde må det efter Justitsministeriets opfattelse anses for væsentligt for både retten og parterne, at det efter udløbet af tilmeldings- henholdsvis frameldingsfristen som altovervejende hovedregel ligger fast, hvem der er omfattet af gruppesøgsmålet.

Det har i forbindelse med høringen over betænkningen været anført, at gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, dvs. hvor sagen omfatter de personer, hvis krav er omfattet af stævningen, og som *ikke* har reageret på underretningen om gruppesøgsmålet, strider mod grundlæggende danske retsprincipper, og at sagsøgte vil kunne have meget vanskeligt ved at forsvare sig mod krav fra en gruppe af personer, hvis antal og identitet er ukendt.

Justitsministeriet er imidlertid som nævnt enig med Retsplejerådet i, at den foreslåede begrænsede mulighed for at gennemføre gruppesøgsmål efter en frameldingsmodel ikke vil udgøre et stort indgreb i de berørtes handlefrihed mv., og der er for det enkelte gruppemedlem ingen økonomisk risiko forbundet med at deltage i et sådant gruppesøgsmål, jf. herved pkt. 3.6 nedenfor. Endvidere vil gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen som nævnt i praksis være særligt relevant, når kravene udspringer af løbende kunde- eller tjenesteforhold, hvor sagsøgte som regel ud fra sit kunderegister mv. vil have overblik over, hvor mange en afgørelse kan få virkning for.

Sammenfattende vil gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen således have et snævert anvendelsesområde. For det første skal der være tale om krav, hvor det er *klart*, at kravene på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål €" ikke fordi de pågældende ikke mener at have et berettiget krav, men alene fordi besværet og den økonomiske risiko ved at føre en individuel retssag ikke står i et rimeligt forhold til det, som den enkelte kan få ud af søgsmålet. For det andet skal der være tale om, at et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen ikke vil være en hensigtsmæssig måde at behandle kravene på, idet frameldingsmodellen er *subsidiær* i forhold til tilmeldingsmodellen. For det tredje skal kravene være omfattet af Forbrugerombudsmandens kompetenceområde (dvs. navnlig forbrugerbeskyttelse), idet kun Forbrugerombudsmanden kan udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, jf. nærmere pkt. 3.4 nedenfor.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens § 254 e, stk. 5-8), og bemærkningerne hertil.

3.3. Grundlæggende betingelser for gruppesøgsmål

3.3.1. Den helt grundlæggende betingelse for overhovedet at tillade gruppesøgsmål er efter Retsplejerådets forslag, at der foreligger ensartede krav, som fremsættes på vegne af flere personer. Spørgsmålet om fremsættelse af ensartede krav *mod* flere personer omtales særskilt nedenfor.

Retsplejerådet har ikke fundet grundlag for i selve lovteksten at angive nærmere kriterier for, hvad der forstås ved ensartede krav. Det bør således efter rådets opfattelse overlades til rettens skøn, om de fremsatte krav er tilstrækkeligt ensartede til, at gruppesøgsmål vil være en hensigtsmæssig procesform. Af betydning vil navnlig være, om kravene udspringer af samme faktiske omstændigheder, og om de har samme retlige grundlag. Efter Retsplejerådets forslag skal retten fastlægge rammen for gruppesøgsmålet og dermed, hvilke krav der er omfattet heraf.

Retsplejerådet har heller ikke fundet grundlag for at fastsætte et bestemt mindstekrav til antallet af berørte personer. Efter rådets opfattelse bør det således bero på en samlet vurdering, om gruppesøgsmål konkret vil være den bedste måde at behandle kravene på, jf. nedenfor i pkt. 3.3.2 om gruppesøgsmåls subsidiære karakter, og i den forbindelse vil antallet

af berørte personer være et af de elementer, der vil indgå i vurderingen. Jo flere personer der er tale om, jo større kan fordelene være ved at behandle kravene under et gruppesøgsmål frem for under individuelle søgsmål.

Hvis der foreligger sådanne individuelle forhold angående krav, der tilkommer flere personer, at kravene ikke kan siges at være »ensartede«, kan reglerne om gruppesøgsmål ikke anvendes på kravene i deres helhed. I nogle tilfælde vil det imidlertid være muligt at udskille ensartede spørgsmål vedrørende kravene og anlægge et gruppesøgsmål herom. Under et sådant gruppesøgsmål vil en anerkendelsespåstand vedrørende de udskilte spørgsmål være udtryk for »kravene« i sagen, og betingelsen om, at der skal være tale om ensartede krav, vil derfor være opfyldt. Som eksempler på ensartede spørgsmål, som eventuelt kan behandles under et gruppesøgsmål i form af et anerkendelsessøgsmål, kan nævnes spørgsmål om gyldigheden af et kontraktvilkår i forbindelse med krav om tilbagebetaling af erlagt vederlag og spørgsmål om ansvarsgrundlag i forbindelse med krav om erstatning.

I sådanne tilfælde, hvor ensartede spørgsmål er udskilt til særskilt behandling under et gruppesøgsmål, kan der i tilfælde, hvor gruppen får medhold, være behov for efterfølgende at afklare, hvilket beløb det enkelte gruppemedlem skal have udbetalt i erstatning mv. Hvis grundlaget for udmålingen af erstatning mv. ikke er ensartet, vil dette ikke kunne ske efter de foreslåede regler om gruppesøgsmål, og det vil derfor i sådanne tilfælde kunne være nødvendigt for de gruppemedlemmer, der ikke opnår en forligsmæssig løsning, efterfølgende at anlægge individuelle søgsmål om udmålingen af erstatning mv.

Med hensyn til, om der bør kunne anlægges gruppesøgsmål *mod* en gruppe, anfører Retsplejerådet, at behovet for gruppesøgsmål er størst i de tilfælde, hvor ensartede krav fremsættes på vegne af flere personer. Endvidere rejser gruppesøgsmål mod en gruppe en række særlige spørgsmål, som i givet fald ville nødvendiggøre yderligere lovregulering i forhold til Retsplejerådets forslag, der kun omfatter gruppesøgsmål, hvor gruppen optræder på sagsøgerside.

På denne baggrund og i lyset af, at gruppesøgsmål i det hele taget er en ny procesform i dansk ret, finder Retsplejerådet det mest hensigtsmæssigt ikke at give mulighed for at anlægge et gruppesøgsmål *mod* en gruppe, men Retsplejerådet finder det rimeligt og hensigtsmæssigt at give sagsøgte i et gruppesøgsmål mulighed for at fremsætte modkrav til selvstændig dom mod gruppemedlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav), hvis modkravene udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold som kravet mod sagsøgte (konnekse modkrav).

Der er naturligvis ikke noget til hinder for, at et gruppesøgsmål efter retsplejelovens regler om sammenlægning af krav (kumulation) anlægges mod flere navngivne personer, som herefter hver især frit vælger, om de vil lade sig repræsentere individuelt under sagen, eller om de i større eller mindre grad vil forsvare sig i fællesskab, eksempelvis ved at være repræsenteret af den samme advokat.

3.3.2. Gruppesøgsmål vil ofte være mere komplicerede og mere ressourcekrævende end individuelle søgsmål. Fordelen ved gruppesøgsmål består i, at ét gruppesøgsmål i bedste fald kan erstatte et stort antal individuelle søgsmål.

På denne baggrund foreslår Retsplejerådet, at det skal være en betingelse for at anlægge et gruppesøgsmål, at gruppesøgsmål skønnes at være *den bedste måde at behandle kravene på*. Tilsvarende regler findes i andre lande, der har regler om gruppesøgsmål.

Ved vurderingen af, om gruppesøgsmål må antages at være den bedste måde at behandle kravene på, skal gruppesøgsmålet sammenlignes med realistiske alternativer i den konkrete situation. Alt efter omstændighederne kan det f.eks. være et eller flere individuelle søgsmål, herunder søgsmål, hvor kravene behandles samlet efter retsplejelovens regler om sammenlægning af krav (kumulation). Det kan også være gennemførelse af en prøvesag. Der kan også tages hensyn til, om den foreslåede grupperepræsentant, som måske har særlige forudsætninger for at bidrage til en hensigtsmæssig koordinering mv., eventuelt vil kunne medvirke på anden måde end som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, f.eks. som biintervenient eller som mandatar for en eller flere parter i et individuelt søgsmål.

3.3.3. Retsplejerådet finder, at der som betingelse for at anlægge et gruppesøgsmål endvidere bør stilles krav med hensyn til mulighederne for at identificere gruppemedlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav) og for at underrette dem om sagen, således at de har mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet.

Retsplejerådet har overvejet, om det bør være et krav, at gruppemedlemmerne skal kunne identificeres og underrettes om sagen uden uforholdsmæssige omkostninger. Dette ville indebære, at der skulle foretages en skønsmæssig vurdering dels af kravenes samlede værdi, dels af de forventede omkostninger ved at identificere og underrette gruppemedlemmerne om sagen. Viste denne vurdering et åbenbart misforhold mellem omkostningerne ved at

identificere og underrette gruppemedlemmerne om sagen og kravenes samlede værdi, skulle kravene ikke kunne gennemføres under et gruppesøgsmål. Dette ville gælde, selv om det f.eks. på grund af det enkelte kravs beskedne størrelse måtte anses for lidet sandsynligt, at kravene ville blive søgt håndhævet på anden måde.

Navnlig i lyset heraf har Retsplejerådet ikke fundet fuldt tilstrækkeligt grundlag for at foreslå at begrænse gruppesøgsmål til tilfælde, hvor gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen uden uforholdsmæssige omkostninger. Det følger imidlertid af kravet om, at gruppesøgsmål skal skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, jf. pkt. 3.3.2 ovenfor, at hvis et gruppesøgsmål forventes at medføre uforholdsmæssige omkostninger i forhold til kravenes samlede værdi, kan gruppesøgsmålet som altovervejende hovedregel kun antages at være den bedste måde at behandle kravene på, hvis det i den konkrete situation er den eneste måde, der realistisk set står åben. I den forbindelse må der som alternativer ikke alene tages hensyn til muligheden for, at kravene gennemføres under et individuelt søgsmål, eventuelt efter retsplejelovens almindelige regler om kumulation, eller at der gennemføres en prøvesag. Der må også tages hensyn til eventuelle muligheder for offentligretlige, herunder strafferetlige, sanktioner. Som eksempel kan nævnes Forbrugerombudsmandens mulighed for at anlægge retssag om forbud og påbud efter markedsføringslovens § 27, stk. 1, 2. pkt., jf. § 20, stk. 1.

På denne baggrund foreslår Retsplejerådet et krav om, at gruppemedlemmerne skal kunne identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde. Dette indebærer, at den valgte underretning som et minimum skal antages at nå langt størsteparten af gruppens medlemmer. Det vil bero på omstændighederne i den enkelte sag, om gruppemedlemmerne må antages at kunne identificeres og underrettes på en sådan måde, at der er en høj grad af sandsynlighed for, at de berørte får et sådant kendskab til sagen, at de har det fornødne grundlag for at tage stilling til, om de ønsker at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet.

Retsplejerådet er opmærksom på, at gruppesøgsmål i USA efter omstændighederne kan gennemføres, selv om de berørte ikke kan identificeres, idet det grundlæggende krav er, at man med gruppedefinitionen i hånden uden vanskelighed skal kunne tage stilling til, om en given person er medlem af gruppen, hvorimod det ikke er et krav, at man med gruppedefinitionen i hånden skal være i stand til at finde de personer, der er medlem af gruppen. Efter Retsplejerådets opfattelse vil det imidlertid ikke være rimeligt at give mulighed for at gennemføre gruppesøgsmål, hvis de berørte ikke kan identificeres på en hensigtsmæssig måde. En sådan løsning vil være mere relevant i lande, hvor offentlig regulering og tilsyn tillægges mindre vægt end her.

Efter Retsplejerådets opfattelse bør det således være en absolut betingelse for at gennemføre et gruppesøgsmål, at gruppemedlemmerne skal kunne identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde, så gruppemedlemmerne vil have reel mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet. Er der tale om krav, hvor de berørte ikke kan identificeres på en hensigtsmæssig måde, bør man derfor efter rådets opfattelse ikke kunne anlægge gruppesøgsmål. Håndhævelse i en sådan »diffus« situation bør udelukkende tilkomme offentlige myndigheder, der vil kunne reagere med henstillinger, påbud og forbud og i sidste ende med gennemførelse af en straffesag.

3.3.4. Det er efter Retsplejerådets forslag en betingelse for at anlægge et gruppesøgsmål, at der kan udpeges en grupperepræsentant, der opfylder de krav, som er nærmere beskrevet i pkt. 3.4 nedenfor.

3.3.5. Som nævnt i pkt. 3.1.7 ovenfor må reglerne om gruppesøgsmål efter Retsplejerådets opfattelse naturligt ses som en videreudvikling af de gældende regler om sammenlægning af krav (kumulation) i retsplejelovens kapitel 23. Retsplejerådet har på den baggrund også fundet det naturligt ved fastlæggelsen af kravene til rettens stedlige og saglige kompetence i gruppesøgsmål at tage udgangspunkt i de gældende regler om kumulation i retsplejelovens kapitel 23.

Retsplejerådet foreslår således for det første, at der skal være værneting for alle kravene her i landet.

Retsplejerådet foreslår dernæst, at retten skal være værneting for ét af kravene, og at retten skal være saglig kompetent med hensyn til ét af kravene. Det er således som udgangspunkt tilstrækkeligt, at retten er stedlig og saglig kompetent med hensyn til ét krav (ikke nødvendigvis det samme). Heraf følger, at et gruppesøgsmål efter omstændighederne efter sagsøgerens valg vil kunne indbringes for flere forskellige domstole.

Retsplejerådet foreslår dog samtidig, at hvis retten ikke har saglig kompetence til at behandle alle kravene under en selvstændig sag, skal retten kunne henvise sagen til behandling ved en anden domstol, der har saglig kompetence til at behandle mindst ét af kravene. Denne henvisningsregel er inspireret af de henvisningsregler, der gælder med

hensyn til saglig kompetence i forbindelse med sammenlægning af krav efter retsplejelovens regler om kumulation. Henvisningsreglen adskiller sig dog herfra ved kun at give mulighed for i givet fald at henvise hele sagen, dvs. alle kravene, til en anden domstol. Dette skyldes, at gruppesøgsmålet efter sin karakter fordrer, at alle krav behandles samlet ved én domstol.

Der henvises til betænkningen side 243-247.

3.3.6. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Det har i forbindelse med høringen over betænkningen været anført, at der også er et behov for at kunne fremsætte ensartede krav *mod* flere personer, eksempelvis ensartede krav mod flere af hinanden uafhængige arbejdsgivere.

Efter Justitsministeriets opfattelse ville det være meget vidtgående at udstrække regler om gruppesøgsmål til at omfatte sådanne tilfælde. Der måtte således nødvendigvis blive tale om gruppesøgsmål efter en obligatorisk model, idet sagsøgte ellers blot ville kunne undlade at tilmelde sig henholdsvis framelde sig sagen. Justitsministeriet er således enig med Retsplejerådet i, at der ikke bør indføres en sådan ordning.

Som nævnt i pkt. 3.3.1 ovenfor er der dog naturligvis ikke noget til hinder for, at et gruppesøgsmål efter retsplejelovens regler om sammenlægning af krav (kumulation) anlægges mod flere navngivne personer, og der er heller ikke noget til hinder for at sammenlægge to eller flere gruppesøgsmål, der er anlagt mod forskellige personer.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens §§ 254 a og 254 b), og bemærkningerne hertil.

3.4. Grupperepræsentanten

3.4.1. Det hører til gruppesøgsmålets grundlæggende vilkår, at de personer, på hvis vegne der fremsættes krav, ikke selv deltager som parter i retssagen i sædvanlig forstand, men derimod repræsenteres af grupperepræsentanten.

Grupperepræsentanten indtager således en nøglerolle i gruppesøgsmålet. Dette gælder, selv om grupperepræsentanten på sin side kan være repræsenteret af en rettergangsfuldsmægtig, f.eks. en advokat, som efter omstændighederne i praksis kan have større indflydelse på, hvordan sagen føres, end grupperepræsentanten selv.

Det bør derfor efter Retsplejerådets opfattelse ved lov nærmere bestemmes, hvem der i det hele taget kan udpeges som grupperepræsentant, og retten bør have ansvaret for at godkende, hvem der konkret kan udpeges som grupperepræsentant i en bestemt sag.

De krav, der stilles til en grupperepræsentant, kan variere og må bl.a. afhænge af gruppesøgsmålets karakter og kompleksitet. Retsplejerådet er i den forbindelse opmærksom på, at kravene til en grupperepræsentant i særlig grad er væsentligt og derfor bør skærpes, når gruppesøgsmålet anlægges efter frameldingsmodellen (opt out), jf. pkt. 3.4.4 nedenfor.

3.4.2. Retsplejerådet finder, at medlemmer af gruppen, dvs. personer, på hvis vegne der fremsættes krav, bør kunne udpeges som grupperepræsentant i gruppesøgsmål med tilmelding.

Retsplejerådet er opmærksom på, at udenlandske erfaringer fra navnlig USA, Canada og Australien viser, at en sådan grupperepræsentant i mange tilfælde reelt ikke har noget indseende i eller kontrol med førelsen af gruppesøgsmålet, idet grupperepræsentantens advokat reelt disponerer meget selvstændigt.

Retsplejerådet finder imidlertid, at regler om gruppesøgsmål uden mulighed for at udpege et medlem af gruppen som grupperepræsentant med rette ville kunne opfattes som ufuldstændige.

De andre mulige grupperepræsentanter, som man kan tænke sig (og som Retsplejerådet foreslår der skal være mulighed for at udpege, jf. pkt. 3.4.3 og 3.4.4 nedenfor) €" foreninger mv. og offentlige myndigheder €" vil langt fra kunne dække hele spektret af mulige gruppesøgsmål. Efter rådets opfattelse ville det således være uheldigt på forhånd €" som følge af kravene til grupperepræsentanten €" at begrænse muligheden for at anlægge gruppesøgsmål til krav, hvis varetagelse falder inden for en egnet forenings formål eller offentlig myndigheds opgaver.

Ved at give mulighed for at udpege et medlem af gruppen som grupperepræsentant sikres, at der for alle grupper vil kunne udpeges en grupperepræsentant, når blot mindst ét medlem af gruppen opfylder de generelle krav til grupperepræsentanter, jf. pkt. 3.4.5 og 3.4.6 nedenfor, samt er villig til at påtage sig hvervet som grupperepræsentant.

3.4.3. Retsplejerådet finder, at foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger bør kunne udpeges som grupperepræsentant i gruppesøgsmål med tilmelding, hvis søgsmålet falder inden for rammerne af sammenslutningens formål.

Retsplejerådet finder ikke tilstrækkeligt grundlag for at begrænse muligheden for at udpege foreninger mv. som grupperepræsentanter til visse typer af krav eller for at stille andre krav til foreningens alder, medlemstal, repræsentativitet, økonomi mv. end dem, der indirekte følger af de generelle krav til grupperepræsentanter, jf. pkt. 3.4.5 og 3.4.6 nedenfor.

Det er efter rådets forslag en betingelse for, at en forening skal kunne udpeges som grupperepræsentant, at foreningen har partsevne efter almindelige regler. En forening, der er dannet med det hovedformål at omgå retsplejelovens regler om sagsomkostninger, har ikke partsevne, jf. Højesterets afgørelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 side 1575, og kan derfor ikke udpeges som grupperepræsentant.

Der gælder ingen almindelige kapitalkrav til foreninger, og man kan sagtens forestille sig, at en forening vil være ude af stand til at betale sagsomkostninger til modparten, hvis sagen tabes, uden at der er tale om omgåelse af retsplejelovens regler om sagsomkostninger. Retsplejerådet foreslår imidlertid, at grupperepræsentanten skal kunne pålægges at stille sikkerhed for sagsomkostninger, jf. pkt. 3.4.6 nedenfor, og i lyset heraf ser Retsplejerådet ikke grund til at afskære foreninger med ingen eller lille formue fra at udpeges som grupperepræsentant.

Frem for at stille krav til selve foreningens kapitalisering mv. €" som ville være indgribende over for foreningen også i andre relationer €" finder Retsplejerådet det således mere hensigtsmæssigt og fuldt tilstrækkeligt at give mulighed for at stille krav om sikkerhedsstilling specielt i forhold til sagsomkostningerne i gruppesøgsmålet. Selv om foreningen ikke selv råder over formue af betydning, kan det således tænkes, at den ved støtte fra forskellig side vil kunne stille en krævet sikkerhed. Eksempelvis kan medlemmer af gruppen tænkes at være mere tilbøjelige til at bidrage til en sikkerhedsstilling for sagsomkostninger for et gruppesøgsmål, som specifikt angår deres krav, frem for mere generelt at skyde penge ind i foreningen, hvor indskuddet ville kunne komme til at hæfte for foreningens samlede forpligtelser.

3.4.4. Retsplejerådet finder endvidere, at offentlige myndigheder bør kunne udpeges som grupperepræsentant i både gruppesøgsmål med tilmelding og gruppesøgsmål efter anmeldingsmodellen (opt out).

Retsplejerådet finder det samtidig mest hensigtsmæssigt, at lovgivningsmagten tager stilling til, hvilke offentlige myndigheder der skal kunne udpeges som grupperepræsentant. Rådet har i den forbindelse navnlig lagt vægt på, at det beror på en samlet afvejning af en række politiske, økonomiske og administrative forhold, om en given offentlig myndighed bør have mulighed for at optræde som grupperepræsentant.

Retsplejerådet forudsætter således, at der i forbindelse med gennemførelse af lovgivning på grundlag af rådets forslag om gruppesøgsmål tages stilling til, hvilke offentlige myndigheder der skal kunne udpeges som grupperepræsentant, og at der i givet fald indsættes regler herom i lovgrundlaget for de pågældende myndigheder. Herefter vil der naturligvis løbende i lyset af de indhøstede erfaringer kunne ske ændringer €" udvidelser og/eller indskrænkninger €" i kredsen af myndigheder, som kan udpeges som grupperepræsentant.

Retsplejerådet har på den baggrund i sit lovudkast alene medtaget forslag om, at Forbrugerombudsmanden skal kunne udpeges som grupperepræsentant. Forslaget herom skal ses i lyset af de opgaver, Forbrugerombudsmanden i forvejen varetager.

Det er Retsplejerådets opfattelse, at betænkelighederne ved at tillade opt out-gruppesøgsmål mindskes betragteligt, hvis grupperepræsentanten er en offentlig myndighed, og det må desuden antages, at et opt out-gruppesøgsmål under alle omstændigheder i mange tilfælde alene ville blive anlagt, hvis en offentlig myndighed påtager sig hvervet som grupperepræsentant.

Retsplejerådet peger endvidere på, at udfaldet af overvejelserne nedenfor i pkt. 3.5.3 om den sagsøgte eventuelle medvirken til underretning af gruppemedlemmerne i væsentlig grad påvirkes af, om grupperepræsentanten er underlagt tavshedspligt eller ej. Optræder en offentlig myndighed som grupperepræsentant, vil myndighedens medarbejdere således have tavshedspligt med hensyn til en oplysning, som det er nødvendigt at hemmeligholde for at varetage væsentlige hensyn til private interesser.

I forbindelse med Retsplejerådets drøftelser med repræsentanter for Forbrugerrådet, Forbrugerombudsmanden, Dansk Industri og HTS Interesseorganisationen, er det dels blevet tilkendegivet fra forbrugerrepræsentanterne, at det vil kunne være ødelæggende for muligheden for at etablere gruppesøgsmål, hvis grupperepræsentanten ikke under en eller anden form får adgang til sagsøgte kundekartotek, dels fra erhvervsrepræsentanterne, at en model, hvor kun offentlige myndigheder kan gøre sig bekendt med denne type oplysninger, vil være mindst indgribende.

Det er Retsplejerådets opfattelse, at betydningen af grupperepræsentantens mulighed for at få oplysninger om gruppemedlemmernes identitet øges, jo mindre krav søgsmålet omhandler. Problemstillingen vil derfor formentlig oftest optræde i opt out-gruppesøgsmål, idet gruppemedlemmernes motivation for at reagere på en offentlig bekendtgørelse om gruppesøgsmålet må antages at øges med kravets værdi.

Som anført i pkt. 3.5.3 nedenfor finder Retsplejerådet ikke grundlag for at foreslå særlige regler om sagsøgtes pligt til at medvirke til underretning af gruppemedlemmerne om sagen.

På den baggrund foreslår Retsplejerådet, at kun offentlige myndigheder skal kunne udpeges som grupperepræsentant i opt out-gruppesøgsmål.

3.4.5. Det er grupperepræsentanten, der er part i sagen på vegne af gruppemedlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav), og det er i den forbindelse uden betydning, om grupperepræsentanten selv har krav, der er omfattet af sagen. Grupperepræsentanten kan nedlægge påstande, fremsætte anbringender og anmode om bevisførelse og kan i det hele taget foretage alle processuelle skridt i forbindelse med sagen. Grupperepræsentanten har således stor indflydelse på, hvordan sagen føres, og dermed indirekte på resultatet.

Retsplejerådet foreslår på denne baggrund en generel regel om, at grupperepræsentanten skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen. Heri ligger navnlig, at grupperepræsentanten har en sådan økonomisk eller ideel interesse i sagen, at grupperepræsentanten kan forventes at have den fornødne motivation til at fremme gruppemedlemmernes interesser under sagen. Endvidere må det kræves, at grupperepræsentanten råder over tilstrækkelige økonomiske midler, herunder eventuelt i kraft af retshjælpsforsikringsdækning eller fri proces, til at gennemføre retssagen på betryggende måde. Det er også en forudsætning, at der ikke består et modsætningsforhold mellem grupperepræsentanten og gruppemedlemmerne eller en ikke ubetydelig del af disse.

Derimod er det ikke noget krav, at grupperepræsentanten er i stand til på egen hånd at føre retssagen, hvis grupperepræsentanten kan og vil antage en professionel rettergangsfuldmægtig (en advokat) til at føre sagen.

Retsplejerådet har overvejet, om det bør være et lovkrav, at grupperepræsentanten lader sagen udføre af en advokat, men stiller ikke forslag herom. Hvis det ikke er muligt at behandle sagen på forsvarlig måde, uden at grupperepræsentanten er bistået af en advokat, kan retten imidlertid efter den almindelige regel i retsplejelovens § 259, stk. 2, pålægge grupperepræsentanten at lade sagen udføre af en advokat. Da gruppesøgsmål stiller store krav til grupperepræsentanten, må det efter Retsplejerådets opfattelse i øvrigt forventes, at grupperepræsentanter, der ikke selv er advokater eller i øvrigt har professionel erfaring med retssager, vil lade sagen udføre af en advokat, og at der, hvis dette ikke skulle være tilfældet, jævnligt vil være grundlag for at meddele et advokatpålæg.

3.4.6. Det bør være en forudsætning for at kunne udpeges til grupperepræsentant, at den pågældende råder over tilstrækkelige økonomiske midler til at kunne gennemføre retssagen på betryggende vis, jf. ovenfor i pkt 3.4.5. Heri ligger, at den pågældende skal være i stand til løbende at betale de udgifter, der for den pågældende er forbundet med at føre retssagen frem til en afgørelse. Derimod indgår muligheden for ved sagens afslutning at blive pålagt at betale sagsomkostninger til modparten ikke i denne vurdering.

Retsplejerådet foreslår på denne baggrund en selvstændig regel om, at retten kan bestemme, at grupperepræsentanten skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, grupperepræsentanten kan blive pålagt at betale til modparten.

Gruppesøgsmål vil ofte være mere ressourcekrævende end individuelle søgsmål, og omkostningerne ved et gruppesøgsmål kan efter omstændighederne være meget store. Sammenholdt med, at de personer, på hvis vegne der fremsættes krav, kun i begrænset omfang bør hæfte for sagsomkostningerne, jf. herom pkt. 3.6 nedenfor, er det efter Retsplejerådets opfattelse nødvendigt i gruppesøgsmål at give mulighed for at stille krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger, selv om denne mulighed ikke findes ved individuelle søgsmål.

Alternativt ville det være nødvendigt mere indgående at vurdere en foreslået grupperepræsentants samlede økonomiske forhold, før retten tog stilling til, om den pågældende kan udpeges som grupperepræsentant. En sådan vurdering ville imidlertid dels være vanskelig at foretage, dels være unødvendigt indgribende over for den pågældende, idet hensynet til modparten vil være tilstrækkeligt varetaget ved i givet fald at stille krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger.

Retten bør kunne træffe bestemmelse om sikkerhedsstillelse både efter anmodning fra modparten og af egen drift. Hvis sagsomkostningerne kan blive meget store, bør der normalt kræves sikkerhedsstillelse, medmindre grupperepræsentanten åbenbart vil være i stand til at

betale pålagte sagsomkostninger.

Der henvises til betænkningen side 247-253.

3.4.7. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Det har i forbindelse med høringen over betænkningen været anført, at også organisationer mv. bør kunne udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, idet førelsen af sådanne gruppesøgsmål ellers bl.a. vil være afhængig af, hvilke ressourcer Forbrugerombudsmanden råder over.

Justitsministeriet er imidlertid som nævnt enig med Retsplejerådet i, at betænkelighederne ved at tillade gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen mindskes, når kun offentlige myndigheder kan udpeges om grupperepræsentant i sådanne gruppesøgsmål, bl.a. fordi offentlige myndigheder er underlagt et almindeligt saglighedskrav, som vil gælde, når den pågældende myndighed skal tage stilling til, om der er grundlag for at anlægge et gruppesøgsmål.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens § 254 c og § 254 e, stk. 2 og 3), og §§ 4-7 og bemærkningerne hertil.

3.5. Sagens anlæg

3.5.1. Som anført i pkt. 3.1.7 finder Retsplejerådet, at gruppesøgsmål som udgangspunkt bør behandles efter samme processuelle regler som individuelle søgsmål, og at der således kun bør fastsættes særlige processuelle regler om behandlingen af gruppesøgsmål på de punkter, hvor der efter gruppesøgsmålets karakter er et klart behov herfor.

Retsplejerådet finder på den baggrund ikke grundlag for at foreslå særlige regler om fremgangsmåden i forbindelse med *anlæg af gruppesøgsmål* ud over nogle få yderligere krav til stævningen samt en regel om, hvem der kan indlevere en stævning i et gruppesøgsmål.

Retsplejerådet foreslår, at stævningen skal kunne indleveres af et medlem af gruppen, af en forening, privat institution eller anden sammenslutning, når søgsmålet falder inden for rammerne af sammenslutningens formål, eller af en offentlig myndighed, der ved lov er bemyndiget til at kunne udpeges som grupperepræsentant.

Stævningen bør således efter Retsplejerådets opfattelse kunne indleveres af dem, som efter rådets forslag generelt set vil kunne udpeges som grupperepræsentant (gruppemedlemmer, foreninger mv. og offentlige myndigheder), og det bør ikke være en betingelse for at kunne indlevere stævningen, at den pågældende også konkret vil kunne udpeges som grupperepræsentant. Da det kan kræve nærmere undersøgelser at tage stilling hertil, og da der i den forbindelse kan komme andre forslag til grupperepræsentant, vil det være u hensigtsmæssigt, hvis stævningen altid skulle afvises i tilfælde af, at den, der har indleveret stævningen, konkret ikke kan udpeges som grupperepræsentant.

Hvis betingelserne for at anlægge gruppesøgsmålet er opfyldt og der dermed kan udpeges en anden som grupperepræsentant (en af betingelserne er, at der kan udpeges en grupperepræsentant), bør gruppesøgsmålet således i givet fald behandles på grundlag af den indleverede stævning.

Hvis betingelserne for at anlægge gruppesøgsmålet derimod ikke er opfyldt (herunder eventuelt fordi ingen kan udpeges som grupperepræsentant), skal sagen afvises, men med den begrundelse, at betingelserne for at anlægge gruppesøgsmålet ikke er opfyldt (og ikke alene fordi den, der har indleveret stævningen, ikke kan udpeges som grupperepræsentant).

Retsplejerådet foreslår endvidere, at stævningen ud over de oplysninger, som fremgår af den almindelige regel om stævninger i retsplejelovens § 348, skal indeholde en beskrivelse af gruppen, oplysninger om, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen, samt et forslag til grupperepræsentant.

3.5.2. Retsplejerådet har overvejet spørgsmålet om rettens afgørelse af, om betingelserne for at anlægge et gruppesøgsmål er opfyldt.

Retsplejerådet bemærker, at udenlandske erfaringer, navnlig fra USA, viser, at sagsbehandlingen vedrørende spørgsmålet om at godkende et gruppesøgsmål kan blive overordentlig omfattende, ikke mindst fordi rettens afgørelse om at godkende eller ikke at godkende gruppesøgsmålet tillægges meget stor betydning. I praksis anses sagen her ofte som afgjort, når rettens afgørelse om dette spørgsmål foreligger: Godkendes gruppesøgsmålet, indgås næsten altid forlig om sagens realitet, og godkendes gruppesøgsmålet ikke, opgiver sagsøgeren normalt sagen.

Efter Retsplejerådets opfattelse er en sådan langvarig og omkostningskrævende godkendelsesprocedure uheldig, især fordi parterne €" og ikke mindst sagsøgte €" dels påføres udgifter til procesførelsen og dels reelt udsættes for den belastning, et gruppesøgsmål

kan være, på et tidspunkt, hvor det endnu ikke er fastslået, om betingelserne for at anlægge et gruppesøgsmål overhovedet er opfyldt.

Retsplejerådet har derfor lagt vægt på at udforme reglerne om gruppesøgsmål på en sådan måde, at afgørelsen af, om gruppesøgsmålet kan godkendes, i langt de fleste tilfælde bør kunne træffes hurtigt, og uden at parterne €" og navnlig ikke sagsøgte €" eller retten skal anvende meget store ressourcer på dette spørgsmål.

Det bemærkes herved, at det ligger i gruppesøgsmålets natur, at der påhviler sagsøgeren i et gruppesøgsmål større byrder end i et individuelt søgsmål. Det er således sagsøgerens opgave at foreslå (1) en hensigtsmæssig afgrænsning af gruppen, (2) en hensigtsmæssig måde at identificere og orientere gruppemedlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav) om sagen på og (3) en grupperepræsentant, der er villig til at påtage sig hvervet.

I forbindelse med, at retten tager stilling til, om gruppesøgsmålet kan godkendes, tager retten efter rådets forslag også stilling til de nævnte tre spørgsmål, dvs. fastlægger, (1) hvilke krav der skal være omfattet af gruppesøgsmålet, (2) hvordan gruppemedlemmerne skal underrettes om gruppesøgsmålet, og (3) hvem der skal være grupperepræsentant. Retten er ved sin afgørelse ikke bundet af sagsøgerens forslag.

Det er en forudsætning for at godkende gruppesøgsmålet, at der kan gives et tilfredsstillende svar på de tre spørgsmål. I mangel af en hensigtsmæssig afgrænsning af, hvilke krav der skal være omfattet af gruppesøgsmålet, er betingelsen om, at gruppesøgsmålet skal være den bedste måde at behandle kravene på, ikke opfyldt, og blandt betingelserne for at anlægge et gruppesøgsmål indgår udtrykkeligt, at gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde, og at der kan udpeges en grupperepræsentant.

Det er sagsøgerens ansvar at tilvejebringe grundlaget for rettens afgørelse på de nævnte punkter, og grundlaget bør principielt være tilvejebragt inden sagens anlæg og fremgå af stævningen.

Medmindre stævningen er meget mangelfuld, bør retten dog normalt ikke straks afvise sagen, men i stedet give sagsøgeren lejlighed til nærmere at redegøre for de punkter, som retten ser behov for at få uddybet, det være sig gruppens afgrænsning, identificering og underretning af gruppemedlemmerne og/eller grupperepræsentanten. Det er imidlertid sagsøgerens €" og ikke rettens €" ansvar i givet fald at tilvejebringe yderligere oplysninger.

Fremkommer der ikke fyldestgørende oplysninger inden rimelig tid, må sagen afvises med den begrundelse, at det ikke er godtgjort, at betingelserne for at anlægge et gruppesøgsmål er opfyldt.

3.5.3. Retsplejerådet finder, at gruppemedlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav i et gruppesøgsmål) skal underrettes om rettens godkendelse af gruppesøgsmålet, således at de har reel mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet.

Retsplejerådet finder, at underretningsformen bør afpasses efter sagens konkrete omstændigheder, og at der i den forbindelse bør være mulighed for, at underretningen helt eller delvis sker ved offentlig bekendtgørelse.

Retsplejerådet finder endvidere, at det bør være retten, der fastlægger underretningens form og indhold. Eksempelvis bør retten afgøre, om underretning skal ske ved individuel meddelelse til gruppemedlemmerne eller ved annoncering eller anden offentlig bekendtgørelse. Individuel henvendelse til kendte gruppemedlemmer vil kunne kombineres med annoncering eller anden offentlig bekendtgørelse. Hvis underretning helt eller delvis skal ske ved annoncering eller anden offentlig bekendtgørelse, bør retten træffe bestemmelse om bekendtgørelsens form. Det bør også overlades til rettens skøn, hvor detaljerede anvisninger retten vil give. Hvis retten finder det hensigtsmæssigt, bør underretningens tekst kunne fastlægges i detaljer af retten.

Det er en forudsætning, at underretningen sker på en sådan måde, at langt størsteparten af gruppemedlemmerne må antages at blive bekendt med gruppesøgsmålet og deres mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig dette.

Den bedste underretningsform vil være individuel meddelelse til de enkelte gruppemedlemmer, og dette bør derfor foretrækkes, når denne underretningsform er mulig.

Hvis gruppemedlemmernes identitet ikke er kendt og ikke umiddelbart kan fremskaffes, vil underretning eksempelvis gennem et annonceindlæg i en husstandsomdelt lokalavis kunne være en egnet underretningsform, hvis gruppemedlemmerne har bopæl i et bestemt lokalområde.

Det kan heller ikke på forhånd udelukkes, at mere generel €" dvs. mindre målrettet €" annoncering eller anden offentlig bekendtgørelse i visse situationer vil kunne opfylde forudsætningen om, at langt størsteparten af gruppemedlemmerne må antages at blive bekendt med gruppesøgsmålet og deres mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig dette.

Hvis der er mulighed for at få et gruppesøgsmål om et forbrugerspørgsmål omtalt i et forbrugerprogram på landsdækkende tv, kan dette eventuelt være en egnet underretningsform, hvis erfaringen viser, at sådan omtale medfører, at størsteparten af gruppemedlemmerne bliver bekendt med gruppesøgsmålet og muligheden for at tilmelde henholdsvis framelde sig dette. I givet fald vil en sådan tv-omtale formentlig ofte med fordel kunne kombineres med f.eks. en hjemmeside på internettet, der dels i en overskuelig form indeholder de oplysninger om gruppesøgsmålet, som skal gives, dels giver mulighed for at tilmelde henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet via digital kommunikation. Det vil efter Retsplejerådets opfattelse i øvrigt være naturligt, at der på Domstolsstyrelsens netsted på internettet etableres en oversigt over alle godkendte verserende gruppesøgsmål.

Mens det således bør påhvile retten at fastsætte, hvordan gruppemedlemmerne skal underrettes om gruppesøgsmålet, bør selve underretningen derimod ikke nødvendigvis forestås af retten. Retten bør have mulighed for at pålægge grupperepræsentanten at foretage underretningen, og de positive udgifter, der er forbundet med underretningen (porto, annoncering mv.), bør i første omgang betales af grupperepræsentanten, der imidlertid i givet fald vil have mulighed for at få udgifterne erstattet efter reglerne om sagsomkostninger.

Retsplejerådet har i den forbindelse overvejet, om retten også bør have mulighed for at pålægge gruppens modpart at underrette gruppemedlemmerne om gruppesøgsmålet. En virksomhed, som er sagsøgt i et gruppesøgsmål, vil således ofte have adgang til uden større omkostninger og besvær at identificere gruppemedlemmerne ud fra et kundekartotek eller lignende.

Pålægges det en modpart at forestå underretningen, f.eks. ved at udsende en underretning om gruppesøgsmålet sammen med en faktura i et løbende mellemværende, vil der imidlertid efter rådets opfattelse kunne opstå risiko for, at underretningen får en unødigt krænkende karakter for vedkommende modpart, og underretningen vil efter omstændighederne kunne bringes i en sammenhæng, der afsvækker dens værdi.

På den baggrund har Retsplejerådet overvejet, om det i stedet bør kunne pålægges gruppens modpart at udlevere en liste over navne og adresser på gruppemedlemmerne til grupperepræsentanten i de tilfælde, hvor gruppemedlemmerne kan identificeres ud fra et kundekartotek eller lignende.

I forbindelse med Retsplejerådets drøftelser med repræsentanter for Forbrugerrådet, Forbrugerombudsmanden, Dansk Industri og HTS Interesseorganisationen, er det blevet tilkendegivet fra forbrugerrepræsentanterne, at det vil være ødelæggende for muligheden for at etablere gruppesøgsmål, hvis grupperepræsentanten ikke under en eller anden form får adgang til sagsøgtes kundekartotek. Fra erhvervsrepræsentanterne er det blevet tilkendegivet, at en model, hvor kun offentlige myndigheder kan gøre sig bekendt med denne type oplysninger, vil være mindst indgribende.

Retsplejerådet er enig i, at det kan være af afgørende betydning særligt for etableringen af opt out-gruppesøgsmål, at sagsøgte under en eller anden form medvirker ved underretning af gruppemedlemmerne. Rådet er på den anden side også enig i, at det vil kunne opfattes som et indgreb i virksomhedernes erhvervshemmelighed, hvis de kunne pålægges at udlevere (dele af) deres kundekartotek til en grupperepræsentant i et gruppesøgsmål.

Retsplejerådet bemærker, at betænkelighederne ved, at sagsøgte skal medvirke ved underretningen af gruppemedlemmerne kan mindskes, hvis grupperepræsentanten er en offentlig myndighed, der er underlagt tavshedspligt. Optræder en offentlig myndighed som grupperepræsentant, vil myndighedens medarbejdere således have tavshedspligt om en oplysning, som det er nødvendigt at hemmeligholde for at varetage væsentlige hensyn til private interesser, eksempelvis til private selskabers eller foreningers interesse i at beskytte oplysninger om deres interne, herunder økonomiske, forhold, eller private selskabers økonomiske interesse i at beskytte oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold, jf. den almindelige bestemmelse om tavshedspligt for den, der virker inden for den offentlige forvaltning, i forvaltningslovens § 27.

Bl.a. på denne baggrund foreslår Retsplejerådet, at kun offentlige myndigheder skal kunne udpeges som grupperepræsentant i opt out-gruppesøgsmål, jf. herved også pkt. 3.4.4 ovenfor.

Retsplejerådet har foreløbig alene foreslået, at Forbrugerombudsmanden skal kunne udpeges som grupperepræsentant. Efter markedsføringslovens § 22, stk. 1, fører Forbrugerombudsmanden tilsyn med, at denne lov overholdes, navnlig ud fra hensynet til

forbrugerne. Med henblik på at tilvejebringe et bedømmelsesgrundlag i de enkelte sager, som Forbrugerombudsmanden behandler, giver lovens § 22, stk. 2, Forbrugerombudsmanden adgang til at kræve meddelt alle oplysninger, som skønnes nødvendige for dennes virksomhed, herunder til afgørelse af, om et forhold falder ind under lovens bestemmelser. Denne bestemmelse vil således også give Forbrugerombudsmanden mulighed for at indhente oplysninger til brug i forbindelse med behandlingen af et gruppesøgsmål, og for (den) sagsøgte (virksomhed) vil denne fremgangsmåde indebære den sikkerhed, at Forbrugerombudsmanden vil skulle behandle oplysningerne på en måde, der er i overensstemmelse med de nævnte almindelige bestemmelser om tavshedspligt.

På den baggrund er der efter Retsplejerådets opfattelse ikke grundlag for på nuværende tidspunkt at foreslå særlige regler om, at en sagsøgt skal kunne pålægges at medvirke ved underretning af gruppemedlemmerne i et gruppesøgsmål.

Der henvises til betænkningen side 253-259.

3.5.4. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Det har i forbindelse med høringen over betænkningen været anført, at rettens afgørelse af, hvorvidt et gruppesøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, ville blive lettet betydeligt, hvis sagsøgte kunne give oplysninger om kravene, de eventuelt berettigede samt sin indstilling til f.eks. en prøvesag.

Justitsministeriet er enig i, at det i nogle tilfælde vil kunne være hensigtsmæssigt, at retten indhenter en udtalelse fra sagsøgte, før retten tager stilling til, om gruppesøgsmålet kan godkendes, og lovforslaget åbner også mulighed herfor, jf. bemærkningerne til forslaget til retsplejelovens § 254 e, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 10).

Det har i forbindelse med høringen over betænkningen endvidere været anført, at retten bør kunne pålægge sagsøgte at tilvejebringe oplysninger om gruppemedlemmerne og at stå for underretningen af gruppemedlemmerne.

Justitsministeriet er imidlertid som nævnt enig med Retsplejerådet i, at det vil kunne opfattes som et indgreb i virksomhedernes erhvervshemmelighed, hvis de kunne pålægges at udlevere (dele af) deres kundekartotek til en grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, og i, at det behov, der navnlig i gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen vil kunne være for at fremskaffe oplysninger om de berørte, vil kunne opfyldes på en hensigtsmæssig måde i kraft af Forbrugerombudsmandens eksisterende hjemmel i markedsføringsloven til at indhente oplysninger.

Med hensyn til den praktiske tilrettelæggelse af underretningen er Justitsministeriet som nævnt enig med Retsplejerådet i, at der ikke bør indføres en regel om, at retten skal kunne pålægge sagsøgte at underrette sine kunder om gruppesøgsmålet, f.eks. i næste abonnementsopkrævning. Der er imidlertid efter lovforslaget ikke noget til hinder for, at sagsøgte frivilligt påtager sig at stå for underretningen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens § 254 d og § 254 e, stk. 1, 4 og 9), og bemærkningerne hertil.

3.6. Sagsomkostninger, sikkerhedsstillelse og fri proces

3.6.1. Retsplejerådet finder, at retsplejelovens almindelige regler om sagsomkostninger som udgangspunkt også bør anvendes i gruppesøgsmål. De hensyn, der ligger bag de grundlæggende regler om sagsomkostninger, jf. herved kapitel 7 i Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III, gør sig efter rådets opfattelse i lige så høj grad gældende i gruppesøgsmål som i individuelle søgsmål.

Også i gruppesøgsmål bør udgangspunktet således være, at den tabende part skal erstatte modparten dennes omkostninger ved sagen. I forvejen er gruppesøgsmål en større belastning for sagsøgte end individuelle søgsmål, og det ville efter Retsplejerådets opfattelse ikke være rimeligt, hvis en person, der sagsøges i et gruppesøgsmål og frifindes, ikke i samme grad som i andre søgsmål havde adgang til at få erstattet sine omkostninger ved sagen. Der er på den anden side heller ikke grundlag for at forbedre sagsøgtes muligheder for at få dækket sine omkostninger ud over, hvad der følger af retsplejelovens almindelige regler, eksempelvis med hensyn til udgifter til advokatbistand, der ikke nødvendigvis erstattes fuldt ud, men alene med et »passende beløb«.

Der er dog efter Retsplejerådets opfattelse behov for visse særregler om sagsomkostninger i gruppesøgsmål. For det første bør der være mulighed for at pålægge grupperepræsentanten at stille sikkerhed for sagsomkostninger, jf. herom pkt. 3.4.6 ovenfor. Endvidere bør der fastsættes særlige regler om ansvaret for sagsomkostninger for gruppemedlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav).

Gruppemedlemmerne anses ikke som parter i retssagen, jf. nærmere pkt. 3.7 nedenfor. Udgangspunktet er derfor, at gruppemedlemmerne ikke skal betale sagsomkostninger.

Efter Retsplejerådets opfattelse vil det imidlertid være hensigtsmæssigt, at gruppemedlemmerne efter omstændighederne pålægges en begrænset og overskuelig omkostningshæftelse. En sådan ordning må antages at bidrage til, at gruppemedlemmerne føler ansvar for gruppesøgsmålet, og at der ikke anlægges gruppesøgsmål på et urimeligt løst grundlag. Samtidig må det antages at fremme de praktiske muligheder for, at gruppesøgsmål bliver ført, når flere kan deles om omkostningerne ved gruppesøgsmålet, end hvis én person (grupperepræsentanten) altid skulle afholde de fulde omkostninger.

Retsplejerådet lægger vægt på, at gruppemedlemmernes omkostningshæftelse skal være beløbsmæssigt begrænset, og at det enkelte gruppemedlem på forhånd skal kunne overskue størrelsen af den omkostningsrisiko, der for den pågældende vil være forbundet med at tilmelde sig gruppesøgsmålet.

Retsplejerådet foreslår på denne baggrund, at retten i forbindelse med godkendelsen af et gruppesøgsmål efter *tilmeldingsmodellen* skal kunne bestemme, at tilmelding til gruppesøgsmålet skal være betinget af, at gruppemedlemmet stiller en af retten fastsat sikkerhed for sagsomkostninger, og at gruppemedlemmet som udgangspunkt kun skal kunne pålægges sagsomkostninger indtil det beløb, som sikkerheden er fastsat til. Der bør kun stilles krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger, hvis gruppemedlemmets krav har en vis størrelse. Hvis kravet er beskedent, bør der ikke stilles krav om sikkerhedsstillelse. Endvidere bør gruppemedlemmer, der opfylder de økonomiske betingelserne for fri proces, være fritaget for at stille sikkerhed for sagsomkostninger, hvis gruppesøgsmålet opfylder de indholdsmæssige betingelser for fri proces. Det samme bør gælde for gruppemedlemmer, der har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, som dækker omkostninger ved sagen, idet disse gruppemedlemmer dog bør stille delvis sikkerhed for sagsomkostninger, hvis forsikringen har en selvrisiko, eller i den situation, hvor sikkerhedsstillelsen overstiger forsikringens samlede dækning.

For at opnå en praktisk anvendelig ordning til vurderingen af, om et gruppemedlem skal fritages for sikkerhedsstillelse, foreslår Retsplejerådet, at det i givet fald er grupperepræsentanten, der skal ansøge om at få taget stilling til, om gruppesøgsmålet opfylder de indholdsmæssige betingelser for fri proces. Hermed undgås, at de enkelte gruppemedlemmer, hvis antal efter omstændighederne kan være betydeligt, hver især skal indgive ansøgning til fri proces-myndighederne herom. I praksis skal grupperepræsentanten derfor på gruppens vegne ansøge om en vurdering af, om gruppesøgsmålet opfylder betingelserne i retsplejelovens §§ 327, 328 eller 329 (som affattet fra den 1. januar 2007), inden der åbnes for, at gruppemedlemmerne kan tilmelde sig gruppesøgsmålet. Imødekommes grupperepræsentantens ansøgning, skal det fremgå af underretningen til gruppemedlemmerne om gruppesøgsmålet. Herefter vil retten kunne fritage de gruppemedlemmer, der opfylder de økonomiske betingelser efter retsplejelovens § 325 (som affattet fra den 1. januar 2007), for at stille sikkerhed for sagsomkostninger.

Forslaget indebærer, at det enkelte gruppemedlem allerede ved tilmeldingen har fuldt overblik over, hvad den pågældende »risikerer« i relation til sagsomkostninger ved at tilmelde sig gruppesøgsmålet. Retten vil formentlig forholdsvis ofte finde det mest hensigtsmæssigt, at sikkerheden indbetales kontant, idet der i mange tilfælde vil være tale om et forholdsvis mindre beløb for det enkelte gruppemedlem (eksempelvis 1.000-5.000 kr.), hvor det vil være uforholdsmæssigt at kræve bankgarantier eller lignende. En sådan kontant indbetaling har også den fordel, herunder psykologisk, at gruppemedlemmet ved sagens start så at sige har »reserveret« det beløb, vedkommende i værste fald kan komme til at betale. Populært sagt får sikkerhedsstillelsen for sagsomkostninger dermed karakter af en »adgangsbillet« eller et »tilmeldingsgebyr« til gruppesøgsmålet.

Forslaget indebærer som nævnt endvidere, at et gruppemedlem, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, kan pålægges at betale sagsomkostninger med op til det beløb, for hvilket der ved tilmeldingen til gruppesøgsmålet blev stillet krav om sikkerhedsstillelse. Dette gælder også, hvis sikkerheden ikke blev stillet, fordi gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger ved sagen, men i givet fald vil det være retshjælpsforsikringsselskabet, der skal betale pålagte sagsomkostninger. Hvis sikkerheden ikke blev stillet, fordi gruppesøgsmålet opfylder de indholdsmæssige betingelser for fri proces og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for fri proces uden at have retshjælpsforsikringsdækning, foreslår Retsplejerådet, at de sagsomkostninger, som gruppemedlemmet ellers ville være blevet pålagt, betales af statskassen.

Herudover foreslår Retsplejerådet, at et gruppemedlem, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, skal kunne pålægges at betale sagsomkostninger med op til det beløb, der gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode. Dette forslag er inspireret af de

gældende regler i aktieselskabslovens § 144, stk. 3, og konkurslovens § 137. Med beløb, der gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode, menes beløb, som ifølge dommen skal betales kontant til gruppemedlemmet, og som faktisk betales. Beløb, som ifølge dommen skal afskrives på en gæld, beløb, som ikke faktisk betales, og ydelser med økonomisk værdi, som ikke består i penge, giver *ikke* grundlag for at pålægge et gruppemedlem sagsomkostninger.

Et gruppesøgsmål efter opt out-modellen omfatter alle gruppemedlemmer, der ikke har *framelddt* sig gruppesøgsmålet. Et gruppemedlem, der ikke foretager en aktiv handling for at framelde sig søgsmålet, vil således være omfattet af gruppesøgsmålet. Derfor bør gruppemedlemmerne i et gruppesøgsmål efter opt out-modellen efter Retsplejerådets opfattelse alene kunne blive pålagt at bidrage til betaling af sagsomkostninger inden for rammerne af deres eget faktiske kontante udbytte af retssagen.

3.6.2. Der er efter Retsplejerådets opfattelse ikke behov for særlige regler om betingelserne for fri proces i gruppesøgsmål, og grupperepræsentanten vil således kunne søge om fri proces efter de almindelige regler i retsplejelovens kapitel 31.

Herudover foreslår Retsplejerådet som nævnt, at det ved afgørelsen af, om et gruppemedlem kan fritages for at stille sikkerhed for sagsomkostninger, i givet fald er grupperepræsentanten (og ikke det enkelte gruppemedlem), der skal ansøge om at få taget stilling til, om gruppesøgsmålet opfylder de indholdsmæssige betingelser for fri proces. Retsplejerådet finder ikke behov for, at et gruppemedlem, der ikke er bragt i forslag som grupperepræsentant, selvstændigt skulle kunne ansøge om fri proces, og hvis et sådant gruppemedlem ønsker at ansøge om fri proces, må gruppemedlemmet i stedet anlægge et individuelt søgsmål.

Der henvises til betænkningen side 259-262 og 270-271.

3.6.3. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Da der ikke foreslås særlige regler om fri proces til grupperepræsentanten, finder de almindelige regler i retsplejelovens kapitel 31 anvendelse. Gruppesøgsmål vil i sagens natur altid have betydning for flere, hvilket kan indgå i vurderingen af, om omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag, jf. retsplejelovens § 325, stk. 2 (som affattet fra den 1. januar 2007), men der vil ved denne vurdering af, om omkostningerne kan deles mellem flere, kun skulle tages hensyn til det bidrag til betalingen af sagsomkostninger, som tilmeldte gruppemedlemmer yder i de tilfælde, hvor retten har betinget tilmeldingen af, at gruppemedlemmet stiller en af retten fastsat sikkerhed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens § 254 e, stk. 7, og § 254 f, stk. 3 og 4), og bemærkningerne hertil.

3.7. Gruppemedlemmernes stilling under sagen

3.7.1. Det ligger i gruppesøgsmålets natur, at gruppemedlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav) ikke er parter i retssagen i sædvanlig forstand. Med forbehold for de regler om underretning i visse tilfælde, som Retsplejerådet foreslår, jf. pkt. 3.7.3 nedenfor, skal gruppemedlemmerne således ikke indkaldes til retsmøder eller have tilsendt processkrifter mv. og behøver ikke at få adgang til at udtale sig, før retten træffer afgørelse. Gruppemedlemmerne kan endvidere ikke nedlægge påstande, fremsætte anbringender eller føre beviser. I disse henseender repræsenteres gruppemedlemmerne ubetinget af grupperepræsentanten.

Der er tale om en lovbestemt repræsentation, som alene er betinget af, at gruppemedlemmet har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet.

Gruppemedlemmerne har derfor heller ingen formel kompetence til at give grupperepræsentanten anvisninger om, hvordan sagen skal føres, og kan ikke fratage grupperepræsentanten kompetencen til at repræsentere gruppemedlemmerne under gruppesøgsmålet.

Noget andet er, at gruppemedlemmer naturligvis kan foreslå grupperepræsentanten at føre sagen på en nærmere angiven måde, og at grupperepræsentanten vil være interesseret i at tage hensyn til velbegrundede forslag. Endvidere kan gruppemedlemmer, der mener, at grupperepræsentanten ikke er i stand til at varetage deres interesser under sagen, anmode retten om at udpege en ny grupperepræsentant. Et gruppemedlem kan også anmode retten om tilladelse til at udtræde af gruppen.

Det er grupperepræsentanten, der er part i sagen på gruppemedlemmernes vegne, og grupperepræsentanten kan som nævnt nedlægge påstande, fremsætte anbringender og anmode om bevisførelse og kan i det hele taget foretage alle processuelle skridt i forbindelse med sagen.

Grupperepræsentanten kan imidlertid ikke på egen hånd udvide rammerne for gruppesøgsmålet som fastlagt af retten. Hvis grupperepræsentanten ønsker at udvide sine påstande, således at der inddrages nye krav i sagen, kræves rettens tilslutning. Dette gælder, hvad enten der er tale om at inddrage nye gruppemedlemmer i søgsmålet eller om at inddrage nye krav for gruppemedlemmer, der allerede har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig sagen. Hvis retten imødekommer anmodningen om at udvide rammerne for gruppesøgsmålet, skal der gennemføres en ny tilmeldings- eller frameldingsrunde for de nye krav, som herefter også er omfattet af gruppesøgsmålet.

Misbruger grupperepræsentanten sin adgang til at repræsentere gruppemedlemmerne til at påføre disse tab, eller gør grupperepræsentanten sig i øvrigt skyldig i uforvarligt forhold i forbindelse med repræsentationen af gruppemedlemmerne under sagen, kan grupperepræsentanten pådrage sig et erstatningsansvar efter almindelige erstatningsregler.

3.7.2. Gruppemedlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav) er som nævnt ikke parter i retssagen i sædvanlig forstand. Gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke har frameldt sig gruppesøgsmålet, må dog efter Retsplejerådets opfattelse i en række henseender sidestilles med parter. Dette gælder først og fremmest i relation til retsafgørelsers bindende virkninger (retskraft). Gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet, bindes således efter rådets forslag af afgørelser vedrørende sagens realitet på samme måde som parterne i et individuelt søgsmål.

Retskraften virker både til fordel og til skade for gruppemedlemmerne afhængigt af sagens udfald, og dommen i gruppesøgsmålet vil således kunne påberåbes både af og mod gruppemedlemmerne og vil €" igen afhængigt af sagens udfald €" kunne benyttes som tvangsfuldbyrdsgrundlag både af og mod gruppemedlemmerne.

Med hensyn til afgørelse om sagsøgt mod et eller flere gruppemedlemmer bør dette dog kun gælde for krav, som udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som gruppemedlemmernes krav støttes på (konnekse modkrav). Gruppens modpart bør således ikke i et gruppesøgsmål kunne inddrage modkrav mod et gruppemedlem, som ikke udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som gruppemedlemmernes krav støttes på (ukonnekse modkrav).

Det er en konsekvens af retskraften, at gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig et gruppesøgsmål, er sidestillet med parter i relation til såkaldt litispendens, dvs. i relation til princippet om, at når der verserer retssag mellem to parter om et spørgsmål, kan der ikke anlægges ny retssag mellem de samme to parter om det samme spørgsmål.

Endvidere bør gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet, være underlagt reglerne om parter, når de afgiver forklaring og i relation til edition. Disse gruppemedlemmer er som nævnt bundet af rettens afgørelser i sagen på samme måde som parter, og da der ikke kan anvendes vidnetvang over for parter, bør der heller ikke kunne anvendes vidnetvang over for gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet.

Udebliver et gruppemedlem, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet, efter at være indkaldt til at afgive forklaring, eller undlader gruppemedlemmet at besvare spørgsmål, eller er svarene uklare eller ufuldstændige, eller undlader gruppemedlemmet at efterkomme et pålæg om edition, bør retten i stedet kunne tillægge dette virkning til fordel for gruppens modpart (fakultativ processuel skadevirkning). Inden der drages denne konsekvens, bør det dog sikres, at andre beviser er søgt tilvejebragt, og der bør således i den beskrevne situation f.eks. være mulighed for at indkalde en anden til at afgive forklaring eller at give en anden et pålæg om edition.

Det bemærkes, at grupperepræsentanten som part har et absolut krav på efter anmodning personlig at afgive forklaring, jf. retsplejelovens § 303. Gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet, bør derimod ikke have en sådan ret til efter anmodning personlig at afgive forklaring, og grupperepræsentanten bør heller ikke have et absolut krav på, at gruppemedlemmer efter grupperepræsentantens anmodning personligt afgiver forklaring. I stedet bør retten have mulighed for helt eller delvis at afslå en sådan anmodning, i det omfang bevisførelsen skønnes at være uden betydning for sagen, jf. retsplejelovens § 341. Hvis der er mange gruppemedlemmer, og der ikke foreligger relevante individuelle forhold, vil der sjældent være grundlag for, at mere end nogle få repræsentative gruppemedlemmer afgiver forklaring.

Om gruppemedlemmernes stilling i relation til sagsomkostninger henvises til pkt. 3.6 ovenfor, og med hensyn til gruppemedlemmernes stilling i relation til appel henvises til pkt. 3.10 nedenfor.

3.7.3. Som nævnt er udgangspunktet, at gruppemedlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav) ikke inddrages under sagens gang. Et eller flere gruppemedlemmer kan eventuelt blive indkaldt til at afgive mundtlig forklaring for retten eller blive anmodet om at fremlægge dokumenter mv. (edition), men gruppemedlemmerne deltager som udgangspunkt i øvrigt ikke under retssagen (dvs. de indkaldes ikke til retsmøder, får ikke tilsendt processkrifter mv. og behøver ikke at få adgang til at udtale sig, før retten træffer afgørelse).

Efter Retsplejerådets opfattelse bør dette udgangspunkt dog modificeres, hvis der opstår spørgsmål om at hæve eller afvise sagen. I denne situation bør gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet, underrettes, medmindre underretning er åbenbart overflødig. Gruppesøgsmålet bør således som udgangspunkt ikke kunne hæves eller afvises, uden at gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet, forinden har modtaget underretning om, at der er opstået spørgsmål om at hæve eller afvise sagen. Som eksempler kan nævnes tilfælde, hvor grupperepræsentanten vil hæve sagen, eller hvor grupperepræsentanten udebliver, og der derfor opstår spørgsmål om at afvise sagen.

Underretningen vil bl.a. give gruppemedlemmerne mulighed for at overveje, om de vil anmode om udpegning af en ny grupperepræsentant, og for at forberede sig på, hvis de ønsker det, og hvis gruppesøgsmålet faktisk hæves eller afvises, i givet fald at fortsætte forfølgningen af deres krav efter reglerne om individuelle søgsmål, jf. om denne mulighed nedenfor i pkt. 3.7.4.

Efter Retsplejerådets opfattelse bør retten endvidere tillægges en skønsmæssig beføjelse til at bestemme, at gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, skal underrettes om andre væsentlige forhold end sagens ophævelse eller afvisning. Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om at godkende et forlig, jf. herom pkt. 3.9 nedenfor. Andre eksempler kan være tilfælde, hvor grupperepræsentanten frafalder påstande eller anbringender af afgørende betydning for et eller flere gruppemedlemmers krav, eller hvis der synes at være opstået en interesse modsætning mellem grupperepræsentanten og et eller flere gruppemedlemmer.

Endvidere bør gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, underrettes om sagens afgørelse og have mulighed for afgiftsfrit at anmode om en ekstraktudskrift af dommen.

3.7.4. Retsplejerådet finder, at et gruppemedlem, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet, bør have mulighed for, hvis gruppesøgsmål hæves eller afvises, at indtræde som part for så vidt angår sit eget krav og videreføre sagen efter reglerne om individuelle søgsmål.

En sådan mulighed vil efter rådets opfattelse være procesbesparende. Hvis et gruppesøgsmål hæves eller afvises, uden at kravene i sagen er retskraftigt afgjort, kan hvert gruppemedlem under alle omstændigheder anlægge individuel retssag om sit eget krav. Hvis et sådant individuelt søgsmål anlægges hurtigt, vil der normalt ikke være forældelsesmæssige problemer, eftersom gruppesøgsmålet vil have afbrudt forældelse, og den forældelsesafbrydende virkning bevares, hvis der hurtigt efter gruppesøgsmålets bortfald tages (nye) retslige skridt til at forfølge kravet. Et sådant individuelt søgsmål vil imidlertid være et helt nyt søgsmål, hvor sagen processuelt starter helt forfra.

Retsplejerådet foreslår derfor, at et gruppemedlem ved skriftlig meddelelse til retten inden 4 uger efter, at gruppesøgsmålet er hævet eller afvist, skal kunne indtræde som part og €" for så vidt angår sine egne krav €" videreføre det hidtidige gruppesøgsmål som et individuelt søgsmål. Der vil være tale om en særlig lovbestemt processuel succession, hvor det indtrædende gruppemedlem overtager sagen i den stand, hvori den befandt sig, før den blev hævet eller afvist. Hvis forberedelsen er afsluttet, bør det forhold, at gruppemedlemmet er indtrådt som part, således f.eks. ikke give videre adgang til at fremkomme med nye påstande, anbringender eller beviser end ellers, jf. retsplejelovens §§ 358 og 363 (som affattet fra den 1. januar 2007).

Et gruppemedlem bør endvidere have adgang til at indtræde som part og videreføre sagen for sit vedkommende efter reglerne om individuelle søgsmål, hvis retten bestemmer, at et krav ikke længere skal være omfattet af gruppesøgsmålet (dvs. ændrer på gruppens afgrænsning i forhold til det, der blev fastlagt i forbindelse med godkendelsen af gruppesøgsmålet). Efter omstændighederne vil rettens bestemmelse herom i øvrigt kunne være foranlediget af en anmodning fra det pågældende gruppemedlem, som er fremsat netop med henblik på, at gruppemedlemmet ønsker at videreføre sagen om sit eget krav efter reglerne om individuelle søgsmål.

Der henvises til betænkningen side 262-266.

3.7.5. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens § 254 f, stk. 1, 2 og 5, § 254 g og § 254 i), og § 2, nr. 3 (forslag til retsafgiftslovens § 49, stk. 2, nr. 10), og bemærkningerne hertil.

3.8. Individuelle spørgsmål. Undergrupper

3.8.1. Retsplejerådet finder, at reglerne om gruppesøgsmål bør udformes således, at der ikke bliver tale om en egentlig behandling af individuelle spørgsmål under gruppesøgsmålet. Dette er ikke til hinder for, at der under et gruppesøgsmål kan nedlægges forskellige påstande for forskellige gruppemedlemmer, f.eks. med hensyn til størrelsen af en tilbagebetaling eller erstatning eller med hensyn til, om der påstås ophævelse eller afhjælpning, når blot der foreligger et ensartet grundlag for en stillingtagen til de forskellige påstande.

Eksempelvis vil der ikke være noget til hinder for, at en tilbagebetaling eller erstatning udmåles forskelligt for forskellige gruppemedlemmer afhængigt af, i hvilken periode de pågældende har været berørt af en påstået retskrænkelse, eller afhængig af størrelsen og arten af deres forbrug af f.eks. et teleabonnement eller en aftale om levering af gas, varme eller elektricitet.

Derimod kan betingelsen om, at der skal være tale om ensartede krav, efter omstændighederne være til hinder for, at der under et gruppesøgsmål nedlægges påstand om individuel udmåling af erstatning på grundlag af de enkelte gruppemedlemmers individuelle, subjektive forhold. I givet fald må gruppesøgsmålet afgrænses således, at sådanne individuelle spørgsmål ikke skal afgøres under gruppesøgsmålet. Dette kan opnås ved f.eks. at begrænse gruppesøgsmålet til en anerkendelsespåstand om ansvarsgrundlaget.

3.8.2. Retsplejerådet har overvejet, om der bør være mulighed for at opdele et gruppesøgsmål i undergrupper, således at der udpeges særskilte (under)grupperepræsentanter for hver af undergrupperne. Rådet finder imidlertid ikke grundlag herfor.

Hvis der både foreligger retlige og/eller faktiske spørgsmål, der er fælles for hele gruppen, og retlige og/eller faktiske spørgsmål, der angår bestemte delmængder af gruppen, bør man efter Retsplejerådets opfattelse anvende retsplejelovens regler om sammenlægning og adskillelse af krav.

Afhængigt af, hvad der er mest hensigtsmæssigt ud fra sagens konkrete omstændigheder, kan retten således vælge fra starten at afgrænse gruppesøgsmålet på en sådan måde, at det kun omfatter ensartede krav. I eksemplet med flere undergrupper er dette ensbetydende med, at der i givet fald må anlægges flere gruppesøgsmål, som i relation til reglerne om gruppesøgsmål behandles hver for sig (dvs. med hver sin grupperepræsentant, uden at der dog er noget forbud mod, at samme person samtidig kan være grupperepræsentant i flere gruppesøgsmål), men flere gruppesøgsmål vil kunne behandles samlet efter de almindelige regler om samlet behandling efter retsplejelovens §§ 250 og 254.

Alternativt kan retten, hvis det forekommer mest hensigtsmæssigt, godkende et gruppesøgsmål med en afgrænsning, der indebærer, at visse faktiske og/eller retlige spørgsmål kun vedrører en vis del af gruppemedlemmerne. Retten kan herefter ved anvendelse af retsplejelovens § 253 om adskillelse af krav opnå en hensigtsmæssig opdeling af sagens forhandling og afgørelse. Der vil imidlertid være tale om ét gruppesøgsmål med én grupperepræsentant.

Der henvises til betænkningen side 266-267.

3.8.3. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens § 254 a), og bemærkningerne hertil.

3.9. Forlig

Retsplejerådet finder, at der bør være mulighed for at afslutte et gruppesøgsmål forligsmæssigt, uden at alle gruppemedlemmer særskilt skal tiltræde forliget. Retsplejerådet finder dog på den anden side, at grupperepræsentanten ikke helt på egen hånd bør kunne indgå forlig med bindende virkning for gruppemedlemmerne. Retsplejerådet foreslår derfor, at et forlig får gyldighed, hvis det godkendes af retten. Rettens mulighed for at vurdere rimeligheden af et forlig, som grupperepræsentanten og gruppens modpart er enige om, kan dog være begrænset. Det foreslås derfor, at retten godkender forliget, medmindre det er udtryk for usaglig forskelsbehandling mellem gruppemedlemmer eller i øvrigt er åbenbart urimeligt.

Usaglig forskelsbehandling kan bestå dels i forskellig behandling af gruppemedlemmer, der på de relevante punkter befinder sig i samme situation, dels i ens behandling af gruppemedlemmer, der på relevante punkter ikke befinder sig i samme situation.

Det bemærkes, at gruppemedlemmerne ikke ved at tilmelde sig henholdsvis undlade at framelde sig gruppesøgsmålet afgiver deres adgang til at disponere over sagens genstand. Det enkelte gruppemedlem kan således til enhver tid, mens gruppesøgsmålet behandles ved retten, disponere over deres mulige krav, herunder ved udenretsligt forlig.

Der henvises til betænkningen side 267-268.

Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens § 254 h), og bemærkningerne hertil.

3.10. Appel

3.10.1. Retsplejerådet finder, at der bør sondres mellem appel, hvor appelsagen også behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, og appel, hvor appelsagen behandles efter reglerne om individuelle søgsmål.

Retsplejerådet finder, at en kollektiv appel, der behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, bør gå forud for en individuel appel.

Hvis grupperepræsentanten anker en dom i et gruppesøgsmål, bør de enkelte gruppemedlemmer således ikke have adgang til at anke. Hvis grupperepræsentanten kun anker de dele af dommen, som vedrører visse gruppemedlemmer, bør de gruppemedlemmer, som ikke er omfattet af grupperepræsentantens anke, dog have adgang til hver især at anke individuelt, jf. dog nedenfor om andre tilfælde af kollektiv appel.

Hvis grupperepræsentanten ikke anker, bør der efter Retsplejerådets opfattelse være mulighed for, at en anden indgiver ankestævning med forslag til ny grupperepræsentant. Sker dette, vil retten skulle tage stilling til, om ankesagen kan godkendes som et gruppesøgsmål, efter tilsvarende regler som ved godkendelse af et gruppesøgsmål i første instans. Godkendes ankesagen til behandling efter reglerne om gruppesøgsmål, vil de gruppemedlemmer, der er omfattet af en sådan ankesag, ikke kunne anke individuelt.

Endvidere finder Retsplejerådet, at hvis modparten anker, skal ankesagen altid behandles efter reglerne om gruppesøgsmål. Dette indebærer bl.a., at grupperepræsentanten fra første instans vil være indstævnt, og dette bør gælde, uanset om anken vedrører alle gruppemedlemmer, nogle gruppemedlemmer eller kun ét gruppemedlem. Kun på denne måde sikres, at et gruppemedlem, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke framelde sig et gruppesøgsmål, ikke risikerer selv at skulle give møde som part i en ankesag for at »forsvare« en dom, hvor den pågældende har fået medhold.

I ankesager, der behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, anvendes efter rådets forslag tilsvarende regler som ved gruppesøgsmål i første instans. Det er således f.eks. grupperepræsentanten, der er part i ankesagen og repræsenterer gruppen, og dette bør som nævnt efter rådets opfattelse gælde, hvad enten gruppen er stor eller lille eller eventuelt består af kun ét medlem. Endvidere bør gruppemedlemmerne også, når det er »gruppen«, der har anket (dvs. når grupperepræsentanten fra første instans eller en foreslået ny grupperepræsentant har anket), underrettes om anken og gives mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig ankesagen. Tilmelding til anken vil kunne betinges af sikkerhedsstillelse på samme måde som i første instans. Dette gælder også, selv om der ikke blev stillet krav om sikkerhedsstillelse i første instans.

Hvis det er gruppens modpart, der har anket, omfatter ankesagen derimod naturligvis de gruppemedlemmer, med hensyn til hvis krav modparten har anket. I denne situation vil der ikke skulle gennemføres nogen tilmeldings- eller frameldingsrunde.

Ankes en dom i et gruppesøgsmål ikke kollektivt fra hverken den ene eller den anden side, bør hvert gruppemedlem efter Retsplejerådets opfattelse have adgang til at anke dommen for så vidt angår sit eget krav efter reglerne om individuelle søgsmål. Da ønsket om at anke individuelt netop kan være begrundet i, at der ikke ankes kollektivt, hvilket måske først står klart ved ankefristens udløb, foreslår Retsplejerådet, at der i denne situation skal være adgang til at indgive anke indtil 4 uger efter udløbet af den almindelige ankefrist.

Der henvises til betænkningen side 268-269.

3.10.2. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er med den nedennævnte ændring med hensyn til andeninstansstilladelse fra Procesbevillingsnævnet udformet i overensstemmelse hermed.

Det har i forbindelse med høringen over betænkningen været anført, at ordningen med tilmelding eller framelding efter anke rejser problemer i relation til 10.000 kr.€™s grænsen i retsplejelovens § 368, stk. 1, for anke til landsretten, idet ankens værdi først kan beregnes, når det er klarlagt, hvor mange gruppe-medlemmer der tilmelder sig henholdsvis framelder sig anken.

Justitsministeriet er enig i, at 10.000 kr.€™s ankebegrænsningen er vanskeligt forenelig med den foreslåede ankeordning i gruppesøgsmål, og det foreslås derfor, at en anke til landsretten, der behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, uanset sagens værdi ikke kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Justitsministeriet lægger i den forbindelse også vægt på, at en sådan anke vil angå en sag, som retten i første instans på grundlag af de foreslåede €" strenge €" betingelser har godkendt som gruppesøgsmål. Det må endvidere antages, at en anke, der behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, i praksis som oftest vil angå mere end 10.000 kr.

Det bemærkes, at 10.000 kr.€™s grænsen for anke til landsretten vil finde anvendelse på et gruppe-medlems eventuelle individuelle anke. Angår en sådan anke (for det pågældende gruppe-medlem) højst 10.000 kr., kræves således Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Det har i forbindelse med høringen over betænkningen også været anført, at det bør tydeliggøres, hvem der kan iværksætte appel i form af kære.

Der foreslås ikke særlige lovregler om kære i gruppesøgsmål, og kærebeholdelsen tilkommer derfor enhver, over for hvem kendelsen eller beslutningen indeholder en afgørelse, jf. retsplejelovens § 393, stk. 1. Der er i bemærkningerne til de foreslåede regler om gruppesøgsmål i retsplejelovens kapitel 23 a (lovforslagets § 1, nr. 10) nærmere redegjort for, hvem der kan kære de forskellige afgørelser, som er særlige for gruppesøgsmål (afgørelse om, hvorvidt gruppesøgsmålet kan godkendes, udpegning af grupperepræsentant, fastlæggelse af rammerne for gruppesøgsmålet, fastsættelse af frist for tilmelding eller framelding, sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger, godkendelse af forlig osv.). Øvrige afgørelser, der træffes under sagens behandling (f.eks. om indlevering af processkrifter eller afholdelse af retsmøder, om bevisførelse mv.), kan som udgangspunkt ikke kæres af et gruppe-medlem. Et gruppe-medlem vil dog kunne kære afgørelser f.eks. om afgivelse af forklaring eller om edition, der retter sig mod det pågældende gruppe-medlem.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 (forslag til retsplejelovens §§ 254 j og 254 k), og bemærkningerne hertil.

3.11. Fuldbyrddelse

Retsplejerådet finder på det foreliggende grundlag ikke anledning til at foreslå særlige regler om fuldbyrddelse af afgørelser i gruppesøgsmål. Retsplejerådet vil senere i forbindelse med rådets overvejelser om revision af reglerne om tvangsfuldbyrddelse vurdere, om der bl.a. i lyset af de indhøstede erfaringer med reglerne om gruppesøgsmål må antages at være et behov for særlige regler om fuldbyrddelse.

Rådet bemærker, at det i gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen vil kunne være praktisk, at gruppe-medlemmerne i forbindelse med tilmelding til gruppesøgsmålet gives mulighed for (eventuelt blot ved afkrydsning i en rubrik på et tilmeldingsskema) at give grupperepræsentanten fuldmagt til i givet fald at anmode om tvangsfuldbyrddelse på gruppe-medlemmets vegne.

Der henvises til betænkningen side 269.

Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter, og lovforslaget indeholder ikke regler om fuldbyrddelse af afgørelser i gruppesøgsmål. Fuldbyrddelse vil derfor skulle ske efter retsplejelovens almindelige regler herom.

3.12. Sammenlægning af krav i øvrigt

3.12.1. Retsplejerådet finder, at de gældende regler om sammenlægning af krav som udgangspunkt har en hensigtsmæssig udformning. Rådet finder således, at de gældende regler som udgangspunkt er udtryk for en hensigtsmæssig afvejning af de fordele og ulemper, der kan være forbundet med sammenlægning af krav. Rådet har derfor ikke fundet grundlag for at foreslå en mere grundlæggende nyformulering af de gældende regler, men har begrænset sig til at overveje visse justeringer, der efter rådets opfattelse kan være behov for.

3.12.2. Retsplejerådet finder det velbegrundet, at der ved objektiv kumulation fra sagsøgerens side (dvs. fremsættelse af flere krav mod samme sagsøgte), oprindelig subjektiv kumulation (dvs. angivelse af flere sagsøgere og/eller sagsøgte i stævningen) samt ad citation (dvs. inddragelse af tredjemand som sagsøgt) ikke er begrænsninger i rettens skønsmæssige adgang til at afslå kumulation under henvisning til reglerne om saglig kompetence. Hvis parterne er enige, kan de nemlig i disse tilfælde kumulere krav uden hensyn til, om der er

nogen sammenhæng mellem kravene. Da dette også gælder med hensyn til modkrav, finder Retsplejerådet, at der heller ikke her bør være begrænsninger i rettens skønsmæssige adgang til at afslå kumulation under henvisning til reglerne om saglig kompetence eller i rettens skønsmæssige adgang til at henvise både modkravet og hovedkravet til den domstol, der under en selvstændig sag ville have kompetence til at behandle modkravet.

Retsplejerådet foreslår derfor at ophæve reglen i retsplejelovens § 249, stk. 3, 3. pkt., om, at landsretten ikke kan henvise et modkrav eller en sag til byretten. Landsretten vil herefter have samme skønsmæssige adgang til at afslå kumulation med et modkrav og til at henvise hele sagen, når modkravet isoleret set hører under byrettens saglige kompetence, som når modkravet isoleret set hører under en anden domstols, f.eks. Sø- og Handelsrettens, kompetence.

3.12.3. Reglerne i retsplejelovens § 249 omfatter efter ordlyden også modkrav til kompensation (dvs. til modregning i sagsøgerens krav), men det antages dog, at reglen om henvisning af et modkrav til den domstol, der ville have saglig kompetence til at behandle modkravet under en selvstændig sag, kun gælder for modkrav til selvstændig dom.

Efter Retsplejerådets opfattelse kan modkrav til kompensation i det hele sidestilles med andre indsigelser mod sagsøgerens krav, og der er derfor efter rådets opfattelse ikke behov for særlige lovregler om modkrav til kompensation.

Retsplejerådet foreslår derfor, at retsplejelovens § 249, stk. 2, begrænses til at vedrøre modkrav til selvstændig dom. Hermed opnås en forenkling af bestemmelsen, samtidig med at bestemmelsen bliver mere retvisende i relation til spørgsmål om henvisning af modkrav til rette domstol. Betingelserne for, at et modkrav til selvstændig dom kan behandles under sagen, videreføres uændret.

3.12.4. Retsplejelovens regler om sammenlægning af krav forudsætter, at kravene fra først af indbringes for samme domstol. Der er ikke hjemmel til at henvise en sag til en domstol i en anden retskreds med den begrundelse, at sagen mest hensigtsmæssigt kan behandles i sammenhæng med en sag, der verserer dér. Derimod kan en byret efter anmodning fra en part henvise en sag til landsretten eller Sø- og Handelsretten af denne grund, jf. retsplejelovens § 226, stk. 2, og § 227, stk. 2 (som affattet fra den 1. januar 2007). Endvidere kan henvisning ske til en anden sideordnet ret, hvis begge parter anmoder om det, jf. retsplejelovens § 245 om værnetingsaftaler.

De eksisterende muligheder udnyttes i vidt omfang til en koordineret behandling af sager om ensartede krav, hvilket er hensigtsmæssigt både af hensyn til retsenheden og af ressourcemæssige grunde. Der er imidlertid også tilfælde, hvor et større antal ensartede krav verserer ved forskellige byretter, og hvor parterne i de forskellige sager ikke selv sørger for en effektiv koordinering af sagerne.

Retsplejerådet foreslår på denne baggrund at indføre en generel regel om henvisning af en sag, der verserer i første instans, til en anden ret og om henvisning af en ankesag ved landsretten til den anden landsret under de betingelser, der er anført i retsplejelovens § 226, stk. 2, og § 227, stk. 2.

Det kræves således for det første, at én af parterne i den sag, der skal henvises, anmoder om det. Selv om overordnede samfundsmæssige ressourcehensyn for så vidt kunne tale for at give retten mulighed for at henvise en sag af egen drift, finder Retsplejerådet, at dette ville være for vidtgående henset til, at parterne traditionelt har stor dispositionsfrihed i dansk civilproces, herunder med hensyn til værneting, jf. retsplejelovens § 245. Endvidere giver retsplejelovens § 345 retten mulighed for €" også af egen drift €" at udsætte sagen, hvis det findes påkrævet at afvente afgørelsen af lignende sager, der verserer i en anden retskreds.

Det kræves dernæst, at sagen findes mest hensigtsmæssigt at kunne behandles i forbindelse med en anden sag, der verserer ved en anden domstol. Før der træffes afgørelse herom, skal der indhentes en udtalelse fra den anden domstol. Ved afgørelsen heraf vil retten navnlig skulle vurdere, om der foreligger en sådan sammenhæng, at sagerne bør behandles samlet. Det vil endvidere kunne have betydning for vurderingen, hvilket stede de respektive sager befinder sig på.

Samtidig foreslår Retsplejerådet at præcisere, at en beslutning om samlet behandling af sager efter den gældende regel i retsplejelovens § 254 kan ske, når sagerne verserer ved samme ret, uanset om en eller flere af sagerne oprindeligt måtte være anlagt ved en anden ret.

Der henvises til betænkningen side 181-187.

3.12.5. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6-9 (forslag til retsplejelovens §§ 249 og 254), og bemærkningerne hertil.

4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

De foreslåede regler om gruppesøgsmål vil gøre det lettere for borgere og virksomheder at få behandlet sager om ensartede krav ved domstolene. Lovforslaget vil derved kunne betyde, at flere tvister indbringes for domstolene. Muligheden for, at visse tvister, der i dag indbringes enkeltvis for domstolene, fremover vil kunne håndteres samlet som gruppesøgsmål, vil på den anden side kunne reducere antallet af sager ved domstolene.

Samlet set er det vurderingen, at lovforslaget ikke vil have økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning, jf. herved også pkt. 3.1.8 ovenfor.

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser og indeholder ikke EU-retlige aspekter.

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

5. Høring

Betænkning nr. 1468/2005 om reform af den civile retspleje IV (Gruppesøgsmål mv.) har været sendt til høring hos:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, Københavns Byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Procesbevillingsnævnet, Rigsadvokaten, Rigspolitechefen, Forbrugerombudsmanden, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Amsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Akademikernes Centralorganisation, Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Handel & Service, Dansk Industri, Dansk InkassoBrancheforening, Dansk Retspolitisk Forening, Danske Speditører, De Danske Patentagenters Forening, Det Danske Voldgiftsinstitut, 3F Fagligt Fælles Forbund, Finansrådet, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsamtænd, Foreningen af Statsamtsjurister, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Forsikring & Pension, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Handels- og Kontorfunktionærernes forbund i Danmark, HTS Interesseorganisationen, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet, Landsorganisationen i Danmark, Liberale Erhvervs Råd, Realkreditrådet, Syddansk Universitet, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Århus Retshjælp og Århus Universitet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I *bilaget* til lovforslaget er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de gældende regler.

Til § 1

(retsplejeloven)

Til nr. 1-5 (§§ 226-227)

Der er tale om konsekvensændringer som følge af forslaget om at indføre en generel regel om henvisning af en sag til en anden ret, hvis sagen findes mest hensigtsmæssigt at kunne behandles i forbindelse med en anden sag, der verserer ved den anden ret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til retsplejelovens § 254, stk. 2). De fra den 1. januar 2007 gældende regler om byrettens mulighed for at henvise en sag til landsretten eller Sø- og Handelsretten af denne grund er herefter overflødige og foreslås derfor ophævet.

Til nr. 6 (§ 249, stk. 2)

Reglerne i retsplejelovens § 249, stk. 2, om modkrav foreslås nyaffattet, således at de kun angår modkrav til selvstændig dom. Formålet hermed er at opnå en forenkling, samtidig med at reglerne i stk. 3 om henvisning af et modkrav til rette domstol bliver mere retvisende, idet denne henvisningsregel trods den nuværende ordlyd af bestemmelsen antages kun at gælde for modkrav til selvstændig dom. Betingelserne for, at et modkrav til selvstændig dom kan behandles under sagen, videreføres uændret.

Modkrav til compensation behandles fortsat ligesom andre indsigelser, og ophævelsen af lovreglerne herom er således heller ikke udtryk for nogen ændring i forhold til gældende ret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 249, stk. 3)

Reglen om, at landsretten ikke kan henvise et modkrav eller en sag til byretten, foreslås ophævet. Landsretten vil herefter have samme skønsmæssige adgang til at afslå kumulation (sammenlægning) med et modkrav og til at henvise hele sagen, når modkravet isoleret set hører under byrettens saglige kompetence, som når modkravet isoleret set hører under en anden domstols, f.eks. Sø- og Handelsrettens, kompetence.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 og 9 (§ 254)

Det foreslås at indføre en generel regel om henvisning af en sag i første instans til en anden ret, hvis sagen efter indhentet udtalelse fra den anden ret findes mest hensigtsmæssigt at kunne behandles i forbindelse med en anden sag, der verserer ved den anden ret, jf. forslaget til § 254, stk. 2, 1. pkt. Endvidere foreslås det at indføre en generel regel om, at en landsret på samme måde kan henvise en ankesag til behandling ved den anden landsret, jf. forslaget til § 254, stk. 2, 2. pkt. (nr. 9).

Henvisning kan kun ske efter anmodning fra en part. Det forudsættes, at den anden part får lejlighed til at udtale sig, før retten træffer afgørelse om, hvorvidt henvisning skal ske. Endvidere skal der indhentes en udtalelse fra den ret, hvortil sagen ønskes henvist.

Der foreslås ikke lovregler om, på hvilket tidspunkt henvisning kan ske. Fordelene ved samlet behandling af sagerne vil imidlertid være størst, hvis henvisning sker på et tidligt tidspunkt under sagen, og retten bør derfor ved udøvelsen af sit skøn over, om henvisning skal ske, alt andet lige være mere tilbøjelig til at imødekomme en anmodning om henvisning, når anmodningen er fremsat på et tidligt tidspunkt under sagen.

Henvisning af en sag i første instans kan ske på tværs af retsplejelovens almindelige regler om stedlig og saglig kompetence. En sag, der verserer i første instans i byretten eller landsretten, kan således henvises til behandling sammen med andre sager, der verserer i første instans. Dette indebærer eksempelvis, at en sag, der verserer ved byretten, kan henvises til behandling sammen med en sag, der verserer i første instans ved landsretten.

Henvisning kan imidlertid ikke ske på tværs af EF-domskonventionens eller Luganokonventionens regler, jf. henvisningen til retsplejelovens § 247, stk. 1. Henvisning af en sag, der hører under EF-domskonventionen eller Luganokonventionen, kan derfor kun ske, hvis der efter konventionerne er stedlig kompetence for sagen ved den ret, hvortil den ønskes henvist. Det bemærkes, at der senere i denne folketingssamling forventes fremsat lovforslag om gennemførelse af parallelaftalen vedrørende Bruxelles I-forordningen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser. Hvis dette lovforslag vedtages, vil der tilsvarende ikke kunne ske henvisning på tværs af Bruxelles I-forordningens regler.

Rettens afgørelse af, om henvisning skal ske, kan kæres efter retsplejelovens almindelige regler. Kære af landsrettens eller Sø- og Handelsrettens afgørelse herom kræver således tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392.

Med forslaget i nr. 8 foreslås det præciseret, at samlet behandling af sager efter den gældende § 254 (fremtidig § 254, stk. 1) kan ske, når sagerne *verserer* ved samme ret, uanset om en eller flere af sagerne måtte være *anlagt* ved en anden ret. Når en sag er henvist i medfør af den foreslåede nye regel i § 254, stk. 2, vil der således derefter kunne €" og efter formålet med henvisningen skulle €" træffes afgørelse om samlet behandling af de pågældende sager i medfør af stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10 (kapitel 23 a)

De særlige regler om gruppesøgsmål foreslås samlet i et selvstændigt kapitel i retsplejeloven. I det omfang der ikke er fastsat særlige regler i dette kapitel, behandles gruppesøgsmålet efter retsplejelovens almindelige regler.

Det foreslås, at det bliver muligt at afgrænse kredsen af deltagere i gruppesøgsmål på to måder. Som hovedregel vil et gruppesøgsmål omfatte de gruppemedlemmer €" dvs. de personer, som har krav, der falder inden for gruppesøgsmålets ramme €" der tilmelder sig gruppesøgsmålet (tilmeldingsmodellen). Under visse særlige betingelser kan retten dog bestemme, at gruppesøgsmålet skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke framelder sig gruppesøgsmålet (frameldingsmodellen).

Gruppesøgsmål adskiller sig først og fremmest fra andre søgsmål, herefter kaldet individuelle søgsmål, ved, at de personer, hvis krav behandles og afgøres under sagen, *ikke* er parter i sagen, men repræsenteres af en grupperepræsentant, der er part i sagen på gruppens vegne. De øvrige særregler, som foreslås for gruppesøgsmål, er i realiteten konsekvenser af denne grundlæggende forskel mellem gruppesøgsmål og individuelle søgsmål.

Forskellen mellem gruppesøgsmål og individuelle søgsmål er ikke større, end at kravene kan behandles efter »samme processuelle regler« i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i retsplejelovens §§ 249-251 om sammenlægning af krav (kumulation).

Et gruppesøgsmål kan således behandles ikke alene sammen med et eller flere andre gruppesøgsmål, men også sammen med et eller flere individuelle søgsmål efter retsplejelovens regler om sammenlægning af krav. Hvis retten finder det hensigtsmæssigt af hensyn til en effektiv behandling af gruppesøgsmålet, kan retten imidlertid €" uanset at der er sket sammenlægning €" bestemme, at gruppesøgsmålet skal behandles særskilt, jf. retsplejelovens § 253.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1 og 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 254 a

Den foreslåede bestemmelse fastlægger anvendelsesområdet for de foreslåede regler om gruppesøgsmål.

Reglerne om gruppesøgsmål er en yderligere mulighed for sagsøgeren, som kan anvendes, når betingelserne er opfyldt. Det begrænser ikke muligheden for at anlægge en eller flere retssager efter reglerne om individuelle søgsmål, at betingelserne for at anlægge et gruppesøgsmål er opfyldt.

Reglerne om gruppesøgsmål kan som udgangspunkt anvendes i alle sager, der hører under de almindelige domstole, jf. retsplejelovens § 1, eller under boligret, jf. henvisningen til retsplejelovens regler i lejelovens § 112.

Den grundlæggende betingelse er, at der er tale om ensartede krav, som tilkommer flere personer, jf. stk. 1. Kravene kan være både krav om at få tilkendt noget (fuldbyrdelsessøgsmål) og krav om at få fastslået en retsstilling (anerkendelsessøgsmål), herunder krav om, at de pågældende personer ikke er forpligtet i forhold til sagsøgte vedrørende et nærmere angivet forhold (negativt anerkendelsessøgsmål). Kravene behøver ikke at være identiske. Det er tilstrækkeligt, at de i faktisk og retlig henseende er ensartede. Som eksempler på tilfælde, hvor denne betingelse ofte kan være opfyldt, kan nævnes krav fra deltagerne i en pakkerejse i anledning af påståede mangler f.eks. ved indkvarteringen, udflugter, faciliteter mv. eller krav fra investorer i anledning af påståede mangler ved det prospekt, der lå til grund for deres investering.

Kravene skal tilkomme flere personer. I princippet er denne betingelse opfyldt, når kravene tilkommer mindst to personer. Efter forslaget til § 254 b, stk. 1, nr. 5, stilles imidlertid den yderligere betingelse, at gruppesøgsmålet skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, og denne betingelse vil sjældent være opfyldt, hvis kravene kun tilkommer to personer.

Hvis der foreligger sådanne individuelle forhold angående krav, der tilkommer flere personer, at kravene ikke kan siges at være »ensartede«, kan reglerne om gruppesøgsmål ikke anvendes på kravene i deres helhed. I nogle tilfælde vil det imidlertid være muligt at udskille ensartede spørgsmål vedrørende kravene og anlægge et gruppesøgsmål herom. Under et sådant gruppesøgsmål vil en anerkendelsespåstand vedrørende de udskilte spørgsmål være udtryk for »kravene« i sagen, og betingelsen om, at der skal være tale om ensartede krav, vil derfor være opfyldt. Som eksempler på ensartede spørgsmål, som eventuelt kan behandles under et gruppesøgsmål i form af et anerkendelsessøgsmål, kan nævnes spørgsmål om gyldigheden af et kontraktvilkår i forbindelse med krav om tilbagebetaling af erlagt vederlag og spørgsmål om ansvarsgrundlag i forbindelse med krav om erstatning.

Reglerne om gruppesøgsmål finder ikke anvendelse i sager om ægteskab, forældremyndighed, faderskab, værgemål, prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse eller af adoption uden samtykke, mortifikation eller private straffesager, jf. *stk. 2*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 og 3.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 254 b

Den foreslåede bestemmelse opregner de betingelser, der skal være opfyldt, for at et gruppesøgsmål kan anlægges.

Efter *stk. 1, nr. 1*, skal der for det første foreligge ensartede krav som nævnt i § 254 a, jf. nærmere bemærkningerne til denne bestemmelse.

Endvidere skal der være værneting for alle kravene her i landet, jf. *nr. 2*. Kun krav, som ville kunne være indbragt for en dansk domstol under et individuelt søgsmål, kan inddrages under et gruppesøgsmål.

Dernæst skal retten være stedlig og saglig kompetent med hensyn til mindst ét af kravene (ikke nødvendigvis det samme krav), jf. *nr. 3 og 4*. Det er sagsøgeren, der har valget med hensyn til, ved hvilken af flere kompetente retter gruppesøgsmålet skal anlægges. Henvisning til anden ret mod sagsøgerens protest kan som udgangspunkt kun ske, hvis der for intet kravs vedkommende foreligger stedlig kompetence, eller hvis der for intet kravs vedkommende foreligger saglig kompetence, hos den pågældende ret. Efter det foreslåede § 254 e, *stk. 4*, bestemmer retten imidlertid, hvilke krav der skal være omfattet af gruppesøgsmålet. Hvis retten i medfør af denne bestemmelse udelukker krav fra gruppesøgsmålet, og der herefter ikke indgår noget krav i sagen, med hensyn til hvilket retten er stedlig kompetent, eller der ikke indgår noget krav i sagen, med hensyn til hvilket retten er saglig kompetent, kan gruppesøgsmålet henvises til rette domstol. Endvidere foreslås der en særlig mulighed for henvisning af hele sagen til en anden domstol, jf. nedenfor om *stk. 2*.

Desuden er der som noget helt centralt den betingelse, at gruppesøgsmålet skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, jf. *nr. 5*. Dette indebærer, at gruppesøgsmål er subsidært i forhold til andre muligheder for at behandle kravene på.

Ved vurderingen af, om gruppesøgsmål må antages at være den bedste måde at behandle kravene på, skal gruppesøgsmålet sammenlignes med realistiske alternativer i den konkrete situation, og vurderingen skal derfor foretages på grundlag af en samlet afvejning af den enkelte sags konkrete omstændigheder. Hvis kravene kan behandles lige så godt eller bedre under individuelle søgsmål, der eventuelt behandles samlet efter reglerne i retsplejelovens § 250 eller § 254, kan der ikke anlægges gruppesøgsmål om kravene. Ved denne vurdering indgår også, om sagskomplekset har en sådan karakter, at fælles spørgsmål må forventes at kunne afklares under en prøvesag, ligesom der kan tages hensyn til, om den foreslåede grupperepræsentant, som måske har særlige forudsætninger for at bidrage til en hensigtsmæssig koordinering mv., eventuelt vil kunne medvirke på anden måde end som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, f.eks. som biintervenient eller som mandatar for en eller flere parter i et individuelt søgsmål.

Herudover er det en betingelse, at gruppemedlemmerne €" dvs. de personer, som kravene tilkommer €" kan identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde, jf. *nr. 6*. Retten vil skulle foretage en skønsmæssig vurdering af, om underretningen kan ske på en sådan måde, at der er en høj grad af sandsynlighed for, at de berørte får et sådant kendskab til sagen, at de har det fornødne grundlag for at tage stilling til, om de ønsker at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet, jf. herved også bemærkningerne til de foreslåede § 254 d, *stk. 1*, og § 254 e, *stk. 9*.

Endelig er det efter *nr. 7* en ufravigelig betingelse, at der kan udpeges en grupperepræsentant til at repræsentere gruppemedlemmerne under gruppesøgsmålet. De nærmere regler om grupperepræsentanten fremgår af den foreslåede § 254 c.

Stk. 2 angår de situationer, hvor retten ikke har saglig kompetence til at behandle alle kravene under en selvstændig sag. Retten kan i så fald henvise sagen til en anden domstol, der har saglig kompetence til at behandle mindst ét krav. Retten kan imidlertid også €" og det vil formentlig blive den praktiske hovedregel €" vælge at fortsætte behandlingen af gruppesøgsmålet, selv om retten for nogle kravs vedkommende ikke ville have kunnet behandle dem under en selvstændig sag. Hensivningsmuligheden tager navnlig sigte på tilfælde, hvor gruppesøgsmålet overordnet set må siges at høre under én domstols saglige kompetence, men hvor det ikke desto mindre har været muligt at indbringe gruppesøgsmålet for en anden domstol, fordi gruppesøgsmålet også omfatter krav, der hører under den anden domstols saglige kompetence. Dette vil formentlig være sjældent forekommende efter de nye regler om retternes saglige kompetence, som gælder fra den 1. januar 2007, jf. lov nr. 538 af 8. juni 2006.

Stk. 2 giver kun mulighed for enten at fortsætte behandlingen af gruppesøgsmålet eller at henvise hele sagen til en anden domstol. Retten kan ikke i medfør af *stk. 2* henvise enkelte krav til en anden domstol.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 254 c

Den foreslåede bestemmelse fastslår, at gruppesøgsmål føres af en grupperepræsentant på gruppens vegne, og at grupperepræsentanten udpeges af retten, jf. *stk. 1, 1. og 2. pkt.*

Bestemmelsen indeholder i *stk. 1, 3. pkt.*, regler om, hvem retten kan udpege som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål med tilmelding.

Et medlem af gruppen €" dvs. en person, hvis krav er omfattet af gruppesøgsmålet €" kan udpeges som grupperepræsentant, jf. *nr. 1.*

Det samme gælder foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, når søgsmålet falder inden for rammerne af sammenslutningens formål, jf. *nr. 2.* Som eksempler kan nævnes organisationer, der har til formål at varetage forbrugerinteresser, og organisationer, der har til formål at varetage medlemmernes erhvervmæssige interesser.

Endvidere kan en offentlig myndighed udpeges til grupperepræsentant, når myndigheden ved lov er bemyndiget til det, jf. *nr. 3.* For at en offentlig myndighed kan udpeges som grupperepræsentant, skal dette således konkret være fastsat i lovgivningen om den pågældende myndighed. Det foreslås med dette lovforslag, at Forbrugerombudsmanden skal kunne udpeges som grupperepræsentant, jf. lovforslagets §§ 4-7.

Det foreslås i *stk. 2*, at kun en offentlig myndighed skal kunne udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål efter frameldingsmeldingsmodellen. Myndigheden skal ved lov være bemyndiget til at kunne udpeges som grupperepræsentant, og som nævnt foreslås det med dette lovforslag, at Forbrugerombudsmanden skal kunne udpeges som grupperepræsentant.

Grupperepræsentanten skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen, jf. *stk. 3.* Heri ligger navnlig, at grupperepræsentanten har en sådan økonomisk eller ideel interesse i sagen, at grupperepræsentanten kan forventes at have den fornødne motivation til at fremme gruppemedlemmernes interesser under sagen. Endvidere må det kræves, at grupperepræsentanten råder over tilstrækkelige økonomiske midler, herunder eventuelt i kraft af retshjælpsforsikringsdækning eller fri proces, til at gennemføre retssagen på betryggende måde.

Derimod er det ikke noget krav, at grupperepræsentanten er i stand til på egen hånd at føre retssagen, hvis grupperepræsentanten kan og vil antage en professionel rettergangsfuldægtig (en advokat) til at føre sagen. I øvrigt gælder retsplejelovens § 259, *stk. 2*, om advokatpålæg også for gruppesøgsmål. Hvis det ikke er muligt at behandle sagen på forsvarlig måde, uden at grupperepræsentanten er bistået af en advokat, kan retten således pålægge grupperepræsentanten at lade sagen udføre af en advokat. Da gruppesøgsmål normalt vil stille store krav til grupperepræsentanten, må det forventes, at grupperepræsentanter, der ikke selv er advokater, offentlige myndigheder, større foreninger eller i øvrigt på anden måde har professionel erfaring med retssager, vil lade sagen udføre af en advokat, og at der, hvis dette ikke skulle være tilfældet, jævnlige vil være grundlag for at meddele et advokatpålæg.

De krav, der stilles til en grupperepræsentant, kan variere og vil bl.a. afhænge af gruppesøgsmålets karakter og kompleksitet.

Betingelserne i *stk. 1, 3. pkt.*, for at kunne udpeges til grupperepræsentant i et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen skal være opfyldt ved sagens anlæg, og adgangen til at være grupperepræsentant ophører ikke alene af den grund, at der efterfølgende sker ændringer i disse forhold, jf. *stk. 4.* Dette indebærer navnlig, at en person, der ved sagens

anlæg var medlem af gruppen €" dvs. hvis krav var omfattet af sagen €" kan udpeges til henholdsvis fortsætte som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål med tilmelding, selv om den pågældendes krav efterfølgende indfris eller overdrages til tredjemand.

Noget andet er, at grupperepræsentanten under alle omstændigheder efter stk. 3 skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen, og ved rettens vurdering af, om denne betingelse er opfyldt, kan det bl.a. indgå, at den pågældende ikke længere har nogen personlig økonomisk interesse i sagens udfald.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 254 d

Den foreslåede bestemmelse indeholder regler om anlæg af gruppesøgsmål.

Et gruppesøgsmål anlægges efter *stk. 1, 1. pkt.*, ligesom andre retssager ved indlevering af stævning til retten, jf. retsplejelovens § 348. Stævningen kan efter *2. pkt.* indleveres af enhver, der efter de foreslåede regler i § 254 c, stk. 1, kan udpeges som grupperepræsentant. Stævningen kan således indleveres af ethvert medlem af gruppen eller af en forening, privat institution eller anden sammenslutning, når søgsmålet falder inden for rammerne af sammenslutningens formål, eller af en offentlig myndighed, der ved lov er bemyndiget til at kunne udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål.

Stævningen skal opfylde de krav, som fremgår af retsplejelovens § 348 og skal efter *3. pkt.* herudover indeholde en beskrivelse af gruppen (*nr. 1*), oplysninger om, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen (*nr. 2*) og et forslag til grupperepræsentant, der er villig til at påtage sig hvervet (*nr. 3*).

Kravet om en beskrivelse af gruppen følger for så vidt allerede af, at stævningen efter retsplejelovens § 348, stk. 2, nr. 3 og 4 (som affattet fra den 1. januar 2007, jf. lov nr. 538 af 8. juni 2006), skal indeholde sagsøgerens påstand og en udførlig fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden støttes. Da det særlige ved gruppesøgsmål netop er, at krav, der tilkommer en gruppe af personer, behandles, uden at de pågældende er parter i sagen, er det dog fundet hensigtsmæssigt at angive udtrykkeligt i loven, at stævningen skal indeholde en beskrivelse af gruppen.

Kravet om oplysninger om, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen, skal ses i sammenhæng med, at en af betingelserne for at anlægge et gruppesøgsmål er, at gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde, jf. forslaget til § 254 b, stk. 1, nr. 6. For at retten kan vurdere, om denne betingelse er opfyldt, er det nødvendigt, at stævningen indeholder oplysninger om, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen.

I nogle tilfælde vil sagsøgeren kunne vedlægge en liste med navne og adresser, herunder eventuelt e-postadresser, på gruppens medlemmer. I andre tilfælde vil sagsøgeren kunne oplyse om, at gruppemedlemmerne har bopæl i et nærmere angivet lokalområde, og at de f.eks. vil kunne underrettes gennem et annonceindlæg i en nærmere angivet husstandsomdelt lokalavis.

Andre identifikations- og underretningsmuligheder kan tænkes. Hvis kravet udspringer af anvendelse af receptpligtig medicin, kan man f.eks. forestille sig, at underretningen kan foretages ved individuelt brev på grundlag af registeroplysninger om, hvem der har fået ordineret det pågældende lægemiddel. Det bemærkes i den forbindelse, at persondatalovens § 7, stk. 2, nr. 4, giver mulighed for behandling af følsomme personoplysninger, hvis behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares.

Det er ikke muligt på forhånd at give en udtømmende opregning af, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen. Det afgørende er, at det påhviler *sagsøgeren* (og ikke retten) at fremskaffe oplysninger om, *hvordan* denne identificering og underretning kan ske. Er stævningens oplysninger herom mangelfulde, kan retten give sagsøgeren en frist til afhjælpe manglen (jf. nedenfor om stk. 2), men hvis fyldestgørende oplysninger ikke fremkommer, må gruppesøgsmålet afvises.

Når retten fra sagsøgeren har modtaget fyldestgørende oplysninger om, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen, har retten det fornødne grundlag for at tage stilling til, om identificeringen og underretningen kan ske på en hensigtsmæssig måde, jf. forslaget til § 254 b, stk. 1, nr. 6.

Kravet om angivelse af et forslag til grupperepræsentant, der er villig til at påtage sig hvervet, skal ses i sammenhæng med, at en af betingelserne for at anlægge et gruppesøgsmål er, at der kan udpeges en grupperepræsentant, jf. § 254 b, stk. 1, nr. 7.

Stk. 2 gør reglerne i retsplejelovens § 349 anvendelige, hvis stævningen ikke opfylder kravene i *stk. 1* og herefter er uegnet til at danne grundlag for sagens behandling. Retsvirkningen er således, at sagen afvises ved en beslutning, der meddeles sagsøgeren, jf.

§ 349, stk. 1, 1. pkt., idet retten dog kan indrømme sagsøgeren en frist til at afhjælpe mangler, jf. § 349, stk. 2. Efter sagsøgerens anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse, jf. § 349, stk. 1, 3. pkt.

Retten afgørelse om afvisning på grund af mangler ved stævningen kan kæres af den, der har anlagt sagen, efter retsplejelovens almindelige regler. Er sagen anlagt ved byretten, kan afvisningen således kæres til landsretten, jf. retsplejelovens § 389. Er sagen anlagt ved Sø- og Handelsretten, kan afvisningen derimod kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392.

I øvrigt er en afvisning på grund af mangler ved stævningen ikke til hinder for, at sagen anlægges igen ved en ny stævning, hvor manglerne er afhjulpet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 254 e

Den foreslåede bestemmelse indeholder regler om udpegning og udskiftning af grupperepræsentant, om sikkerhedsstilling, om fastlæggelse af rammerne for gruppesøgsmålet, om underretning af gruppemedlemmerne om sagen og om disses tilmelding til henholdsvis framelding fra gruppesøgsmålet.

Stk. 1 og 3 angår udpegning af grupperepræsentant. Stk. 1 angår den første udpegning af grupperepræsentant, og stk. 3 angår senere udskiftning af grupperepræsentanten. Grupperepræsentanten skal opfylde kravene efter den foreslåede § 254 c.

Retten vil normalt udpege sagsøgeren som grupperepræsentant, hvis denne opfylder kravene efter den foreslåede § 254 c og har foreslået sig selv som grupperepræsentant, jf. det foreslåede § 254 d, stk. 1, nr. 3. Retten har imidlertid mulighed for at udpege en anden grupperepræsentant end sagsøgeren og kan også af egen drift ved henvendelse til gruppemedlemmer, modparten eller andre søge oplyst, om der findes mere egnede kandidater.

Valget mellem flere mulige grupperepræsentanter vil i givet fald skulle tage afsæt i, at grupperepræsentanten skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen, jf. forslaget til § 254 c, stk. 3. I givet fald bør retten således udpege den, der efter en samlet vurdering må antages bedst at være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser. I vurderingen vil bl.a. kunne indgå, om den pågældende (f.eks. en forening) er repræsentativ i forhold til kravene i sagen (f.eks. i kraft af de berørte personers medlemskab af den pågældende forening).

Ved at udpege en grupperepræsentant fastslår retten samtidig implicit, at betingelserne for behandling af kravene efter reglerne om gruppesøgsmål er opfyldt.

Ud over de foreslåede krav til stævningen, jf. forslaget til § 254 d, foreslås der ikke nærmere regler om grundlaget for rettens beslutning om at udpege en grupperepræsentant og dermed implicit godkende sagen som gruppesøgsmål eller om fremgangsmåden i forbindelse med denne beslutning.

Det er således overladt til rettens skøn i den konkrete sag, hvilke processkridt retten finder behov for at foretage, før retten enten udpeger en grupperepræsentant og dermed godkender sagen som gruppesøgsmål eller afviser sagen.

Retten kan udpege en grupperepræsentant og dermed godkende sagen som gruppesøgsmål alene på grundlag af stævningen.

Retten kan imidlertid også, hvis det findes hensigtsmæssigt, anmode sagsøgeren om yderligere oplysninger til belysning af, om betingelserne for, at kravene kan behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, er opfyldt. Dette gælder også, når stævningen opfylder kravene i retsplejelovens § 348 og den foreslåede § 254 d, således at der ikke vil være mulighed for at afvise sagen på grund af mangler ved stævningen. Efterkommer sagsøgeren ikke rettens anmodning om yderligere oplysninger, må retten træffe afgørelse på det foreliggende grundlag. Er det på dette grundlag tvivlsomt, om betingelserne for behandling efter reglerne om gruppesøgsmål er opfyldt, bør sagen afvises under henvisning hertil, dvs. fordi betingelserne efter den foreslåede § 254 b ikke er opfyldt.

Retten kan endvidere, hvis det findes hensigtsmæssigt, give modparten, gruppemedlemmer eller andre adgang til at udtale sig, før retten tager stilling til, om sagen kan godkendes som gruppesøgsmål.

Afgørelsen om at udpege en grupperepræsentant kan kæres efter retsplejelovens almindelige regler af den, der har anlagt sagen, hvis retten har udpeget en anden som grupperepræsentant end den foreslåede. Afgørelsen kan ikke kæres af andre. Den, der har anlagt sagen, kan endvidere anke en dom om afvisning af sagen, fordi betingelserne for behandling af kravene efter reglerne om gruppesøgsmål ikke er opfyldt.

Afgørelsen om at udpege en grupperepræsentant er samtidig udtryk for, at retten godkender sagen som gruppesøgsmål. Denne afgørelse €" men ikke afgørelsen af, hvilken person der i givet fald skal være grupperepræsentant €" kan efter retsplejelovens almindelige regler kæres af gruppens modpart.

Der kan kun udpeges en grupperepræsentant, som er villig til at påtage sig hvervet. Når grupperepræsentanten først har ladet sig udpege, kan grupperepræsentanten imidlertid ikke senere frasige sig hvervet. Dette gælder også i tilfælde af appel.

Efter *stk. 3* kan retten imidlertid udpege en ny grupperepræsentant, hvis det er påkrævet. %ot af de elementer, der kan indgå i rettens vurdering af, om det er påkrævet at udpege en ny grupperepræsentant, vil være, om grupperepræsentanten på grund af modvilje mod at fortsætte som grupperepræsentant ikke længere opfylder betingelsen om at være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen, jf. forslaget til § 254 c, *stk. 3*.

Det bør imidlertid have undtagelsens karakter, at grupperepræsentanten udskiftes, og bestemmelsen er derfor formuleret således, at det skal være påkrævet at udpege en ny grupperepræsentant. Ved vurderingen af, om en udskiftning af grupperepræsentanten er påkrævet, må der tages udgangspunkt i det grundlæggende krav efter den foreslåede regel i § 254 c, *stk. 3*, hvorefter grupperepræsentanten skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen.

En udskiftning af grupperepræsentanten kan således navnlig være påkrævet, hvis grupperepræsentanten ikke er i stand til at føre retssagen på forsvarlig måde, og problemet ikke kan afhjælpes ved et advokatpålæg efter retsplejelovens § 259, *stk. 2*. En udskiftning af grupperepræsentanten kan også være påkrævet, hvis det viser sig, at grupperepræsentanten og en betydelig del af gruppemedlemmerne har modstridende interesser. I den forbindelse vil gruppemedlemmernes synspunkter have betydning. Hvis et stort flertal af gruppemedlemmerne over for retten tilkendegiver, at grupperepræsentanten ikke eller ikke længere har deres tillid, kan en udskiftning af grupperepræsentanten være påkrævet allerede af den grund.

Retten kan udpege en ny grupperepræsentant efter anmodning eller af egen drift. Retten kan f.eks. blive opmærksom på et muligt behov for at udpege en ny grupperepræsentant på grund af den måde, grupperepræsentanten fører retssagen på, eller fordi grupperepræsentanten selv ytrer ønsker om at stoppe som grupperepræsentant, eller på grundlag af henvendelser fra modparten eller medlemmer af gruppen. Anledningen til, at gruppemedlemmer henvender sig til retten om udskiftning af grupperepræsentanten, kan f.eks. være, at de har modtaget underretning efter det foreslåede § 254 g, *stk. 1*.

I et gruppesøgsmål med tilmelding skal retten tage stilling til, om det er påkrævet at udpege en ny grupperepræsentant, hvis mindst halvdelen af de gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, anmoder herom, og anmodningen er ledsaget af et forslag til ny grupperepræsentant, der er villig til at påtage sig hvervet, jf. *stk. 3, 2. pkt.* I denne situation er retten således forpligtet til at tage stilling til, om det er påkrævet at udpege en ny grupperepræsentant, men retten er ikke afskåret fra (af egen drift) at tage spørgsmålet herom op på grundlag af en anmodning fra færre end halvdelen af gruppemedlemmerne. En tilsvarende regel om rettens pligt til at reagere på en anmodning fra en vis andel af gruppemedlemmerne kan i sagens natur ikke opstilles for gruppesøgsmål med framelding, og gruppemedlemmerne i et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen kan derfor ikke på samme måde »tvinge« retten til at tage stilling til, om det er påkrævet at udpege en ny grupperepræsentant. Men også i gruppesøgsmål med framelding vil retten af egen drift €" eventuelt på baggrund af henvendelser fra gruppemedlemmer €" kunne tage spørgsmålet op.

Der foreslås ikke nærmere regler om grundlaget for rettens beslutning om at udpege en ny grupperepræsentant eller om fremgangsmåden i forbindelse med denne beslutning. Det er således overladt til rettens skøn i den konkrete sag, hvilke processkridt retten finder behov for at foretage, før retten beslutter, om der skal udpeges en ny grupperepræsentant.

Retten bør naturligvis altid give den hidtidige grupperepræsentant adgang til at udtale sig, før retten i givet fald udpeger en ny grupperepræsentant. Herudover kan retten, hvis det findes hensigtsmæssigt, give modparten, gruppemedlemmer eller andre adgang til at udtale sig, før retten tager stilling til, om der skal udpeges en ny grupperepræsentant.

En ny grupperepræsentant skal opfylde kravene i den foreslåede § 254 c. En ny grupperepræsentant skal endvidere opfylde krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger, hvis retten efter § 254 e, *stk. 2*, træffer bestemmelse herom. Retten kan ikke fratage den hidtidige grupperepræsentant hvervet som grupperepræsentant uden samtidig at udpege en ny grupperepræsentant. Grupperepræsentanten kan derfor kun udskiftes, hvis der kan findes en afløser, der opfylder de nævnte krav, og som er villig til at påtage sig hvervet som grupperepræsentant.

En afgørelse om udpegning af en ny grupperepræsentant kan kæres efter retsplejelovens almindelige regler af den hidtidige grupperepræsentant og af ethvert gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet. I de tilfælde, hvor retten efter 3. pkt. er forpligtet til at tage stilling til, om det er påkrævet at udpege en ny grupperepræsentant, kan også den, der er bragt i forslag som ny grupperepræsentant, efter retsplejelovens almindelige regler kære rettens afgørelse om ikke at udpege en ny grupperepræsentant.

Hvervet som grupperepræsentant er personligt, og en grupperepræsentant, der er medlem af gruppen, ophører ikke med at være grupperepræsentant alene af den grund, at den pågældendes krav indfris eller overdrages til tredjemand, jf. herved også forslaget til § 254 c, stk. 4, og bemærkningerne hertil. En tredjemand, der får grupperepræsentantens krav overdraget, indtræder derfor heller ikke som grupperepræsentant, medmindre retten udpeger den pågældende som ny grupperepræsentant i medfør af den foreslåede regel i § 254 e, stk. 3.

Hvervet som grupperepræsentant overgår heller ikke automatisk til grupperepræsentantens dødsbo eller konkursbo. Dør grupperepræsentanten, eller går en grupperepræsentant, der er en juridisk person, konkurs, bør retten om muligt udpege en ny grupperepræsentant. Det er ikke udelukket, at dødsboet eller konkursboet kan udpeges som ny grupperepræsentant, hvis det opfylder betingelserne efter den foreslåede § 254 c. Lykkes det ikke at udpege en ny grupperepræsentant, hæver retten sagen, da der i så fald ikke længere er nogen grupperepræsentant og et gruppesøgsmål ikke kan gennemføres uden grupperepræsentant.

Hæves sagen, har gruppemedlemmerne mulighed for hver især at videreføre sagen om deres eget krav efter reglerne om individuelle søgsmål, jf. forslaget til § 254 g, stk. 2.

Det foreslås i *stk. 2*, at retten skal kunne bestemme, at grupperepræsentanten skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, grupperepræsentanten kan blive pålagt at betale til modparten. Sikkerhedens art og størrelse fastsættes i givet fald af retten, jf. *2. pkt.* Stilles sikkerheden ikke, og udpeges der ikke en anden grupperepræsentant, afvises sagen, jf. *3. pkt.* Retten kan træffe bestemmelse om sikkerhedsstillelse efter anmodning fra modparten eller af egen drift. Ved afgørelsen af, om der skal kræves sikkerhedsstillelse, bør der navnlig tages hensyn til, om sagsomkostningerne må forventes at blive væsentligt større end i et individuelt søgsmål. Hvis sagsomkostningerne kan blive meget store, bør der således normalt kræves sikkerhedsstillelse. Sikkerhedsstillelse vil dog være uforholdsmæssig, hvis grupperepræsentanten åbenbart vil være i stand til at betale pålagte sagsomkostninger. Spørgsmålet om sikkerhedsstillelse vil derfor i praksis kun have betydning for grupperepræsentanter som nævnt i § 254 c, stk. 1, 3. pkt., nr. 1 og 2 (medlemmer af gruppen og foreninger mv.).

Retten skal i givet fald træffe beslutning om sikkerhedsstillelse og om dennes art og størrelse i forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten og/eller efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet, jf. stk. 6 og 8. Retten kan således træffe bestemmelse om sikkerhedsstillelse i forbindelse med udpegningen og lade denne afgørelse stå ved magt også efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet. Retten kan også undlade at træffe bestemmelse om sikkerhedsstillelse i forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten, men træffe sådan bestemmelse efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet. Retten kan endvidere efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig søgsmålet ændre en afgørelse om sikkerhedsstillelse, som tidligere er truffet i forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten. Retten kan i den forbindelse både forhøje og nedsætte sikkerhedens størrelse og kan også helt ophæve kravet om sikkerhedsstillelse.

Stilles sikkerheden ikke, og er der ingen anden, som kan udpeges som grupperepræsentant, må gruppesøgsmålet afvises. Opstår spørgsmålet om afvisning efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet, skal gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, først underrettes efter den foreslåede regel i § 254 g, stk. 1. En sådan underretning giver gruppemedlemmerne mulighed for, hvis de ønsker det, at bidrage til sikkerhedsstillelsen eller eventuelt at foreslå en anden grupperepræsentant, som vil være i stand til at stille sikkerhed, eller som ikke vil blive afkrævet sikkerhedsstillelse.

Hvis et gruppesøgsmål efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet afvises på grund af manglende eller utilstrækkelig sikkerhedsstillelse fra grupperepræsentanten, kan gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, hver især vælge at indtræde som part for så vidt angår sit eget krav og videreføre sagen efter reglerne om individuelle søgsmål, jf. den foreslåede regel i § 254 g, stk. 2.

Stk. 4 angår rammerne for gruppesøgsmålet. Retten tillægges med denne bestemmelse en vid skønsmæssig beføjelse til at bestemme, hvilke krav der skal være omfattet af gruppesøgsmålet.

1. pkt. angår den fastlæggelse af rammerne for gruppesøgsmålet, dvs. afgørelsen om, hvilke krav der skal være omfattet af gruppesøgsmålet, som finder sted i forbindelse med, at retten udpeger en grupperepræsentant og dermed godkender sagen som gruppesøgsmål. Retten behøver ikke at fastlægge rammerne for gruppesøgsmålet *samtidig* med, at retten udpeger en grupperepræsentant. Retten har således bl.a. mulighed for at drøfte spørgsmålet med den udpegede grupperepræsentant, før retten fastlægger rammerne for gruppesøgsmålet. Rammerne for gruppesøgsmålet skal imidlertid fastlægges, før der åbnes for, at gruppemedlemmerne kan tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet.

Ved fastlæggelsen af rammerne for gruppesøgsmålet må retten naturligvis tage udgangspunkt i stævningen og desuden sikre sig, at gruppesøgsmålet afgrænses således, at det opfylder kravene i den foreslåede § 254 b, herunder at gruppesøgsmålet skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, og at gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde.

Retten's afgørelse efter 1. pkt. om, hvilke krav der skal være omfattet af gruppesøgsmålet, kan kæres af grupperepræsentanten og gruppens modpart efter retsplejelovens almindelige regler.

Gruppemedlemmerne kan derimod ikke kære retten's afgørelse efter 1. pkt. om, hvilke krav der skal være omfattet af gruppesøgsmålet. Heller ikke personer, der i kraft af retten's afgrænsning af gruppesøgsmålet er blevet udelukket fra at få deres krav behandlet under dette, kan kære afgørelsen.

Som udgangspunkt bør gruppesøgsmålet fortsætte inden for de rammer, som er fastlagt forud for gruppemedlemmernes tilmelding til henholdsvis framelding fra gruppesøgsmålet. Efter 2. pkt. kan retten dog senere træffe anden afgørelse, hvis det er påkrævet. Ved vurderingen af, om en ændring af rammerne for gruppesøgsmålet er påkrævet, bør retten navnlig lægge vægt på, om gruppesøgsmål ikke længere kan antages at være den bedste måde at behandle kravene på.

Retten kan dog også tillægge det betydning, hvis et gruppemedlem nu ønsker at indtræde som part og selv føre sagen vedrørende sit eget krav efter reglerne om individuelle søgsmål. Gruppemedlemmer, der er omfattet af et gruppesøgsmål, er sidestillet med parter i relation til litispændens, dvs. i relation til, at når der verserer retssag mellem to parter om et spørgsmål, kan der ikke anlægges ny retssag mellem de samme to parter om det samme spørgsmål. Et gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, kan derfor kun indtræde som part og selv føre sagen vedrørende sit eget krav efter reglerne om individuelle søgsmål, hvis retten i medfør af 2. pkt. bestemmer, at det pågældende gruppemedlems krav ikke længere skal være omfattet af gruppesøgsmålet.

En ændring efter 2. pkt. kan både indskrænke og udvide rammerne for gruppesøgsmålet. Indskrænkes rammerne for gruppesøgsmålet, kan et gruppemedlem, hvis krav udelukkes fra gruppesøgsmålet, indtræde som part med hensyn til sit eget krav og videreføre denne del af sagen efter reglerne om individuelle søgsmål, jf. forslaget til § 254 g, stk. 2, 2. pkt. Udvides rammerne for gruppesøgsmålet, fastsætter retten efter § 254 e, stk. 6 eller 8, en frist for tilmelding henholdsvis framelding for så vidt angår de krav, som gruppesøgsmålet er blevet udvidet til også at omfatte, og de personer, som kravene tilkommer, skal underrettes efter § 254 e, stk. 9.

Retten's afgørelser efter 2. pkt. kan kæres af grupperepræsentanten og modparten efter retsplejelovens almindelige regler. En afgørelse, hvorved et gruppemedlems krav udelukkes af gruppesøgsmålet, kan endvidere kæres af det pågældende gruppemedlem. I øvrigt kan retten's afgørelse efter 2. pkt. ikke kæres af gruppemedlemmerne og heller ikke af potentielle gruppemedlemmer, dvs. personer, som ville få mulighed for at tilmelde sig gruppesøgsmålet, hvis retten udvidede rammerne for gruppesøgsmålet.

Stk. 5 fastsætter, hvilke gruppemedlemmer der bliver omfattet af et gruppesøgsmål. Et gruppesøgsmål omfatter normalt alene gruppemedlemmer, der har *tilmeldt* sig gruppesøgsmålet og i givet fald stillet en af retten fastsat sikkerhed for sagsomkostninger, jf. herved betingelserne i stk. 6 og 7. Retten kan dog efter grupperepræsentantens anmodning bestemme, at et gruppesøgsmål skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke har *framelde* sig gruppesøgsmålet, såfremt kravene ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål, og det må antages, at et gruppesøgsmål med tilmelding ikke vil være en hensigtsmæssig måde at behandle kravene på, jf. herved betingelserne i stk. 8.

Stk. 6 fastslår retten's kompetence til at træffe bestemmelse om tilmelding til et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen. Efter 1. pkt. fastsætter retten en frist for tilmelding til gruppesøgsmålet. Fristen bør i almindelighed fastsættes til en bestemt dato og altså ikke til et vist tidsrum efter en nærmere angiven begivenhed, f.eks. underretning om sagen. Ved

fastsættelsen af fristen må retten derfor have overvejet, hvordan gruppemedlemmerne bør underrettes om sagen, jf. nedenfor om stk. 9, således at der kan afsættes et rimeligt tidsrum for gruppemedlemmerne til hver især at overveje, om de vil tilmelde sig gruppesøgsmålet.

I almindelighed vil fristen kunne sættes til 4-8 uger efter det tidspunkt, hvor gruppemedlemmerne skønnes at ville have modtaget underretning om sagen, hvis underretningen sker ved individuel meddelelse til det enkelte gruppemedlem. I andre tilfælde vil fristen i almindelighed kunne sættes til 2-3 måneder efter det tidspunkt, hvor gruppemedlemmerne skønnes at ville have modtaget underretning om sagen. Om fristen bør sættes i den lave ende eller den høje ende af de nævnte intervaller, vil bl.a. afhænge af sagens karakter. Fristen bør således være længere, hvis kravene i sagen er komplicerede eller har vidererækkende betydning for det enkelte gruppemedlem, end hvis kravene i sagen er enkle og har mindre betydning for det enkelte gruppemedlem.

Hvis der er større usikkerhed om, hvornår gruppemedlemmerne kan antages at ville have modtaget underretning om sagen, kan retten eventuelt vente med at fastsætte tilmeldingsfristen, indtil der foreligger en nærmere afklaring heraf. Blot må tilmeldingsfristen være fastsat, før underretningen iværksættes, da tilmeldingsfristen skal fremgå af underretningen.

Under hensyn til de retsvirkninger, der er forbundet med en tilmelding til et gruppesøgsmål, foreslås det, at tilmeldingen skal ske ved skriftlig meddelelse. Samtidig bør det dog være enkelt at tilmelde sig et gruppesøgsmål, og hvis underretningsformen giver mulighed for det, jf. herom stk. 9, bør underretningen derfor vedlægges en tilmeldingsblanket, som blot skal udfyldes med personlige data, underskrives og indsendes. Endvidere forudsættes det, at tilmeldingen kan ske ved digital kommunikation, jf. herved for domstolenes vedkommende retsplejelovens § 148 a (der dog endnu ikke er sat i kraft).

Retten afgørelse om fristen for tilmelding kan kæres af grupperepræsentanten og modparten efter retsplejelovens almindelige regler. Derimod kan gruppemedlemmerne ikke kære afgørelsen.

Retten bestemmer, hvortil tilmelding skal ske, jf. *stk. 6, 2. pkt.* I almindelighed vil det være naturligt, at tilmelding sker enten til retten eller til grupperepræsentanten.

Efter *3. pkt.* kan retten undtagelsesvis tillade, at tilmelding sker efter fristens udløb, hvis særlige grunde taler for det. Denne dispensationsmulighed bør anvendes restriktivt. Formelt set giver bestemmelsen mulighed for at tillade tilmelding helt frem til sagens optagelse til dom, men hovedanvendelsesområdet vil være mindre fristoverskridelser, hvor det er undskyldeligt, at tilmeldingen ikke er kommet frem inden fristens udløb, og relativt mindre fristoverskridelser, hvor et gruppemedlem ikke i tide har været opmærksom på gruppesøgsmålet og tilmeldingsfristen, eventuelt fordi underretning af gruppemedlemmerne helt eller delvis er sket ved offentlig bekendtgørelse. Hensynet til den, der har tilmeldt sig for sent, må dog afvejes over for hensynet til modparten og til andre gruppemedlemmer. I grænsetilfælde kan det således også tillægges betydning, om grupperepræsentanten og modparten er indforstået med den sene tilmelding.

En særlig situation foreligger dog, hvis der fra før tilmeldingsfristens udløb har verseret individuelt søgsmål om det pågældende krav, idet der i så fald allerede er foretaget fristaftbrydende rettergangsskridt vedrørende kravet. Hvis den, kravet tilkommer, ønsker at hæve det individuelle søgsmål og i stedet tilmelde sig gruppesøgsmålet, bør retten normalt tillade tilmeldingen, medmindre den sene tilmelding vil medføre væsentlig ulempe for behandlingen af gruppesøgsmålet.

Det bemærkes, at formålet med adgangen til at dispensere fra den almindelige frist for tilmelding til gruppesøgsmålet ikke er at give mulighed for at gennemføre krav, efter at en forældelsesfrist eller anden frist for sagsanlæg er udløbet. Er en forældelsesfrist eller anden frist for sagsanlæg udløbet på det tidspunkt, hvor retten modtager anmodningen om at dispensere fra den almindelige frist for at tilmelde sig gruppesøgsmålet, kan der således ikke dispenseres fra den almindelige frist for tilmelding til gruppesøgsmålet, idet en imødekommelse af anmodningen vil bringe kravet ind under gruppesøgsmålets fristaftbrydende virkning, der regnes fra sagens anlæg.

Retten afgørelse om at tillade eller ikke tillade tilmelding efter udløbet af den frist, som er fastsat i medfør af *1. pkt.*, kan kæres af grupperepræsentanten, modparten og det gruppemedlem, der anmoder om tilladelse til at tilmelde sig efter fristens udløb.

Stk. 7 giver mulighed for at betinge tilmelding til gruppesøgsmålet af, at gruppemedlemmet stiller en af retten fastsat sikkerhed for sagsomkostninger. Krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger vil navnlig være relevant, hvis gruppemedlemmets krav har en vis størrelse.

Hvis kravet derimod er beskedent, bør der ikke stilles krav om sikkerhedsstillelse. Det er ikke udelukket, at nogle gruppemedlemmer afkræves sikkerhedsstillelse, mens andre ikke afkræves sikkerhedsstillelse.

Den underretning af gruppemedlemmerne, som skal foretages efter stk. 9, skal bl.a. indeholde oplysning om rettens eventuelle bestemmelser om sikkerhedsstillelse.

Når retten i et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen har bestemt, at et gruppemedlem skal stille sikkerhed for sagsomkostninger for at kunne tilmelde sig gruppesøgsmålet, behøver sikkerheden ikke at være stillet inden fristen efter stk. 6 for at tilmelde sig gruppesøgsmålet. Tilmelding skal være sket inden fristen efter stk. 6, og herefter skal gruppemedlemmet stille den af retten fastsatte sikkerhed for sagsomkostninger. Stilles sikkerheden ikke, omfattes det pågældende gruppemedlem ikke af gruppesøgsmålet.

Gruppemedlemmer, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, som dækker omkostninger ved sagen, er dog fritaget for at stille sikkerhed for sagsomkostninger. Gruppemedlemmet må dog selv stille en del af den krævede sikkerhed for sagsomkostninger, hvis forsikringen har en selvrisiko, eller hvis sikkerhedsstillelsen overstiger forsikringens maksimum.

På samme måde er gruppemedlemmer, som opfylder de økonomiske betingelser for fri proces i retsplejelovens § 325 (som affattet fra den 1. januar 2007, jf. lov nr. 554 af 24. juni 2005), fritaget for at stille sikkerhed for sagsomkostninger, hvis gruppesøgsmålet opfylder de materielle betingelser for fri proces i retsplejelovens §§ 327-329 (som affattet fra den 1. januar 2007, jf. samme lov). Gruppemedlemmerne skal opfylde de økonomiske betingelser, selv om gruppesøgsmålet opfylder betingelserne i § 329.

Gruppemedlemmerne kan ikke selv søge om fri proces efter reglerne i § 325, jf. §§ 327 og 328, eller § 329. Ønsker et gruppemedlem at ansøge om fri proces, må gruppemedlemmet i stedet anlægge et individuelt søgsmål. Dette gælder dog ikke for et gruppemedlem, der er udpeget til grupperepræsentant. En grupperepræsentant kan således på normal vis søge om fri proces for de sagsomkostninger, der er forbundet med hvervet som grupperepræsentant.

Det er retten, der efter anmodning fra grupperepræsentanten skal vurdere, om et gruppesøgsmål opfylder betingelserne (for fri proces) i de sager, der er omfattet af § 327.

Samtidig foreslås det i *stk. 7, 2. pkt.*, at det i givet fald er grupperepræsentanten, der skal ansøge Civilstyrelsen om at få taget stilling til, om gruppesøgsmålet opfylder betingelserne i retsplejelovens §§ 328 eller 329 (om fri proces).

Finder retten, at gruppesøgsmålet ikke opfylder betingelserne i § 327, træffes afgørelsen ved en kendelse, der kan kæres af grupperepræsentanten, og finder Civilstyrelsen, at gruppesøgsmålet ikke opfylder betingelserne i §§ 328 eller 329, kan Civilstyrelsens afgørelse påklages til Procesbevillingsnævnet af grupperepræsentanten inden 4 uger efter, at denne har fået meddelelse om afgørelsen, jf. *stk. 7, 3. pkt.*

I praksis skal grupperepræsentanten i givet fald ansøge om konstatering af, at de materielle betingelser for fri proces er opfyldt, *inden* der åbnes for, at gruppemedlemmerne kan tilmelde sig gruppesøgsmålet. Meddeles det efter ansøgning grupperepræsentanten, at gruppesøgsmålet opfylder betingelserne i §§ 327, 328 eller 329, skal gruppemedlemmerne oplyses herom i underretningen om gruppesøgsmålet efter stk. 9. Herefter vil retten kunne fritage de gruppemedlemmer, der opfylder de økonomiske betingelser (for fri proces) i § 325, for at stille sikkerhed for sagsomkostninger.

Det påhviler i givet fald det pågældende gruppemedlem over for retten at godtgøre, at gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces eller har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, som helt eller delvist dækker omkostninger ved sagen.

At de økonomiske betingelser for fri proces er opfyldt, vil normalt kunne dokumenteres ved at indlevere kopi af årsopgørelsen fra skattevæsenet samt afgive erklæring om, hvorvidt gruppemedlemmet er enlig eller samlevende (med ægtefælle eller ugift samlevende) og om antallet af børn under 18 år, som forsørges af gruppemedlemmet. Er gruppemedlemmet samlevende, må der også indleveres kopi af ægtefællens/samleverens årsopgørelse.

Det forudsættes, at der ved afgørelsen af, om de økonomiske betingelser for fri proces er opfyldt, ikke på samme måde som ved en ansøgning om fri proces skal foretages en vurdering af, om omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag, og at der således ikke ved afgørelsen skal tages hensyn til, at omkostningerne ved sagen i sagens natur vil være delt mellem flere.

At gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, som dækker omkostninger ved sagen, bør normalt dokumenteres ved et brev fra forsikringsselskabet.

Det skal understreges, at retten €" hvis retten i øvrigt finder grundlag herfor, jf. ovenfor €" skal træffe bestemmelse om, at tilmelding til gruppesøgsmålet er betinget af, at der stilles sikkerhed for sagsomkostninger med et nærmere angivet beløb, *uden* at der i den forbindelse tages hensyn til, om gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for fri proces eller har retshjælpsforsikringsdækning.

Dette skyldes ikke kun det praktiske forhold, at retten meget muligt endnu ikke har været i kontakt med gruppemedlemmet og derfor ikke har noget kendskab til, om gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for fri proces eller har retshjælpsforsikringsdækning. Også i de tilfælde, hvor retten allerede måtte have modtaget dokumentation for, at gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for fri proces eller har retshjælpsforsikringsdækning, skal retten €" hvis retten i øvrigt finder grundlag herfor, jf. ovenfor €" træffe en formel beslutning om, at tilmelding til gruppesøgsmålet er betinget af, at der stilles sikkerhed for sagsomkostninger med et nærmere angivet beløb.

Behovet for en formel beslutning om sikkerhedsstillelse skyldes, at en sådan beslutning har nogle retsvirkninger i relation til, om og i givet fald i hvilket omfang et gruppemedlem eller, når gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, statskassen kan pålægges at betale sagsomkostninger, jf. nærmere forslaget til § 254 f, stk. 3 og 4, og bemærkningerne hertil.

Rettens afgørelser om sikkerhedsstillelse kan kæres efter retsplejelovens almindelige regler af grupperepræsentanten og modparten. Gruppens medlemmer kan derimod ikke kære afgørelser om sikkerhedsstillelse.

Sammenfattende vil sagsgangen i et gruppesøgsmål efter *tilmeldingsmodellen* således være, at retten som det første tager stilling til, om betingelserne efter den foreslåede § 254 b for at anlægge et gruppesøgsmål er opfyldt og i bekræftende fald udpeger en grupperepræsentant efter den foreslåede regel i § 254 e, stk. 1. Dernæst fastlægger retten rammerne for gruppesøgsmålet i medfør af den foreslåede regel i stk. 4, og retten kan pålægge grupperepræsentanten at stille sikkerhed for sagsomkostninger, jf. den foreslåede regel i stk. 2. Retten fastsætter eventuelt, at tilmelding skal være betinget af sikkerhedsstillelse, og grupperepræsentanten ansøger i givet fald om godkendelse af, at gruppesøgsmålet opfylder betingelserne (for fri proces) i retsplejelovens §§ 327, 328 eller 329, jf. herved det foreslåede stk. 7. Retten fastsætter en frist for tilmelding til gruppesøgsmålet, jf. den foreslåede regel i § 254 e, stk. 6, 1. pkt. Gruppemedlemmerne underrettes om sagen efter det foreslåede stk. 9.

Herefter tilmelder de gruppemedlemmer, der ønsker at være omfattet af gruppesøgsmålet, sig ved skriftlig erklæring til den, som retten har bestemt (normalt retten eller grupperepræsentanten), jf. de foreslåede regler i stk. 6, 1. og 2. pkt. Hvis retten har truffet bestemmelse om sikkerhedsstillelse som betingelse for tilmelding, skal de pågældende gruppemedlemmer enten stille sikkerheden eller godtgøre over for retten, at de har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, *eller* (i de tilfælde, hvor der er truffet afgørelse om, at gruppesøgsmålet opfylder de materielle betingelser for fri proces) godtgøre over for retten, at de opfylder de økonomiske betingelser for fri proces. Sikkerhedsstillelse eller dokumentation for fritagelse herfor af de nævnte grunde behøver ikke at foreligge ved udløbet af fristen for at tilmelde sig gruppesøgsmålet, men hvis sikkerhedsstillelse eller dokumentation ikke fremkommer inden rimelig tid, afviser retten tilmeldingen. Retten kan fastsætte en frist for sikkerhedsstillelse eller aflevering af dokumentation for fritagelse for sikkerhedsstillelse.

Efter udløbet af fristen for at tilmelde sig gruppesøgsmålet kan retten eventuelt træffe afgørelse om €" eller ændre en tidligere afgørelse om €" at grupperepræsentanten skal stille sikkerhed for sagsomkostninger, jf. den foreslåede regel i § 254 e, stk. 2.

Herefter ligger det fast, hvem der er omfattet af gruppesøgsmålet, dvs. hvilke gruppemedlemmerne der omfattes af den bindende virkning (retskraft) af rettens afgørelser i sagen, og hvem der er grupperepræsentant, og sagens egentlige behandling efter retsplejelovens almindelige regler kan gå i gang, startende med, at sagsøgte pålægges at indlevere et svarskrift.

Sagsgangen i et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen adskiller sig primært herfra ved, at retten i stedet fastsætter en frist for framelding fra gruppesøgsmålet, og at der ikke kan stilles krav om, at gruppemedlemmerne skal stille sikkerhed for sagsomkostninger, og derfor heller ikke er behov for, at grupperepræsentanten ansøger om konstatering af, at gruppesøgsmålet opfylder de materielle betingelser for fri proces.

Stk. 8, 1. pkt., fastsætter betingelserne for, at retten kan tillade et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, dvs. et gruppesøgsmål, der omfatter de gruppemedlemmer, der ikke har frameldt sig gruppesøgsmålet.

Det er for det første en betingelse, at det er *klart*, at kravene i gruppesøgsmålet på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål. Denne betingelse vil være opfyldt, hvis kravene enkeltvis angår så små værdier eller interesser, at den berettigede i almindelighed ikke kan forventes at anlægge individuel retssag om sit krav. Betingelsen bør normalt kun anses for at være opfyldt, hvis det enkelte krav ikke overstiger ca. 2.000 kr. Betingelsen vil således som udgangspunkt være opfyldt, hvis den pågældendes udgifter og arbejde mv. med en individuel retssag vil være uforholdsmæssigt store i forhold til den mulige gevinst, hvis retssagen vindes. Ved sådanne individuelt »uprocessbare« krav kan det således under hensyntagen til procesrisikoen (dvs. risikoen for at tabe sagen) og ud fra en rent økonomisk betragtning i forhold til det konkrete krav, som sagen drejer sig om, ikke betale sig at anlægge et individuelt søgsmål om kravet. Dette forhindrer ikke, at visse sådanne retssager føres, eksempelvis fordi sagsøgeren forventer at drage økonomisk fordel af sagen på længere sigt, f.eks. i relation til andre mellemværender med samme modpart, eller fordi sagsøgeren vægter den »moralske gevinst« ved at opnå dom over modparten højere end den økonomiske tabsrisiko, som retssagen medfører. Som det fremgår af bestemmelsen, er det afgørende imidlertid, om kravene »almindeligvis« kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål, og denne betingelse kan være opfyldt, selv om enkelte af de krav, gruppesøgsmålet angår, kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål.

For det andet er det en betingelse for at lade et gruppesøgsmål omfatte de gruppemedlemmer, der ikke har frameldt sig søgsmålet, at et gruppesøgsmål med tilmelding ikke vil være en hensigtsmæssig måde at behandle kravene på. Hvis kravene på en hensigtsmæssig måde kan behandles under et gruppesøgsmål med tilmelding, kan retten således ikke bestemme, at gruppesøgsmålet skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke har frameldt sig gruppesøgsmålet. Det vil bero på en samlet vurdering af den enkelte sags konkrete omstændigheder, herunder navnlig antallet af berørte, om et gruppesøgsmål med tilmelding vil være en hensigtsmæssig måde at behandle kravene på. Kan kravene endvidere behandles lige så godt eller bedre under individuelle søgsmål, der eventuelt behandles samlet efter § 250 eller § 254, kan der overhovedet ikke anlægges gruppesøgsmål om kravene, jf. den foreslåede regel i § 254 b, stk. 1, nr. 5, hvorefter det er en betingelse for anlæg af et gruppesøgsmål, at gruppesøgsmålet skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på.

Som et eksempel på tilfælde, hvor betingelserne for at behandle sagen som et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen vil kunne være opfyldt, kan nævnes sager om krav fra et stort antal abonnenter hos et teleselskab under påberåbelse af, at teleselskabet i en periode har opkrævet en højere takst end hjemlet ved standardvilkår og lovgivning, og hvor den enkelte abonnents tilbagebetalingskrav kun udgør nogle få hundrede kroner. Et andet eksempel kunne være sager om krav fra et stort antal købere af en vare, der er solgt ved fjernsalg efter annoncering på internettet eller i et kuponhæfte el.lign., og som påstås at være mangelfuld, og hvor den enkelte købers krav (f.eks. om tilbagebetaling af købesummen, prisafslag eller erstatning) kun udgør få hundrede kroner.

Retten kan kun efter anmodning fra grupperepræsentanten bestemme, at et gruppesøgsmål skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke har frameldt sig gruppesøgsmålet. Rettens beslutning herom må derfor afvente, at der er udpeget en offentlig myndighed, der ved lov er bemyndiget hertil, som grupperepræsentant, jf. herved det foreslåede § 254 c, stk. 2. Såfremt en foreslået grupperepræsentant, der er en offentlig myndighed, der ved lov er bemyndiget til at kunne udpeges som grupperepræsentant, allerede før udpegningen som grupperepræsentant har anmodet om, at gruppesøgsmålet gennemføres efter frameldingsmodellen, kan retten dog samtidig med udpegningen af grupperepræsentanten træffe bestemmelse efter stk. 8.

Rettens afgørelse om, hvorvidt gruppesøgsmålet skal gennemføres efter frameldingsmodellen, kan kæres af grupperepræsentanten og modparten efter retsplejelovens almindelige regler. Derimod kan gruppemedlemmerne ikke kære afgørelsen.

2. pkt. fastslår, at retten fastsætter en frist for ved skriftlig meddelelse at framelde sig gruppesøgsmålet. Fristen bør i almindelighed fastsættes til en bestemt dato og altså ikke til et vist tidsrum efter en nærmere angiven begivenhed, f.eks. underretning om sagen. Ved fastsættelsen af fristen må retten derfor have overvejet, hvordan gruppemedlemmerne bør underrettes om sagen, jf. nedenfor om stk. 9, således at der kan afsættes et rimeligt tidsrum for gruppemedlemmerne til hver især at overveje, om de vil framelde sig gruppesøgsmålet.

I almindelighed vil fristen kunne sættes til 4-8 uger efter det tidspunkt, hvor gruppemedlemmerne skønnes at ville have modtaget underretning om sagen, hvis underretningen sker ved individuel meddelelse til det enkelte gruppemedlem. I andre tilfælde vil fristen i almindelighed kunne sættes til 2-3 måneder efter det tidspunkt, hvor gruppemedlemmerne skønnes at ville have modtaget underretning om sagen. Om fristen bør

sættes i den lave ende eller den høje ende af de nævnte intervaller, vil bl.a. afhænge af sagens karakter. Fristen bør således være længere, hvis kravene i sagen er komplicerede eller har vidererækkende betydning for det enkelte gruppemedlem, end hvis kravene i sagen er enkle og har lille betydning for det enkelte gruppemedlem.

Hvis der er større usikkerhed om, hvornår gruppemedlemmerne kan antages at ville have modtaget underretning om sagen, kan retten eventuelt vente med at fastsætte frameldingsfristen, indtil der foreligger en nærmere afklaring heraf. Blot må frameldingsfristen være fastsat, før underretningen iværksættes, da frameldingsfristen skal fremgå af underretningen.

Under hensyn til de retsvirkninger, der er forbundet med en framelding fra et gruppesøgsmål, foreslås det, at frameldingen skal ske ved skriftlig meddelelse. Samtidig bør det dog være enkelt at framelde sig et gruppesøgsmål, og hvis underretningsformen giver mulighed for det, jf. herom stk. 9, bør underretningen derfor vedlægges en frameldingsblanket, som blot skal udfyldes med personlige data, underskrives og indsendes. Endvidere forudsættes det, at frameldingen kan ske ved digital kommunikation, jf. herved for domstolenes vedkommende retsplejelovens § 148 a (der dog endnu ikke er sat i kraft).

Retten afgørelse om fristen for framelding kan kæres af grupperepræsentanten og modparten efter retsplejelovens almindelige regler. Derimod kan gruppemedlemmerne ikke kære afgørelsen.

Retten bestemmer, hvortil framelding skal ske, jf. stk. 8, 3. pkt. I almindelighed vil det være naturligt, at framelding sker enten til retten eller til grupperepræsentanten.

Efter 4. pkt. kan retten undtagelsesvis tillade, at framelding sker efter fristens udløb, hvis særlige grunde taler for det. Denne dispensationsmulighed bør anvendes restriktivt. Formelt set giver bestemmelsen mulighed for at tillade framelding helt frem til sagens optagelse til dom, men hovedanvendelsesområdet vil være mindre fristoverskridelser, hvor det er undskyldeligt, at frameldingen ikke er kommet frem inden fristens udløb, og relativt mindre fristoverskridelser, hvor et gruppemedlem ikke i tide har været opmærksom på gruppesøgsmålet og frameldingsfristen, eventuelt fordi underretning af gruppemedlemmerne helt eller delvis er sket ved offentlig bekendtgørelse. Hensynet til den, der ønsker at framelde sig efter fristens udløb, må dog afvejes over for hensynet til modparten, og i grænsetilfælde kan det således også tillægges betydning, om modparten er indforstået med den sene framelding.

En anmodning om framelding efter fristens udløb, som er begrundet i, at et gruppemedlem nu ønsker at indtræde som part og selv føre sagen vedrørende sit eget krav efter reglerne om individuelle søgsmål, skal i forhold til den foreslåede dispensationsmulighed i stk. 8, 4. pkt., behandles på samme måde som andre anmodninger om framelding efter fristens udløb. Det bemærkes, at et gruppemedlem, der ønsker at indtræde som part og selv føre sagen vedrørende sit eget krav efter reglerne om individuelle søgsmål, alternativt kan anmode om, at retten i medfør af det foreslåede stk. 4, 2. pkt., ændrer rammen for gruppesøgsmålet, således at gruppemedlemmets krav udgår af gruppesøgsmålet.

Retten afgørelse om at tillade eller ikke tillade framelding efter udløbet af den frist, som er fastsat i medfør af 2. pkt., kan kæres af grupperepræsentanten, modparten og det gruppemedlem, der anmoder om tilladelse til at framelde sig efter fristens udløb.

Stk. 9 angår underretning af gruppemedlemmerne om sagen. De personer, hvis krav er omfattet af gruppesøgsmålet, jf. stk. 4, skal underrettes om sagen, således at de får mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet, jf. stk. 6 og 8.

Underretningen skal indeholde oplysning om de i stk. 1-8 nævnte forhold og om retsvirkningerne af at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet, jf. 1. pkt.

Underretningen skal således indeholde oplysning om, hvilke krav gruppesøgsmålet omfatter, jf. stk. 4, og om, hvem der er udpeget som grupperepræsentant, jf. stk. 1. Er der tale om et gruppesøgsmål med tilmelding, skal underretningen endvidere indeholde oplysning om fristen for tilmelding til gruppesøgsmålet, og hvordan man tilmelder sig, jf. stk. 6, og om eventuelle bestemmelser om sikkerhedsstilling som betingelse for tilmelding til gruppesøgsmålet, jf. stk. 7. Er der tale om et gruppesøgsmål med framelding, skal underretningen indeholde oplysning om fristen for at framelde sig gruppesøgsmålet, og hvordan man framelder sig, jf. stk. 8.

Underretningen skal endvidere indeholde oplysning om retsvirkningerne af at være omfattet af gruppesøgsmålet, jf. herved forslaget til § 254 f og bemærkningerne hertil. Der skal således navnlig orienteres om, at et gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, vil være bundet af rettens afgørelser om kravene i sagen. Der bør også orienteres om, at et gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, derimod ikke deltager som part i sagen og således ikke på egen hånd hverken kan eller skal fremsætte krav (påstande) eller

begrundelser herfor (anbringender), idet procesførelsen forestås af grupperepræsentanten. Der bør endvidere orienteres om, i hvilket omfang et gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, kan pålægges at betale sagsomkostninger, jf. herved forslaget til § 254 f, stk. 3, og bemærkningerne hertil. Det kan formentlig også være hensigtsmæssigt at orientere om, at en tilmelding til et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen ikke uden videre kan fortrydes, idet et gruppemedlem, der er blevet omfattet af gruppesøgsmålet, kun med rettens tilladelse vil kunne udtræde af sagen igen, jf. herved forslaget til § 254 e, stk. 4, 2. pkt., og bemærkningerne hertil.

Formålet med underretningen er at give personer, hvis krav er omfattet af gruppesøgsmålet, et forsvarligt grundlag for at træffe en velovervejede beslutning om, hvorvidt den pågældende ønsker at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet. Det er derfor vigtigt, at underretningen på den ene side er fyldestgørende og på den anden side er lettilgængelig og overskuelig. Den del af underretningen, som angår retsvirkningerne af gruppesøgsmålet, vil formentlig mest praktisk kunne baseres på en standardiseret tekst, som Domstolsstyrelsen udarbejder og løbende reviderer i lyset af indhøstede erfaringer.

Underretningen skal efter 2. pkt. gives på den måde, som retten bestemmer, og retten kan efter 3. pkt. bl.a. bestemme, at underretningen helt eller delvis skal ske ved offentlig bekendtgørelse. Retten har med disse bestemmelser en skønsmæssig beføjelse til at bestemme såvel underretningens form som indhold. Det er også overladt til rettens skøn, hvor detaljerede anvisninger retten vil give. Hvis retten finder det hensigtsmæssigt, kan underretningens tekst fastlægges i detaljer af retten.

Retten afgør bl.a., om underretning skal ske ved individuel meddelelse til gruppemedlemmerne eller ved annoncering eller anden offentlig bekendtgørelse. Individuel henvendelse til kendte gruppemedlemmer kan kombineres med annoncering eller anden offentlig bekendtgørelse. Hvis underretning helt eller delvis skal ske ved annoncering eller anden offentlig bekendtgørelse, træffer retten bestemmelse om bekendtgørelsens form.

Det er en forudsætning, at underretningen sker på en sådan måde, at langt de fleste af gruppemedlemmerne må antages at blive bekendt med gruppesøgsmålet og deres mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig dette. Den bedste underretningsform vil være individuel meddelelse til de enkelte gruppemedlemmer, og denne underretningsform bør derfor foretrækkes, når dette er muligt og ikke medfører uforholdsmæssige omkostninger.

Hvis gruppemedlemmernes identitet ikke er kendt og ikke umiddelbart kan fremskaffes, vil underretning eksempelvis gennem et annonceindlæg i en husstandsomdelt lokalavis formentlig ofte være en egnet underretningsform, hvis gruppemedlemmerne har bopæl i et bestemt lokalområde.

Det kan ikke på forhånd udelukkes, at mere generel €" dvs. mindre målrettet €" annoncering eller anden offentlig bekendtgørelse i visse situationer vil kunne opfylde forudsætningen om, at langt størsteparten af gruppemedlemmerne må antages at blive bekendt med gruppesøgsmålet.

Hvis der er mulighed for at få gruppesøgsmålet omtalt i et forbrugerprogram på landsdækkende tv, kan dette f.eks. være en egnet underretningsform, hvis erfaringen viser, at sådan omtale medfører, at langt størsteparten af gruppemedlemmerne bliver bekendt med gruppesøgsmålet og muligheden for at tilmelde eller framelde sig dette. I givet fald vil en sådan tv-omtale formentlig ofte med fordel kunne kombineres med f.eks. en hjemmeside på internettet, der dels i en overskuelig form indeholder de oplysninger om gruppesøgsmålet, som skal gives, jf. ovenfor, dels giver mulighed for at tilmelde eller framelde sig gruppesøgsmålet via digital kommunikation. Domstolsstyrelsen forventer i øvrigt, at der på styrelsens netsted på internettet i givet fald vil blive etableret en oversigt over alle godkendte verserende gruppesøgsmål, således at oversigten medtager (eller linker til) de oplysninger, som underretningen til gruppemedlemmerne skal indeholde, herunder oplysning om tilmeldings- eller frameldingsfrist og om, hvortil tilmelding eller framelding skal ske.

Det følger af forslaget til § 254 b, stk. 1, nr. 6, og det heri indeholdte krav om, at gruppemedlemmerne skal kunne identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde, at retten allerede før godkendelsen af gruppesøgsmålet må have gjort sig visse overvejelser om, hvordan gruppemedlemmerne kan underrettes om sagen. Af samme grund påhviler det sagsøgeren i stævningen at give oplysninger om, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen, jf. forslaget til § 254 d, stk. 1, nr. 2.

Der er imidlertid ikke noget til hinder for, at retten efter, at der er udpeget en grupperepræsentant, drøfter spørgsmålet om underretningen af gruppemedlemmerne med den udpegede grupperepræsentant.

Retten kan pålægge grupperepræsentanten at foretage underretningen, jf. stk. 9, 4. pkt. Formålet med reglen er bl.a. at minimere udgifterne ved underretningen og er derfor f.eks. tænkt anvendt, hvor grupperepræsentanten løbende kommunikerer med gruppemedlemmerne ved udsendelse af nyhedsbreve eller andet.

Efter forslaget kan det ikke påtvinges sagsøgte at forestå underretningen. Der er dog ikke noget til hinder for, at en sagsøgt frivilligt påtager sig denne opgave.

Udgifterne ved underretningen betales foreløbig af grupperepræsentanten, jf. 5. pkt. Forestår retten selv underretningen, er det kun rettens positive udgifter til ekstern bistand, der skal betales af grupperepræsentanten, eksempelvis udgifter til porto og annoncering. Rettens afgørelse om, hvilket beløb grupperepræsentanten foreløbig skal betale til retten eller til sagsøgte, hvis denne har påtaget sig underretningen, er en afgørelse om sagsomkostninger og kan tvangsfuldbyrdes. Fuldbyrdefristen er som udgangspunkt 14 dage, jf. retsplejelovens § 480, stk. 5, jf. stk. 1-4.

Udgifterne til underretningen af gruppemedlemmerne henregnes til sagsomkostningerne. Hvem der endeligt skal bære disse udgifter, afgøres således af retten ved sagens afslutning efter de almindelige regler om sagsomkostninger i retsplejelovens kapitel 30.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2, 3.4, 3.5 og 3.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 254 f

Den foreslåede bestemmelse indeholder regler om, hvem der er parter, og om gruppemedlemmerne og deres stilling under og efter sagen.

Stk. 1 fastslår, at parterne i gruppesøgsmålet er grupperepræsentanten og gruppens modpart.

Gruppemedlemmerne er således ikke parter i sagen. Gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, er dog bundet af rettens afgørelser i sagen på samme måde som parter, jf. nedenfor om stk. 2, og kan ikke pålægges vidnetvang, jf. nedenfor om stk. 5. Gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, kan endvidere i et vist omfang pålægges at betale sagsomkostninger, jf. nedenfor om stk. 3.

Med forbehold for de regler om underretning i visse tilfælde, der foreslås i § 254 g, skal gruppemedlemmerne ikke indkaldes til retsmøder eller have tilsendt processkrifter mv. og behøver ikke at få adgang til at udtale sig, før retten træffer afgørelse. Gruppemedlemmerne kan endvidere ikke nedlægge påstande, fremsætte anbringender eller føre beviser. I disse henseender repræsenteres gruppemedlemmerne ubetinget af grupperepræsentanten. Der er tale om en lovbestemt repræsentation, som alene er betinget af, at gruppemedlemmet er omfattet af gruppesøgsmålet. Gruppemedlemmerne har derfor heller ingen formel kompetence til at give grupperepræsentanten anvisninger om, hvordan sagen skal føres, og kan ikke fratage grupperepræsentanten kompetencen til at repræsentere gruppemedlemmerne under gruppesøgsmålet.

Noget andet er, at gruppemedlemmer kan foreslå grupperepræsentanten at føre sagen på en nærmere angiven måde, og at grupperepræsentanten vil være interesseret i at tage hensyn til velbegrundede forslag. Endvidere kan gruppemedlemmer, der mener, at grupperepræsentanten ikke er i stand til at varetage deres interesser under sagen, anmode retten om at udpege en ny grupperepræsentant, jf. forslaget til § 254 e, stk. 3, og bemærkningerne hertil. Et gruppemedlem kan også anmode retten om at udelukke gruppemedlemmets krav af gruppesøgsmålet, jf. forslaget til § 254 e, stk. 4, 2. pkt., og bemærkningerne hertil.

Det er grupperepræsentanten, der er part i sagen på gruppemedlemmernes vegne. Grupperepræsentanten kan nedlægge påstande, fremsætte anbringender og anmode om bevisførelse og kan i det hele taget foretage alle processuelle skridt i forbindelse med sagen.

Grupperepræsentanten kan imidlertid ikke på egen hånd udvide rammerne for gruppesøgsmålet som fastlagt af retten i medfør af det foreslåede § 254 e, stk. 4, 1. pkt. Hvis grupperepræsentanten ønsker at udvide sine påstande, således at der inddrages nye krav i sagen, fordres rettens tilslutning efter det foreslåede § 254 e, stk. 4, 2. pkt. Dette gælder, hvad enten der er tale om at inddrage nye gruppemedlemmer eller om at inddrage nye krav for gruppemedlemmer, der allerede er omfattet af sagen. Hvis retten imødekommer anmodningen om at udvide rammerne for gruppesøgsmålet, skal der gennemføres en ny tilmeldings- eller frameldingsrunde for de nye krav, som herefter også er omfattet af gruppesøgsmålet.

Grupperepræsentanten kan kære procesledende afgørelser efter retsplejelovens almindelige regler. Om appel af rettens afgørelser om de materielle krav i sagen henvises til den foreslåede § 254 j og bemærkningerne hertil.

Grupperepræsentanten kan også hæve sagen, men her gælder, at før en ophævelse af sagen i givet fald finder sted, skal gruppemedlemmerne underrettes efter reglerne i den foreslåede § 254 g. Samme regel om forudgående underretning gælder, før retten i givet fald afviser sagen på grund af grupperepræsentantens udeblivelse.

I øvrigt sættes grænsen for grupperepræsentantens proceshandling under sagen af kravet om, at grupperepræsentanten skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen, jf. forslaget til § 254 c, stk. 3, og af rettens mulighed for om nødvendigt at udpege en ny grupperepræsentant, jf. forslaget til § 254 e, stk. 3.

Misbruger grupperepræsentanten sin adgang til at repræsentere gruppemedlemmerne til at påføre disse tab, eller gør grupperepræsentanten sig i øvrigt skyldig i uforsvarligt forhold i forbindelse med repræsentationen af gruppemedlemmerne under sagen, kan grupperepræsentanten endvidere pådrage sig et erstatningsansvar efter almindelige erstatningsregler.

Grupperepræsentantens lovbestemte repræsentation af gruppemedlemmerne giver ikke grupperepræsentanten kompetence til på egen hånd at indgå forlig om gruppemedlemmernes krav, hverken indenretsligt eller udenretsligt. Der foreslås derimod en særlig regel om, at forlig kan opnå gyldighed ved rettens godkendelse, jf. nærmere forslaget til § 254 h og bemærkningerne hertil.

Grupperepræsentantens lovbestemte repræsentation af gruppemedlemmerne giver heller ikke grupperepræsentanten kompetence til at oppebære betalinger på vegne af gruppemedlemmerne. Betaling med frigørende virkning til et gruppemedlem, herunder i henhold til dommen i gruppesøgsmålet, kan alene ske til gruppemedlemmet eller til den, som gruppemedlemmet særskilt €" dvs. uafhængig af selve tilmeldingen til gruppesøgsmålet €" måtte have givet fuldmagt hertil, f.eks. den advokat, som fører sagen for grupperepræsentanten.

Stk. 2 fastslår, at rettens afgørelser har bindende virkning (retskraft) for de gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet. Gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, bindes således af rettens afgørelser på samme måde som parter.

Med hensyn til afgørelse om modkrav gælder dette dog kun krav, som udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som gruppemedlemmernes krav støttes på (konnekse modkrav), jf. 2. pkt. Det følger heraf, at gruppens modpart i et gruppesøgsmål ikke kan inddrage modkrav, som ikke udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som gruppemedlemmernes krav støttes på (ukonnekse modkrav).

Endvidere foreslås det i 3. pkt. , at rettens afgørelser i gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen kun har bindende virkning for gruppemedlemmer, der ved sagens anlæg kunne have været sagsøgt her i landet vedrørende det pågældende krav. Dette indebærer, at kun gruppemedlemmer, der på tidspunktet for sagens anlæg kunne være sagsøgt her i landet vedrørende det pågældende krav (typisk i form af et negativt anerkendelsessøgsmål), omfattes af den bindende virkning af rettens afgørelser i gruppesøgsmålet. Henvisningen til tidspunktet for sagens anlæg må for krav, der ikke fremgår af stævningen, men først fremsættes senere, forstås som en henvisning til tidspunktet for kravets fremsættelse for retten.

Med hensyn til appel af rettens afgørelser henvises til den foreslåede § 254 j og bemærkningerne hertil.

Det er en konsekvens af retskraften efter stk. 2, at gruppemedlemmer, der er omfattet af et gruppesøgsmål, er sidestillet med parter i relation til litispændens, dvs. i relation til, at når der verserer retssag mellem to parter om et spørgsmål, kan der ikke anlægges ny retssag mellem de samme to parter om det samme spørgsmål.

Heraf følger for det første, at hvis der på det tidspunkt, hvor gruppesøgsmålet anlægges, allerede verserer individuelt søgsmål om et krav, som er omfattet af gruppesøgsmålet, kan det pågældende gruppemedlem kun tilmelde sig et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen, hvis det individuelle søgsmål samtidig hæves. Hæves det individuelle søgsmål ikke, afviser retten tilmeldingen til gruppesøgsmålet, og det pågældende gruppemedlem bliver ikke omfattet af gruppesøgsmålet. Et sådant individuelt søgsmål, der ikke hæves, vil eventuelt kunne behandles sammen med gruppesøgsmålet efter reglerne i retsplejelovens § 254.

Endvidere følger, at hvis der på det tidspunkt, hvor et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen anlægges, allerede verserer individuelt søgsmål om et krav, som er omfattet af gruppesøgsmålet, bliver det pågældende gruppemedlem kun omfattet af gruppesøgsmålet, hvis det individuelle søgsmål hæves. Hæves det individuelle søgsmål ikke, bliver det pågældende gruppemedlem ikke omfattet af gruppesøgsmålet, selv om gruppemedlemmet ikke framelder sig gruppesøgsmålet. Et individuelt søgsmål berøres således kun af et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, hvis sagsøgeren selv tager

initiativ til at hæve det individuelle søgsmål. Et sådant individuelt søgsmål, der ikke hæves, vil eventuelt kunne behandles sammen med gruppesøgsmålet efter reglerne i retsplejelovens § 254.

Endvidere følger, at hvis der efter, at der er anlagt gruppesøgsmål, anlægges individuelt søgsmål om et krav, som er omfattet af gruppesøgsmålet, afvises det individuelle søgsmål, hvis det pågældende gruppemedlem er omfattet af gruppesøgsmålet. Det er uden betydning, om en tilmelding til et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen sker før eller efter, at der er anlagt individuelt søgsmål, når blot det individuelle søgsmål er anlagt efter gruppesøgsmålet. På samme måde må retten afvise et efterfølgende individuelt søgsmål om et krav, der er omfattet af et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, hvis gruppemedlemmet ikke har frameldt sig dette gruppesøgsmål.

Et gruppemedlem kan dog i visse tilfælde opnå, at behandlingen af et krav, der er omfattet af et gruppesøgsmål, ikke længere foregår efter reglerne om gruppesøgsmål, men efter reglerne om individuelle søgsmål med det pågældende gruppemedlem som part, jf. nærmere forslaget til § 254 g, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

Stk. 3 angiver udtømmende, i hvilket omfang et gruppemedlem, der er omfattet af et gruppesøgsmål, kan pålægges at betale sagsomkostninger. Gruppemedlemmer, der ikke har tilmeldt sig henholdsvis har frameldt sig gruppesøgsmålet, kan naturligvis ikke pålægges at betale sagsomkostninger.

Et gruppemedlem, der har tilmeldt sig et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen, kan pålægges at betale sagsomkostninger inden for et samlet beløb, der kan opdeles i to dele, jf. 3. pkt.

For det første kan et gruppemedlem, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, pålægges at betale sagsomkostninger med op til det beløb, for hvilket der ved tilmeldingen til gruppesøgsmålet blev stillet krav om sikkerhedsstillelse efter den foreslåede regel i § 254 e, stk. 7. Dette gælder også, hvis sikkerheden ikke blev stillet, fordi gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger ved sagen, men i givet fald vil det være retshjælpsforsikringsselskabet, der skal betale pålagte sagsomkostninger efter denne regel. Hvis sikkerheden ikke blev stillet, fordi gruppesøgsmålet opfylder betingelserne i retsplejelovens §§ 327, 328 eller 329 (som affattet fra den 1. januar 2007) og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser i retsplejelovens § 325 (som affattet fra den 1. januar 2007) uden at have retshjælpsforsikringsdækning, betales de sagsomkostninger, som gruppemedlemmet ellers ville være blevet pålagt efter denne regel, derimod af statskassen, jf. også nedenfor om § 254 f, stk. 4.

For det andet kan et gruppemedlem, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, pålægges at betale sagsomkostninger med op til det beløb, der gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode. Med »beløb, der gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode,« menes beløb, som ifølge dommen skal betales kontant til gruppemedlemmet, og som faktisk betales. Beløb, som ifølge dommen skal afskrives på en gæld, beløb, som skal modregnes i en senere regning for et løbende mellemværende, beløb, som ikke faktisk betales, og ydelser med økonomisk værdi, som ikke består i penge, giver *ikke* grundlag for at pålægge et gruppemedlem sagsomkostninger efter denne regel.

I tilfælde, hvor begge regler (dvs. både reglen om beløb, der ved tilmeldingen til gruppesøgsmålet skulle stilles sikkerhed for, og reglen om beløb, som gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode) finder anvendelse, kan gruppemedlemmet pålægges sagsomkostninger med op til summen af de to beløb.

Reglerne om sagsomkostninger er udformet således, at et gruppemedlem aldrig kan få en positiv udgift til sagsomkostninger, der overstiger det beløb, for hvilket der blev stillet krav om sikkerhedsstillelse som betingelse for tilmeldingen til gruppesøgsmålet. Ud over dette beløb kan gruppemedlemmet nemlig højst blive pålagt at bidrage til betaling af sagsomkostninger inden for rammerne af sit eget faktiske kontante udbytte af retssagen.

Et gruppemedlem, der ikke har frameldt sig et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, kan ikke pålægges krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger og kan derfor alene pålægges at betale sagsomkostninger inden for rammerne af sit eget faktiske kontante udbytte af retssagen.

Inden for de beskrevne rammer kan et gruppemedlem pålægges at betale sagsomkostninger til modparten og/eller grupperepræsentanten, jf. 1. pkt. Modpartens krav går i givet fald forud for grupperepræsentantens, jf. 2. pkt.

Retten træffer afgørelse om sagsomkostninger *til modparten* efter de almindelige regler i retsplejelovens kapitel 30. Hvis grupperepræsentanten €" og dermed gruppemedlemmerne €" har tabt sagen, vil grupperepræsentanten derfor som hovedregel blive pålagt at betale fulde

sagsomkostninger til den vindende modpart. Herudover kan gruppemedlemmerne inden for de rammer, som er beskrevet ovenfor, pålægges solidarisk med grupperepræsentanten at betale de sagsomkostninger, som denne er pålagt at betale.

Retten træffer afgørelse om sagsomkostninger *til grupperepræsentanten* efter det foreslåede § 254 f, stk. 3, men i øvrigt i overensstemmelse med principperne i retsplejelovens kapitel 30. Hovedprincippet er, at gruppemedlemmerne skal bidrage til betaling af grupperepræsentantens sagsomkostninger inden for de rammer, som er beskrevet ovenfor. Grupperepræsentanten kan dog i denne henseende kun få godskrevet udgifter, som en tabende modpart ville kunne være pålagt at betale efter reglerne i retsplejelovens kapitel 30. Beløb herudover må afholdes endeligt af grupperepræsentanten.

Nogle eksempler vil kunne belyse anvendelsen af de foreslåede regler:

Eksempel 1. Et gruppesøgsmål omfatter 50 gruppemedlemmer, som hver har skullet stille 2.000 kr. i sikkerhed for sagsomkostninger ved tilmeldingen til gruppesøgsmålet. Gruppesøgsmålet tabes, og modparten tilkendes 160.000 kr. i sagsomkostninger. Gruppemedlemmerne betaler hver 2.000 kr., og grupperepræsentanten må betale 60.000 kr. uden mulighed for at gøre regres mod gruppemedlemmerne. Herudover må grupperepræsentanten endeligt bære sine egne omkostninger ved sagen.

Eksempel 2. Et gruppesøgsmål omfatter 50 gruppemedlemmer, som hver har skullet stille 2.000 kr. i sikkerhed for sagsomkostninger ved tilmeldingen til gruppesøgsmålet. Gruppesøgsmålet tabes, og modparten tilkendes 75.000 kr. i sagsomkostninger. Grupperepræsentantens omkostninger ved sagen opgjort i overensstemmelse med retsplejelovens kapitel 30 udgør ligeledes 75.000 kr. Gruppemedlemmerne betaler hver 2.000 kr., i alt 100.000 kr., heraf 75.000 kr. til modparten og 25.000 kr. til grupperepræsentanten. De sidste 50.000 kr. af grupperepræsentantens egne omkostninger ved sagen må bæres endeligt af denne.

Eksempel 3. Et gruppesøgsmål omfatter 50 gruppemedlemmer, som hver har skullet stille 2.000 kr. i sikkerhed for sagsomkostninger ved tilmeldingen til gruppesøgsmålet. Gruppesøgsmålet tabes, men modparten tilkendes ikke sagsomkostninger. Grupperepræsentantens omkostninger ved sagen opgjort i overensstemmelse med retsplejelovens kapitel 30 udgør 75.000 kr. Gruppemedlemmerne betaler hver 1.500 kr., således at sikkerheden for de sidste 500 kr. for hver frigives til den pågældende (dvs. tilbagebetales, hvis sikkerheden er stillet som kontant depositum).

Eksempel 4. Et gruppesøgsmål omfatter 50 gruppemedlemmer, som hver har skullet stille 2.000 kr. i sikkerhed for sagsomkostninger ved tilmeldingen til gruppesøgsmålet. Gruppesøgsmålet vindes, men modparten pålægges ikke sagsomkostninger. Grupperepræsentantens omkostninger ved sagen opgjort i overensstemmelse med retsplejelovens kapitel 30 udgør 75.000 kr. Gruppemedlemmerne betaler hver 1.500 kr., således at sikkerheden for de sidste 500 kr. for hver frigives til den pågældende (dvs. tilbagebetales, hvis sikkerheden er stillet som kontant depositum).

Eksempel 5. Et gruppesøgsmål omfatter 50 gruppemedlemmer, som hver har skullet stille 2.000 kr. i sikkerhed for sagsomkostninger ved tilmeldingen til gruppesøgsmålet. Gruppesøgsmålet vindes, men modparten pålægges ikke sagsomkostninger. Grupperepræsentantens omkostninger ved sagen opgjort i overensstemmelse med retsplejelovens kapitel 30 udgør 150.000 kr. Hvis gruppemedlemmerne ikke får noget kontant udbytte af gruppesøgsmålet, betaler gruppemedlemmerne hver 2.000 kr., således at grupperepræsentanten endeligt må bære de sidste 50.000 kr. af sine egne omkostninger. Hvis gruppemedlemmerne hver har fået et kontant udbytte på mindst 1.000 kr. af gruppesøgsmålet, betaler gruppemedlemmerne derimod hver 3.000 kr.

Eksempel 6. Et gruppesøgsmål omfatter 50 gruppemedlemmer, som hver har skullet stille 2.000 kr. i sikkerhed for sagsomkostninger ved tilmeldingen til gruppesøgsmålet. Gruppesøgsmålet vindes, og modparten pålægges at betale 150.000 kr. i sagsomkostninger (der forudsættes at være fulde sagsomkostninger, dvs. svarende til grupperepræsentantens omkostninger ved sagen opgjort i overensstemmelse med retsplejelovens kapitel 30). Hvis modpartens forpligtelse til at betale sagsomkostninger faktisk opfyldes, betaler gruppemedlemmerne ikke sagsomkostninger, og deres sikkerhed frigives (dvs. tilbagebetales, hvis sikkerheden er stillet som kontant depositum). Hvis modpartens forpligtelse til at betale sagsomkostninger helt eller delvis ikke opfyldes, betaler gruppemedlemmerne derimod hver indtil 2.000 kr. til grupperepræsentanten til (delvis) dækning af dennes omkostninger ved sagen. Har gruppemedlemmerne også fået et kontant udbytte af gruppesøgsmålet, medgår yderligere indtil 1.000 kr. heraf for hvert gruppemedlem til dækning af grupperepræsentantens omkostninger ved sagen.

På det tidspunkt, hvor dommen afsiges, kan det være tvivlsomt, om gruppemedlemmerne vil få et kontant udbytte af sagen, navnlig hvis der er tvivl om modpartens betalingsevne. I de tilfælde, hvor grupperepræsentanten i givet fald skal have dækket sagsomkostninger inden for et sådant kontant udbytte, bør dommen derfor udformes på den måde, at modparten pålægges at betale det beløb, der i givet fald tilkommer grupperepræsentanten, direkte til denne.

Efter *stk. 4* betaler statskassen de sagsomkostninger, som pålægges et gruppemedlem under henvisning til reglen om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger, såfremt gruppesøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces i retsplejelovens §§ 327, 328 eller 329 (som affattet fra den 1. januar 2007), gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser i retsplejelovens § 325 (som affattet fra den 1. januar 2007) og sagsomkostningerne ikke er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring. *Stk. 4* omfatter derimod ikke de sagsomkostninger, som pålægges et gruppemedlem under henvisning til reglen om beløb, der gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode.

Om gruppesøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces i retsplejelovens §§ 327, 328 eller 329, vil være afgjort forud for, at der blev åbnet for tilmelding til gruppesøgsmålet, jf. forslaget til § 254 e, *stk. 7*, og bemærkningerne hertil.

Det bemærkes, at *stk. 3, 3. pkt., 1. led*, og *stk. 4* kun finder anvendelse i de tilfælde, hvor retten i medfør af det foreslåede § 254 e, *stk. 7*, har bestemt, at tilmelding til gruppesøgsmålet skal være betinget af, at gruppemedlemmet stiller en af retten fastsat sikkerhed for sagsomkostninger. Har retten ikke betinget tilmelding til gruppesøgsmålet af, at der stilles sikkerhed for sagsomkostninger, kan gruppemedlemmet kun pålægges sagsomkostninger efter *stk. 3, 3. pkt., 2. led* (om beløb, der gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode), og der er ingen statslig omkostningsdækning efter *stk. 4*.

Særskilt indbringelse for landsretten (ved kære) af en byrets afgørelser om sagsomkostninger, jf. retsplejelovens § 391, *stk. 1* og *2*, kan foretages af grupperepræsentanten og gruppens modpart og af det enkelte gruppemedlem for så vidt angår de sagsomkostninger, som den pågældende er blevet pålagt at betale.

Stk. 5 fastslår, at reglerne i retsplejelovens i §§ 298, 300, 301, *stk. 1*, 302, 305 og 344, *stk. 2, 2. pkt.*, jf. *1. pkt.*, finder tilsvarende anvendelse for gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet. Reglen er begrundet i, at disse gruppemedlemmer er bundet af rettens afgørelser i sagen på samme måde som parter (jf. ovenfor om *stk. 2*). Da der ikke kan anvendes vidnetvang over for parter, bør der heller ikke kunne anvendes vidnetvang over for gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet. Dette gælder både i relation til afgivelse af forklaring (§§ 302 og 305) og i relation til edition (§§ 298 og 300), herunder med hensyn til at give en syns- og skønsmand adgang til at bese eller gøre sig bekendt med forretningens genstand (§ 301, *stk. 1*).

Udebliver et gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, efter at være indkaldt til at afgive forklaring, eller undlader gruppemedlemmet at besvare spørgsmål, eller er svarene uklare eller ufuldstændige, kan retten imidlertid tillægge dette virkning til fordel for gruppens modpart (fakultativ processuel skadevirkning) (§ 344, *stk. 2, 2. pkt.*, jf. *1. pkt.*). Inden der drages denne konsekvens, bør det dog sikres, at andre beviser er søgt tilvejebragt, og der bør således f.eks. være mulighed for at indkalde en anden til at afgive forklaring i den beskrevne situation. Det samme gælder, hvis et gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, uden lovlig grund undlader at efterkomme et pålæg om edition (§ 298, *stk. 2*, og § 301, *stk. 1, 2. pkt.*, jf. § 344, *stk. 2*).

Også i andre henseender er gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, underlagt reglerne om parter, når de afgiver forklaring (§ 305). Sådanne gruppemedlemmer kan således påhøre andres forklaringer (§ 182 finder ikke anvendelse) og har ikke ret til vidnegodtgørelse (§ 188 finder ikke anvendelse).

Det bemærkes, at grupperepræsentanten som part har et absolut krav på efter anmodning personlig at afgive forklaring, jf. retsplejelovens § 303. Gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, har derimod ikke en sådan ret til efter anmodning personlig at afgive forklaring. Grupperepræsentanten har heller ikke et absolut krav på, at gruppemedlemmer efter grupperepræsentantens anmodning personlig afgiver forklaring, idet retten helt eller delvis kan afslå en sådan anmodning, i det omfang bevisførelsen skønnes at være uden betydning for sagen, jf. retsplejelovens § 341. Hvis der er mange gruppemedlemmer, og der ikke foreligger relevante individuelle forhold, vil der sjældent være grundlag for, at mere end nogle få repræsentative gruppemedlemmer afgiver forklaring.

Der henvises i øvrigt til *pkt. 3.6* og *3.7* i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 254 g

2000

U.2000.1575

H.D. 18. april 2000 i sag 405/1998

Sidetæl: 1575

Foreninger af emissionsdeltagere og aktiekøbere dannet med henblik på gennemførelse af erstatningssager havde ikke partsevne.

Hafnia Holding A/S indbød i tidsrummet 7. til 20. juli 1992 til nytegning af aktier for ca. 1,9 mia. kr. Den 19. august 1992 anmeldte selskabet betalingsstandsning, og det blev senere erklæret konkurs. I juni 1997 anlagde en forening, hvis medlemmer var ca. 250 personer, som havde deltaget i aktieemissionen, og en forening, hvis medlemmer var ca. 600 personer, som - uden at have deltaget i emissionen - havde købt aktier i selskabet i perioden fra 16. juni til 19. august 1992, retssag dels mod medlemmer af selskabets ledelse, dets revisorer og det pengeinstitut, som havde forestået aktieemissionen, med påstand om betaling af erstatninger på henholdsvis ca. 8,6 mio. kr. og ca. 25,6 mio. kr., dels mod konkursboet med påstand om anerkendelse som simple kreditorer for samme beløb. Foreningerne blev dannet med henblik på gennemførelse af disse retssager. De havde ikke midler til at udrede eventuelle sagsomkostninger til de sagsøgte. Efter vedtægterne hæftede alene foreningernes formue for foreningernes forpligtelser. Herved tilsigtedes at fritage medlemmerne for de sagsomkostninger, som de ellers enkeltvis eller i fællesskab kunne blive pålagt efter retsplejelovens bestemmelser. Foreningerne, hvis hovedformål således måtte antages at være en omgåelse af retsplejelovens regler om sagsomkostninger, kunne ikke anerkendes som sagsøgere i de foreliggende sager. ^[Note 1]

1576

Foreningen af aktionærer der deltog i Hafnia emissionen 7.-20. juli 1992 og Foreningen af aktionærer der købte aktier i Hafnia Holding A/S 16. juni - 19. august 1992 - uden at få tildelt emissionsaktier (adv. John Petersen, Kbh., e.o.) mod Hafnia Holding A/S under konkurs (adv. Axel Kierkegaard, Kbh.), administrerende direktør Holger Lavesen, administrerende direktør Olav Grue (adv. Per Magid, Kbh., e.o.), statsautoriseret revisor John Gath, statsautoriseret revisor Birger Kjerri Hansen, statsautoriseret revisor Christian Fløistrup (adv. Henrik Holm-Nielsen, Kbh.) og Den Danske Bank (adv. Oluf Engell, Kbh.).

til sagsøgerne, har fundet deres afgørelse. De sagsøgte forbeholder sig derfor i givet fald at gøre gældende, at fordringshaverne ikke uden uforholdent ophold har forfulgt retslige skridt mod de sagsøgte til erhvervelse af dom, forlig eller anden retsafgørelse, jf. bestemmelsen i § 2, 2. pkt., i forældelsesloven af 1908.

Sø- og Handelsrettens afgørelse.

Der er alene hjemmel til at pålægge visse udlændinge at stille sikkerhed for sagsomkostninger, jf. retsplejelovens § 323.

Ved indmeldelsen i de to foreninger har medlemmerne ud over at betale beløb til retsafgift og administration efter vedtægternes § 5, stk. 1, transporteret deres omtvistede erstatningskrav til foreningerne ved advokat Mikael Bernhoft. Medlemmerne kan imidlertid til enhver tid melde sig ud af foreningerne med den virkning, at de får alle rettigheder til at disponere over erstatningskrav tilbagetransporteret, jf. § 8. Provenuet af erstatningssagerne tilfalder endvidere vel foreningerne, jf. § 5, stk. 2, men når erstatningssagerne er endeligt afsluttet, skal formuen - hvilket formentlig må forstås som nettoformuen efter betaling af salær til advokat Mikael Bernhoft og eventuel anden foreningerne vedrørende gæld - udloddes forholdsmæssigt til medlemmerne, jf. § 5, stk. 4.

Det reelle indhold af transporten på erstatningskravene synes alene at være, at eventuelle erstatningsbeløb tjener som sikkerhed for salæret til advokat Mikael Bernhoft og eventuel anden foreningerne vedrørende gæld. Tabes erstatningssagerne, er de tiltransporterede krav imidlertid værdiløse.

Der indskydes endvidere ikke midler i foreningerne. Efter vedtægternes § 5, stk. 3, opkræves der heller ikke kontingent. Vedtægternes § 3 kunne ganske vist give udseende af, at foreningerne har en formue, der hæfter for gælden, men det reelle indhold af bestemmelsen er, at den skal afskære medlemmernes personlige hæftelse.

Da foreningerne således ikke har andre midler end sikkerheden i de omtvistede erstatningskrav, vil foreningerne i tilfælde af, at de taber de erstatningssager, som de har anlagt, således både nu og til den tid være uden en fra medlemmerne udsondret egen formue og ude af stand til at erstatte de sagsøgte de ikke ubetydelige udgifter, som de vil have påført dem ved retssagerne, jf. retsplejelovens § 312, stk. 1.

Vedtægterne indsætter advokat Mikael Bernhoft som daglig ledelse i foreningerne og tillægger ham en række ganske vidtgående beføjelser, bl.a. således at der kun kan indkaldes til generalforsamling mod hans ønske, såfremt et flertal af foreningens medlemmer begærer det, regnet såvel efter antal som efter stemmeret, jf. § 6, stk. 1. Vedtægterne indeholder ikke, som det ellers er sædvanligt, og som det ville være naturligt i foreninger, der skal anlægge retssager om betydelige beløb med heraf følgende risiko for at blive pålagt betydelige sagsomkostninger, bestemmelser om budget, regnskab og revision eller om regelmæssige generalforsamlinger, hvor bestyrelsen skal aflægge beretning med henblik på at opnå decharge.

Sammenlignes retsstillingen for foreningernes medlemmer med retsstillingen, såfremt de uden at danne foreningerne havde givet advokat Mikael Bernhoft almindelig rettergangsfuldmagt til at indtale deres krav, synes der ikke at være nogen reel forskel, bortset fra at vedtægternes § 3 tilsigter at fritage medlemmerne for at hæfte for de ikke ubetydelige sagsomkostninger, som de ellers som sagvoldere selv ville skulle pålægges at betale til de sagsøgte med solidarisk hæftelse, jf. retsplejelovens § 328, sammenholdt med § 312, stk. 1, og § 314, 1. pkt. Det må derfor lægges til grund, at foreningsdannelsen navnlig har dette formål, som må anses for retsstridigt i forhold til de sagsøgte.

Herefter, og idet en skyldner tillige efter almindelige retsgrundsætninger kan tilsidesætte en transport på en simpel fordring i det omfang, hvori det efter kontraktforholdets natur er nødvendigt for at undgå, at transporten udsætter ham for væsentlig risiko eller ulempe, findes foreningerne under hensyn til bestemmelsen i § 3 i foreningernes vedtægter ikke at besidde evne til at optræde som parter i de foreliggende retssager. De sager, som de sagsøgende foreninger har anlagt, skal derfor afvises.

Kurator for Hafnia Holding A/S under konkurs har nedlagt påstand om, at sagsøgerne dømmes til at anerkende, at hver af de sagsøgende foreninger alene kan være søgsmålskompetente, hvis medlemmerne af den pågældende forening - uanset senere udtræden - hæfter én for alle og alle for én for opfyldelsen af den pågældende forenings forpligtelser i medfør af sagsanlægget.

Denne påstand kunne eventuelt umiddelbart opfattes vidt som mere generelt angående spørgsmålet om, hvorvidt og i givet fald under hvilke betingelser foreningerne kan anlægge retssager, således at en stillingtagen til påstanden ville blive af meget generel og hypotetisk karakter.

Anvendelsen af udtrykket ». . . alene være søgsmålskompetente, hvis ...« henviser imidlertid til en præcis procesretlig terminologi, og påstanden må derfor i overensstemmelse hermed opfattes som angående spørgsmålet om, under hvilke betingelser de sagsøgende foreninger har søgsmålskompetence, jf. herved rpl. § 255, stk. 2. Dette spørgsmål angår sagens realitet på samme

1580

måde som spørgsmål om, hvorvidt de rejste krav er materielt berettigede.

Der bliver imidlertid først anledning til at tage stilling til en sags realitet og herunder spørgsmålet om søgsmålskompetence, hvis sagsanlægget ikke er behæftet med en formalitetsmangel, der medfører sagens afvisning.

Som det fremgår af det ovenfor anførte, finder retten efter en samlet vurdering af de foreliggende omstændigheder, at de sagsøgende foreninger ikke besidder den partsevne, der er nødvendig, for at sagerne kan antages til realitetsbehandling. Der foreligger således en mangel ved sagernes formalitet, der medfører sagernes afvisning. Da sagerne således afvises på grund af den formalitetsmangel, som de sagsøgende foreningers manglende partsevne indebærer, er der ikke anledning til at tage stilling til sagernes realitet, herunder kurators påstand vedrørende de sagsøgende foreningers søgsmålskompetence.

— — —

I sagsomkostninger skal Foreningen af aktionærer der deltog i Hafnia emissionen 7.-20. juli 1992 til hver af de sagsøgte, statsautoriseret revisor John Gath, statsautoriseret revisor Birger Kjerri Hansen og statsautoriseret revisor Christian Fløistrup, betale 10.000 kr. og til hver af de øvrige sagsøgte 12.500 kr.

Foreningen af aktionærer der købte aktier i Hafnia Holding A/S i perioden 16. juni - 19. august 1992 - uden at få tildelt emissionsaktier skal i sagsomkostninger til hver af de sagsøgte, statsautoriseret revisor John Gath, statsautoriseret revisor Birger Kjerri Hansen og statsautoriseret revisor Christian Fløistrup, betale 25.000 kr. og til hver af de øvrige sagsøgte 31.250 kr.

Højesteret

Højesterets dom

I tidligere instans er afsagt dom af Sø- og Handelsretten den 18. august 1998.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere:Kardel, Hornslet, Wendler Pedersen, Melchior ogAsbjørn Jensen.

Appellanterne, Foreningen af aktionærer der deltog i Hafnia emissionen 7.-20. juli 1992 og Foreningen af aktionærer der købte aktier i Hafnia Holding A/S 16. juni - 19. august 1992 - uden at få tildelt emissionsaktier, har principalt påstået sagerne hjemvist til SØ- og Handelsretten til behandling i realiteten, subsidiært at sagerne hjemvises til SØ- og Handelsretten til fornyet behandling af de rejste formalitetsspørgsmål.

De indstævnte, Hafnia Holding A/S under konkurs, administrerende direktør Holger Lavesen, administrerende direktør Olav Grue, statsautoriseret revisor John Gath, statsautoriseret revisor Birger Kjerri Hansen, statsautoriseret revisor Christian Fløistrup og Den Danske Bank, har påstået stadfæstelse.

Der er til brug for Højesteret tilvejebragt yderligere oplysninger.

I en skrivelse af 31. august 1998 fra Den Danske Bank til en investor hedder det bl.a.:

«. . . og det er bankens opfattelse, at der i hvert fald den 19. august 1997 er indtrådt forældelse for ethvert krav, som købere af Hafnia Holding aktier måtte kunne rejse mod bl.a. banken.«

Foreningernes vedtægter blev ifølge appellanternes advokat ændret på ekstraordinære generalforsamlinger den 4. november 1998, således at vedtægternes § 3 om hæftelse fik følgende ordlyd:

»For foreningens forpligtelser hæfter alene foreningens formue.

Måtte enkelte medlemmers tab på Hafnia aktier mod forventning helt eller delvis blive gjort til genstand for domsforhandling, forfalder berammelsesafgift, som vil blive opkrævet forholdsmæssigt hos de pågældende medlemmer.

Medlemmer, hvis tab på denne måde omfattes af en eventuel domsforhandling, forpligter sig til at hæfte for risikoen for sagsomkostninger i samme forhold - det vil sige pro rata.«

Det blev endvidere vedtaget på generalforsamlingerne, at medlemmerne skulle indbetale et depositum på 1% af de overdragne fordringer, og at medlemmerne yderligere skal indbetale et depositum på 3%, når Højesteret har hjemvist sagerne til fortsat behandling ved SØ- og Handelsretten.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

Højesterets bemærkninger.

Spørgsmålet om foreningernes partsevne må også under ankesagen afgøres på grundlag af foreningsvedtægternes indhold, som de forelå, da sagerne blev anlagt ved SØ- og Handelsretten.

Foreningerne blev dannet alene med henblik på gennemførelse af disse retssager. Som anført i stævningerne havde foreningerne ikke midler til at udrede eventuelle sagsomkostninger til de indstævnte. Efter vedtægternes § 3 hæftede alene foreningernes formue for foreningernes forpligtelser. Herved tilsigtedes at fritage medlemmerne for de sagsomkostninger, som de ellers enkeltvis eller i fællesskab kunne blive pålagt efter retsplejelovens bestemmelser. Højesteret finder, at foreningerne, hvis hovedformål således må antages at være en omgåelse af retsplejelovens regler om sagsomkostninger, ikke kan anerkendes som sagsøgere i de foreliggende sager. Med denne begrundelse stadfæster Højesteret dommen.

Thi kendes for ret:

SØ- og Handelsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal statskassen betale 40.000 kr. til hver af de indstævnte statsautoriseret revisor John Gath, statsautoriseret revisor Birger Kjerri Hansen og statsautoriseret revisor Christian Fløistrup og 60.000 kr. til hver af de indstævnte Hafnia Holding A/S under konkurs og Den Danske Bank. I øvrigt skal ingen af parterne betale sagsomkostninger for Højesteret til nogen anden part eller til statskassen.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

Fodnoter

[1] U 1926.129 Ø, 1928.552 H, U 1976.626 Ø, U 1976.1070 Ø, U 1984.1038 Ø, U 1990.396 H, U 1996.984 Ø, NRt. 1933.425, Hurwitz: Tvistemål (4. udg. 1965) s. 97 ff, Gomard: Civilproces (4. udg. 1994) s. 233, Lindenchrone og Werlauff: Dansk retspleje (2. udg. 2000) s. 178 f, Sindballe: Dansk Selskabsret II (1930) s. 46 f, Meyer: Dansk Foreningsret (1950) s. 14 ff, Hasselbalch: Foreningsret (2. udg. 1992) s. 192 f, 218 ff, Krenchel og Friis Hansen i U 1997 B s. 273 ff samt Woxholth: Foreningsrett (2. udg. 1999) s. 120 ff.

2011

U.2011.1596

V.L.K. 25. februar 2011 i kære 15. afd. B-0250-11

Sidetal: 1596

En række investorer i en vindmøllepark, der havde dannet en forening, kunne kræve sager anlagt mod udbyderselskaberne om udbyderansvar som følge af mangelfulde og ikke retvisende angivelser om projektet behandlet som gruppesøgsmål.

En række investorer i et vindmølleprojekt havde dannet en forening, der anlagde sag mod udbyderne af vindmølleprojektet, idet det var foreningens opfattelse, at udbyderne havde pådraget sig et erstatningsansvar ved at have anvendt et prospekt med vildledende produktionsberegninger m.v. i forbindelse med udbuddet af andele i vindmølleparken. Foreningen fremsatte anmodning om at få sagen behandlet som gruppesøgsmål, med henvisning til at der var tale om ensartede krav, og et gruppesøgsmål ville være den bedste måde at behandle kravene på. Byretten tog anmodningen om behandling efter reglerne i [retsplejelovens § 23 a](#) om gruppesøgsmål til følge og henviste sagen til landsretten. Landsretten, der henviste til lovforslagets almindelige og specielle bemærkninger samt kataloget i betænkning 1468/2005, stadfæstede byrettens kendelse, idet landsretten tiltrådte, at kravene i den foreliggende sag havde en sådan ensartethed, at betingelserne i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1, jf. § 254 a, stk. 1, var opfyldt, ligesom landsretten også tiltrådte, at gruppesøgsmål ville være den bedste måde at behandle kravene på.

(Stig Glent-Madsen, John Lundum, Nikolaj K. Andersen (kst.)). *Global Wind Power A/S, Global Wind Power Invest A/S og Global Wind Power Deutschland G.m.b.H. (adv. Lars Carstens, Hellerup, for alle) mod Foreningen »Watzerath Parken« c/o Flemming Johnsen (adv. Lars Melchior Kjeldsen, Kbh.).*

Byretten

Retten i Holstebros kendelse 17. december 2010, BS 90-935/2010.

Ingen indkaldt eller mødt.

Der blev fremlagt:

Retten bemærker, at der efter seneste retsmøde den 6. december 2010 er modtaget brev af 3. december 2010 samt e-mail af 15. december 2010 fra advokat Lars Kjeldsen.

1597

På baggrund af det af parterne således fremførte skal retten vedrørende spørgsmålet om sagernes behandling som gruppesøgsmål bemærke følgende:

Sagerne berører retsforholdet imellem en række investorer på den ene side og tre selskaber i det følgende betegnet »udbyderselskaberne« på den anden side.

Det fælles grundlag bag investorenes ønske om at anlægge deres krav som gruppesøgsmål imod udbyderne er et synspunkt om, at de pågældende udbydere har pådraget sig et udbyderansvar som følge af mangelfulde og ikke retvisende angivelser af projektets grundlag over for investorerne. Der er i sagen tale om investorer organiseret i interessentskaber, således at hvert interessentskab har investeret i en vindmølle. Deltagerne i de enkelte vindmøllers interessentskaber er forskelligt sammensatte, men i en række tilfælde overlappende.

De sagsøgte væsentligste argument imod sagernes behandling som gruppesøgsmål har været en henvisning til dels af abstrakt karakter til den omstændighed, at de enkelte investorer kan have en forskellig baggrund med hensyn til viden og kendskab til vindmøller i det hele taget og prospektmaterialet i den konkrete sag i særdeleshed. Det har således tilsyneladende været sagsøgte opfattelse, at der i kraft heraf ikke foreligger en række således ensartede krav, som er nævnt i [retsplejelovens § 254 a](#), jf. herved § 254 b, stk. 1, litra 1. De sagsøgte har yderligere henvist til, at gruppesøgsmålet på denne baggrund ikke kan anses at være den bedste måde at behandle kravene på, men at der gennem en traditionel kumulation ville kunne opnås de nødvendige samlægninger af sagerne, således som de enkelte investorers subjektive baggrund vil kunne tale for.

Det er rettens opfattelse, at sagsøgerne i det hele bygger deres krav mod de sagsøgte på det ensartede synspunkt, at sagsøgte håndtering af oplysningsgrundlaget i prospekterne er ansvarspådragende. At hver af sagsøgerne kan have forskellige forudsætninger af subjektiv karakter, vil ikke efter sagsøgernes opfattelse kunne begrunde, at dette argument svækkes. Retten kan tiltræde dette synspunkt, idet et krav om, at der skal være ensartede subjektive forudsætninger for at overskue risikomomentet ved en given investering af den i sagen nævnte karakter, næppe nogensinde vil være til stede, og et sådant krav vil derfor i vidt omfang overflødiggøre anvendelsen af gruppesøgsmål. Der kan således næppe forudsættes parallelitet imellem investorers forudsætninger og viden, for at gruppesøgsmål kan anses for at være det bedst egnede middel. Herefter, og idet retten ikke finder, at det af de sagsøgte i øvrigt imod sagens admittering som gruppesøgsmål anførte kan føre til noget andet resultat, og da retten i øvrigt finder, at kriterierne i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), er opfyldt, admitteres sagens anlæg som gruppesøgsmål.

Retten bemærker videre, at parterne samstemmende har begæret sagernes henvisning til Vestre Landsret som første instans. Parterne har herved henvist til, at prøvelsen af udbyderansvaret inden for børsområdet ikke er nærmere fastlagt i hidtidig praksis. Herudover er der endvidere henvist til, at spørgsmålet om samhæftelse og hæftelsesgennembrud på samme måde i disse situationer heller ikke ses afgjort i retspraksis tidligere. Henset hertil, og til at der er tale om en sag, der behandles efter regler om gruppesøgsmål, finder retten i medfør af [retsplejelovens § 226, stk. 1](#), at sagen bør henvises til behandling ved Vestre Landsret som første instans, hvorfor

bestemmes:

Nærværende sag, der admitteres som gruppesøgsmål, henvises til behandling ved Vestre Landsret som første instans.

Vestre Landsret

Vestre Landsrets kendelse.

Ved kendelse af 17. december 2010 har Retten i Holstebro bl.a. truffet afgørelse om, at sagen skal behandles efter reglerne i [retsplejelovens](#) kapitel 23 a om gruppesøgsmål.

Advokat Lars Carstens har på vegne af Global Wind Power A/S, Global Wind Power Invest A/S og Global Wind Power Deutschland G.m.b.H. (i det følgende »Global Wind Power«) kæret denne afgørelse med påstand om, at retssagen afvises. Global Wind Power har subsidiært nedlagt påstand om, at sagen ikke skal behandles efter reglerne om gruppesøgsmål. Til støtte herfor har han navnlig anført, at der ikke foreligger ensartede krav, og at gruppesøgsmål ikke er den bedste måde at behandle kravene på.

Advokat Lars Kjeldsen har på vegne af Foreningen »Wutzerath Parken« (i det følgende »Foreningen«) påstået kendelsen stadfæstet.

Landsretten afsagde

Kendelse:

Sagen drejer sig om et muligt erstatningsansvar over for en række investorer i anledning af Global Wind Powers udbud af et vindmølleprojekt. Det er Foreningens hovedpåstand i sagen, at Global Wind Power har pådraget sig et erstatningsansvar ved at have anvendt et prospekt med vildledende produktionsberegninger m.v. i forbindelse med udbud af andele i Windpark Wutzerath.

Det fremgår af [retsplejelovens § 254 a, stk. 1](#), at ensartede krav, som fremsættes på vegne af flere personer,

1598

kan behandles under et gruppesøgsmål efter reglerne i [retsplejelovens](#) kapitel 23 a om gruppesøgsmål.

Kapitel 23 a i [retsplejeloven](#) blev indsat ved [lov nr. 181 af 28. februar 2007](#) om ændring af [retsplejeloven](#) og forskellige andre love (Gruppesøgsmål m.v.). Loven blev vedtaget på grundlag af lovforslag nr. 41 af 10. oktober 2006. I lovforslagets almindelige bemærkninger hedder det bl.a.:

»3.3. Grundlæggende betingelser for gruppesøgsmål

3.3.1. Den helt grundlæggende betingelse for overhovedet at tillade gruppesøgsmål er efter Retsplejerådets forslag, at der foreligger ensartede krav, som fremsættes på vegne af flere personer. Spørgsmålet om fremsættelse af ensartede krav *mod* flere personer omtales særskilt nedenfor.

Retsplejerådet har ikke fundet grundlag for i selve lovteksten at angive nærmere kriterier for, hvad der forstås ved ensartede krav. Det bør således efter rådets opfattelse overlades til rettens skøn, om de fremsatte krav er tilstrækkeligt ensartede til, at gruppesøgsmål vil være en hensigtsmæssig procesform. Af betydning vil navnlig være, om kravene udspringer af samme faktiske omstændigheder, og om de har samme retlige grundlag. Efter Retsplejerådets forslag skal retten fastlægge rammen for gruppesøgsmålet og dermed, hvilke krav der er omfattet heraf.«

I lovforslagets specielle bemærkninger hedder det bl.a.:

»Til § 254 a

Den grundlæggende betingelse er, at der er tale om ensartede krav, som tilkommer flere personer, jf. stk. 1. Kravene kan være både krav om at få tilkendt noget (fuldbyrdelsessøgsmål) og krav om at få fastslået en retsstilling (anerkendelsessøgsmål), herunder krav om, at de pågældende personer ikke er forpligtet i forhold til sagsøgte vedrørende et nærmere angivet forhold (negativt anerkendelsessøgsmål). Kravene behøver ikke at være identiske. Det er tilstrækkeligt, at de i faktisk og retlig henseende er ensartede. Som eksempler på tilfælde, hvor denne betingelse ofte kan være opfyldt, kan nævnes krav fra deltagerne i en pakkerejse i anledning af påståede mangler f.eks. ved indkvarteringen, udflugter, faciliteter mv. eller krav fra investorer i anledning af påståede mangler ved det prospekt, der lå til grund for deres investering.«

I betænkning nr. 1468/2005 under punkt 5.1 har Retsplejerådet opstillet et katalog over forskellige eksempler på et større antal ensartede krav. Det hedder på side 215 bl.a.:

»Børssager, dvs. krav fra en gruppe af investorer (professionelle og/eller private) i anledning af prospektansvar eller ansvar i øvrigt for oplysninger, der har påvirket investeringsbeslutninger med tab til følge.«

Efter forarbejderne til bestemmelserne om gruppesøgsmål og på baggrund af kravenes karakter tiltræder landsretten, at havene i denne sag har en sådan ensartethed, at betingelserne i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1, jf. § 254 a, stk. 1, er opfyldt.

Det fremgår af retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 5, at gruppesøgsmål alene kan anlægges, når det skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på. Det kan af bestemmelsens ordlyd og forarbejderne til bestemmelsen udledes, at gruppesøgsmål er subsidiært i forhold til andre muligheder, og at vurderingen beror på et konkret skøn.

Landsretten tiltræder under hensyn til den ensartede baggrund for de krav, de enkelte investorer har gjort gældende, at gruppesøgsmål vil være den bedste måde at behandle kravene på.

Med disse bemærkninger, og da det tiltrædes, at de øvrige betingelser i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, er opfyldt, stadfæster landsretten byrettens afgørelse.

2012

U.2012.2938

H.K. 12. juni 2012 i sag 345/2011

Sidetæl: 2938

Størrelsen af sikkerhed for sagsomkostninger, som gruppemedlemmer i gruppesøgsmål skulle stille, blev nedsat.

Foreningen W, der repræsenterede investorerne i et vindmølleprojekt i Tyskland udbudt af flere selskaber S, havde anlagt sag mod S om erstatning i anledning af investeringerne som et gruppesøgsmål. Gruppen bestod af investorerne, og W var udpeget som formel grupperepræsentant. Landsretten besluttede, at både grupperepræsentanten W og de gruppemedlemmer, som ville melde sig til gruppesøgsmålet, skulle stille sikkerhed for modpartens sagsomkostninger. Gruppemedlemmernes sikkerhedsstillelse blev fastsat til 3.000 kr. for hver 1/100 af en vindmølle, som medlemmet ejede. Landsrettens kendelse blev indbragt for Højesteret, som nedsatte beløbet fra 3.000 kr. til 1.200 kr. Højesteret udtalte bl.a., at gruppemedlemmernes sikkerhedsstillelse skal fastsættes således, at den alene omfatter sagsomkostninger i forbindelse med sagens behandling i én instans. Sikkerhedsstillelsen må i øvrigt fastsættes skønsmæssigt under en vis hensyntagen til sagens værdi samt under hensyn til sagens omfang og karakter og det med sagen forbundne arbejde. Højesteret havde også lagt vægt på, at grupperepræsentantens sikkerhedsstillelse, der af landsretten var fastsat til 200.000 kr., er foreløbig og kan reguleres, når det endelige deltagerantal i gruppesøgsmålet kendes. ^[Note 1]

2939

Foreningen »Watzerrath Parken« c/o Flemming Johnsen (adv. Lars Kjeldsen, Kbh.) mod Global Wind Power A/S, Global Wind Power Invest A/S og Global Windpower Deutschland G.m.b.H (adv. Lars Carstens, Hellerup, for alle).

Vestre Landsret

Vestre Landsrets kendelse 14. september 2011 (15. afd.), B-0049-11

(John Lundum, Stig Glent-Madsen, Nikolaj K. Andersen (kst.)).

Fremlagte bilag:

- Brev af 14. marts 2011 fra advokat Lars Carstens
- brev af 28. marts 2011 fra advokat Lars Kjeldsen med udkast til åbningsunderretning
- brev af 15. april 2011 fra advokat Lars Carstens
- brev af 5. maj 2011 fra advokat Lars Kjeldsen
- brev af 25. maj 2011 fra advokat Lars Carstens
- brev af 30. maj 2011 fra advokat Lars Kjeldsen
- brev af 17. juni 2011 fra advokat Lars Carstens

Sagens øvrige bilag var til stede.

Advokat Lars Kjeldsen har på vegne af Foreningen »Watzerath Parken« anmodet om at blive udpeget som grupperepræsentant for gruppesøgsmålet i medfør af [retsplejelovens § 254 e](#) og har fremlagt et udkast til åbningsunderretning i gruppesøgsmålet.

Advokat Lars Carstens har på vegne af de sagsøgte godkendt, at Foreningen »Watzerath Parken« kan optræde som grupperepræsentant i sagen, under forudsætning af at der stilles krav om, at foreningen skal stille sikkerhed for sagsomkostningerne, alternativt at de enkelte medlemmer skal stille sikkerheden.

Landsretten afsagde

Kendelse:

Det fremgår af sagen, at Foreningen »Watzerath Parken« er en forening stiftet med det formål at være grupperepræsentant i gruppesøgsmålet.

Efter [retsplejelovens § 254 e, stk. 1](#), er det landsretten, der udpeger en grupperepræsentant. I forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten kan landsretten efter bestemmelsens stk. 2 bestemme, at grupperepræsentanten skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, som grupperepræsentanten kan blive pålagt at betale til modparten.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i stk. 7, hvorefter landsretten kan bestemme, at tilmelding til gruppesøgsmålet skal være betinget af, at gruppemedlemmet stiller en af landsretten fastsat stikkerhed for sagsomkostninger, medmindre gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen.

Bestemmelserne om gruppesøgsmål blev indsat i retsplejeloven ved [lov nr. 181 af 28. februar 2007](#) om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Gruppesøgsmål m.v.) på baggrund af lovforslag nr. 41 af 10. oktober 2006 og [betænkning nr. 1468/2005](#) om gruppesøgsmål.

I [betænkning 1468/2005](#) om gruppesøgsmål hedder det på side 249 om foreninger mv. bl.a.:

»Frem for at stille krav til selve foreningens kapitalisering mv. - som ville være indgribende over for foreningen også i andre relationer - finder Retsplejerådet det således mere hensigtsmæssigt og fuldt tilstrækkeligt at give mulighed

for at stille krav om sikkerhedsstillelse specielt i forhold til sagsomkostningerne i gruppessøgsmålet, som er det, der reelt er behov for«.

Det hedder endvidere i betænkningen på side 293 omkring sikkerhed bl.a.:

»Retten skal i givet fald træffe beslutning om sikkerhedsstillelse og om dennes art og størrelse i forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten og/eller efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppessøgsmålet, jf. stk. 6 og 8. Retten kan således træffe bestemmelse om sikkerhedsstillelse i forbindelse med udpegningen og lade denne afgørelse stå ved magt også efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppessøgsmålet. Retten kan også undlade at træffe bestemmelse om sikkerhedsstillelse i forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten, men træffe sådan bestemmelse efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppessøgsmålet. Retten kan endvidere efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig søgsmålet ændre en afgørelse om sikkerhedsstillelse, som tidligere er truffet i forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten. Retten kan i den forbindelse både forhøje og nedsætte sikkerhedens størrelse og kan også helt ophæve kravet om sikkerhedsstillelse«

På baggrund af forarbejderne til bestemmelserne om gruppessøgsmål, og under hensyn til at Foreningen »Watzterath Parken« er stiftet med det formål at være grupperepræsentant i gruppessøgsmålet, uden at foreningens økonomiske forhold i øvrigt kendes, finder landsretten, at foreningen som betingelse for at blive udmeldt som grupperepræsentant i medfør af [retsplejelovens § 254 e, stk. 1](#), jf. § 254 c, stk. 1, nr. 2, skal stille en foreløbig sikkerhed på 200.000 kr., jf. [retsplejelovens § 254 e, stk. 2](#). Denne sikkerhed er foreløbig og vil kunne reguleres efterfølgende, når det endelige deltagerantal i gruppessøgsmålet kendes.

Da det endvidere må antages, at gruppemedlemmernes krav har en vis størrelse, bør den største del af

2940

sikkerheden stilles gennem gruppemedlemmerne i medfør af [retsplejelovens § 254 e, stk. 7](#).

Efter en samlet vurdering, hvori bl.a. indgår et skøn over de forventede sagsomkostninger i sagen, og for at opnå et klart og tydeligt sikkerheds- og hæftelsesforhold bestemmer landsretten, at tilmelding til gruppessøgsmålet betinges af en sikkerhedsstillelse på 3.000 kr. for hver 1/100 af en vindmølle, som gruppemedlemmet ejer, medmindre gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen, eller gruppessøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces, og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.

Landsretten har herved også lagt vægt på, at gruppemedlemmerne højst kan pålægges at betale sagsomkostninger med et beløb, der svarer til sikkerhedsstillelsen med tillæg af beløb, der gennem retssagen kommer gruppemedlemmet til gode.

Under hensyntagen til sikkerhedens størrelse bestemte landsretten endvidere, at sikkerheden skal kunne stilles enten kontant eller ved en tidsbestemt bankgaranti på anfordringsvilkår.

Thi bestemmes:

Landsretten udmeldte Foreningen »Watzterath Parken« som grupperepræsentant i sagen, mod at Foreningen inden den 12. oktober 2011 stiller en sikkerhed på 200.000 kr.

Tilmelding til gruppesøgsmålet vil blive betinget af, at gruppemedlemmet stiller en sikkerhed for sagsomkostninger på 3.000 kr. for hver 1/100 af en vindmølle, som gruppemedlemmet ejer, medmindre gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen, eller gruppesøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces, og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.

Sikkerheden skal stilles kontant over for landsretten eller i form af en tidsbestemt bankgaranti på anfordringsvilkår.

Højesteret

Højesterets kendelse.

I tidligere instans er afsagt kendelse af Vestre Landsrets 15. afdeling den 14. september 2011.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Per Walsøe, Jon Stokholm og Vibeke Rønne.

Påstande

Kærende, Foreningen »Watzerrath Parken« c/o Flemming Johnsen (herefter »Watzerrath Parken«), har nedlagt påstand om, at Vestre Landsret skal fastsætte følgende for så vidt angår deltagerne i gruppesøgsmålets sikkerhedsstillelse:

»Tilmelding til gruppesøgsmålet vil blive betinget af, at gruppemedlemmet stiller en sikkerhed for sagsomkostningerne på 1.000 kr. for hver 1/100 af en vindmølle, som gruppemedlemmet ejer, med mindre gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen, eller gruppesøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces, og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.«

Sikkerheden skal stilles kontant over for Vestre Landsret eller i form af en tidsbestemt bankgaranti på anfordringsvilkår.

De indkærede, Global Wind Power A/S, Global Wind Power Invest A/S og Global Wind Power Deutschland G.m.b.H. (herefter Global Wind Power), har nedlagt principal påstand om stadfæstelse, subsidiært at sikkerheden for gruppemedlemmerne fastsættes til et lavere beløb end bestemt ved den indkærede kendelse, men til et højere beløb end påstået af Watzerrath Parken, mere subsidiært at den indkærede kendelse ophæves for så vidt angår bestemmelsen om fastsættelse af sikkerhedsstillelsen til 3.000 kr. for hver 1/100 af en vindmølle som gruppemedlemmet ejer, og sagen hjemvises til landsretten med henblik på fastsættelse af sikkerhedsstillelsen efter de principper, som Højesteret måtte fastsætte.

Retsgrundlag

Sikkerhedsstillelse for gruppedeltagerne er fastsat i medfør af [retsplejelovens § 254 e, stk. 7](#). § 254 e, stk. 2, 5, 6 og 7, 1. pkt., har følgende ordlyd:

»Stk. 2. Retten kan i forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten eller efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet, jf. stk. 6 og 8, bestemme, at grupperepræsentanten skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, grupperepræsentanten kan blive pålagt at betale til modparten. Sikkerhedens art og størrelse fastsættes af retten. Stilles sikkerheden ikke, og udpeges der ikke en anden grupperepræsentant, afvises sagen.

Stk. 5. Gruppessøgsmålet omfatter de gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig gruppessøgsmålet, jf. stk. 6 og 7, medmindre retten bestemmer, at gruppessøgsmålet skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke har fremlidt sig gruppessøgsmålet, jf. stk. 8.

Stk. 6. Retten fastsætter en frist for ved skriftlig meddelelse at tilmelde sig gruppessøgsmålet. Retten bestemmer, hvortil tilmelding skal ske. Retten kan undtagelsesvis tillade, at tilmelding sker efter fristens udløb, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 7. Retten kan bestemme, at tilmelding til gruppessøgsmålet skal være betinget af, at gruppemedlemmet stiller en af retten fastsat sikkerhed for sagsomkostninger, medmindre gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker

2941

omkostninger ved sagen, eller gruppessøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces efter §§ 327-329 og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser efter § 325.

[. . .]«

I [retsplejelovens § 254 j](#) er fastsat bestemmelser om ankebehandling af gruppessøgsmål. I § 254 j stk. 1, 3 og 4, hedder det:

»Stk. 1. Ankes en dom i et gruppessøgsmål af grupperepræsentanten, finder § 254 e, stk. 5-9, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Ankes en dom i et gruppessøgsmål af gruppens modpart, behandles anken efter reglerne om gruppessøgsmål.

Stk. 4. Reglerne i § 254 c, § 254 e, stk. 2 og 3, og §§ 254 f-254 i finder tilsvarende anvendelse under anken. Reglerne i § 368, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder ikke anvendelse.«

Reglerne om gruppessøgsmål blev indført i retsplejeloven på grundlag af forslag nr. 41 af 10. oktober 2006 til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (gruppessøgsmål mv.). I de almindelige bemærkninger er under punkt 3.1.6. anført bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 1382 ff.):

»For personer eller virksomheder, der bliver mødt med krav, opstår betænkelighederne ved gruppessøgsmål i forhold til risikoen for at blive mødt med *uberettigede* krav. Efter Retsplejerådets opfattelse kan der således ikke rettes principielle indvendinger mod den effektivisering, der ligger i en kollektiv gennemførelse af krav, der hver især efter gældende materielle retsregler er berettigede.

Problemstillingen udspringer imidlertid af det grundlæggende forhold, at det er vanskeligt på forhånd at vurdere, om et krav er berettiget eller ej - det er netop det, retssagen skal afklare. Der er med andre ord en procesrisiko, og den procesrisiko indgår i parternes overvejelser, når de tager stilling til, om de vil indgå et forlig. Spørgsmålet er, om gruppessøgsmål i sammenligning med individuelle søgsmål på urimelig måde forrykker balancen mellem parterne med hensyn til den økonomiske risiko ved retssagen, således at sagsøgte udsættes for et urimeligt pres under forligsforhandlinger.

Det er efter Retsplejerådets opfattelse vanskeligt at sige, om indførelse af regler om gruppessøgsmål vil bevirke en urimelig forrykning af balancen mellem parterne, men risikoen herfor kan ikke uden videre afvises. Ganske vist vil situationen være anderledes end i USA, hvor erstatningsniveauet generelt ligger væsentligt højere end i Danmark, og

hvor sagsøgeren i et gruppessøgsmål som hovedregel ikke skal betale sagsomkostninger til modparten eller salær til egen advokat, hvis sagen tabes. Men afhængig af, hvordan regler om gruppessøgsmål nærmere udformes, vil man også i Danmark kunne komme i en situation, hvor de personer, der rejser krav i et gruppessøgsmål, hver især løber en meget lille risiko, mens den person, der bliver mødt med et krav, løber en meget stor risiko, eventuelt så stor, at vedkommende vil gå konkurs, hvis risikoen realiseres.

Dette betyder, at krav vil kunne blive rejst på et spinkelt grundlag, fordi det reelt ikke koster gruppemedlemmerne noget at tabe sagen, samtidig med, at konsekvenserne for sagsøgte af at tabe sagen er så alvorlige, at sagsøgte kan føle sig tvunget til at indgå forlig, selv om risikoen for, at sagsøgte taber sagen, er lille. Selv en lille risiko for at gå konkurs som følge af et tabt gruppessøgsmål kan sætte virksomhedens udvikling i stå i den periode, gruppessøgsmålet verserer ved domstolene.

Retsplejerådet har lagt vægt på, at det i givet fald sikres, at gruppessøgsmål ikke kan misbruges til at »presse« erhvervsvirksomheder til at indgå forlig om uberettigede krav. Rådet foreslår således bl.a., at retten særskilt skal godkende, at et søgsmål behandles efter reglerne om gruppessøgsmål, at grupperepræsentanten kan pålægges at stille sikkerhed for de sagsomkostninger, som vedkommende kan blive pålagt at betale til sagsøgte, hvis sagen helt eller delvist tabes [. .]«

I de almindelige bemærkninger under punkt 3.1.7 hedder det bl.a. (Folketingstidende, tillæg A, side 1384):

»Med hensyn til risikoen for »misbrug« af muligheden for at anlægge gruppessøgsmål lægger Justitsministeriet vægt på, at der foreslås en række betingelser for anlæg af et gruppessøgsmål, herunder at retten skal godkende, at sagen er egnet som gruppessøgsmål, og kontrolmekanismer i øvrigt bl.a. vedrørende rettens godkendelse af grupperepræsentanten og rettens procesledelse. Justitsministeriet er enig med Retsplejerådet i, at risikoen for, at uberettigede krav bliver gennemtvunget, derved i væsentlig grad imødegås.

Retsplejerådets forslag er udformet ud fra en samlet afvejning af en række relevante hensyn, der må indgå i vurderingen af, om der i dansk ret bør indføres regler om gruppessøgsmål, og Justitsministeriet finder, at der med Retsplejerådets forslag er udformet en model, der både indebærer en styrket behandling af ensartede krav og samtidig i meget vidt omfang imødegår den misbrugsrisiko, der kunne være.

Justitsministeriet er således enig i Retsplejerådets generelle synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 og 12 (forslag til retsplejelovens kapitel 23 a og § 400, stk. 3), og bemærkningerne hertil.«

I de almindelige bemærkninger er under punkt 3.6.1 anført bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 1396):

»Retsplejerådet finder, at retsplejelovens almindelige regler om sagsomkostninger som udgangspunkt også bør anvendes i gruppessøgsmål. De hensyn, der ligger

bag de grundlæggende regler om sagsomkostninger, jf. herved kapitel 7 i Retsplejerådets [betænkning nr. 1436/2004](#) om reform af den civile retspleje III, gør sig efter rådets opfattelse i lige så høj grad gældende i gruppessøgsmål som i individuelle søgsmål.

Der er [. .] ikke grundlag for at forbedre sagsørgtes muligheder for at få dækket sine omkostninger ud over, hvad der følger af retsplejelovens almindelige regler, eksempelvis med hensyn til udgifter til advokatbistand, der ikke nødvendigvis erstattes fuldt ud, men alene med et »passende beløb«.«

I de specielle bemærkninger til § 254 e, stk. 7, er anført bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 1414):

»Stk. 7 giver mulighed for at betinge tilmelding til gruppesøgsmålet af, at gruppemedlemmet stiller en af retten fastsat sikkerhed for sagsomkostninger. Krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger vil navnlig være relevant, hvis gruppemedlemmets krav har en vis størrelse. Hvis kravet derimod er beskedent, bør der ikke stilles krav om sikkerhedsstillelse. Det er ikke udelukket, at nogle gruppemedlemmer afkræves sikkerhedsstillelse, mens andre ikke afkræves sikkerhedsstillelse.«

I de specielle bemærkninger til § 254 j, er anført bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 1427):

»Den foreslåede bestemmelse indeholder regler om anke af domme i gruppesøgsmål, hvor anken behandles efter reglerne om gruppesøgsmål. Den foreslåede § 254 k indeholder en subsidiær adgang til individuel anke, hvis et gruppemedlems krav ikke er omfattet af en anke efter den foreslåede § 254 j.

Stk. 1 og 2 angår anke, der iværksættes på vegne af et eller flere gruppemedlemmer, mens stk. 3 angår anke, der iværksættes af gruppens modpart mod et eller flere gruppemedlemmer. Stk. 4 indeholder fælles regler for ankesager, der behandles efter reglerne om gruppesøgsmål.

Stk. 1 angår anke, der iværksættes af grupperepræsentanten. Grupperepræsentanten kan anke hele dommen eller dele af dommen. Grupperepræsentantens anke kan dermed vedrøre alle gruppemedlemmer, nogle gruppemedlemmer eller ét gruppemedlem. Det er i relation til ankebeføjelsen uden betydning, om grupperepræsentanten selv har krav, der er omfattet af anken.

Når grupperepræsentanten anker, finder § 254 e, stk. 5-9, tilsvarende anvendelse. Dette indebærer, at retten fastsætter en frist for tilmelding eller framelding fra anken (afhængig af, om gruppesøgsmålet blev gennemført efter tilmeldingsmodellen eller frameldingsmodellen i første instans) og kan fastsætte, at tilmelding til anken skal være betinget af sikkerhedsstillelse, medmindre gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, eller ankesagen opfylder de materielle betingelser for fri proces og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser for fri proces. Endvidere skal de gruppemedlemmer, der er omfattet af anken, underrettes om anken, fristen for tilmelding henholdsvis framelding og et eventuel krav om sikkerhedsstillelse som betingelse for tilmelding.

[. .]

Stk. 3 bestemmer, at hvis en dom i et gruppesøgsmål ankes af gruppens modpart, behandles anken efter reglerne om gruppesøgsmål. Dette gælder, uanset om modpartens anke vedrører alle, nogle eller ét gruppemedlem. Appellantens modpart (indstævnte) er grupperepræsentanten fra første instans, der således fortsat repræsenterer de gruppemedlemmer, hvis krav er omfattet af anken, herunder hvis der kun er tale om ét gruppemedlem. Det er uden betydning, om grupperepræsentanten selv har krav, der er omfattet af anken

Inden for rammerne af modpartens anke, kan grupperepræsentanten gentage sine påstande fra første instans, uden at der skal gennemføres en tilmeldings- eller frameldingsprocedure, og uden at grupperepræsentanten kan afkræves sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger.

[. .]

Stk. 4, 1. pkt., regulerer, hvad det vil sige, at en anke behandles efter reglerne om gruppesøgsmål. Stk. 4 gælder både for grupperepræsentantens anke efter stk. 1, andres anke på vegne af et eller flere gruppemedlemmer efter

stk. 2 og modpartens anke efter stk. 3.

Under en sådan anke efter reglerne om gruppessøgsmål finder reglerne om kravene til grupperepræsentanten og om udskiftning af grupperepræsentanten tilsvarende anvendelse, jf. henvisningen til §§ 254 c og 254 e, stk. 2 og 3.

Henvisningen til § 254 e, stk. 2, om sikkerhedsstillelse skal forstås på den måde, at retten (kun) kan træffe bestemmelse om sikkerhedsstillelse i forbindelse med en udpegning af en grupperepræsentant og/eller efter udløbet af en tilmeldings- eller framelingsfrist efter § 254 e, stk. 6 eller 8. Anker grupperepræsentanten fra første instans efter stk. 1, skal der ikke udpeges nogen grupperepræsentant. Derimod skal der gennemføres en tilmeldings- eller framelingsprocedure, og der vil derfor efter udløbet af fristen kunne træffes bestemmelse om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger. Ved anke efter stk. 2 skal der både udpeges en grupperepræsentant og gennemføres en tilmeldings- eller framelingsprocedure, og der er derfor to muligheder for at træffe bestemmelse om sikkerhedsstillelse. Ved modpartens anke efter stk. 3 kan der derimod ikke træffes bestemmelse om sikkerhedsstillelse. Dog vil der altid kunne træffes bestemmelse om sikkerhedsstillelse, hvis der udpeges en ny grupperepræsentant efter § 254 e, stk. 3.

2943

[. . .]

Med hensyn til sagsomkostninger er det kun gruppemedlemmer, der er omfattet af anken, der kan pålægges sagsomkostninger for ankebehandlingen eller pålægges større sagsomkostninger for behandlingen i tidligere instans end fastsat i den tidligere instans. De samlede sagsomkostninger, som et gruppemedlem pålægges, kan ikke overstige det maksimum, som fremgår af § 254 f, stk. 3.«

Anbringender

Watzerath Parken har navnlig anført, at sagsomkostninger i gruppessøgsmål skal udmåles samlet og ikke for hver enkelt gruppedeltager, hvorved bemærkes, at gruppessøgsmålet maksimalt kan omfatte 40 gruppedeltagere og en værdi på 94 mio. kr. Sagsomkostningerne i den foreliggende sag skal udmåles efter de principper, der anvendes i tilsvarende sager om store værdier, jf. Retsplejerådets betænkning 1436 om reform af den civile retspleje IV, 2005, side 376 f., og Højesterets praksis, navnlig [U 2010.2389](#). Retten skal herefter udøve et skøn over, hvilke sagsomkostninger man med rimelighed kan forvente, at der tilkendes de indkærede, når henses til sagens samlede omfang, karakter og det med sagen forbundne arbejde. Det fremgår i øvrigt ikke af [retsplejelovens § 254 e, stk. 2](#) og stk. 7, hverken af ordlyden eller forarbejderne, hvorledes sikkerhedsstillelsen skal udmåles. Det er forudsat, at sikkerhedsstillelsen ikke skal udmåles således, at den med sikkerhed kan dække alle sagsomkostninger, idet der ellers ikke ville være behov for bestemmelsen i § 254 f, stk. 3. Endvidere skal sikkerhedsstillelsen ikke dække sagsomkostninger i to instanser, som *Global Wind Power* har anført.

Landsrettens skøn er udøvet på samme grundlag som det materiale, der foreligger for Højesteret, og landsretten har således ikke bedre indblik i de problemstillinger, sagen drejer sig om. Der er derfor ikke grundlag for, at Højesteret viser tilbageholdenhed i prøvelsen af landsrettens skøn. Den samlede sikkerhedsstillelse bør herefter ikke udgøre et beløb større end 1,5 mio. kr., svarende til 600 timers arbejde, hvoraf grupperepræsentanten allerede har stillet 200.000 kr.

Global Wind Power har navnlig anført, at sikkerheden skal fastsættes således, at der opnås reel og fuld sikkerhed for, at der ikke lides tab ved gennemførelsen af gruppessøgsmålet, såfremt de vinder sagen. Formålet med sikkerhedsstillelse er at sikre den sagsøgte part mod tab for så vidt angår tilkendte sagsomkostninger. Der må derfor ske en udmåling, der er så rigelig, at den med sikkerhed imødegår risikoen for sådanne tab. I denne sag er

grupperepræsentanten næppe kapitaliseret ud over det nødvendige. Global Wind Power har derfor ikke udsigt til at opnå betaling fra grupperepræsentanten ud over 200.000 kr. Gruppemedlemmernes sikkerhedsstillelse kan ikke efterfølgende reguleres, og sikkerheden skal derfor udmåles således, at den rummer en passende margin. Wazerath Parken har anmodet om, at sikkerheden fortrinsvis stilles af gruppedeltagerne, hvilket må indebære, at denne ikke efterfølgende kan påberåbe sig, at sikkerheden for gruppedeltagerne skal sættes lavt, fordi det er muligt efterfølgende at justere grupperepræsentantens sikkerhed i opadgående retning.

Det er ikke i forarbejderne anført, at sikkerhedsstillelsen skal være begrænset til at dække sagsomkostninger i en instans. Ved fastsættelsen af sikkerhedsstillelsen er det nødvendigt at tage højde for, at sagen kan behandles i to instanser. I modsat fald vil Global Wind Power ikke have sikkerhed for sagsomkostningerne, som selskaberne måtte blive tilkendt i forbindelse med deres anke til Højesteret.

Der må ved beregningen af sikkerheden også tages hensyn til, at der må forventes at blive iværksat syn og skøn i sagen, som i øvrigt må forventes at blive omfangsrigt både med hensyn til sagsforberedelse og hovedforhandling. Der må endvidere tages hensyn til, at sagsværdien vil blive reduceret, hvis ikke alle tilmelder sig søgsmålet. Sagen vil kunne få det udfald, at nogle af investorerne får medhold og andre ikke. Hvis det bliver udfaldet, skal sikkerhedsstillelsen for de, der taber sagen, være tilstrækkelig til at dække disses del af sagsomkostningerne.

Det er ikke muligt at skønne med blot nogenlunde sikkerhed om det forventede tidsforbrug i sagen, og der kan ikke rettes berettigede indvendinger mod det skøn, som landsretten har udøvet i forbindelse med fastsættelsen af sikkerhedsstillelsen.

Højesterets begrundelse og resultat

Efter [retsplejelovens § 254 e, stk. 7](#), kan retten bestemme, at tilmelding til gruppesøgsmål skal være betinget af, at gruppemedlemmet stiller sikkerhed for sagsomkostninger. I medfør af § 254 j, stk. 1, finder denne bestemmelse tilsvarende anvendelse, hvis en dom i et gruppesøgsmål ankes af grupperepræsentanten, mens det ikke er tilfældet, hvis dommen ankes af gruppens modpart, jf. § 254 j, stk. 3.

Efter formålet med kravet om sikkerhedsstillelsen, ordlyden af § 254 e, sammenholdt med § 254 j, og forarbejderne hertil, finder Højesteret, at sikkerhedsstillelsen efter § 254 e, stk. 7, skal fastsættes således, at den alene omfatter sagsomkostninger i forbindelse med sagens behandling i en instans.

Efter det oplyste kan gruppesøgsmålets samlede værdi, såfremt alle potentielle gruppedeltagere tilmelder sig dette, ansættes til 94 mio. kr. Sikkerhedsstillelsen må herefter fastsættes skønsmæssigt under en vis hensyntagen til sagens værdi samt under hensyn til sagens

2944

omfang og karakter og det med sagen forbundne arbejde.

Efter en samlet vurdering finder Højesteret herefter, at den sikkerhed, som landsretten har bestemt, at gruppemedlemmerne skal stille som betingelse for at tilmelde sig gruppesøgsmålet, skal fastsættes til 1.200 kr. pr. 1/100 af en vindmølle, som gruppemedlemmet ejer.

Højesteret har herved også lagt vægt på, at landsretten i forbindelse med fastsættelsen af den foreløbige sikkerhed for grupperepræsentanten til 200.000 kr. har bemærket, at sikkerheden kan reguleres, når det endelige deltagerantal i gruppesøgsmålet kendes.

Thi bestemmes:

Vestre Landsrets kendelse stadfæstes med den ændring, at det beløb, som gruppemedlemmerne skal stille som sikkerhed for sagsomkostningerne, fastsættes til 1.200 kr. for hver 1/100 af en vindmølle, som gruppemedlemmet ejer.

Fodnoter

[1] FT 2006-07, till. A, s. 1382, 1384, 1396, 1414 og 1427, bet. 1436/2004, s. 119-20 og 307-09, Eigil Lego Andersen: Gruppesøgsmål (2007), s. 90-111 og 225-26, og Henrik Kirk: Sagsomkostninger i civile sager, 2. udg. (2011), s. 126ff.

2012

U.2012.1561

V.L.K. 24. januar 2012 i 1. instans 14. afd. B-0284-11

Sidetæl: 1561

Sag fra Foreningen af investorer i Jyske Invest Hedge Markedsneutral-Obligationer mod Hedgeforeningen Jyske Invest og Jyske Bank tilladt anlagt som gruppesøgsmål.

En række investorer, der via Jyske Bank har tegnet eller købt andele i Jyske Invest Hedge Markedsneutral - Obligationer (JIHMO), har anlagt sag mod Hedgeforeningen Jyske Bank Invest og Jyske Bank med påstand om erstatning for tab på gearede investeringer i obligationer, idet det gøres gældende, at der er et erstatningsansvar, fordi salgsbrochuren, der var udarbejdet af Jyske Invest, havde været vildledende, og rådgivningen, der var baseret på oplysningerne i salgsbrochuren, havde været ufyldestgørende. Investorerne er gået sammen i en forening, der er blevet stiftet med henblik på at optræde som grupperepræsentant i gruppesøgsmålet, og foreningen anmodede om tilladelse til at anlægge sagen som gruppesøgsmål. De sagsøgte påstod sagen afvist. Medio november 2011 var der ca. 1.100 medlemmer i investorforeningen, hvoraf ca. 60 % er privatpersoner, og ca. 40 % er virksomheder. Der er i alt solgt andele i JIHMO for ca. 1 milliard kr. til omkring 10.000 personer/virksomheder. Jyske Invest havde oprettet afdelingen JIHMO i 2007, og til brug for emissionen var der udarbejdet en salgsbrochure. Som følge af den finansielle krise i efteråret 2008 indtrådte der et kraftigt fald i kursen på investeringsbeviserne i JIHMO, og der blev samtidig rejst kritik af den måde, hvorpå investeringsbeviserne var blevet markedsført og solgt. Finanstilsynet påtalte over for Jyske Invest, at Hedgeforeningen Jyske Invest havde handlet i strid med redelig forretningsskik og god praksis ved udarbejdelse af salgsbrochuren, og over for banken påtalte Finanstilsynet bl.a., at banken ikke havde sikret, at kunderne på tydelig måde blev informeret om relevante risici ved en investering i hedgeforeningen, og at banken ikke havde levet op til forpligtelsen i den dagældende bekendtgørelse om god skik for finansielle virksomheder § 7, stk. 3, 3. pkt. Pengeinstitutankenævnet har truffet afgørelse i en række klagesager mod banken vedrørende salget af andele i JIHMO. Forbrugerombudsmanden har på egne vegne og som mandatar for ni investorer anlagt sag mod banken i december 2010. Disse sager er ikke omfattet af gruppesøgsmålet, og parterne i gruppesøgsmålsagen har ikke ønsket behandlingen af deres retssag udsat på udfaldet af den af Forbrugerombudsmanden anlagte sag. Investorforeningen anførte til støtte for påstanden om tilladelse til anlæggelse af sagen som gruppesøgsmål bl.a., at kravene i retsplejelovens § 254 a, stk. 1, og § 254 b, stk. 1, nr. 1, er opfyldt, og at der er tale om en sag, som efter bemærkningerne til lovforslaget og gruppesøgsmålsbetænkningen vil være egnet som gruppesøgsmål, også selv om der er forskelle blandt investorerne. De sagsøgte anførte til støtte for afvisningspåstanden bl.a., at man ikke var enig i Finanstilsynets påtale, og til, at de potentielle gruppemedlemmers mulige krav ikke er ensartede, hvorfor et gruppesøgsmål ikke er den bedste måde at behandle de mulige krav på, jf. § 254 b, stk. 1, nr. 5. Landsretten fandt, at selv om der måtte antages at være individuelle

forskelle med hensyn til omstændighederne i forbindelse med de enkelte investorers køb af andele, havde kravene mod de sagsøgte grundlæggende en sådan ensartethed, at betingelserne i § 254 b, stk. 1, nr. 1, jf. § 254 a, stk. 1, var opfyldt. Efter en samlet vurdering fandt landsretten endvidere, at et gruppesøgsmål ville være den bedste

1562

måde at behandle kravene på, jf. § 254 b, stk. 1, nr. 5. Landsretten tillod derfor sagen anlagt som gruppesøgsmål.
[Note 1]

(John Lundum, Ulrik Jensen, Henrik Tosti (kst.)). *Foreningen af investorer i Jyske Invest Hedge Markedsneutral - Obligationer* (adv. Henrik Puggaard v/adv. Martin Christian Kruhl og adv. René Offersen, Aarhus) mod *Hedgeforeningen Jyske Invest* (adv. Mikael Rosenmejer, Kbh.) og *Jyske Bank A/S* (adv. Jens Rostock-Jensen, Kbh.).

Vestre Landsret

Denne afgørelse tager stilling til, om en sag om et muligt erstatningsansvar over for en række investorer i anledning af Hedgeforeningen Jyske Invests udbud af andele i JIHMO (Jyske Invest Hedge Markedsneutral - Obligationer) og Jyske Banks salg heraf kan tillades anlagt som et gruppesøgsmål.

Påstande

Sagsøgeren, Foreningen af investorer i Jyske Invest Hedge Markedsneutral - Obligationer (herefter benævnt Investorforeningen), har påstået sagen tilladt anlagt som gruppesøgsmål.

De sagsøgte, Hedgeforeningen Jyske Invest og Jyske Bank A/S, har påstået sagen afvist.

Civilstyrelsen har meddelt Investorforeningen fri proces.

Sagsfremstilling

Investorforeningen er en forening af personer, der via Jyske Bank har tegnet eller købt andele i JIHMO. Investorforeningen er stiftet med henblik på at optræde som grupperepræsentant i gruppesøgsmålet. Det er en betingelse for at være medlem i investorforeningen, at de pågældende andele er købt via Jyske Bank.

Der var medio november 2011 ca. 1.100 medlemmer i investorforeningen. Disse udgøres af såvel fysiske personer som juridiske personer, der for hovedpartens vedkommende har købt andele i JIHMO for mellem 100.000 kr. og 750.000 kr. Af foreningens medlemmer er ca. 60 procent privatpersoner og 40 procent virksomheder. Investorforeningens medlemmer har samlet købt andele for ca. 575 mio. kr. Der er i alt solgt andele i JIHMO for ca. 1 milliard kr. til omkring 10.000 personer/virksomheder. Der er således potentielt 10.000 medlemmer i gruppesøgsmålet, hvis dette tillades anlagt.

Den ene af de sagsøgte, Jyske Invest, er ejet af medlemmerne i Hedgeforeningens i alt tre afdelinger.

En hedgeforening er en forening, der modtager penge fra en kreds af investorer, hvorefter foreningen investerer pengene i overensstemmelse med den investeringsstrategi, som er fastlagt i foreningens vedtægter og prospekt. I modsætning til investeringsforeninger er der ikke krav om, at hedgeforeninger skal sprede risikoen på forskellige værdipapirer, og der er ingen grænse for, hvor store risici de kan tage. En hedgeforening kan for eksempel optage lån og geare investeringen.

Landsrettens begrundelse og resultat:

Det fremgår af [retsplejelovens § 254 a, stk. 1](#), at ensartede krav, som fremsættes på vegne af flere personer, kan behandles under et gruppesøgsmål efter reglerne i retsplejelovens kapitel 23 a om gruppesøgsmål.

Investorforeningen gør gældende, at Jyske Invest er erstatningsansvarlig, fordi den af Jyske Invest udarbejdede salgsbrochure ifølge investorforeningen er vildledende. Kravet mod Jyske Bank støttes primært på, at banken er erstatningsansvarlig, fordi Jyske Bank i forbindelse med den individuelle rådgivning har anvendt oplysningerne fra salgsbrochuren. Det bemærkes i den forbindelse, at det af sagsfremstillingen i Finanstilsynets afgørelse vedrørende Jyske Bank fremgår, at investeringsrådgiverne efter bankens egne oplysninger blandt andet gennemførte deres rådgivning på baggrund af oplysningerne i salgsbrochuren.

Selv om der må antages at være individuelle forskelle med hensyn omstændighederne i forbindelse med de enkelte investorers køb af andele, findes kravene mod de sagsøgte grundlæggende at have en sådan ensartethed, at betingelserne i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1](#), jf. [§ 254 a, stk. 1](#), er opfyldt.

Det fremgår af [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 5, at gruppesøgsmål alene kan anlægges, når det skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på. Gruppesøgsmål er subsidiær i forhold til andre muligheder, og vurderingen af, hvilken måde kravene bedst kan behandles på, beror på et konkret skøn. Parterne har ikke ønsket at lade gruppesøgsmålssagen afvente udfaldet af den af Forbrugerombudsmanden anlagte retssag, hvilket må anses som en tilkendegivelse af, at parterne ikke med hensyn til de øvrige mulige krav vil acceptere resultatet i forbrugerombudsmandssagen. Det må ud fra oplysningerne om sammensætningen af de nuværende medlemmer af investorforeningen sammenholdt med oplysningerne om det samlede antal investorer og den samlede størrelse af andele i JIHMO antages, at et meget stort antal potentielle sager ikke vil blive rejst, hvis sagen ikke antages som gruppesøgsmål. I de indledende bemærkninger i gruppesøgsmålsbetænkningen fremgår herom side 21 f:

«. . . Formålet med forslaget er at give en yderligere procesform, der kan give en yderligere mulighed for på en effektiv måde at håndtere tvister om et større antal ensartede krav. Problemet ved de gældende regler om kumulation og prøvesager er efter rådets opfattelse, at en udnyttelse af de muligheder, der ligger i disse regler, forudsætter, at alle parter har vilje til at udnytte disse muligheder. Denne vilje er ikke til stede i en række sager, og der er derfor grundlag for at antage, at regler om gruppesøgsmål i praksis vil give mulighed for en bedre (processuel) behandling af ensartede krav - og navnlig et større antal ensartede krav - end den behandling, de gældende regler giver praktisk mulighed for . . .«

Efter en samlet vurdering af det anførte og den ensartede baggrund for kravene findes gruppesøgsmålet at være den bedste måde at behandle kravene på.

Med hensyn til de sagsøgte anbringender om de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved at behandle kravene under et gruppesøgsmål bemærkes det, at der ikke er grundlag for at antage, at parternes bevisførelse vil blive indskrænket ud over det, som retsplejelovens

1576

almindelige regler herom giver mulighed for. Det fremgår således af forarbejderne til reglerne om gruppesøgsmål, at gruppesøgsmål som udgangspunkt skal behandles efter samme processuelle regler som individuelle søgsmål. I den forbindelse bemærkes det endvidere, at der ikke på nuværende tidspunkt er taget stilling til rammen for gruppesøgsmålet, jf. [retsplejelovens § 254 e, stk. 4](#).

Som følge af det anførte, og da det er ubestridt, at de øvrige krav i [retsplejelovens § 254 b](#) er opfyldt, tillader landsretten sagen anlagt som gruppesøgsmål.

Thi bestemmes:

Foreningen af investorer i Jyske Invest Hedge Markedsneutral - Obligationers sag mod Hedgeforeningen Jyske Invest og Jyske Bank A/S tillades anlagt som gruppesøgsmål.

Fodnoter

[1] Kendelsen er kæret til Højesteret (hævet).

2014

U.2014.487

H.B. 15. november 2013 i sag 242/2013

Sidetæl: 487

Kære af landsrettens kendelse om fastlæggelse af rammen for et gruppesøgsmål krævede tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

En forening, F, havde anlagt gruppesøgsmål mod styrelsen D med bl.a. påstand om erstatning for merudgifter til rente mv. på grund af forsinkede tinglysningsekspeditioner. Sagen var af byretten henvist til landsretten, der ved en kendelse af 26. september 2013 fastsatte rammen for gruppesøgsmålet, herunder bl.a. med hensyn til deltagerne i søgsmålet og kravenes art. F kærede kendelsen til Højesteret, der udtalte, at landsrettens kendelse ikke kunne anses for en delafgørelse efter [retsplejelovens § 253](#), som efter § 392, stk. 1, kan kæres til Højesteret med Højesterets tilladelse. Kære kunne derfor kun ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. [retsplejelovens § 392, stk. 2](#).

Foreningen Gruppesøgsmål.nu (adv. Morten Samuelsson, Kbh.) mod Domstolsstyrelsen (Km.adv. v/Sune Fugleholm, Kbh.).

Højesteret

Udeladt.

2016

U.2016.104

Ø.L.K. 12. august 2015 i kære 13. afd. nr. B-3406-14

Sidetæl: 104

Forening af tabsramte tidligere ansatte i en bank kunne ikke anlægge gruppesøgsmål om erstatning.

Foreningen af tabsramte tidligere ansatte i Roskilde Bank ønskede at anlægge gruppesøgsmål mod Finansiell Stabilitet med påstand om at være erstatningsansvarlig for det tab, som måtte være påført dem ved køb af aktier i Roskilde Bank. Sagen fandtes ikke at opfylde betingelserne i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1 og nr. 5, da de fremsatte krav ikke var tilstrækkeligt ensartede til, at et gruppesøgsmål ville være en hensigtsmæssig procesform. Der blev herved lagt vægt på, at en stillingtagen til kravene efter de i stævningen anførte påstande og anbringender ville indebære en individuel vurdering af den enkelte erstatningssøgendes forhold, herunder uddannelses- og erhvervs-mæssige baggrund og tidligere erfaring med investeringer. Der var ikke fremkommet oplysninger, som gav anledning til at antage, at en ændret ramme for gruppesøgsmålet ville give den fornødne ensartethed til gennemførelse af sagen som gruppesøgsmål. Som følge heraf afvist sagen.

(John Mosegaard, Anne Louise Bormann, Anne Birgitte Fisker). Foreningen af tabsramte tidl. ansatte i Roskilde Bank v/formand Erling Rasmussen (adv. Søren Narv Pedersen, Kbh., og adv. Ole Maare, Odense) mod Finansiell Stabilitet A/S (adv. Christian Alsøe, Kbh.).

Byretten

Retten i Roskildes kendelse 28. november 2014, BS 11A-1002/2014

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne kendelse tager stilling til, om en sag om et muligt erstatningskrav fra en række tidligere ansatte i Roskilde Bank A/S mod Finansiell Stabilitet A/S kan tillades anlagt som et gruppesøgsmål.

Foreningen af tabsramte tidligere ansatte i Roskilde Bank ved formand Erling Rasmussen har anmodet om, at sagen godkendes og fremmes som gruppesøgsmål.

Sagsøgeren opfylder ikke på det foreliggende grundlag betingelserne for at kunne udpeges som grupperepræsentant.

Rettenns begrundelse og afgørelse

Bestemmelserne om gruppesøgsmål findes i retsplejelovens kapitel 23 a, der i § 254 b fastlægger de krav, der må stilles for, at en sag kan behandles som gruppesøgsmål. Af § 254 b, stk. 1, nr. 1 og nr. 5, fremgår, at der skal være tale om ensartede krav, og at gruppesøgsmål skal skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på.

Retten finder ikke, at sagen opfylder disse betingelser, da de fremsatte krav ikke er tilstrækkeligt ensartede til, at et gruppesøgsmål vil være en hensigtsmæssig procesform. Retten har herved lagt vægt på, at en stillingtagen til kravene efter de i stævningen anførte påstande og anbringender vil indebære en individuel vurdering af den enkelte erstatningssøgendes forhold, herunder uddannelses- og erhvervsmæssige baggrund og tidligere erfaring med investeringer.

Der er ikke fremkommet oplysninger, som giver anledning til at antage, at en ændret ramme for gruppesøgsmålet vil give den fornødne ensartethed til gennemførelse af sagen som gruppesøgsmål.

Som følge af det anførte afvises sagen.

Thi bestemmes

Denne sag afvises.

I sagsomkostninger skal Foreningen af tabsramte tidligere ansatte i Roskilde Bank ved formand Erling Rasmussen inden 14 dage betale 10.000 kr. til Finansiell Stabilitet A/S.

Østre Landsret

Østre Landsrets kendelse

Efter stævningen anlagt som gruppesøgsmål den 4. juni 2014 nedlægges påstand principalt om, at Finansiell Stabilitet A/S skal anerkende at være erstatningsansvarlig for det tab, som måtte være påført dem, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, ved køb af aktier i Roskilde Bank A/S i to aktiesalgskampagner i henholdsvis uge 32-37 og/eller uge 11-14 2007, subsidiært at Finansiell Stabilitet A/S skal anerkende at være erstatningsansvarlig for det tab, som måtte være påført dem, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, og som ikke er omfattet af det mellem Finansiell Stabilitet A/S og Forbrugerombudsmanden indgåede forlig af 2. december 2013, ved køb af aktier i Roskilde Bank A/S i to aktiesalgskampagner i henholdsvis uge 32-37 og/eller uge 11-14 2007.

Kærende har i kæresagen om gruppesøgsmål nedlagt principal påstand om, at sagen fremmes som gruppesøgsmål, subsidiært (som ny påstand) at sagen fremmes som gruppesøgsmål med den ændring, at kærende efter brev af 22. januar 2015 frafalder anbringender, der knytter sig til en individuel bedømmelse, mere subsidiært (som ny påstand) at sagen afvises som gruppesøgsmål, og sagen hjemvises til behandling som almindeligt søgsmål ved byretten.

Indkærede har påstået stadfæstelse og i øvrigt protesteret mod, at den nye subsidiære påstand tillades.

Efter kærendes processkrift og proceserklæring af 22. januar 2015 gør kærende til støtte for de nedlagte påstande principalt gældende, at indkærede har pligt til at anerkende erstatningsansvar uafhængigt af den pågældende investors vidensniveau og i forhold til generel erfaring med aktiekøb. I forhold til at fremme sagen som gruppesøgsmål vil kærende, hvis landsretten måtte kræve det, jf. den subsidiære påstand, skære sagen til, således

at de anbringender, der knytter sig til individuel bedømmelse af de mulige gruppesøgsmålsdeltageres konkrete vidensniveau frafaldes. Herved vil gruppesøgsmålet alene vedrøre en generel og derfor ensartet stillingtagen til sagsøgtes mulige ansvar, uden at gruppedeltagerens vidensniveau indgår i vurderingen. Såfremt der ikke kan afsiges dom til anerkendelse af erstatningsansvar uden stillingtagen til de enkelte gruppedeltagerens vidensniveau, ville der - som sagen herefter var anlagt - skulle ske frifindelse.

Indkærede har ud fra erstatningsretlige principper bestridt, at den i processkrift og proceserklæring af 22. januar 2015 angivne fremgangsmåde kan anvendes. Indkærede gør således gældende, at det i alle tilfælde er nødvendigt at tage stilling til hver af de erstatningssøgendes individuelle forhold, vidensniveau og konkrete baggrund for aktiekøb. Hertil kommer processuelt, at proceserklæringen først er fremkommet i kæresagen under skriftvekslingen.

Kærende har i sit procesindlæg af 26. juni 2015, der afløser procesindlæg af 20. marts 2015, fremført sine afsluttende bemærkninger af procederende art. Indkærede har i brevet af 7. august i det væsentlige henholdt sig til sit processkrift af 23. april 2015.

Forliget af 2. december 2013 har taget stilling til erstatningskrav vedrørende aktiekøb under de to aktiesalgskampanjer og således at personer omfattet af forliget tilbydes samme procentsats af deres tab uanset deres individuelle forudsætninger og viden om aktier. Efter betingelserne i forligets punkt 2.1. omfatter det »Private kunder uden særlig viden i kraft af ansættelse i banken mv.«. I punkt 2.1.2. om »Særlig viden i kraft af ansættelsesforhold mv.« foretages en nærmere afgrænsning af den undtagne personkreds. Efter punkt 2.4 er det endvidere en betingelse, at »Købet ... ikke konkret [er] undtaget på grund af kundens særlige viden mv. ... Parterne udarbejder i fællesskab en liste over disse kunder.«

Efter votering afsagdes

kendelse

Landsretten er enig i byrettens resultat vedrørende afvisning af sagen som gruppesøgsmål og begrundelsen herfor, jf. [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1 og nr. 5, og stadfæster derfor byrettens kendelse herom.

Da byretten ikke som første instans har taget stilling til den subsidiære påstand om, at sagen fremmes som gruppesøgsmål med den ændring, at kærende efter brev af 22. januar 2015 frafalder anbringender, der knytter sig til en individuel bedømmelse, og mere subsidiært påstand om, at sagen afvises som gruppesøgsmål, og sagen behandles som almindeligt søgsmål ved byretten, tager landsretten ikke disse spørgsmål under påkendelse. Byretten vil således efter anmodning kunne tage stilling hertil.

Thi bestemmes

Byrettens afgørelse stadfæstes.

Landsretten har ikke taget stilling til kærendes subsidiære og mere subsidiære påstand.

Kærende, Foreningen af tabsramte tidligere ansatte i Roskilde Bank v/ formand Erling Rasmussen, skal i kæremålsomkostninger inden 14 dage betale 10.000 kr. til Finansiell Stabilitet A/S.

2017

U.2017.2327

V.L.D. 25. april 2017 i anke 14. afd. B-0465-16

Sidetal: 2327

Garanter i en tidligere bank kunne ikke få behandlet deres krav mod Finansiell Stabilitet som et gruppessøgsmål.

I forbindelse med et sammenbrud i en sparekasse, S, i foråret 2009 måtte S bl.a. indgå en rammeaftale med Finansiell Stabilitet, der sikrede alle indlån og andre simple kreditorer, mens S' garantikapital måtte anses

2328

for tabt. Foreningen F, der bestod af tidligere garanter i S, anlagde i 2010 sag - som gruppessøgsmål - mod S ved en byret, der den 30. december 2011 afsagde udeblivelsesdom over S. F var under forberedelsen af denne sag blevet opfordret til at inddrage Finansiell Stabilitet i sagen, hvilket den imidlertid ikke gjorde. F anlagde herefter sag mod Finansiell Stabilitet med principal påstand om, at Finansiell Stabilitet skulle dække de krav, som F havde fået dom for ved udeblivelsesdommen over S. Landsretten fandt, at et nyt gruppessøgsmål ikke var den bedste måde til at få prøvet F's mulige krav mod Finansiell Stabilitet, og afviste den principale påstand med henvisning til [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 5. F havde nedlagt nogle subsidiære påstande, men landsretten fandt, at der ikke var tilstrækkelig ensartethed i garanternes krav til, at kravene kunne behandles efter reglerne om gruppessøgsmål, jf. [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1. Landsretten lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at det ville være nødvendigt at tage stilling til, hvad der for den enkelte garant havde været bestemmende for beslutningen om at tegne garantikapital, og bevisførelse herom var ikke egnet til behandling under et gruppessøgsmål.

(Lisbeth Parbo, Lars Christensen, Henrik Præstgaard (kst.)).Foreningen Garantloekken (adv. Martin Christian Kruhl og adv. Lasse Møller, Aarhus) mod Finansiell Stabilitet (adv. Lotte Eskesen og adv. Claus Richter Weigelt, Aarhus).

Byretten

Retten i Aarhus' dom 11. marts 2016, BS 1308/2013

Som før nævnt forblev garantikapitalen i den tidligere Løkken Sparekasse (nu foreningen LS Løkken), og det blev med Finansiell Stabilitet aftalt, at såfremt der måtte blive et positivt provenu ved afviklingen af engagementerne i Løkken Sparebank - da skulle dette provenu tilgå garantierne.

Efter godt et halvt års afvikling af engagementerne må vi desværre konstatere, at det er usandsynligt at et sådant provenu vil opstå, idet der er konstateret behov for hensættelser til tab på mere end 800 mio. kr. vedr. de udlån, der i dag ligger i Løkken Sparebank A/S. Afviklingen fortsætter i det kommende år, og yderligere hensættelser til tab kan ikke afvises.

Med baggrund i ovenstående vil den nuværende garantikapital blive slettet, og vil derfor ikke længere fremgå af kontooversigter eller i netbank. Der vil ikke blive udbetalt renter for 2009.

Garantikapitalen vil blive registreret på en CD-rom, således at vi til enhver tid har en oversigt over hele garantikapitalen med tilhørende data. Denne database opbevares hos foreningen LS Løkken.

Med hensyn til klager over manglende udbetaling af opsagt garantikapital må vi respektere, at ejerne - Finansiell Stabilitet - ønsker afgørelser fra Pengeinstitutankenævnet, forinden der sker yderligere i disse sager. Der er tale om principielle spørgsmål, som man ønsker nævnets vurdering af.

For god ordens skyld kan vi tillige orientere om, at bestyrelsen i Løkken Sparebank A/S har besluttet at igangsætte en uvildig advokatundersøgelse med henblik på at få belyst, hvad der har ført til de betydelige tab i Sparekassen - tab som både omfatter de mange

2338

garanters tab af den garantikapital, som de havde indskudt i Løkken Sparekasse og tab skal dækkes af det private beredskab. Samtidig ønskes belyst, om nogen har handlet på en måde, som er ansvarspådragende.

Med venlig hilsen

LS -Løkken På bestyrelsens vegne.

Poul Sørensen

Leo Christoffersen«

Der er ikke afgivet forklaringer under sagen.

Parternes synspunkter

Foreningen Garantiløkken har gjort gældende, at betingelserne for sagens godkendelse som et gruppesøgsmål er opfyldt. Sagsøgte har ikke bestridt, at betingelserne i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 2, 3, 4 og 6 alle er opfyldt. Uenigheder omfatter således alene betingelserne i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1 om »ensartede krav« og nr. 5 om »bedste behandlingsmåde«. Hertil kommer, at der heller ikke er enighed om udpegelse af en grupperepræsentant, jf. [§ 254 b, stk. 1, nr. 7](#).

Kravet om, at gruppemedlemmernes krav er ensartede, er imidlertid opfyldt. Kravene er baseret på, at der allerede ved Hjørring Rets dom er afsagt dom for kravene, og at Finansiell Stabilitet efter den lovbestemte garantiordning i Lov om finansiell stabilitet er forpligtet til at dække de krav, der således er fastslået ved dom. Finansiell Stabilitet har

fortabt retten til at fremsætte indsigelser mod kravene, som derfor ikke kan prøves igen. Det krav, der er rejst under sagen, og de anbringender, der gøres gældende til støtte herfor, er således ikke alene ensartede, men identiske. Hæfter Finansiell Stabilitet for de pågældende krav, hæfter selskabet i sagens natur over for samtlige gruppemedlemmer. I anden række gøres det gældende, at gruppemedlemmernes krav er baseret på det forhold, at Løkken Sparekasse i årene 2005-2009 ikke oplyste garantierne om den reelle - høje - risiko, der var forbundet med at have garantikapital i Løkken Sparekasse. Tværtimod gav sparekassen overfor garantier, i årsrapporter, halvårsrapporter og andre meddelelser og udmeldinger til offentligheden, udtryk for, at risikoen ved garantikapital var »hypotetisk«, selvom risikoen i virkeligheden var høj. Det bestrides, at der er behov for en individuel vurdering af garanternes eventuelle krav. Det er uden betydning, at der er forskel på størrelsen af den investerede kapital, og garanternes individuelle indkomst- og formueforhold har heller ingen betydning. Da Garantloekken støtter sit krav på, at Løkken Sparekasse gav samtlige garantier forkerte og vildledende oplysninger om risikoen, er individuelle forhold hos den enkelte garant uden betydning. Baggrunden for hver enkelt garants ønske om at investere, herunder risikovillighed, størrelsen af den tegnede garantikapital, om der er tale om en førstegangstegning af garantikapital, eller om der er tale om en forhøjelsessituation, og den enkelte garants indsigt i Løkken Sparekasses finansielle og kommercielle forhold er således uden betydning. Den enkelte garants tilknytning til Løkken Sparekasse, i hvilket omfang den enkelte garant har forfulgt sit krav rettidigt, herunder om garanten har udvist passivitet, eller om der er indtrådt forældelse, og hvilken information og rådgivning, den enkelte garant har fået i forbindelse med tegningen, er ligeledes uden betydning. Det er også uden betydning for Garantloekkens anbringender og bevisførelse under sagen, om et gruppemedlem er eller var rig eller fattig, gammel eller ung, havde investeret for egne eller for lånte midler, havde investeret en eller flere gange i garantikapital, kom fra Løkken eller København eller andre individuelle forskelle, som Finansiell Stabilitet måtte ønske at fremføre.

Garantloekken ønsker ikke at afhøre 1.326 garantier og disses rådgivere under sagen. Hvis det medfører, at Garantloekken ikke kan få medhold i de nedlagte påstande, fordi bevisbyrden ikke er løftet, er Garantloekken indforstået med dette. Garantloekken ønsker alene at gennemføre en bevisførelse, der dokumenterer, at Løkken Sparekasse generelt, dvs. overfor alle garantier, gav forkerte og vildledende oplysninger om risikoen ved at have garantikapital i sparekassen.

Parternes bevisførelse i gruppessøgsmålet bliver vil ikke blive indskrænket ud over det, som retsplejelovens almindelige regler herom giver mulighed for. Finansiell Stabilitet er derfor ikke afskåret fra at gennemføre den bevisførelse, som Finansiell Stabilitet måtte finde nødvendig under sagen. Hvis Finansiell Stabilitet måtte ønske at afhøre samtlige 1.326 garantier under sagen, står det således - med forbehold for den almindelige regel i [retsplejelovens § 341](#) om rettens adgang til at afskære overflødig bevisførelse - Finansiell Stabilitet frit for at gøre dette.

Én gruppe garantier kan gøre ét særligt (men også fuldstændig ensartet) anbringende gældende til støtte for deres erstatningskrav, som de resterende ca. 1.200 ikke kan gøre gældende, nemlig at de havde opsagt deres garantikapital inden den 3. november 2008. Denne ene forskel medfører ikke, at kravene derved ikke længere opfylder det grundlæggende krav om ensartethed.

Hvis retten mod forventning måtte finde, at det ikke er hensigtsmæssigt at behandle anbringendet om opsigelse under gruppessøgsmålet, kan retten fastlægge en ramme for gruppessøgsmålet i overensstemmelse hermed, men Garantloekken ser naturligvis helst, at der fastlægges en ramme for gruppessøgsmålet, der omfatter alle 1.326 garantier.

Såfremt retten måtte finde, at kravet om ensartethed alene vil være opfyldt, hvis rammen er indskrænket til spørgsmålet om ugyldighed og erstatning, men ikke opsigelse (eller for den sags skyld alene ugyldighed eller en delmængde heraf), ser Garantloekken hellere dette, end at gruppessøgsmålet afvises i sin helhed.

Måtte retten f.eks. finde, at der end ikke foreligger ensartethed i forhold til anbringenderne om ugyldighed, fordi anbringendet dækker en periode på ca. 4 år (16. marts 2005 til 29. marts 2009), men at der dog foreligger ensartethed i forhold til de garantier, der tegnede garantikapital på baggrund af salgskampagnen i november 2006, kan sagen begrænses med en ramme, der alene omfattede ugyldighed af garantikapital tegnet på baggrund af denne salgskampagne.

Der henvises herved til Østre Landsrets kendelse af 21. juni 2012, hvor landsretten udtalte, at kravene i den pågældende sag, »på baggrund af den foreslåede ramme for gruppessøgsmålet og sagens øvrige oplysninger« fandtes at have en sådan ensartethed, at betingelsen i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#) nr. 1, jf. § 254 a, stk. 1, var opfyldt.

Det er således i fuld overensstemmelse med gruppessøgsmålsreglerne, at retten ved vurderingen af ensartethed også inddrager den foreslåede grupperepræsentants forslag til ramme, og i den forbindelse også det forhold, at den foreslåede grupperepræsentant er indstillet på at acceptere en mere snæver ramme, hvis alternativet hertil er en afvisning af sagen i sin helhed på grund af manglende ensartethed.

I forarbejderne til gruppessøgsmålsreglerne er sager, hvor et kommanditselskab bliver mødt med indsigelser fra kommanditister om tegningsaftalernes gyldighed, og sager, hvor en udbyder af værdipapirer bliver mødt med indsigelser mod et prospekt eller andre oplysninger af betydning for bedømmelsen af de pågældende værdipapirer, udtrykkeligt nævnt som eksempler på sager med ensartede krav, som er egnede til gruppessøgsmålsformen.

Der kan henvises til [U.2012.1561](#) V, hvor landsretten fandt, at investorerne i de pågældende værdipapirer havde ensartede krav, uanset de individuelle forskelle, der måtte være mellem investorerne, og [U.2011.1596](#) V. Den sidstnævnte sag angik en række investorers erstatningskrav mod udbyderen af interessentskabsandele, hvor landsretten udtalte, at sagsøgernes krav i det hele byggede på det ensartede synspunkt, at udbyderens håndtering af oplysningsgrundlaget var ansvarspådragende, og at dette argument ikke svækkedes af, at hver af sagsøgerne kan have forskellige forudsætninger af subjektiv karakter.

Det har ingen betydning for ensartetheden, om der er tale om forkerte/vildledende oplysninger i ét prospekt, én årsrapport, andre meddelelser/udmeldinger, eller en kombination af disse forhold. Det afgørende er, at Løkken Sparekasse igennem hele perioden fra marts 2005 til marts 2009 gav forkerte og vildledende oplysninger om risikoen ved garantikapital i sparekassen.

Det gøres endvidere gældende, at gruppessøgsmål er den bedste måde at behandle garanternes krav. Det er ikke hensigtsmæssigt at have 1.326 individuelle søgsmål, der alle grundlæggende handler om det samme, nemlig om sparekassen gav forkerte og vildledende oplysninger om risikoen ved garantikapital. Samtidig ville det helt åbenbart føre til, at en lang række garantier ville opgive at forfølge ellers berettigede krav. Formålet med gruppessøgsmålsreglerne er netop at sikre, at krav, der ellers de facto ville være »individuel uprocesbare«, i praksis vil blive prøvet af en domstol. Anvendelse af retsplejelovens kumulationsregler vil ikke være hensigtsmæssig. Garanternes krav kan maksimalt udgøre op til 250.000 kr. pr. garant, hvorfor alene reglen i [retsplejelovens § 317](#) om solidarisk hæftelse for sagsomkostninger med al sandsynlighed vil afholde langt de fleste garantier fra at gøre deres krav gældende ved domstolene for at undgå denne risiko for solidarisk hæftelse for et omkostningsbeløb, der med al sandsynlighed vil være markant større end selve kravet.

Garantloekken er fortsat - selv om der er gået seks år - indstillet på at drøfte, om der, som alternativ til et gruppessøgsmål, kan indgås en procesaftale om gennemførelse af prøvesager. Finansiell Stabilitet har imidlertid afvist en sådan mulighed. Gruppessøgsmålet er derfor reelt den eneste egnede procesform, der gør det muligt for samtlige garantier at forfølge deres krav ved domstolene. I den nu berammede ansvarssag mod ledelsen og revisionen i Løkken Sparekasse forventes en omfattende bevisførelse om, hvorvidt sparekassens årsrapporter er mangelfulde. Denne omstændighed bevirker ikke, at et gruppessøgsmål ikke er bedste behandlingsmåde for garanternes sag. Medmindre Finansiell Stabilitet i gruppessøgsmålet har tænkt sig at bestride de forhold, som

Finansiell Stabilitet selv gør gældende i ansvarssagen, kan oplysningerne vedrørende manglerne i Løkken Sparekasses årsrapporter lægges til grund uden bevisførelse.

En eventuel omfattende bevisførelse om manglerne ved Løkken Sparekasses årsrapporter vil tillige være nødvendig, hvis garantterne i stedet skulle gøre kravene gældende i mere end 1.300 individuelle retssager. Den omstændighed, at der i ansvarssagen mod ledelsen og revisionen i Løkken Sparekasse vil være en omfattende bevisførelse, kan således under ingen omstændigheder bevirke, at gruppesøgsmålet skulle være en mindre egnet behandlingsmåde end individuelle retssager.

Om spørgsmålet om udpegning af grupperepræsentant har foreningen gjort gældende, at Garantløkken netop er stiftet af garantterne i Løkken Sparekasse med det formål at være grupperepræsentant i et gruppesøgsmål mod Løkken Sparekasse og nu også Finansiell Stabilitet. Garantløkken var således også grupperepræsentant i det gruppesøgsmål mod Løkken Sparekasse, der blev behandlet ved Retten i Hjørring.

Garantløkkens økonomiske midler hidrører fra de kontingenter, medlemmerne har betalt i forbindelse

2340

med indmeldelsen, og har til formål at dække foreningens løbende, relativt beskedne administrationsomkostninger, i form af hjemmesidedrift, transportomkostninger, porto m.v. Garantløkkens vedtægter indeholder mulighed for, at der kan opkræves årlige kontingenter fra foreningens medlemmer. Det forventes dog ikke at blive nødvendigt, eftersom foreningens nuværende midler vurderes at være tilstrækkelige til at dække Garantløkkens administrationsomkostninger, mens sagen verserer. Garantløkken har antaget LETT Advokatpartnerselskab (LETT) til at føre sagen. Efter Garantløkken fik frataget fri proces til sagen, har LETT givet tilsagn til Garantløkken om at føre sagen på vilkår, at LETT ikke er berettiget til honorar herfor, så længe sagen verserer, og (når sagen er afsluttet, værende ved dom eller forlig) alene er berettiget til honorar, i det omfang Garantløkken har midler til honorering heraf i kraft af indtægter fra medlemmerne samt tilkendte/aftalte omkostninger.

Det er efter [retsplejelovens § 254 c, stk. 3](#), et krav, at grupperepræsentanten skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen. En grupperepræsentant skal have en sådan økonomisk eller ideel interesse i sagen, at grupperepræsentanten kan forventes at have den fornødne motivation til at fremme gruppemedlemmernes interesser under sagen. Da Garantløkken er stiftet af garantter i Løkken Sparekasse med det ene formål at varetage garantternes interesser i relation til Løkken Sparekasse/Finansiell Stabilitet, er denne betingelse åbenlyst opfyldt.

Endvidere ligger der i [retsplejelovens § 254 c, stk. 3](#), et krav om, at grupperepræsentanten skal råde over tilstrækkelige økonomiske midler til at gennemføre retssagen på betryggende vis. Det fremgår af lovbemærkningerne til bestemmelsen, at der herved tænkes på grupperepræsentantens egne omkostninger ved sagens førelse, og at eventuelle sagsomkostninger til modparten ikke indgår ved vurderingen. Risikoen for at blive pålagt at betale sagsomkostninger til modparten er således uden betydning for vurderingen af, hvorvidt grupperepræsentanten er i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen, og skal i stedet håndteres gennem et eventuelt krav om sikkerhedsstillelse.

I lovbemærkningerne til [retsplejelovens § 254 c, stk. 3](#), er det således præciseret, at der ikke er noget til hinder for, at foreninger med begrænset formue kan optræde som grupperepræsentant. Foreningen har tilstrækkelige midler til at dække foreningens egne administrative omkostninger, og vil ikke have udgifter til egen advokatbistand, mens sagen verserer.

Garantløkkens forslag til ramme er principalt:

»Gruppessøgsmålet omfatter de deltagende gruppemedlemmers krav mod Finansiell Stabilitet A/S.

De deltagende gruppemedlemmers krav støttes principalt på, at Finansiell Stabilitet skal dække de krav, inkl. renter, som Løkken Sparekasse ved Retten i Hjørrings dom af 30. december 2011 er blevet dømt til at betale. Subsidiært støttes kravene på, at Løkken Sparekasse i perioden fra 2005 - 2009 gav garantierne i sparekassen forkerte og vildledende oplysninger om risikoen ved garantikapital i sparekassen, og at de deltagende gruppemedlemmer derfor har krav på tilbagebetaling grundet ugyldighed eller erstatning, samt, for så vidt angår de deltagende gruppemedlemmer, der opsagde deres garantikapital inden den 3. november 2008, at sparekassen ikke var berettiget til at nægte udbetaling under henvisning til et stop for indløsning af garantikapital, der først blev indført efterfølgende, og derfor også af denne grund har pådraget sig erstatningsansvar.«

Subsidiært foreslås en mere indsnævret ramme (uden opsigelsesanbringendet):

»Gruppessøgsmålet omfatter de deltagende gruppemedlemmers krav mod Finansiell Stabilitet A/S.

De deltagende gruppemedlemmers krav støttes principalt på, at Finansiell Stabilitet skal dække de krav, inkl. renter, som Løkken Sparekasse ved Retten i Hjørrings dom af 30. december 2011 er blevet dømt til at betale. Subsidiært støttes kravene på, at Løkken Sparekasse i perioden fra 2005 - 2009 gav garantierne i sparekassen forkerte og vildledende oplysninger om risikoen ved garantikapital i sparekassen, og at de deltagende gruppemedlemmer derfor har krav på tilbagebetaling grundet ugyldighed eller erstatning.«

Mere subsidiært foreslås en endnu mere indsnævret ramme efter rettens nærmere vurdering. Et eksempel på en sådan ramme kunne være følgende:

»Gruppessøgsmålet omfatter de deltagende gruppemedlemmers krav mod Finansiell Stabilitet A/S.

De deltagende gruppemedlemmers krav støttes principalt på, at Finansiell Stabilitet skal dække de krav, inkl. renter, som Løkken Sparekasse ved Retten i Hjørrings dom af 30. december 2011 er blevet dømt til at betale. Subsidiært støttes kravene på, at Løkken Sparekasse i forbindelse med en salgskampagne i november 2006 gav de garantier, der tegnede garantikapital på baggrund af materialet i salgskampagnen forkerte og vildledende oplysninger om risikoen ved garantikapital i sparekassen, og at de deltagende gruppemedlemmer derfor har krav på tilbagebetaling grundet ugyldighed.«

Retten kan vælge at fastlægge rammen i forbindelse med godkendelse af sagen som et gruppessøgsmål eller efterfølgende. Garantloekken foreslår, at fastlæggelse af rammen først sker efter sagens godkendelse som et gruppessøgsmål, *medmindre* retten anser en indsnævring af rammen for afgørende for, om sagen opfylder kriterierne for at kunne føres som et gruppessøgsmål. I så fald må retten fastlægge den således indsnævrede ramme i forbindelse med sagens godkendelse som et gruppessøgsmål.

2341

Finansiell Stabilitet har gjort gældende, at sagen efter sin natur ikke er egnet til behandling som gruppessøgsmål. Det bestrides, at Finansiell Stabilitet efter lov om finansiell stabilitet på grundlag af Hjørring Rets dom hæfter for kravet. Der skete ingen materiel prøvelse i denne sag, herunder af om den ansvarlige kapital reelt var konverteret til simple krav som følge af de fremførte indsigelser om erstatning og ugyldighed. Det må antages, at foreningen forudså, at Løkken Sparekasse ikke ville svare i sagen, idet ledelsen i den oprindelige garant sparekasse var fratrådt, ligesom der mellem repræsentanterne for foreningen og Løkken Sparebank/Finansiell Stabilitet blev korresponderet om, hvem der var rette sagsøgte. Lov om finansiell stabilitet § 1, stk. 2, må forstås således, at Finansiell Stabilitets hæftelse for eventuelle krav, som ikke kan anerkendes, forudsætter, at kravets eksistens er fastslået ved dom over

Finansiel Stabilitet efter en materiel prøvelse af Finansiell Stabilitets indsigelser. Udeblivelsesdommen har alene retskraft imellem sagens parter. Dommen afskærer derfor ikke Finansiell Stabilitet fra at fremføre materielle indsigelser imod berettigelsen af foreningens krav. Det forhold, at der er afsagt en udeblivelsesdom mod en anden juridisk enhed, gør ikke sagen egnet til et gruppesøgsmål.

Af lov nr. 1003 af 10. oktober 2008 om finansiell stabilitet § 1 fremgår, at hæftelsen for staten (garantien) ubetinget omfatter simple kreditorers krav mod pengeinstitutter, i det omfang sådanne krav ikke dækkes på anden måde. Hæftelsen forudsætter, at kravet enten er anerkendt af eller fastslået ved dom over for Finansiell Stabilitet, eller at der er tale om et simpelt krav i et pengeinstitut, som i henhold til lovens § 7 er overdraget til Finansiell Stabilitet som følge af, at pengeinstituttet ikke kunne opfylde kapitalkravene i lov om finansiell virksomhed. Samtidig med overdragelsen skiftede Løkken Sparekasse samme dag navn til Den Selvejende Institution LS Løkken. Løkken Sparekasse mistede i forlængelse heraf sin tilladelse til at drive pengeinstitutvirksomhed, herunder retten til at betegne sig som et pengeinstitut.

Hovedparten af bestyrelsen i LS Løkken fratrådte ifølge den fremlagte fuldstændige rapport for Løkken Sparekasse (genereret 18. oktober 2010) den 25. maj 2010. Ifølge rapporten var tre medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer fortsat registreret som medlemmer af bestyrelsen. Disse var imidlertid fratrådt allerede i marts måned 2009, da sparekassen overdrog sin virksomhed til Løkken Sparebank A/S.

Udeblivelsesdommen i sagen BS DOBU-1296/2010 blev afsagt den 30. december 2011, næsten 3 år efter at Løkken Sparekasse havde overdraget alle sine aktiviteter til et datterselskab af Finansiell Stabilitet A/S. Da dommen ikke blev afsagt overfor Løkken Sparekasse, og da sagen endnu ikke var anlagt mod Løkken Sparekasse, før sparekassens virksomhed blev overdraget, er forpligtelserne til at opfylde dommen heller ikke overgået til Finansiell Stabilitet. Det fremgår af overdragelsesaftalen mellem Løkken Sparekasse og Løkken Sparebank A/S af 25. marts 2009, hvorefter køber »overtager og indtræder med virkning fra Overtagelsesdagen i alle Sælgers rettigheder og forpligtelser vedrørende ... (d) alle Sælgers rettigheder og forpligtelser i de retssager, pengeinstitutankenævnsager og andre krav, der er rejst mod sælger pr. overtagelsesdagen (»Retssager«).«

Der er mellem parterne enighed om, at Finansiell Stabilitet i medfør af lov om finansiell stabilitet alene hæfter for simple krav, men ikke for efterstillet gæld, jf. lov om finansiell stabilitet § 1, stk. 2. Garantikapital indgår i en garantiparekasses kernekapital, og garantikapitalen er derfor omfattet af §§ 132 og 136 i den dagældende lov om finansiell virksomhed, hvorfor garantikapitalen ikke var omfattet af garantiordningen i henhold til lov nr. 1003 af 10. oktober 2008 om finansiell stabilitet (Bankpakke I), der alene dækker tab for indskydere og simple kreditorer i kriseramte pengeinstitutter. Af de udsendte selskabsmeddelelser i forbindelse med overtagelsen fremgår derfor, at garantikapitalen er tabt.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 1003 af 10. oktober 2008 om finansiell stabilitet, at et bredt politisk flertal havde indgået en aftale med den private finansielle sektor om sikring af den finansielle stabilitet i Danmark til sikring af bankkunder og simple kreditorer (Bankpakke I). Ordningen udløb den 30. september 2010, jf. § 17, stk. 4, 1. punktum, i lov nr. 1003 af 10. oktober 2008 om finansiell stabilitet, hvilket vil sige før stævning mod Løkken Sparekasse blev indleveret til Retten i Hjørring.

Løkken Sparekasse havde ikke processuel parts- eller procesevne under gruppesøgsmålet ved Retten i Hjørring, hverken på tidspunktet for sagens anlæg, eller da dommen blev afsagt. At der fortsat var registreret et CVR-nummer med tilhørende navn »Løkken Sparekasse« er ikke i sig selv tilstrækkeligt til at skabe rets- og partsevne, når enheden savner enhver substans i øvrigt. Det må antages, at den fortsatte registrering af en normal virksomhed med navnet Løkken Sparekasse ikke har været udtryk for andet, end at ingen myndighed hidtil havde fundet anledning eller hjemmel til at ændre registreringen. Den tidligere Løkken Sparekasse opfyldte ikke sådanne basale minimumskrav til en forenings struktur og ledelse, at den havde processuel partsevne på domsafsigelsestidspunktet. Løkken Sparekasse havde hverken en ledelse eller organer, der kunne agere på dens vegne. Retten i Hjørrings udeblivelsesdom over Løkken Sparekasse er ikke udtryk for en prøvelse af Foreningen

Garantloekkens krav eller for sagsøgtes eksistens. Dommen er blot udtryk for, at ingen gav møde og gjorde indsigelse på sagsøgtes vegne. Der var heller

2342

ikke nogen, der kunne give møde på vegne Løkken Sparekasse. Garantloekken var flere gange og på forskellig måde gjort opmærksom på, at den tidligere Løkken Sparekasse havde skiftet navn til LS Løkken, og i øvrigt var uden repræsentanter, bestyrelse, medlemmer eller andre organer, der kunne udøve partsbeføjelser på vegne af LS Løkken. Der henvises herved til korrespondencen mellem advokat Henrik Puggaard og advokat Jørgen Holst (brevene af 1. oktober og 9. november 2009). Knap et år senere fremsendte advokat Puggard kopi af stævningen mod Løkken Sparekasse til advokat Holst, der i brev af 9. november 2010 gjorde Retten i Hjørring opmærksom på, at han ikke repræsenterede Løkken Sparekasse. Finansiell Stabilitet fandt endvidere anledning til den 18. november 2010 at skrive til advokat Puggaard og pointere, at Løkken Sparekasse havde ændret navn til LS Løkken, at virksomheden Løkken Sparekasse blev overdraget til Løkken Sparebank A/S i marts 2009, at den af advokat Puggard hævdede hæftelse for opfyldelse af en dom over Løkken Sparekasse var bestridt af Finansiell Stabilitet, og at en retskraftig dom i forhold til Løkken Sparebank A/S fordrede anlæggelse af søgsmål mod Løkken Sparebank A/S.

Det gøres på den baggrund gældende, at foreningens principale påstand er uegnet til at blive behandlet som et gruppesøgsmål, da der ikke har været foretaget en materiel prøvelse af kravenes berettigelse, og da dommen ikke har retskraft overfor Finansiell Stabilitet. Det falder uden for formålet med reglerne om gruppesøgsmål at anlægge et sådant med det formål at kræve opfyldelse af en dom afsagt overfor en ikke formelt opløst ikke-erhvervsdrivende forening eller institution uden processuel partsevne.

Dommen dækker ikke over ensartede krav, og krav om opfyldelse af en dom falder helt uden for gruppesøgsmålsdefinitionen, der er karakteriseret ved, at en gruppe af personer slår sig sammen om at rejse en række ensartede krav, der så inden for den for gruppesøgsmålet fastlagte ramme undergår en materiel prøvelse.

Heller ikke de subsidiære påstande er egnede til behandling som gruppesøgsmål. De subsidiære påstande er nedlagt i processkrift 4 af 15. september 2015 mere end 3 år efter, at stævning blev udtaget den 7. februar 2012. De subsidiære påstande svarer til de påstande, der oprindeligt blev nedlagt under gruppesøgsmålet mod Løkken Sparekasse.

Finansiell Stabilitet bestrider, at et eventuelt erstatningsansvar og eller indsigelser om ugyldighed af aftalerne om tegning af efterstillet garantikapital i Løkken Sparekasse i øvrigt skal og kan bedømmes abstrakt. Tværtimod må der for bedømmelsen af såvel et erstatningsansvar som for indsigelser om ugyldighed for konkrete individuelle aftaler om tegning af garantikapital over en længere periode, der strækker sig fra 2005 til 2009, under alle omstændigheder skulle foretages en vurdering af hver enkelt garants situation og omstændighederne ved de konkrete aftaleindgåelser mv., således som det også er sket i de individuelle sager vedrørende garantikapital i Løkken Sparekasse. Selvom Garantloekken tilskærer sine anbringender, indebærer det ikke, at der kan ske behandling af sagen uden stillingstagen til den konkrete rådgivningssituation, herunder medlemmernes individuelle forhold, vidensniveau, risikovillighed og konkrete baggrund for tegning af garantikapital i Løkken Sparekasse. Da foreningens påstande således forudsætter en stillingstagen til, om hver enkelt gruppemedlem har et berettiget krav, er sagen uegnet som gruppesøgsmål, idet betingelserne i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1 og nr. 5, ikke er opfyldt.

Foreningen har ikke nærmere redegjort for, hvorpå det støttes, at årsrapporterne for Løkken Sparekasse i de regnskabsår, der er relevante for gruppesøgsmålet, var mangelfulde. Foreningen har heller ikke nærmere angivet, hvorpå det støttes, at årsrapporterne for Løkken Sparekasse for regnskabsårene 2005, 2006 og 2007 indeholdt forkerte og vildledende oplysninger om sparekassens risikoprofil, solvens og finansielle stilling. Det er heller ikke

nærmere belyst, om garantierne lagde vægt på indholdet af årsrapporterne ved tegning af garantikapital. Alene det forhold, at indsigelserne relaterer sig til 3 regnskabsår, hvor årsrapporten for 2005 ikke kan have virket bestemmende for tegning af garantikapital, der er foretaget før offentliggørelsen af årsrapporten den 21. marts 2006, tilsiger, at der ikke er tale om et ensartet grundlag på samme måde som et prospekt, der henvender sig direkte til investorer i en kortere periode til brug for en investeringsbeslutning. Tilsvarende gør sig gældende for de øvrige årsrapporter. Årsrapporten for 2007 kan således ikke have virket bestemmende for garantier, der tegnede garantikapital i 2006 og foråret 2007.

Den foreslåede ramme for gruppensøgsmålet svarer ikke overens med Foreningen Garantloekkens påstande og anbringender og forudsætter en individuel stillingtagen til de enkelte garanters krav. Den principale og den subsidiære ramme omfatter både den principale påstand om anerkendelse af Retten i Hjørrings dom af 30. december 2011 og de subsidiære påstande. For så vidt angår den subsidiære ramme dog uden påstand 5 vedrørende tilbagebetaling af opsagt og indefrosset garantikapital. I givet fald skal den principale påstand også udgå af rammen, idet udeblivelsesdommen også omfatter garanters krav på udbetaling af opsagt garantikapital. Den mere subsidiære ramme relaterer i sit kerneindhold sig til en prøvelse af, om Løkken Sparekasse i en ikke nærmere angivet periode i 2006 gennemførte en »salgskampagne« på baggrund af forkerte og vildledende oplysninger om risikoen ved garantikapital i

2343

sparekassen, og om de deltagende gruppemedlemmer derfor har krav på tilbagebetaling grundet ugyldighed. Der ses ikke at være den fornødne overensstemmelse mellem påstandene, anbringenderne og de foreslåede rammer for gruppensøgsmålet.

Det bestrides i øvrigt og kan ikke lægges til grund, at der blev gennemført en salgskampagne i november 2006. Dette gælder, uanset om Løkken Sparekasse måtte have rettet henvendelse til garantierne på baggrund af enslydende breve som omtalt ovenfor, og uanset at der i bladet Garantnyt blev givet oplysninger om, at loftet for tegning af garantikapital primo 2006 blev hævet til 250.000 kr. For det tilfælde, at retten måtte finde, at brevet og den udsendte brochure kan opfattes som en kampagne, er der gjort udtrykkelig opmærksom på, at garantikapitalen ikke er dækket af indskydergarantifonden. Derudover bemærkes, at virkningen af en eventuel kampagne aftager over tid, hvorfor et brev udsendt i november 2006 ikke kan have været afgørende for beslutningen om tegning af garanti kapital i sparekassen helt frem til indløsningsstopet i november 2008.

Den mere subsidiære ramme vedrører alene ugyldighed, der i givet fald bør kvalificeres til at vedrøre [aftalelovens §§ 33 og 36](#). Den mere subsidiære ramme gør det ikke muligt at foretage en kvalificeret vurdering af, om betingelserne i [aftalelovens §§ 33 og 36](#) er opfyldt på grundlag af et ensartet anbringende om, at garantierne vidste eller burde vide, at garantikapital var ansvarlig kapital, men at garantierne forlod sig på, at risikoen ved tegning af garantikapital i sparekassen var hypotetisk. Vurderingen af, hvorvidt det strider imod almindelig hæderlighed, henholdsvis ville være urimeligt og i strid med redelig handlemåde, at fastholde den enkelte garant på hans tegning af garantikapital, beror i høj grad på garantens individuelle forhold og forudsætninger ved beslutningen om tegning af garantikapital.

Særligt for så vidt angår den subsidiære påstand 5, der alene vedrører garantier, der havde opsagt deres garantikapital inden indløsningsssuspenderingen den 3. november 2008, har Finansiell Stabilitet bemærket, at denne påstand baserer sig på andre anbringender og et andet faktum end de øvrige påstande.

Ved vurderingen af de subsidiære påstande, der grundes på anbringender om erstatning udenfor kontrakt, vil retten skulle tage stilling til alle erstatningsbetingelserne. I den forbindelse vil retten skulle tage stilling til, om der for den enkelte garant er årsagsforbindelse mellem tabet og den eventuelle manglende oplysning om sparekassens udlån til kunder i ejendomsbranchen og den heraf følgende postulerede forhøjede risikoprofil. I den sammenhæng vil der skulle føres bevis for, at den enkelte garant ikke ville have tegnet garantikapital eller på et tidligere tidspunkt ville

have forlangt sin kapital udbetalt. Denne bedømmelse vil selvsagt variere væsentligt med de enkelte garanters indsigt, investeringshorisont, formueforhold, risikovillighed, osv. Tilsvarende vil en sådan årsagssammenhæng variere over tid. Der er således ikke noget grundlag for at gøre gældende, at information om udlån til kunder i ejendomssektoren i 2005 eller 2006 ville have ændret på garanternes investeringsbeslutning.

En fuldstændigt tilsvarende bedømmelse vil skulle finde sted for rimelighedsvurderingen i medfør af [aftalelovens §§ 33 og 36](#). Den enkelte garant skal hertil bevise, at han eller hun ville have afstået fra at tegne garantikapital, såfremt det havde været oplyst, at sparekassen udlånte penge til kunder i ejendomssektoren, samt at sparekassen havde en interesse i tegning af garantikapital derved, at vækst i sparekassens udlån uden forringelse af solvensprocenten forudsatte en forholdsmæssig vækst i det ansvarlige kapitalgrundlag, således at tegning af garantikapital satte sparekassen i stand til at forøge sit forretningsomfang.

Det forhold, at der føres en ansvarssag mod ledelse og revision i sparekassen, hvor bevisførelsen endnu ikke er gennemført, kan ikke tages som udtryk for, at Finansiell Stabilitet skulle være enig i det faktum, som Foreningen Garantloekken anfører under gruppesøgsmålet mod Finansiell Stabilitet. Der er tale om synspunkter, som er gjort gældende i en omfattende og kompleks sag, som vedrører et andet retsgrundlag og andre bevistemaer end det retsgrundlag og de bevistemaer, som omfattes af gruppesøgsmålsagen.

Det bestrides, at Foreningen Garantloekken er egnet som grupperepræsentant.

Det følger af [retsplejelovens § 254 c, stk. 3](#), at grupperepræsentanten skal være egnet til at varetage medlemmernes interesser. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår, at det er en betingelse for at kunne blive udpeget som grupperepræsentant, at grupperepræsentanten »råder over tilstrækkelige økonomiske midler til at kunne gennemføre retssagen på betryggende vis«, jf. Retsplejerådets betænkning om reform af den civile retspleje IV, Gruppesøgsmål mv. nr. 1468/2005, side 24. Det fremgår af Processkrift 4, at Foreningen Garantloekkens økonomiske midler hidrører fra de kontingenter, medlemmerne har betalt i forbindelse med indmeldelsen. Af vedtægterne for foreningen fremgår, at der er mulighed for at opkræve årlige kontingenter fra foreningens medlemmer, og foreningen har under hovedforhandlingen oplyst, at den råder over 12.534,88 kr., som er tilstrækkeligt til at dække foreningens administrationsomkostninger, mens sagen verserer.

Kravene til økonomisk fundament og muligheden for at kræve sikkerhedsstillelse af grupperepræsentanten er særegne for netop gruppesøgsmål og er en fravigelse af hovedreglen i dansk retspleje om, at en sagsøger ikke skal dokumentere, at han eller hun råder over fornødne

2344

midler til at betale de med sagen forbundne omkostninger, jf. [UfR 2013.1312 H](#) om, at en formand for og et medlem af bestyrelsen i en grundejerforening ikke skulle hæfte/være erstatningsansvarlige for sagsomkostninger pålagt foreningen.

Det er ikke godtgjort, at Foreningen Garantloekken råder over tilstrækkelige midler til i fornødent omfang at kunne varetage medlemmernes interesser under sagen, herunder at foreningen vil være i stand til at stille sikkerhed for sagsomkostningerne ved sagens behandling som gruppesøgsmål. Finansiell Stabilitet anmoder om, at retten stiller krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger fra grupperepræsentanten, jf. [retsplejelovens § 254 e, stk. 2](#). En sikkerhedsstillelse er navnlig påkrævet i denne sag, fordi sagsomkostningerne må forventes at blive væsentligt større end i et individuelt søgsmål, og grupperepræsentanten er en forening som omhandlet i [retsplejelovens § 254 c, stk. 1](#), nr. 2.

Finansiell Stabilitet gør gældende, at sikkerhedsstillelse i medfør af [retsplejelovens § 254 e, stk. 2](#), skal stilles af grupperepræsentanten, der må håndtere denne sikkerhedsstillelse ved opkrævning af yderligere kontingentopkrævning fra foreningens medlemmer i stedet for, at det enkelte gruppemedlem skal stille sikkerhed. Dette er bedst i tråd med, at der i den konkrete sag er etableret en forening med det formål at varetage garanternes interesser fremfor en situation, hvor det er et individuelt medlem af gruppen, der optræder som grupperepræsentant.

I det omfang retten ikke forlanger sikkerhedsstillelse for de fulde sagsomkostninger fra grupperepræsentanten, bør retten forlange sikkerhedsstillelse fra gruppemedlemmerne. Såfremt gruppessøgsmålet admitteres, og rammen fastlægges af retten omfattende en eller flere af de subsidære anbringender, vil sagens omfang og kompleksitet tilsi, at der beregnes sagsomkostninger ud fra de vejledende satser og styresignaler.

Byrettens begrundelse og resultat

Foreløbig bemærkes, at Foreningen Garantløkken vil kunne udpeges som grupperepræsentant, jf. [retsplejelovens § 254 c, stk. 1](#) og stk. 3. Der er herved lagt vægt på, at foreningen, der under sagen er repræsenteret af en advokat, som har frafaldet salærkrav, såfremt foreningen ikke har midler til honorering heraf, må antages at være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen.

Efter oplysningerne om foreningens beskedne kapitalforhold vil der - såfremt gruppessøgsmålet i øvrigt godkendes, jf. straks nedenfor - blive stillet krav om, at foreningen skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, foreningen vil kunne blive pålagt at betale til Finansiell Stabilitet, jf. [§ 354 e, stk. 2](#).

Et gruppessøgsmål skal ikke godkendes af retten, men et gruppessøgsmål, der ikke opfylder betingelserne i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), skal afvises.

Et gruppessøgsmål skal omfatte ensartede krav, og gruppessøgsmålet skal skønnes at være den bedste måde af behandle kravene på, jf. [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1 og nr. 5.

I stævningen er gruppen beskrevet som de samme fysiske og juridiske personer, der deltog i det gruppessøgsmål, der blev afgjort ved dom afsagt af Retten i Hjørring den 30. december 2011.

Ved vurderingen af, om sagen omfatter ensartede krav, må udgangspunktet tages i de påstande, som Foreningen Garantløkken har nedlagt. Efter den principale påstand omfatter gruppessøgsmålet krav om, at Finansiell Stabilitet skal dække de krav, som Løkken Sparekasse er blevet dømt til at betale ved dommen af 30. december 2011.

Det fremgår af dommen, at det er »Løkken Sparekasse« - uden angivelse af cvr-nummer - der er sagsøgt, og at stævningen i sagen er blevet forkyndt i Statstidende. Løkken Sparekasses aktiver og passiver blev ved aftale af 25. marts 2009 - med virkning fra den 2. marts 2009 - overdraget til Løkken Sparebank A/S, som var et nystiftet datterselskab af Finansiell Stabilitet (dengang) A/S. Sparekassens garantikapital var ikke omfattet af overdragelsen. Den 26. marts 2009 blev sparekassens tilladelse til at drive pengeinstitutvirksomhed inddraget af Finanstilsynet. Løkken Sparekasse blev efter det foreliggende navneændret til »Den selvejende institution LS Løkken.« Foreningen har fremlagt et orienteringsbrev af 18. november 2009 fra »LS Løkken«, hvoraf navneændringen fremgår.

Det fremgår af en udskrift fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, genereret 18. oktober 2010, at sparekassens bestyrelse - bortset fra de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer - var udtrådt den 25. maj 2010.

Det fremgår af dommen af 30. december 2011, at stævningen i gruppessøgsmålet blev udtaget den 29. oktober 2010, og at stævningen blev forkyndt i Statstidende. Under sagen blev der nedlagt en yderligere påstand om betaling af 114.114.000 kr., men det er ikke i dommen angivet, hvorledes retten har sikret sig, at sagsøgte blev bekendt med denne påstand, jf. herved [retsplejelovens § 352, stk. 1](#), 3. pkt.

Udeblivelsesdommen blev afsagt, uden at der forelå noget svarskrift eller anden tilkendegivelse fra »Løkken Sparekasse«.

Finansiel Stabilitet, der har været bekendt med sagsanlægget, blev ikke inddraget i sagen og har bestridt på nogen måde at være forpligtet til at opfylde den afsagte dom. Efter omstændighederne ved behandlingen af sagen skønnes et gruppessøgsmål ikke at være den bedste måde til at få fastslået, om Finansiel Stabilitet er forpligtet til at opfylde dommen.

2345

Foreningen Garantløkken har i processkrift 4 af 15. september 2015 nedlagt 5 subsidiære påstande. Disse påstande vedrører dels ugyldighed af tegnede garantiindskud, dels erstatningsansvar med henvisning til mangelfuld eller vildledende information om risikoen for indskud i sparekassen af denne karakter. Endelig vedrører påstandene det spørgsmål, om der kan rejses krav mod Finansiel Stabilitet, som har karakter af simple krav, jf. konkurslovens § 95, i anledning af at garantikapital, der blev opsagt inden indløsnings suspenderingen den 3. november 2008, ikke blev udbetalt, da sparekassen valgte at suspendere indløsningsmuligheden.

Foreningen Garantløkken har til støtte for disse påstande gjort gældende, at Løkken Sparekasse gav samtlige garantier forkerte og vildledende oplysninger om den risiko, der var forbundet med garantikapital i Løkken Sparekasse. Foreningen har afgivet proceserklæring om, at man ikke vil gennemføre en individuel bevisførelse herom.

Det er i forarbejderne til retsplejelovens bestemmelser om gruppessøgsmål, jf. kapitel 23 a, forudsat, at krav fra en gruppe af investorer (professionelle og/eller private), der støttes på prospektansvar eller ansvar for oplysninger, der har påvirket investeringsbeslutninger med tab til følge, kan have den fornødne ensartethed til at kunne behandles efter reglerne om gruppessøgsmål.

Der foreligger ikke i denne sag et prospekt, men alene oplysninger om en brochure (bilag 42) med beskrivelse af fordele, man som garant har i sparekassen, og som man »ikke får andre steder«, men også med en oplysning om, at garantikapitalen ikke er dækket af indskydergarantifonden, og uddrag af »Garantnyt«, forår 2008 (»hvis det kniber med is i maven«), jf. bilag 54, og efterår 2008 (»Løkken Sparekasse er solid«), jf. bilag 70. Endvidere forelå sparekassens årsregnskaber. Spørgsmålet om ansvar for den daværende Løkken Sparekasse kan derfor ikke forventes afgjort uden bevisførelse om den konkrete rådgivning, der har fundet sted i sparekassen.

Hertil kommer, at de krav, der er rejst, fordeler sig på (mindst) tre forskellige retlige grundlag, nemlig ugyldighed, erstatningsansvar og manglende gennemførelse af opsigelse af garantiindskud. Under disse omstændigheder har de rejste krav ikke en sådan ensartethed, at reglerne om gruppessøgsmål er egnede til at afgøre kravene. En ændret ramme, således at sagen alene omfatter ét af de retlige grundlag, vil nødvendiggøre en væsentlig fravigelse af de nedlagte påstande og vil ikke ændre på, at en prøvelse af kravene naturligt vil skulle ske med inddragelse af en række individuelle og konkrete forhold hos det enkelte gruppemedlem.

Da betingelserne for gruppessøgsmål i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1 og 5, herefter ikke er opfyldt, tages Finansiel Stabilitets afvisningspåstand til følge.

Efter sagens udfald skal Foreningen Garantløkken betale 2.000.000 kr. i sagsomkostninger til Finansiel Stabilitet. Beløbet dækker selskabets udgifter til advokat. I beløbet indgår ikke moms, da det ikke er oplyst, at Finansiel Stabilitet ikke er momsregistreret. Ved fastsættelsen af beløbet er der taget hensyn til sagens værdi, dens langvarige forløb, og at hovedforhandlingen om sagens afvisning som gruppessøgsmål har strakt sig over 1½ retsdag med en ekstrakt på over 1.200 sider.

Omkostningsbeløbet forrentes efter [rentelovens § 8 a](#).

Thi kendes for ret

Dette af sagsøgeren, Foreningen Garantloekken, mod sagsøgte, Finansiell Stabilitet, anlagte gruppessøgsmål, afvises.

Inden 14 dage skal Foreningen Garantloekken til Finansiell Stabilitet betale 2.000.000 kr. i sagsomkostninger.

Vestre Landsret

Vestre Landsrets dom

Retten i Aarhus har den 11. marts 2016 afsagt dom i 1. instans (- - -). Dommen angår spørgsmålet, om sagen kan behandles som gruppessøgsmål.

Påstande mv.

For landsretten har appellanten, Foreningen Garantloekken, nedlagt påstand om, at sagen fremmes ved byretten som et gruppessøgsmål, hvor Foreningen Garantloekken udpeges som grupprepræsentant, og at sagen hjemvises til byretten.

Indstævnte, Finansiell Stabilitet, har påstået dommen stadfæstet.

Foreningen Garantloekken har ikke fri proces under denne sag.

Det er for landsretten oplyst, at ingen af parterne er momsregistreret i relation til udgifter vedrørende denne sag.

Supplerende sagsfremstilling

Ifølge en udskrift fra Erhvervsstyrelsen blev det registreret i Det Centrale Virksomhedsregister (CVR) den 19. juli 2010, at en række bestyrelsesmedlemmer den 25. maj 2010 var udtrådt af bestyrelsen i Løkken Sparekasse, CVR-nr. 31148715. Der er enighed mellem parterne om, at der herefter ikke længere var nogen bestyrelse eller ledelse i Løkken Sparekasse.

Procedure

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

Foreningen Garantloekken har vedrørende krav omfattet af foreningens principale påstand supplerende anført, at ved vurderingen af, om et gruppessøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, har byretten fejlagtigt foretaget en materiel prøvelse af påstanden. Det skal ikke ske på dette indledende

stadie. Spørgsmålet, om betingelsen i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 5, er opfyldt, skal afgøres ud fra en vurdering af, om andre procesformer er bedre egnede til behandling af kravene, og i dette tilfælde er et gruppessøgsmål den eneste realistiske procesform.

I forhold til de subsidiære påstande har Foreningen Garantloekken supplerende anført, at både spørgsmål om ugyldighed og erstatning kan behandles under samme gruppessøgsmål. Det er retten, der fastlægger rammen for gruppessøgsmålet, jf. [retsplejelovens § 254 e, stk. 4](#). Foreningen har allerede under sagen for byretten fremsat en række forslag til rammer. Foreningen ser helst, at der fastlægges en ramme der gør det muligt for alle foreningens medlemmer at deltage i gruppessøgsmålet, men hvis retten måtte nå frem til, at kravet om ensartethed i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1, fører til, at der ikke kan fastlægges en ramme omfattende alle medlemmer, accepterer foreningen en tilskåret ramme efter rettens nærmere bestemmelse. I forhold til de fremsatte forslag for byretten kunne en endnu mere tilskåret ramme eksempelvis fastlægges til følgende:

De deltagende gruppemedlemmers krav støttes på, at Løkken Sparekasse i forbindelse med en salgskampagne i november 2006 gav de garantier, der tegnede garantikapital fra november 2006 til og med januar 2007 på baggrund af materialet i salgskampagnen, forkerte og vildledende oplysninger om risikoen ved garantikapital i sparekassen, og at de deltagende gruppemedlemmer derfor har krav på tilbagebetaling grundet ugyldighed.

Finansiel Stabilitet har supplerende anført, at Foreningen Garantloekkens principale påstand hviler på et helt andet faktisk og retligt grundlag end de subsidiære påstande. I forhold til foreningens principale påstand havde foreningen det åbenlyse alternativ at inddrage Finansiel Stabilitet under gruppessøgsmålet mod Løkken Sparekasse ved Retten i Hjørring. Foreningen blev udtrykkeligt gjort bekendt med, at Finansiel Stabilitet ikke anså sig for forpligtet af en dom mod Løkken Sparekasse, og foreningen blev udtrykkeligt opfordret til at inddrage Finansiel Stabilitet i gruppessøgsmålet, hvilket foreningen også havde fået fri proces til. På trods af dette valgte foreningen at undlade at inddrage Finansiel Stabilitet og fik i stedet afsagt udeblivelsesdom over Løkken Sparekasse. Der var således et væsentligt mere hensigtsmæssigt alternativ til nærværende sag, og det bør på den baggrund ikke tillades foreningen at anlægge et nyt gruppessøgsmål til behandling af den principale påstand.

I forhold til foreningens subsidiære påstande har Finansiel Stabilitet supplerende anført, at disse påstande reelt dækker over en række forskellige søgsmål. Det er retten, der fastlægger rammen for et gruppessøgsmål, men det er ikke rettens opgave at bygge en sagsøgers sag. Fastlæggelsen af rammen må derfor ske på baggrund af en sagsøgers påstande og forslag til ramme, og rettens vurdering af, om kravene må anses for ensartede, jf. [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1. Heller ikke det forslag til en yderligere indsnævret ramme, der er fremkommet under hovedforhandlingen for landsretten, er i overensstemmelse med foreningens påstande og anbringender. Hertil kommer, at kravet om ensartethed heller ikke er opfyldt for de krav, der måtte være omfattet af denne indsnævrede ramme.

Retsgrundlaget

Retsplejelovens kapitel 23 a om gruppessøgsmål blev indsat ved [lov nr. 181 af 28. februar 2007](#) om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Gruppessøgsmål m.v.). Af kapitlet fremgår bl.a. følgende:

»§ 254 a. Ensartede krav, som fremsættes på vegne af flere personer, kan behandles under et gruppessøgsmål efter reglerne i dette kapitel.

...

§ 254 b. Gruppessøgsmål kan anlægges, når

1) der foreligger ensartede krav som nævnt i § 254 a,

...

5) gruppessøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på,

... og

7) der kan udpeges en grupperepræsentant, jf. § 254 c.

§ 254 c. Gruppessøgsmål føres af en grupperepræsentant på gruppens vegne. Grupperepræsentanten udpeges af retten. Som grupperepræsentant kan, jf. dog stk. 2, udpeges

1) et medlem af gruppen,

2) en forening, privat institution eller anden sammenslutning, når søgsmålet falder inden for rammerne af sammenslutningens formål, eller

...

Stk. 3. Grupperepræsentanten skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen.

...

§ 254 e. Retten udpeger en grupperepræsentant, hvis betingelserne i §§ 254 b og 254 c er opfyldt.

Stk. 2. Retten kan i forbindelse med udpegningen af grupperepræsentanten eller efter udløbet af fristen for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig gruppessøgsmålet, jf. stk. 6 og 8, bestemme, at grupperepræsentanten skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, grupperepræsentanten kan blive pålagt at betale til modparten. Sikkerhedens art og størrelse fastsættes af retten. Stilles sikkerheden ikke, og udpeges der ikke en anden grupperepræsentant, afvises sagen.

...

Stk. 4. Retten fastlægger rammen for gruppessøgsmålet. Retten kan senere ændre rammen, hvis det er påkrævet.

...«

2347

Lovforslaget, der lå til grund for vedtagelsen af kapitlet om gruppessøgsmål, blev udarbejdet på baggrund af Retsplejerådets [betænkning nr. 1468/2005](#). Af betænkningens kapitel 5 om gruppessøgsmål fremgår bl.a. følgende:

»1.1. Overordnet afgrænsning af Retsplejerådets overvejelser

...

Retsplejerådet har på disse to punkter (forholdet til andre regler henholdsvis alternativer til gruppessøgsmål) baseret sine overvejelser om gruppessøgsmål på følgende grundantagelser:

- Formålet med at indføre regler om gruppessøgsmål i dansk ret vil navnlig være at forbedre mulighederne for ved domstolene at håndhæve eksisterende materielle regler i en række situationer, hvor en håndhævelse af disse materielle regler gennem anvendelse af de gældende processuelle regler i praksis ikke vil komme på tale, fordi omkostningerne ved et individuelt sagsanlæg ikke står mål med det økonomiske udbytte, som den enkelte vil kunne få i tilfælde af medhold i sagsanlægget. Det ligger uden for Retsplejerådets opgaver at overveje ændringer af materielle regler, herunder gældende erstatningsregler, og Retsplejerådets overvejelser om gruppessøgsmål tager således udgangspunkt i de eksisterende materielle regler.

...

- De almindelige regler om bevisbyrde, beviskrav og bevisførelse bør også gælde for gruppesøgsmål.

...

5.1. Er der mange tilfælde af ensartede krav?

...

Retsplejerådet har i forlængelse heraf opstillet nedenstående katalog over forskellige eksempler på et større antal ensartede krav. Formålet med listen er navnlig at vise bredden i rådets overvejelser om gruppesøgsmål, der går væsentligt ud over de forbrugersager, som ofte nævnes først, når talen falder på gruppesøgsmål. Listen er dog alene til illustration og skal ikke anses for udtømmende. ...

- Forbrugersager, dvs. krav fra en gruppe af ikke-erhvervsdrivende, der har indgået aftaler med en eller flere erhvervsdrivende, og som rejser krav i anledning af aftalen. Der kan være tale om betalingskrav (erstatning og/eller tilbagebetaling af vederlag), andre fuldbyrdelsespåstande (levering, omlevering eller afhjælpning) eller anerkendelsespåstande (om aftalens eller aftalevilkårs gyldighed eller ugyldighed eller om parternes forpligtelser).

...

- Børssager, dvs. krav fra en gruppe af investorer (professionelle og/eller private) i anledning af prospektansvar eller ansvar i øvrigt for oplysninger, der har påvirket investeringsbeslutninger med tab til følge.

...

5.3. Er der mange tilfælde af ensartede krav, som i dag opgives, men som kan forventes gennemført, hvis der indføres regler om gruppesøgsmål?

...

Retsplejerådet finder det imidlertid sandsynligt, at indførelse af regler om gruppesøgsmål i det mindste vil føre til, at der for krav, som for den enkelte sagsøger er af mindre økonomisk værdi (men som samlet kan udgøre et betydeligt beløb), i en række tilfælde anlægges retssager om ensartede krav, som i dag opgives.

Retsplejerådet skal i den forbindelse pege på, at spørgsmålet om procesøkonomi normalt vil have afgørende betydning for den, der overvejer at anlægge en retssag. Personer, der er berørt af en retstvist, vil derfor helt generelt kunne have interesse i, at ensartede krav kan behandles og afgøres på én gang. Fælles behandling af ensartede krav vil således normalt være billigere, end behandling af kravene i en række forskellige retssager. Dette indebærer i praksis, at visse krav alene vil blive forfulgt, hvis kravene kan behandles sammen med andre ensartede krav. Det vil særligt være tilfældet, hvis kravet er individuelt uprocesbart, dvs. at udgifterne ved gennemførelsen af et individuelt søgsmål om kravet beløbsmæssigt overstiger selve kravet, således at en person, der anlægger retssag om et sådant krav og får medhold, vil have sat penge til på retssagen.

...

Hvor den enkelte potentielle sagsøgers krav er af mindre økonomisk værdi, vil et kollektivt præget søgsmål ofte være den eneste mulighed for at forfølge et krav for domstolene. Adgangen til at sammenlægge krav (kumulation) efter retsplejelovens regler vil - nærmest uanset den nærmere tilrettelæggelse heraf - efter Retsplejerådets opfattelse imidlertid ikke altid være nok til, at mindre individuelt uprocesbare krav bliver rejst for domstolene.

Gældende regler om kumulation vil nok give en teoretisk mulighed for samlet behandling af mange individuelt uprocesbare krav, men vil efter Retsplejerådets opfattelse i praksis ikke sjældent kunne vise sig utilstrækkelige.

Samfundsudviklingen, der i en periode har bevæget sig mod mere masseproduktion og standardiserede løsninger, kan føre til mange ensartede men isoleret set ubetydelige krav fra flere forbrugere mod samme næringsdrivende. Det vil eksempelvis kunne være bank- og forsikringstjenester, telefoni- og elektroniske kommunikationstjenester, strømlevering, transporttjenester mv., jf. herved også afsnit 5.1 ovenfor. ...

Sådanne krav af mindre økonomisk værdi vil efter Retsplejerådets opfattelse næppe kunne forventes forfulgt under de nuværende processuelle regler, selv om de retligt kan være velfunderede. Principielt må det

2348

betragtes som uheldigt, hvis et krav, som er retligt godt forankret, ikke kan forfølges for domstolene. Det kan føre til, at formålet med de materielle regler - for eksempel forbrugerbeskyttelse - ikke nås.

Det er Retsplejerådets opfattelse, at civilprocessen må tilpasses udviklingen i samfundet og dermed søgsmålsbehovet for typiske massekrav i bl.a. forbrugersager. Adgangen til domstolene er en retssikkerhedsgaranti for den enkelte, og adgangen må derfor som udgangspunkt også sikres for *individuelle uprocesbare krav*, så længe det er muligt at tilrettelægge en effektiv og forsvarlig behandling af kravene. Er det muligt, vil regler om gruppesøgsmål efter Retsplejerådets opfattelse sikre en reel adgang til domstolene for flere, og søgsmålsformen vil dermed bidrage til en mere effektiv håndhævelse af den materielle lovgivning.

...

5.4.3. Risiko for gennemtvungelse af uberettigede krav?

Set fra den anden side, dvs. fra personer eller virksomheder, der må forventes typisk at blive mødt med krav, opstår betænkelighederne ved gruppesøgsmål i forhold til uberettigede krav. Efter Retsplejerådets opfattelse kan der ikke rettes (berettigede) indvendinger mod den effektivisering, der ligger i en kollektiv gennemførelse af krav, der hver især efter gældende materielle retsregler er berettiget på det individuelle plan. Det bemærkes herved, at Retsplejerådet ikke stiller forslag om ændring af de materielle retsregler, og at der altså *ikke* foreslås indført mulighed for standardiserede (gennemsnitlige) erstatninger eller lignende.

...

6. Udformningen af regler om gruppesøgsmål

...

Retsplejerådet finder, at gruppesøgsmål som udgangspunkt bør behandles efter samme processuelle regler som individuelle søgsmål, og at der således kun bør fastsættes særlige processuelle regler om behandlingen af gruppesøgsmål på de punkter, hvor der efter gruppesøgsmålets karakter er et klart behov herfor. ...

6.1. Grundlæggende betingelser

Ensartede krav

...

Det bør således efter rådets opfattelse overlades til rettens skøn, om de fremsatte krav er tilstrækkeligt ensartede til, at gruppessøgsmål vil være en hensigtsmæssig procesform. Af betydning vil navnlig være, om kravene udspringer af samme faktiske omstændigheder og om de har samme retlige grundlag.

...

Gruppessøgsmålets subsidiære karakter

...

Ved vurderingen af, om gruppessøgsmål må antages at være den bedste måde at behandle kravene på, skal gruppessøgsmålet sammenlignes med realistiske alternativer i den konkrete situation.

...

6.2. Grupperepræsentanten

...

Foreninger mv.

...

Retsplejerådet finder ikke tilstrækkeligt grundlag for at begrænse muligheden for at udpege foreninger mv. som grupperepræsentanter til visse typer af krav eller for at stille andre krav til foreningens alder, medlemstal, repræsentativitet, økonomi mv. end dem, der indirekte følger af de generelle krav til grupperepræsentanter, jf. nedenfor.

...

Der gælder ingen almindelige kapitalkrav til foreninger, og man kan sagtens forestille sig, at en forening vil være ude af stand til at betale sagsomkostninger til modparten, hvis sagen tabes, uden at der er tale om omgåelse af retsplejelovens regler om sagsomkostninger. Retsplejerådet foreslår imidlertid, at grupperepræsentanten skal kunne pålægges at stille sikkerhed for sagsomkostninger, jf. nedenfor, og i lyset heraf ser Retsplejerådet ikke grund til at afskære foreninger med ingen eller lille formue fra at udpeges som grupperepræsentant.

Frem for at stille krav til selve foreningens kapitalisering mv. - som ville være indgribende over for foreningen også i andre relationer - finder Retsplejerådet det således mere hensigtsmæssigt og fuldt tilstrækkeligt at give mulighed for at stille krav om sikkerhedsstillelse specielt i forhold til sagsomkostningerne i gruppessøgsmålet, som er det, der reelt er behov for. Selv om foreningen ikke selv råder over formue af betydning, kan det således tænkes, at den ved støtte fra forskellig side vil kunne stille en krævet sikkerhed. Eksempelvis kan medlemmer af gruppen tænkes at være mere tilbøjelige til at bidrage til en sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger for et gruppessøgsmål, som specifikt angår deres krav, frem for mere generelt at skyde penge ind i foreningen, hvor indskuddet ville kunne komme til at hæfte for foreningens samlede forpligtelser.

...

Sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger

Det er en forudsætning for at kunne udpeges til grupperepræsentant, at den pågældende råder over tilstrækkelige økonomiske midler til at kunne gennemføre retssagen på betryggende vis, jf. ovenfor. Heri ligger, at den pågældende skal være i stand til løbende at betale de udgifter, der for den pågældende er forbundet med at føre

retssagen frem til en afgørelse. Derimod indgår muligheden for ved sagens afslutning at blive pålagt at betale sagsomkostninger til modparten ikke i denne vurdering.

2349

Retsplejerådet foreslår på denne baggrund en selvstændig regel om, at retten kan bestemme, at grupperepræsentanten skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, grupperepræsentanten kan blive pålagt at betale til modparten.

Gruppessøgsmål er mere komplicerede og mere ressourcekrævende end individuelle søgsmål, og omkostningerne ved et gruppessøgsmål kan efter omstændighederne være meget store. Sammenholdt med, at de personer, på hvis vegne der fremsættes krav, kun i begrænset omfang hæfter for sagsomkostningerne, jf. herom afsnit 6.4 nedenfor, er det efter Retsplejerådets opfattelse nødvendigt i gruppessøgsmål at give mulighed for at stille krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger, selv om denne mulighed ikke findes ved individuelle søgsmål.

...«

I de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41 af 10. oktober 2006 er bl.a. anført følgende:

»3.1. Generelt om gruppessøgsmål

...

Som anført af Retsplejerådet bør det så vidt muligt sikres, at der er reel mulighed for at gennemføre berettigede krav ved domstolene, også når kravene enkeltvis er så små, at de er individuelt »uprocessbare«, og de foreslåede regler om gruppessøgsmål vil som nævnt bidrage hertil. Hovedformålet med de foreslåede regler om gruppessøgsmål er således at bidrage til, at berettigede krav - f.eks. om erstatning - opfyldes, hvilket klart falder inden for den civile retsplejes funktion. ...

...

Med hensyn til risikoen for »misbrug« af muligheden for at anlægge gruppessøgsmål lægger Justitsministeriet vægt på, at der foreslås en række betingelser for anlæg af et gruppessøgsmål, herunder at retten skal godkende, at sagen er egnet som gruppessøgsmål, og kontrolmekanismer i øvrigt bl.a. vedrørende rettens godkendelse af grupperepræsentanten og rettens procesledelse. Justitsministeriet er enig med Retsplejerådet i, at risikoen for, at uberettigede krav bliver gennemtvunget, derved i væsentlig grad imødegås.

Retsplejerådets forslag er udformet ud fra en samlet afvejning af en række relevante hensyn, der må indgå i vurderingen af, om der i dansk ret bør indføres regler om gruppessøgsmål, og Justitsministeriet finder, at der med Retsplejerådets forslag er udformet en model, der både indebærer en styrket behandling af ensartede krav og samtidig i meget vidt omfang imødegår den misbrugsrisiko, der kunne være.

Justitsministeriet er således enig i Retsplejerådets generelle synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

...

3.3. Grundlæggende betingelser for gruppessøgsmål

3.3.1. Den helt grundlæggende betingelse for overhovedet at tillade gruppessøgsmål er efter Retsplejerådets forslag, at der foreligger ensartede krav, som fremsættes på vegne af flere personer. Spørgsmålet om fremsættelse af ensartede krav *mod* flere personer omtales særskilt nedenfor.

Retsplejerådet har ikke fundet grundlag for i selve lovteksten at angive nærmere kriterier for, hvad der forstås ved ensartede krav. Det bør således efter rådets opfattelse overlades til rettens skøn, om de fremsatte krav er tilstrækkeligt ensartede til, at gruppessøgsmål vil være en hensigtsmæssig procesform. Af betydning vil navnlig være, om kravene udspringer af samme faktiske omstændigheder, og om de har samme retlige grundlag. Efter Retsplejerådets forslag skal retten fastlægge rammen for gruppessøgsmålet og dermed, hvilke krav der er omfattet heraf.

...

Hvis der foreligger sådanne individuelle forhold angående krav, der tilkommer flere personer, at kravene ikke kan siges at være »ensartede«, kan reglerne om gruppessøgsmål ikke anvendes på kravene i deres helhed. I nogle tilfælde vil det imidlertid være muligt at udskille ensartede spørgsmål vedrørende kravene og anlægge et gruppessøgsmål herom. Under et sådant gruppessøgsmål vil en anerkendelsespåstand vedrørende de udskilte spørgsmål være udtryk for »kravene« i sagen, og betingelsen om, at der skal være tale om ensartede krav, vil derfor være opfyldt. Som eksempler på ensartede spørgsmål, som eventuelt kan behandles under et gruppessøgsmål i form af et anerkendelsessøgsmål, kan nævnes spørgsmål om gyldigheden af et kontraktvilkår i forbindelse med krav om tilbagebetaling af erlagt vederlag og spørgsmål om ansvarsgrundlag i forbindelse med krav om erstatning.

I sådanne tilfælde, hvor ensartede spørgsmål er udskilt til særskilt behandling under et gruppessøgsmål, kan der i tilfælde, hvor gruppen får medhold, være behov for efterfølgende at afklare, hvilket beløb det enkelte gruppemedlem skal have udbetalt i erstatning mv. Hvis grundlaget for udmålingen af erstatning mv. ikke er ensartet, vil dette ikke kunne ske efter de foreslåede regler om gruppessøgsmål, og det vil derfor i sådanne tilfælde kunne være nødvendigt for de gruppemedlemmer, der ikke opnår en forligsmæssig løsning, efterfølgende at anlægge individuelle søgsmål om udmålingen af erstatning mv.

...

3.4. Grupperepræsentanten

3.4.1. Det hører til gruppessøgsmålets grundlæggende vilkår, at de personer, på hvis vegne der fremsættes krav, ikke selv deltager som parter i retssagen i sædvanlig forstand, men derimod repræsenteres af grupperepræsentanten.

2350

...

3.4.6. Det bør være en forudsætning for at kunne udpeges til grupperepræsentant, at den pågældende råder over tilstrækkelige økonomiske midler til at kunne gennemføre retssagen på betryggende vis, jf. ovenfor i pkt. 3.4.5. Heri ligger, at den pågældende skal være i stand til løbende at betale de udgifter, der for den pågældende er forbundet med at føre retssagen frem til en afgørelse. Derimod indgår muligheden for ved sagens afslutning at blive pålagt at betale sagsomkostninger til modparten ikke i denne vurdering.

Retsplejerådet foreslår på denne baggrund en selvstændig regel om, at retten kan bestemme, at grupperepræsentanten skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger, grupperepræsentanten kan blive pålagt at betale til modparten.

Gruppessøgsmål vil ofte være mere ressourcekrævende end individuelle søgsmål, og omkostningerne ved et gruppessøgsmål kan efter omstændighederne være meget store. Sammenholdt med, at de personer, på hvis vegne der fremsættes krav, kun i begrænset omfang bør hæfte for sagsomkostningerne, jf. herom pkt. 3.6 nedenfor, er det efter Retsplejerådets opfattelse nødvendigt i gruppessøgsmål at give mulighed for at stille krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger, selv om denne mulighed ikke findes ved individuelle søgsmål.

...

3.8. Individuelle spørgsmål. Undergrupper

3.8.1. Retsplejerådet finder, at reglerne om gruppessøgsmål bør udformes således, at der ikke bliver tale om en egentlig behandling af individuelle spørgsmål under gruppessøgsmålet. Dette er ikke til hinder for, at der under et gruppessøgsmål kan nedlægges forskellige påstande for forskellige gruppemedlemmer, f.eks. med hensyn til størrelsen af en tilbagebetaling eller erstatning eller med hensyn til, om der påstås ophævelse eller afhjælpning, når blot der foreligger et ensartet grundlag for en stillingtagen til de forskellige påstande.

Eksempelvis vil der ikke være noget til hinder for, at en tilbagebetaling eller erstatning udmåles forskelligt for forskellige gruppemedlemmer afhængigt af, i hvilken periode de pågældende har været berørt af en påstået retskrænkelse, eller afhængig af størrelsen og arten af deres forbrug af f.eks. et teleabonnement eller en aftale om levering af gas, varme eller elektricitet.

Derimod kan betingelsen om, at der skal være tale om ensartede krav, efter omstændighederne være til hinder for, at der under et gruppessøgsmål nedlægges påstand om individuel udmåling af erstatning på grundlag af de enkelte gruppemedlemmers individuelle, subjektive forhold. I givet fald må gruppessøgsmålet afgrænses således, at sådanne individuelle spørgsmål ikke skal afgøres under gruppessøgsmålet. Dette kan opnås ved f.eks. at begrænse gruppessøgsmålet til en anerkendelsespåstand om ansvarsgrundlaget.

3.8.2. Retsplejerådet har overvejet, om der bør være mulighed for at opdele et gruppessøgsmål i undergrupper, således at der udpeges særskilte (under)grupperepræsentanter for hver af undergrupperne. Rådet finder imidlertid ikke grundlag herfor.

Hvis der både foreligger retlige og/eller faktiske spørgsmål, der er fælles for hele gruppen, og retlige og/eller faktiske spørgsmål, der angår bestemte delmængder af gruppen, bør man efter Retsplejerådets opfattelse anvende retsplejelovens regler om sammenlægning og adskillelse af krav.

Afhængigt af, hvad der er mest hensigtsmæssigt ud fra sagens konkrete omstændigheder, kan retten således vælge fra starten at afgrænse gruppessøgsmålet på en sådan måde, at det kun omfatter ensartede krav. I eksemplet med flere undergrupper er dette ensbetydende med, at der i givet fald må anlægges flere gruppessøgsmål, som i relation til reglerne om gruppessøgsmål behandles hver for sig (dvs. med hver sin grupperepræsentant, uden at der dog er noget forbud mod, at samme person samtidig kan være grupperepræsentant i flere gruppessøgsmål), men flere gruppessøgsmål vil kunne behandles samlet efter de almindelige regler om samlet behandling efter [retsplejelovens §§ 250 og 254](#).

Alternativt kan retten, hvis det forekommer mest hensigtsmæssigt, godkende et gruppessøgsmål med en afgrænsning, der indebærer, at visse faktiske og/eller retlige spørgsmål kun vedrører en vis del af gruppemedlemmerne. Retten kan herefter ved anvendelse af [retsplejelovens § 253](#) om adskillelse af krav opnå en hensigtsmæssig opdeling af sagens forhandling og afgørelse. Der vil imidlertid være tale om ét gruppessøgsmål med én grupperepræsentant.

...

3.8.3. Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

...«

I bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser er bl.a. anført følgende:

»Til § 254 a

...

Den grundlæggende betingelse er, at der er tale om ensartede krav, som tilkommer flere personer, jf. stk. 1. Kravene kan være både krav om at få tilkendt noget (fuldbyrdsessøgsmål) og krav om at få fastslået en retsstilling (anerkendelsessøgsmål), herunder krav om, at de pågældende personer ikke er forpligtet i forhold til sagsøgte vedrørende et nærmere angivet forhold (negativt anerkendelsessøgsmål). Kravene behøver ikke at være identiske. Det er tilstrækkeligt, at de i faktisk og retlig henseende er ensartede. Som eksempler på tilfælde, hvor denne

2351

betingelse ofte kan være opfyldt, kan nævnes krav fra deltagerne i en pakkerejse i anledning af påståede mangler f.eks. ved indkvarteringen, udflugter, faciliteter mv. eller krav fra investorer i anledning af påståede mangler ved det prospekt, der lå til grund for deres investering.

...

Hvis der foreligger sådanne individuelle forhold angående krav, der tilkommer flere personer, at kravene ikke kan siges at være »ensartede«, kan reglerne om gruppessøgsmål ikke anvendes på kravene i deres helhed. I nogle tilfælde vil det imidlertid være muligt at udskille ensartede spørgsmål vedrørende kravene og anlægge et gruppessøgsmål herom. Under et sådant gruppessøgsmål vil en anerkendelsespåstand vedrørende de udskilte spørgsmål være udtryk for »kravene« i sagen, og betingelsen om, at der skal være tale om ensartede krav, vil derfor være opfyldt. Som eksempler på ensartede spørgsmål, som eventuelt kan behandles under et gruppessøgsmål i form af et anerkendelsessøgsmål, kan nævnes spørgsmål om gyldigheden af et kontraktvilkår i forbindelse med krav om tilbagebetaling af erlagt vederlag og spørgsmål om ansvarsgrundlag i forbindelse med krav om erstatning.

...

Til § 254 b

Den foreslåede bestemmelse opregner de betingelser, der skal være opfyldt, for at et gruppessøgsmål kan anlægges.

Efter *stk. 1, nr. 1*, skal der for det første foreligge ensartede krav som nævnt i § 254 a, jf. nærmere bemærkningerne til denne bestemmelse.

...

Desuden er der som noget helt centralt den betingelse, at gruppessøgsmålet skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, jf. *nr. 5*. Dette indebærer, at gruppessøgsmål er subsidiært i forhold til andre muligheder for at behandle kravene på.

Ved vurderingen af, om gruppessøgsmål må antages at være den bedste måde at behandle kravene på, skal gruppessøgsmålet sammenlignes med realistiske alternativer i den konkrete situation, og vurderingen skal derfor foretages på grundlag af en samlet afvejning af den enkelte sags konkrete omstændigheder. Hvis kravene kan behandles lige så godt eller bedre under individuelle søgsmål, der eventuelt behandles samlet efter reglerne i [retsplejelovens § 250](#) eller § 254, kan der ikke anlægges gruppessøgsmål om kravene. Ved denne vurdering indgår også, om sagskomplekset har en sådan karakter, at fælles spørgsmål må forventes at kunne afklares under en prøvesag, ligesom der kan tages hensyn til, om den foreslåede grupperepræsentant, som måske har særlige forudsætninger for at bidrage til en hensigtsmæssig koordinering mv., eventuelt vil kunne medvirke på anden måde end som grupperepræsentant i et gruppessøgsmål, f.eks. som biintervenient eller som mandatar for en eller flere parter i et individuelt søgsmål.

...«

I et svar til Folketingets Retsudvalg vedrørende kommentarer til et hørings svar fra Advokatrådet - besvarelse af spørgsmål nr. 6 af 31. oktober 2016 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Gruppessøgsmål m.v.) - har Justitsministeriet bl.a. anført følgende:

»Advokatrådet anfører, at det bør afklares, hvad der ligger i betingelsen om, at der skal være tale om »ensartede krav« for, at der kan anlægges et gruppessøgsmål.

Som anført i pkt. 3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger vil det bero på rettens vurdering af den enkelte sag, om der er tale om ensartede krav. Kravene behøver ikke at være identiske, idet det er tilstrækkeligt, at de i faktisk og retlig henseende er ensartede. Efter Justitsministeriets opfattelse vil retten næppe i praksis have særlige problemer med at tage stilling til, om kravene i en konkret sag er tilstrækkeligt ensartede til, at de med fordel kan behandles samlet i et gruppessøgsmål.

Hvis der ikke er tale om ensartede krav, kan reglerne om gruppessøgsmål ikke anvendes. I nogle tilfælde vil det imidlertid være muligt at udskille ensartede spørgsmål vedrørende kravene og anlægge et gruppessøgsmål herom. Som eksempler på sådanne ensartede retlige spørgsmål, som eventuelt kan behandles under et gruppessøgsmål i form af et anerkendelsessøgsmål, kan nævnes spørgsmål om gyldigheden af et kontraktvilkår i forbindelse med krav om tilbagebetaling af erlagt vederlag og spørgsmål om ansvarsgrundlag i forbindelse med krav om erstatning. For så vidt angår den individuelle erstatningsudmåling mv. vil der derimod som regel ikke være tale om ensartede krav, der kan behandles i et gruppessøgsmål.

Advokatrådet finder endvidere, at det bør afklares, hvad der ligger i betingelsen om, at gruppessøgsmålet skal skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på.

Denne betingelse indebærer, at gruppessøgsmålet er subsidiært i forhold til andre muligheder for at behandle kravene. Efter Justitsministeriets opfattelse bør det være retten, der i den enkelte sag skal sammenligne et gruppessøgsmål med realistiske alternativer i den konkrete situation og på grundlag heraf vurderer, om gruppessøgsmålet må anses for at være den bedste måde at behandle kravene på. Som anført i pkt. 3.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger kan der f.eks. ikke anlægges gruppessøgsmål om kravene, hvis de efter rettens opfattelse kan behandles lige så godt eller bedre ved individuelle søgsmål, der eventuelt kan behandles samlet efter retsplejelovens regler om kumulation (sammenlægning af krav). Ved denne vurdering kan det indgå, om sagskomplekset har en sådan karakter, at fælles spørgsmål forventes at kunne blive afklaret under en

prøvesag. Der kan også tages hensyn til, om den foreslåede grupperepræsentant, som måske har særlige forudsætninger for at bidrage til en hensigtsmæssig koordinering mv., i givet fald vil kunne medvirke i sagen på en anden måde end som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål, f.eks. som biintervenient eller som mandatar for en eller flere parter i et individuelt søgsmål.

...«

Landsrettens begrundelse og resultat

Krav omfattet af Foreningen Garantloekkens principale påstand

Den principale påstand, som Foreningen Garantloekken ønsker behandlet under gruppesøgsmålet, angår spørgsmålet, om Finansiell Stabilitet (tidligere under navnene Løkken Sparebank A/S, EBH Bank A/S og FS Finans A/S) skal pålægges at dække de krav, som Løkken Sparekasse er dømt til at betale ved dom af 30. december 2011 fra Retten i Hjørring.

Foreningen Garantloekken udtog stævning mod Løkken Sparekasse den 1. november 2010 som et gruppesøgsmål ved Retten i Hjørring. Forud for dette havde advokat Jørgen Holst på vegne af Finansiell Stabilitet og Løkken Sparebank A/S ved brev af 9. november 2009 tilkendegivet over for foreningens advokat, at Finansiell Stabilitet og Løkken Sparebank A/S ikke ville anse sig for forpligtet til at honorere krav omfattet af en dom over Løkken Sparekasse. Advokat Jørgen Holst opfordrede på den baggrund foreningen til også at rette søgsmålet mod Løkken Sparebank A/S, hvis foreningen ønskede en afgørelse, der var retskraftig over for banken. Ved brev af 18. november 2010 til garantforeningens advokat gentog Finansiell Stabilitet tilkendegivelsen om, at man ikke anså sig for forpligtet af en dom i sagen mod Løkken Sparekasse, uden at der var udtaget stævning mod Løkken Sparebank A/S.

Civilstyrelsen meddelte den 25. marts 2011 Foreningen Garantloekken fri proces til at nedlægge påstand om, at Løkken Sparebank A/S skulle anerkende at dække de krav, som foreningen havde nedlagt påstand om over for Løkken Sparekasse. Ved brev af 8. april 2011 til Finansiell Stabilitet meddelte foreningens advokat, at foreningen nu havde fået fri proces til at adcitere EBH Bank A/S i den verserende sag mod Løkken Sparekasse. I et brev af 9. august 2011 til Retten i Hjørring - som foreningens advokat modtog i kopi - gjorde advokat Jørgen Holst opmærksom på, at LS Løkken (tidligere Løkken Sparekasse) var uden aktiver og uden ledelse, og at byretten ifølge retsbog af 22. juni 2011 forventede, at der ville blive afsagt udeblivelsesdom. Advokat Jørgen Holst tilkendegav samtidig, at det fortsat var opfattelsen, at en retskraftig afgørelse i forhold til FS Finans A/S måtte forudsætte, at FS Finans A/S blev omfattet af søgsmålet. Advokat Jørgen Holst foreslog på den baggrund, at Retten i Hjørring skulle opfordre Foreningen Garantloekken til at adcitere FS Finans A/S under det verserende gruppesøgsmål, således at kravene mod Løkken Sparekasse - og spørgsmålet om FS Finans A/S' hæftelse for disse - kunne prøves materielt, og således at der blev truffet afgørelse med retskraft for såvel Løkken Sparekasse som FS Finans A/S. Foreningen Garantloekken afstod imidlertid fra at adcitere FS Finans A/S i det verserende gruppesøgsmål, der således blev afsluttet med en udeblivelsesdom over Løkken Sparekasse.

En prøvelse af Foreningen Garantloekkens principale påstand under denne sag burde mest hensigtsmæssigt være sket ved at inddrage FS Finans A/S under gruppesøgsmålet ved Retten i Hjørring i stedet for at afvente en udeblivelsesdom. Som ovenfor anført blev foreningen udtrykkeligt opfordret til en sådan adcitation, som foreningen også havde fri proces til.

På denne baggrund tiltræder landsretten, at et nyt gruppesøgsmål ikke kan anses for den bedste måde at behandle de krav, der støttes på Foreningen Garantloekkens principale påstand, og at der derfor ikke kan anlægges et nyt gruppesøgsmål om disse krav, jf. [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 5.

Krav omfattet af Foreningen Garantloekkens subsidiære påstande

Som anført af byretten hviler de krav, der er omfattet af Foreningen Garantloekkens subsidiære påstande, på forskellige retlige grundlag i form af ugyldighed, erstatningsansvar og manglende udbetaling af opsagt garantikapital.

Efter retsplejelovens § 254 e, stk. 4, er det retten, der fastlægger rammen for et gruppessøgsmål. Ved rettens vurdering af, om der foreligger ensartede krav som nævnt i § 254 a, må retten tage udgangspunkt i de nedlagte påstande og forslag til ramme og således vurdere, om der foreligger et ensartet grundlag for en stillingtagen til påstanden/påstandene. Som anført i forarbejderne til retsplejelovens § 254 a må retten dog samtidig lade det indgå i vurderingen, om det er muligt at udskille ensartede spørgsmål fra de nedlagte påstande og tillade et begrænset gruppessøgsmål herom.

Af de grunde, der er anført af byretten, tiltræder landsretten, at de krav, der er omfattet af Foreningen Garantloekkens påstande og forskellige forslag til ramme for gruppessøgsmålet, ikke har den fornødne ensartethed til at kunne behandles under et gruppessøgsmål. Dette gælder også for de krav, der er omfattet af det forslag til en indsnævret ramme, der er fremkommet for landsretten. En bedømmelse af disse krav vil fortsat nødvendiggøre, at der tages individuelt stilling til blandt andet, hvad der for den enkelte garant var bestemmende for beslutningen om at tegne garantikapital, og hvilken rådgivning den pågældende modtog fra sparekassen i forbindelse hermed.

2353

Ud fra de foreliggende oplysninger om de krav, der er omfattet af foreningens subsidiære påstande, er der ikke tilstrækkeligt grundlag for, at retten på egen hånd kan udskille ensartede spørgsmål fra en eller flere af påstandene og således tillade et begrænset gruppessøgsmål herom.

Landsretten tiltræder herefter, at betingelsen i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1, ikke er opfyldt for de krav, der er omfattet af foreningens subsidiære påstande.

Landsretten stadfæster derfor byrettens dom.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande skal Foreningen Garantloekken betale sagsomkostninger for landsretten til Finansiell Stabilitet med i alt 500.000 kr. Beløbet angår udgifter til advokatbistand inkl. moms. Landsretten har ved fastsættelsen af beløbet på den ene side lagt vægt på sagens økonomiske værdi, men på den anden side også lagt vægt på, at sagen for landsretten har haft et begrænset omfang og herunder alene omfattet spørgsmålet, om sagen kan fremmes som et gruppessøgsmål ved byretten.

Thi kendes for ret

Byrettens dom stadfæstes.

Foreningen Garantloekken skal betale sagens omkostninger for landsretten til Finansiell Stabilitet med 500.000 kr.

Sagsomkostningerne skal betales inden 14 dage og forrentes efter rentelovens § 8 a.

2017

U.2017.2439

H.K. 2. maj 2017 i sag 149/2016

Sidetal: 2439

Et anpartsselskab, som var uden partsevne, kunne anlægge sag mod at stille bankgaranti for sagsomkostningerne. Om omgåelse af retsplejelovens regler om sagsomkostninger.

A var direktør i og medejer af et selskab, K, som havde leveret ydelser til Region Syddanmark, R. K, der mente at have et erstatningskrav mod R, blev taget under konkursbehandling. Den mulige fordring mod R blev overdraget fra konkursboet til A eller ordre for 80.000 kr. A stiftede herefter NT 2014 ApS, N, med en anpartskapital på 50.000 kr. A overdrog fordringen mod R til N, som A var direktør i og enejer af. Herefter anlagde N sag mod R med påstand om betaling af godt 11 mio. kr. R påstod sagen afvist på grund af manglende partsevne. Byretten afviste sagen, hvilket landsretten stadfæstede. Højesteret lagde til grund, at A stiftede N alene med henblik på at gennemføre retssagen mod R, og at N ikke selv havde økonomiske midler til at betale sagsomkostninger til R, hvis N tabte sagen. Højesteret lagde endvidere til grund, at hensigten var at beskytte A mod risikoen for at blive pålagt sagsomkostninger, hvis han selv førte sagen, jf. [retsplejelovens § 312](#). Højesteret tiltrådte, at formålet med at lade N føre sagen var at omgå retsplejelovens regler om sagsomkostninger, og at N derfor var uden partsevne som sagsøger, da sagen blev anlagt. Højesteret fandt herefter, at retsplejeloven ikke er til hinder for, at afvisning i en situation som den foreliggende på grund af manglende partsevne kan undgås, hvis der stilles passende sikkerhed for eventuelle sagsomkostninger til modparten. Højesteret fandt, at en bankgaranti på 300.000 kr. - som foreslået af N under sagens forberedelse ved byretten - ikke udgjorde tilstrækkelig sikkerhed. Højesteret hjemviste herefter sagen til byretten til fornyet behandling på vilkår, at N stillede sikkerhed over for R for eventuelle sagsomkostninger. Fastsættelsen af sikkerheden blev overladt til byretten, der skulle tage udgangspunkt i de vejledende satser om fastsættelse af sagsomkostninger. ^[Note 1]

NT 2014 ApS (adv. Søren Bagger, Kbh.) mod Region Syddanmark (adv. Kim Trenskow, Aarhus).

Byretten

Retten i Koldings dom 6. marts 2015, BS 2-1242/2014

Denne sag, der er anlagt den 10. juli 2014, drejer sig om et krav opgjort til 11.171.533 kr. i henhold til en samarbejdsaftale, hvilket krav er transporteret til det sagsøgende selskab. Sagen har været delhovedforhandlet, og denne dom drejer sig om, hvorvidt det sagsøgende selskab har partsevne.

konkursboet og af sin egen advokat rådgivet om stiftelse af et selskab vedrørende dette krav mod regionen. Tidligere bestyrelsesformand i Hamlet Privathospital, Ole T. Krogsgaard, har løbende fulgt problematikken omkring kravet mod Region Syddanmark. Krogsgaard har fra starten sagt, at han ville hjælpe, herunder med at dække omkostningerne ved en sag mod Region Syddanmark. Alle de hidtidige omkostninger er således afholdt af Ole T. Krogsgaard, der har fået pant i anparterne i NT 2014 ApS som sikkerhed. Der er ikke med Krogsgaard aftalt et maksimum, idet Krogsgaard har tilkendegivet, at det ikke er et spørgsmål om, hvor meget omkostningerne beløber sig til.

Parternes anbringender

NT 2014 ApS har i et processkrift vedrørende sagens formalitet anført følgende anbringender til støtte for selskabets påstand:

»Sagsøger bestrider, at sagen vil være at afvise.

Det bestrides, at kravet mod sagsøgte er erhvervet og indtalt af sagsøger med henblik på at omgå retsplejelovens regler om sagsomkostninger

Det bestrides, at der efter dansk ret kan stilles krav til en juridisk persons økonomi som et vilkår for at tillægge denne retsevne ved de danske domstole, og det foreligger under ingen omstændigheder sådanne forhold, at omgåelsesbetragtninger eller andre særlige hensyn skulle kunne begrunde et andet resultat.

Det bestrides, at købet af fordringen mod sagsøgte og nærværende retssag strider mod det sagsøgende selskabs vedtægtsbestemte formål, og at formålsbestemmelsen ikke »afspejler de reelle forhold«.

Sagsøgtes hævdede modkrav kan alene gøres gældende til modregning, hvorfor det er uden betydning for sagsøgtes fyldestgørelsesmulighed, at det er sagsøger, som har købt fordringen og indtalt kravet mod sagsøgte.«

Region Syddanmark har i et processkrift vedrørende sagens formalitet anført følgende anbringender til støtte for regionens påstand:

»at stiftelsen af det sagsøgende selskab med begrænset ansvar alene er sket med det formål at anlægge denne retssag,

at selskabet ikke har midler til at udrede eventuelle sagsomkostninger til sagsøgte Region Syddanmark,

at formålet derfor er at fritage selskabets ejer Niels Thagaard for de sagsomkostninger, som Niels Thagaard måtte blive pålagt at betale efter retsplejelovens bestemmelser,

at dette udgør en omgåelse af retsplejelovens regler om sagsomkostninger, og

at det sagsøgende selskab som følge heraf ikke har partsevne, hvorfor sagen skal afvises, jf. [U 2000.1575 H.](#)

Niels Thagaard må derfor henvises til at anlægge sagen i eget navn.«

Rettenes begrundelse og afgørelse

Det rejste krav på 11.171.533 kr. blev efter det foreliggende købt af Niels Thagaard personligt den 27. maj 2014. Efter Niels Thagaards forklaring lægges det til grund, at han efter juridisk vejledning stiftede det sagsøgende selskab den 30. juni 2014 vedrørende det af ham erhvervede krav.

Der foreligger ikke oplysninger om andre aktiviteter i NT 2014 ApS end anlæggelse af nærværende sag kort tid efter selskabets registrering i Erhvervsstyrelsen. Det må derfor antages at selskabets eneste formål er gennemførelsen af retssagen. Da der endvidere ikke er oplyst andre saglige grunde til, at inddrivelsen af det af Niels Thagaard personligt erhvervede krav skulle ske gennem et af ham stiftet selskab, må det tillige antages, at dette alene sker for at fritage Niels Thagaard for de sagsomkostninger, han kunne blive pålagt efter retsplejelovens bestemmelser.

På den baggrund, hvor formålet med stiftelsen af NT 2014 ApS må antages at være en omgåelse af

2441

retsplejelovens regler om sagsomkostninger, kan NT 2014 ApS ikke anerkendes som sagsøger i denne sag, jf. Højesterets afgørelse i [U 2000.1575 H](#), idet det herunder er uden betydning, at selskabet efter sagens anlæg og efter berømmelse af delhovedforhandling har nedlagt en subsidiær påstand om sagens fremme mod sikkerhed for sagsomkostninger. Region Syddanmarks afvisningspåstand tages derfor til følge.

Efter sagens udfald skal NT 2014 ApS til Region Syddanmark betale sagens omkostninger, der fastsættes under hensyn til sagens værdi og omfang til 250.000 kr., som i det hele udgør et passende beløb til dækning af regionens udgifter til advokatbistand.

Thi kendes for ret

Sagen afvises.

Sagsøgeren, NT 2014 ApS, skal inden 14 dage til sagsøgte, Region Syddanmark, betale sagens omkostninger med 250.000 kr.

Sagsomkostningerne forrentes efter [rentelovens § 8 a](#).

Vestre Landsret

Vestre Landsrets dom 18. marts 2016 (7.afd.), B-0509-15 [U 2016.2338]

Lars E. Andersen, Hanne Kildal, Thomas Jønler

Retten i Kolding har den 6. marts 2015 afsagt dom i 1. instans (- - -). Ved dommen er sagen afvist.

Påstande

For landsretten har appellanten, NT 2014 ApS, nedlagt påstand om, at byrettens dom ophæves, og sagen hjemvises til byretten til fortsat behandling.

NT 2014 ApS har subsidiært nedlagt påstand om, at hjemvisningen sker på vilkår, at der over for indstævnte, Region Syddanmark, inden for 14 dage stilles bankgaranti på 300.000 kr. eller et af retten fastsat højere beløb til sikkerhed for de eventuelle sagsomkostninger, som selskabet ved endelig dom i nærværende sag måtte blive tilpligtet at betale til Region Syddanmark.

Region Syddanmark har påstået dommen stadfæstet.

Forklaringer

selskabet. Mikkel Thagaard lavede et mødereferat, som også er sendt til Ole T. Krogsgaard. Han har også selv notater fra mødet, men der blev ikke i øvrigt oprettet noget skriftligt. Krogsgaard har dog under sagens forløb bekræftet sit tilsagn om at stå bag sagsførelsen, og det er ham, der via sit holdingselskab, vil stille en eventuel bankgaranti. Det var ikke Ole T. Krogsgaard, der foreslog, at han skulle have pant i anparterne, men vidnet synes, at det er naturligt, fordi Krogsgaard så bedre kan følge sagen. Under mødet insisterede Niels Thagaard nærmest på, at Ole T. Krogsgaard fik 1/3 af provent af retssagen.

Procedure

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

Landsrettens begrundelse og resultat

NT 2014 ApS skal have haft partsevne fra den 10. juli 2014, hvor selskabet anlagde sagen mod Region Syddanmark, og hvis det ikke er tilfældet, skal sagen afvises, jf. Højesterets dom gengivet i [U 2000.1575 H.](#)

Også efter bevisførelsen for landsretten lægges det til grund, at Niels Thagaard stiftede NT 2014 ApS alene med henblik på at gennemføre sagen mod Region Syddanmark. Selskabet havde en anpartskapital på 50.000 kr., den eventuelle fordring mod Region Syddanmark blev købt for 80.000 kr., og sagen er anlagt med en påstand på 11.171.533 kr. med tillæg af procesrente. Regionen har i det hele bestridt kravet.

I forbindelse med stiftelsen af NT 2014 ApS og sagsanlægget har Ole T. Krogsgaard indbetalt 200.000 kr. til selskabets advokat, og Ole T. Krogsgaard har efter det oplyste også senere betalt yderligere beløb. Det er imidlertid ikke bevist, at Ole T. Krogsgaard har forpligtet sig til - uanset sagens forløb og egne forhold - både at dække selskabets omkostninger ved at føre sagen og regionens sagsomkostninger for det tilfælde, at sagen tabes.

Efter bevisførelsen finder landsretten derimod, at det må antages, at hovedformålet med at stifte NT 2014 ApS, er at lade selskabet - og ikke Niels Thagaard - købe den eventuelle fordring og anlægge sag herom for et meget betydeligt beløb har været at omgå retsplejelovens regler om sagsomkostninger. Selskabet kan derfor ikke anerkendes som sagsøger i sagen.

Landsretten stadfæster derfor byrettens dom.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande skal NT 2014 ApS betale sagsomkostninger for landsretten til Region Syddanmark med 200.000 kr. Beløbet omfatter udgifter til advokatbistand og er inklusive moms.

Højesteret

Højesterets kendelse

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Kolding den 6. marts 2015 og af Vestre Landsrets 7. afdeling den 18. marts 2016.

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Vibeke Rønne, Henrik Waaben, Oliver Talevski, Jan Schans Christensen og Lars Apostoli.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. [retsplejelovens § 387.](#)

Niels Thagaard havde ikke midler til selv at føre en retssag, og Ole T. Krogsgaard besluttede efter et møde med advokat Søren Lundsgaard, at han ville støtte førelsen af retssagen økonomisk. Der blev holdt et møde den 26. juni 2014 på advokat Søren Lundsgaards kontor. Formålet med mødet var at få afklaret, om det var en rimelig sag at gå ind i. Han var af den opfattelse, at det var berettiget at få afklaret i retten, om Region Syddanmark havde handlet rimeligt. Han ville ikke være gået ind i sagen, hvis advokat Søren Lundsgaard havde sagt, at det var en dårlig sag.

Han gik ind i sagen for at vinde den, og han tilkendegav sin økonomiske støtte på mødet, men de drøftede ikke specifikt økonomien i sagen. Han har erfaring med retssager og ved, at de kan være dyre at føre. De har nok drøftet konsekvensen af at tabe sagen, og han var i det hele taget forberedt på, at det ville komme til at koste ham penge at føre sagen.

Han gik ind i sagen for dens indhold, og han havde ikke forudset den formalistiske proces, som har præget sagen siden dens anlæg. Han interesserede sig ikke for, hvordan førelsen af sagen skulle organiseres. Altså om et selskab skulle stiftes og købe fordringen af konkursboet. Han forstod det sådan, at det var advokat Søren Lundsgaards anbefaling at oprette et selskab, sådan at førelsen af sagen blev isoleret der. Han skulle blot sikre, at dette selskab havde de fornødne midler til at føre sagen.

Han betingede sig ikke udtrykkeligt, at han skulle have andel i fordringen mod regionen, hvis sagen blev vundet, men det var noget, der lå i luften. Særligt var det en forudsætning, at hans investering i sagen skulle dækkes, hvis sagen blev vundet, men det var ikke sådan, at det var en forretning for ham at føre sagen. Det var udelukkende hans interesse i at se retfærdigheden ske fyldest, der motiverede ham. Niels Thagaard var af den opfattelse, at det ville være rimeligt, at han fik en andel, hvis sagen blev vundet, men han sagde til Niels Thagaard, at det måtte han selv afgøre senere. Han har ikke stillet krav til sagens behandling. Gik han ikke ind i sagen, ville den være tabt på forhånd på grund af økonomisk uformåenhed. Han har støttet andre sager, hvor han også har haft den opfattelse, at myndighederne har behandlet borgerne uretfærdigt.

Da retssagen blev indledt, nedlagde Region Syddanmark påstand om afvisning. Subsidiært accepterede Region Syddanmark, at sagen kunne føres, hvis der blev stillet en garanti for sagens omkostninger. Da han blev bekendt hermed, svarede han, at han kunne stille den bankgaranti, der var nødvendig. Han var villig til at stille en garanti for det nødvendige beløb, og han var helt klar over, at garantien skulle dække det tilfælde, at sagen blev tabt, og at der var tale om et hensyn til modparten.

Han kan bekræfte advokat Søren Lundsgaards udlægning af, hvad der skete på mødet den 26. juni 2014, sådan som den er gengivet i landsrettens dom. Han har ikke hæftet sig ved formaliteter, da det var sagens indhold, der interesserede ham. Han har forladt sig på, hvad Niels Thagaard og advokat Søren Lundsgaard har orienteret ham om. Han havde ikke behov for en skriftlig aftale.

Højesterets begrundelse og resultat

Spørgsmålet er i første række, om NT 2014 ApS ved anlæggelsen af sagen mod Region Syddanmark var uden

partsevne som sagsøger ud fra den betragtning, at der er tale om omgåelse af retsplejelovens regler om sagsomkostninger. I anden række er spørgsmålet, om eventuel manglende partsevne kan afhjælpes ved, at selskabet stiller sikkerhed for sagsomkostninger.

Partsevne ved sagens anlæg

Den mulige fordring mod regionen tilhørte oprindeligt Thava Imagine A/S, der blev erklæret konkurs. Niels Thagaard var direktør i og medejer af selskabet. Den 27. maj 2014 accepterede konkursboet et tilbud fra Niels Thagaard eller ordre om køb af fordringen for 80.000 kr. Den 30. juni 2014 stiftede Niels Thagaard NT 2014 ApS med en anpartskapital på 50.000 kr., og han er selskabets direktør og eneejer. Det nye selskab blev registreret i Erhvervsstyrelsen den 2. juli 2014, og samme dag underrettede Niels Thagaards advokat kurator om, at købesummen på 80.000 kr. ville blive indbetalt til opfyldelse af aftalen om NT 2014 ApS' erhvervelse af fordringen. Den 10. juli 2014 sagsøgte selskabet regionen med påstand om betaling af 11.171.533 kr.

Højesteret lægger til grund, at Niels Thagaard stiftede NT 2014 ApS alene med henblik på at gennemføre retssagen mod Region Syddanmark. Selskabet har ikke selv økonomiske midler til at betale sagsomkostninger til regionen, hvis selskabet taber sagen, og Højesteret finder det ikke godtgjort, at Ole T. Krogsgaard, hans selskab eller andre har påtaget sig at indestå for betaling af sagsomkostninger til regionen. Herefter og efter bevisførelsen i øvrigt, herunder Niels Thagaards forklaring, finder Højesteret det ubetænkeligt at lægge til grund, at hensigten var at beskytte Niels Thagaard mod risikoen for at blive pålagt sagsomkostninger, hvis han selv førte sagen, jf. [retsplejelovens § 312](#).

På den anførte baggrund tiltræder Højesteret, at formålet med at lade selskabet føre sagen mod regionen var at omgå retsplejelovens regler om sagsomkostninger. Selskabet var derfor uden partsevne som sagsøger, da sagen blev anlagt.

Afhjælpning gennem sikkerhedsstillelse

Spørgsmålet er herefter, om NT 2014 ApS kan undgå afvisning af sagen som følge af manglende partsevne gennem den subsidiære påstand om at stille sikkerhed for eventuelle sagsomkostninger til Region Syddanmark.

Højesteret finder, at retsplejeloven ikke er til hinder for, at afvisning af en sag i en situation som den foreliggende på grund af manglende partsevne kan undgås, hvis der stilles passende sikkerhed for eventuelle sagsomkostninger til modparten. Højesteret lægger vægt på, at der herved vil blive taget behørigt hensyn til modpartens økonomiske interesser, således at grundlaget for at afvise sagen på grund af omgåelse af retsplejelovens regler om sagsomkostninger ikke længere vil være til stede.

Inden afslutningen af forberedelsen i byretten vedrørende hovedforhandlingen om selskabets partsevne nedlagde NT 2014 ApS en subsidiær påstand om sikkerhedsstillelse. Højesteret finder, at den subsidiære påstand ikke er fremsat for sent.

NT 2014 ApS' subsidiære påstand går ud på, at der over for Region Syddanmark skal stilles en bankgaranti på 300.000 kr. eller et af retten fastsat højere beløb til sikkerhed for eventuelle sagsomkostninger, som selskabet ved endelig dom måtte blive pålagt at betale til regionen. Selskabets påstand over for Region Syddanmark går som nævnt ud på, at regionen skal betale mere end 11 mio. kr. til selskabet. Under hensyn hertil finder Højesteret, at en bankgaranti på 300.000 kr. ikke udgør tilstrækkelig sikkerhed for de sagsomkostninger, som selskabet måtte blive pålagt ved endelig dom.

Højesteret finder det mest hensigtsmæssigt, at byretten tager stilling til, hvilket beløb bankgarantien skal omfatte, og at bankgarantien alene dækker de omkostninger, som selskabet måtte blive pålagt i første instans. Hvis selskabet taber sagen og anker til landsretten, kan ankesagens behandling betinges af, at selskabet stiller passende sikkerhed for regionens sagsomkostninger ved anken. Stilles en sådan sikkerhed ikke inden for den frist, som landsretten har fastsat, kan landsretten afvise anken.

For så vidt angår sagsomkostninger til dækning af Region Syddanmarks udgifter til advokatbistand må byretten ved sikkerhedens fastsættelse tage udgangspunkt i sagens økonomiske værdi og det, som er anført i de vejledende satser om fastsættelsen af sagsomkostninger i sager med økonomisk værdi over 5 mio. kr. Kravet om

sikkerhedsstillelse skal udformes således, at garantien kan forhøjes, hvis NT 2014 ApS forhøjer sin påstand, hvilket selskabet har taget forbehold om.

Efter det anførte tages NT 2014 ApS' subsidiære påstand til følge som nedenfor bestemt.

Sagsomkostninger

Under hensyn til sagens karakter og udfald finder Højesteret, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for byret, landsret eller Højesteret til den anden part vedrørende de spørgsmål, som denne højesteretskendelse angår, jf. [retsplejelovens § 315](#) sammenholdt med § 312, stk. 3, og § 313, stk. 1.

Thi bestemmes

Retten i Koldings dom af 6. marts 2015 og Vestre Landsret dom af 18. marts 2016 ophæves, og sagen hjemvises til fornyet behandling ved byretten på vilkår, at NT 2014 ApS over for Region Syddanmark stiller en bankgaranti på et af byretten fastsat beløb til sikkerhed for de eventuelle sagsomkostninger, som NT 2014 ApS måtte blive pålagt at betale til Region Syddanmark for sagens behandling i første instans. De nærmere vilkår for garantien fastsættes af byretten.

2445

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for byret, landsret eller Højesteret til den anden part vedrørende de spørgsmål, som denne højesteretskendelse angår.

Fodnoter

[1] Bet. nr. 1436/2004, pkt. 2.3.6, [U 2000.1575 H](#), [U 2014.100 V](#), Ulrik Rammeskow Bang-Petersen og Lasse Højlund Christensen: Den Civile Retspleje, 3. udg. (2015), s. 134, og Kim Sommer Jensen i [Erhvervsjuridisk Tidsskrift 2010.3](#).

2018

U.2018.3361

Ø.L.K. 12. juni 2018 *i kære 14. afd. B-2075-17*

Sag fra Foreningen Gruppessøgsmål mod AP Pension ikke tilladt anlagt som gruppessøgsmål mod AP Pension Livsforsikringselskab.

Sagsnummer: B-2075-17

Domstol: OE

Sagsnummer: B-2075-17

Afgørelsesdato: 2018-06-12

Foreningen Gruppessøgsmål mod AP Pension, F, anlagde i september 2016 sag mod AP Pension Livsforsikringsaktieselskab, P, som et gruppessøgsmål med påstand om, at P skulle anerkende, »at det omvalg, som medlemmer, der oprindeligt er optaget i FSP Pension, og som nu har pension i AP Pension, foretog i 2011 om at overgå fra en ordning med ydelsesgaranti til en ordning med markedsrente, er ugyldigt, hvormed de skal stilles som, hvis omvalg ikke havde fundet sted«. P påstod afvisning af gruppessøgsmålet, subsidiært frifindelse for F's påstand. Spørgsmålet, om sagen kunne anlægges som et gruppessøgsmål, jf. [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), blev udskilt og særskilt behandlet af byretten, der ved kendelse af 28. juni 2017 bestemte, at

3362

sagen blev admitteret som gruppessøgsmål. Samtidig blev det bestemt, at sagen henvistes til behandling ved Østre Landsret, jf. [retsplejelovens § 226, stk. 1](#). P kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse byrettens kendelse og påstod afvisning af gruppessøgsmålet, subsidiært at rammen for gruppessøgsmålet blev indskrænket i forhold til den af byretten fastsatte ramme. F påstod stadfæstelse. Landsretten afgjorde, at sagen ikke opfyldte betingelserne i [retsplejelovens § 254, stk. 1](#), nr. 1, da der ikke forelå ensartede krav. Der blev herved lagt vægt på bl.a., at gruppen af medlemmer i det påtænkte gruppessøgsmål var afgrænset således, at den på tidspunktet for omvalget omfattede såvel erhvervsaktive medlemmer som pensionister, herunder medlemmer der ikke aktuelt stod for en pensionering. Medlemmerne havde alle modtaget skriftlig rådgivning, og enkelte medlemmer havde enten alene eller sammen med deres ægtefælle også modtaget mundtlig og personlig rådgivning, herunder med deltagelse af aktuar. Ved bedømmelsen af kravenes berettigelse kunne andre forhold som passivitet og forældelse tillige være af betydning. Der forelå således ikke de samme faktiske omstændigheder for de enkelte medlemmer, og det måtte forventes, at bedømmelsen af, hvorvidt [aftalelovens § 33](#) og § 36 samt læren om urigtige/bristede forudsætninger kunne finde anvendelse, ville være forskellig for de enkelte medlemmer af gruppen. Landsretten fandt herefter, at sagen ikke opfyldte betingelsen i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1. Dermed var heller ikke betingelsen i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 5, hvorefter et gruppessøgsmål skal være den bedste måde at behandle et krav på, opfyldt.

udpeget som grupperepræsentant, idet foreningen er i stand til som part i sagen at varetage gruppemedlemmernes interesse i sagen, ligesom foreningen qua sin medlemsregistrering og indsamling af kontaktoplysninger på hensigtsmæssig vis kan sikre underretning af gruppemedlemmerne.«

Foreningen Gruppessøgsmål har i det væsentlige procederet i overensstemmelse hermed.

Landsrettens begrundelse og resultat

Hovedbetingelserne for at anlægge et gruppessøgsmål fremgår af retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1-7. Det er ubestridt, at betingelserne i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 2, 3, 4, 6 og 7, for at anlægge et gruppessøgsmål i denne sag er opfyldt. Parterne er imidlertid uenige om, hvorvidt betingelserne i § 254 b, stk. 1, nr. 1 og 5, også er opfyldt, dvs. om der foreligger ensartede krav som nævnt i § 254 a, og hvis det er tilfældet, om et gruppessøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på.

Ad spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger ensartede krav

Det fremgår af bemærkningerne til retsplejelovens bestemmelser om gruppessøgsmål, jf. lovforslag nr. 41 af 10. oktober 2006, pkt. 3.3, at der ikke er fundet grundlag for i selve lovteksten at angive nærmere kriterier for, hvad der forstås ved ensartede krav, og det er således overladt til rettens skøn, om de fremsatte krav er tilstrækkeligt ensartede til, at gruppessøgsmål vil være en hensigtsmæssig procesform. Det nævnes, at det navnlig vil være af betydning, om kravene udspringer af samme faktiske omstændigheder, og om de har samme retlige grundlag. Videre fremgår det, at såfremt der foreligger sådanne individuelle forhold angående krav, der tilkommer flere personer, at kravene ikke kan siges at være »ensartede«, kan reglerne om gruppessøgsmål ikke anvendes på kravene i deres helhed.

Indledningsvis lægger landsretten som ubestridt til grund, at Ankenævnet for Forsikrings ensartede kendelser i sagen var en følge af nævnets beslutning om, hvorledes sagerne skulle behandles, truffet alene ud fra et rent praktisk og ressourcemæssigt synspunkt. Behandlingen af klagerne ved ankenævnet kan ikke føre til, at betingelsen om ensartede krav er opfyldt.

Foreningen Gruppessøgsmål har til støtte for anerkendelsespåstanden om ugyldighed overordnet gjort gældende, at gruppemedlemmernes beslutning om omvalg var baseret på urigtige og bristede forudsætninger, og at aftalen endvidere kan tilsidesættes efter aftalelovens § 33 og/eller § 36.

Gruppen af medlemmer i det påtænkte gruppessøgsmål er afgrænset således, at den på tidspunktet for omvalget omfattede såvel erhvervsaktive medlemmer som pensionister, herunder medlemmer der ikke aktuelt stod for en pensionering. Medlemmerne har alle modtaget skriftlig rådgivning, og enkelte medlemmer har enten alene eller sammen med deres ægtefælle modtaget også mundtlig og personlig rådgivning, herunder med deltagelse af aktuar. Det kan ikke udelukkes, at medlemmernes alder, deres erhvervmæssige baggrund og øvrige individuelle forudsætninger og den modtagne mundtlige rådgivning har været bestemmende for det enkelte medlems beslutning om at overgå til markedsrentepension, og altså er forhold, der har haft betydning for det valg, det enkelte medlem traf i forbindelse med omvalget i 2011. Ved bedømmelsen af kravenes berettigelse kan andre forhold som passivitet og forældelse tillige være af betydning.

Der foreligger således ikke de samme faktiske omstændigheder for de enkelte medlemmer, og det må forventes, at bedømmelsen af, hvorvidt aftalelovens § 33 og § 36 samt læren om urigtige/bristede forudsætninger kan finde anvendelse, vil være forskellig for de enkelte medlemmer af gruppen.

Landsretten finder herefter, at sagen ikke opfylder betingelsen i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1. Dermed er heller ikke betingelsen i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 5, hvorefter et gruppessøgsmål skal være den bedste måde at behandle et krav på, opfyldt.

Landsretten tager derfor AP Pensions påstand om afvisning af gruppessøgsmålet til følge.

Efter sagens udfald skal Foreningen Gruppessøgsmål betale sagsomkostninger for begge retter til AP Pension. Beløbet, der tilkendes til dækning af udgifter til advokatbistand, fastsættes skønsmæssigt til 375.000 kr. inkl. moms. Beløbet er fastsat under hensyn til sagens karakter, omfang og varighed.

Thi bestemmes

Gruppessøgsmålet afvises.

I sagsomkostninger for begge retter skal Foreningen Gruppessøgsmål mod AP Pension v/ formand Harry Max Friedrichsen betale 375.000 kr. til AP Pension Livsforsikringsaktieselskab.

Sagsomkostningerne skal betales inden 14 dage og forrentes efter rentelovens § 8 a.

2018

U.2019.962

Ø.L.K. 9. februar 2018 i 1.-instanssag 14. afd. B-407-17

Sag fra Foreningen OW Bunker-Investor tilladt anlagt mod direktionen m.fl. i OW Bunker A/S.

Sagsnummer: B-407-17**Domstol:** OE**Sagsnummer:** B-407-17**Afgørelsesdato:** 2018-02-09

Foreningen OW Bunker-Investor, F, anlagde sag mod medlemmer af direktionen m.fl. i OW Bunker A/S (selskabet) med påstand om, at de sagsøgte blev tilpligtet over for dem, der tilmelder sig gruppesøgsmålet, at anerkende at være erstatningsansvarlige for det tab, som de pågældende havde lidt ved at tegne aktier i selskabet i forbindelse med den offentlige notering og/eller havde lidt i forbindelse med erhvervelse af aktier i selskabet i henhold til rammen for gruppesøgsmålet. Overordnet påstod de sagsøgte afvisning af gruppesøgsmålet. Landsretten udtalte bl.a., at det var ubestridt, at betingelserne i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 3, 4, 6 og 7, for at anlægge et gruppesøgsmål var opfyldt, mens der var uenighed om, hvorvidt betingelserne i § 254 b, stk. 1, nr. 1, 2 og 5, også var opfyldt, dvs. om der forelå ensartede krav som nævnt i § 254 a, om der var værneting for alle kravene her i landet, og

963

om et gruppesøgsmål skønnedes at være den bedste måde at behandle kravene på. Om kravet til ensartethed udtaltes bl.a., at landsretten på det foreliggende grundlag fandt, at krav i sagen støttet på anbringender om mangler ved det prospekt, der lå til grund for børsnoteringen af selskabet, som udgangspunkt måtte anses at have den fornødne ensartethed til at kunne behandles efter reglerne om gruppesøgsmål med forbehold for den tidsmæssige afgrænsning af kravene. Som anført af de sagsøgte ville en bedømmelse af den del af sagen, der vedrørte krav, som støttedes på et køberetligt mangelsansvar, derimod nødvendiggøre, at der blev taget individuelt stilling til bl.a. oplysninger om de enkelte handler, hvem der var købere af nærmere angivne aktier, deres forudsætninger herfor, og hvem der var sælgere af aktierne. Da det således ikke kunne lægges til grund, at krav baseret på et køberetligt mangelsansvar kunne anses at udspringe af samme faktiske omstændigheder og have samme retlige grundlag, fandtes betingelsen i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1, jf. § 254 a, stk. 1, ikke opfyldt for så vidt angik denne del af sagen. Om den del af sagen, der vedrørte krav, som støttedes på, at der forelå et bestyrelses- og direktionsansvar for driften efter den 28. marts 2014 og frem til konkursen, fandt landsretten på det foreliggende grundlag, at denne del af sagen, der i øvrigt alene kunne rettes mod visse af de sagsøgte, ikke havde en sådan bestemthed, at der var grundlag for at anse betingelsen om ensartethed for opfyldt. Det var herefter spørgsmålet, om der, som anført af de sagsøgte, burde ske en begrænsning i kravenes tidsmæssige udstrækning, for at kravet om ensartethed kunne anses for opfyldt. De sagsøgte havde

herom anført bl.a., at den viden, som købere af aktier havde haft, måtte antages at være ændret over tid i forhold til køb i forbindelse med børsnoteringen, der havde nær tilknytning til prospektet. Salget af aktier i selskabet efter børsnoteringen foregik i lidt mere end syv måneder, inden handlen blev suspenderet. Det var oplyst, at selskabet udsendte flere meddelelser i denne periode, som kunne have påvirket markedet. Det var endvidere oplyst, at selskabet deltog med en præsentation på Dansk Aktionærforenings investordag den 3. juni 2014. Landsretten bemærkede, at rammen for gruppessøgsmålet nu var fastlagt til at angå krav om erstatning på grundlag af prospektansvar. For at overholde betingelsen om ensartede krav, jf. [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1, jf. § 254 a, stk. 1, fandt landsretten, at sagen måtte begrænses til aktiekøb, der havde nær tidsmæssig sammenhæng med forholdene ved børsnoteringen. Den tidsmæssige udstrækning fandtes herefter passende at kunne afgrænses til perioden fra børsnoteringen til den 3. juni 2014. Vedrørende spørgsmålet om værneting udtalte landsretten, at det måtte lægges til grund, at de handlinger og/eller undladelser, der måtte have medført den påståede retskrænkelser, som altovervejende udgangspunkt var foregået i Danmark. På den baggrund fandt landsretten, at der var værneting her i landet for alle kravene efter de påberåbte bestemmelser i [retsplejelovens § 243](#), herunder jf. § 246, stk. 1, og § 247, stk. 1. Landsretten fandt til slut i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt et gruppessøgsmål skønnedes at være den bedste måde at behandle kravene på, at det var en forudsætning for at anse betingelsen om, at gruppessøgsmålet var den bedste måde at behandle kravene på, at rammen blev fastlagt således, at gruppessøgsmålet alene omfattede en anerkendelsespåstand vedrørende prospektansvar, og således ikke en fuldbyrdelsespåstand, hvilken F på nuværende tidspunkt heller ikke havde nedlagt. Under denne forudsætning fandt landsretten, at gruppessøgsmål var den bedste måde at behandle kravene på, jf. [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 5, idet kravene i sagen ikke kunne behandles lige så godt under individuelle søgsmål, ligesom de fælles spørgsmål ikke mere hensigtsmæssigt ville kunne afklares under en prøvesag.

(Rosenløv, Benedikte Holberg og Karen Moestrup Jensen (kst.)). Foreningen OW Bunker-Investor (adv. Carsten Brink, Kbh., besk.) mod 1) OW Lux S.á.r.l. Invest 2) Altor Fund II (No.1) Limited Partnership 3) Altor Fund II (No.2) Limited Partnership 4) Altor Fund II (No.3) Limited Partnership 5) Altor Fund II (No.4) Limited Partnership 6) Altor Fund II GP Limited (adv. Tomas Ilsøe Andersen Kbh., for sagsøgte 1-6) 7) Altor Equity Partners AB (adv. Christian Sinding, Kbh.) 8) A 9) B 10) C 11) D (adv. Morten Langer, Kbh.) 12) E (adv. Eigil Lego Andersen, Kbh., tillige for sagsøgte 8 og 10) 13) F (adv. Søren Juul, Kbh., tillige for sagsøgte 9) 14) Boet efter G (adv. John Korsø Jensen, Kbh.) 15) H 16) H Invest ApS (adv. Søren Bergenser, Aalborg, for sagsøgte 15 og 16) 17) I (adv. Leo Jantzen, Aarhus) 18) I Invest I ApS (adv. Stinne Richter Berg, Åbyhøj) 19) J (adv. Mathias Steinø, Kbh.)

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen, der er anlagt ved Københavns Byret den 19. december 2016 som et gruppessøgsmål, er ved denne rets kendelse af 21. februar 2017 henvist til behandling ved Østre Landsret i medfør af [retsplejelovens § 226, stk. 1](#).

Sagsøgeren, Foreningen OW Bunker-Investor, der har påstået gruppessøgsmålet admitteret og rammen herfor fastlagt på nogle nærmere angivne vilkår, jf. nedenfor, har nedlagt følgende påstand under sagen:

»De sagsøgte tilpligtes over for dem, der tilmelder sig gruppessøgsmålet, at anerkende at være erstatningsansvarlige for det tab, som de pågældende har lidt ved at tegne aktier i OW Bunker A/S i forbindelse med den offentlige notering og/eller har lidt i forbindelse med erhvervelse af aktier i OW Bunker A/S i henhold til rammen for gruppessøgsmålet.«

Det er oplyst af sagsøgeren under sagen for landsretten, at der endnu ikke er taget stilling til, hvorvidt der senere vil blive nedlagt en egentlig betalingspåstand.

De sagsøgte har nedlagt påstand om, at gruppessøgsmålet afvises, jf. nærmere nedenfor.

Aktierne er købt på forskellige tidspunkter i 2014. Kun en del af gruppemedlemmerne købte aktier i forbindelse med aktieemissionen i marts 2014. Dette skete i tillid til oplysningerne i prospektet samt øvrige tilgængelige oplysninger, der på tidspunktet for emissionen var tilgængelige vedrørende OW Bunker koncernen, oliemarkedet og shippingbranchen. Efter aktieemissionen blev aktien udbudt til det sekundære marked, og ved alle handlerne var gruppemedlemmerne motiveret af to faktorer: aktiens pris og gruppemedlemmernes viden om OW Bunker. Det kan ikke tiltrædes, når sagsøgeren anfører i stævningen, at »vidensniveauet ikke har været forskelligt for erhvervsen på forskellige tidspunkter«. Gruppemedlemmernes vidensniveau vil i sagens natur være ændret over tid.

Handlerne har også været baseret på en ændret aktiekurs. Af disse grunde kan landsretten ikke lægge til grund, at samtlige gruppemedlemmer købte OW Bunker-aktier alene i tillid til børsprospektet.

Det postulerede krav indtalt mod sagsøgte 19 er væsensforskelligt fra kravene rejst mod de øvrige sagsøgte. Stævningens beskrivelse af kravet mod sagsøgte 19 er meget løst beskrevet, og det er ikke uden videre muligt at vurdere, om kravet indtalt mod sagsøgte 19 er ensartet med kravene indtalt mod de øvrige sagsøgte, der desuden er baseret på flere forskellige ansvarsgrundlag. Selv inden for ansvarsgrundlaget prospektansvar er der så store variationer, at det er betænkeligt at anse de individuelle prospektansvar for ensartede. Kravet fordrer således en række individuelle vurderinger både på sagsøgersiden og gruppemedlemmerne imellem. Der er derfor næppe processuelle fordele ved et gruppesøgsmål, som tværtimod kan blive unødigt kompliceret for de mange involverede, fordi der ikke kan ske en tilstrækkelig koncentration af kravene.

Som stævningen er formuleret, giver sagsøgeren indtryk af, at gruppemedlemmerne har køberetlige mangelskrav mod samtlige de sagsøgte. Dette kan efter almindelige købe- og obligationsretlige principper ikke forekomme. Sagsøgte 19 solgte et meget begrænset antal aktier. Kun de umiddelbare købere af netop hans aktier kan gøre et muligt køberetligt mangelskrav gældende mod ham. Det samme forhold gør sig gældende for de øvrige sagsøgte, der solgte aktier. Da alle gruppemedlemmerne ikke har køberetlige mangelskrav mod alle de sagsøgte, men kun mod deres respektive sælgere, må sagen afvises, da betingelsen om ensartede krav ikke er opfyldt.

De sagsøgte 7, 15 og 16 har tiltrådt det af de sagsøgte 1-6 anførte, og de sagsøgte 9, 11, 13, 14, 17 og 18 har tiltrådt det af sagsøgte 1-6 og de sagsøgte 8, 10 og 12 anførte.

Landsrettens begrundelse og resultat

Hovedbetingelserne for at anlægge et gruppesøgsmål fremgår af [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 1-7. Efter [retsplejelovens § 254 e, stk. 4](#), fastlægger retten rammen for gruppesøgsmålet. Af bemærkningerne til denne bestemmelse (jf. lovforslag nr. 41 af 10. oktober 2006)

972

fremgår bl.a., at retten ved fastlæggelsen af rammen må sikre, at gruppesøgsmålet afgrænses således, at det opfylder kravene i § 254 b.

Det er ubestridt, at betingelserne i [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 3, 4, 6 og 7, for at anlægge et gruppesøgsmål er opfyldt. Parterne er derimod uenige om, hvorvidt betingelserne i § 254 b, stk. 1, nr. 1, 2 og 5, også er opfyldt, dvs. om der foreligger ensartede krav som nævnt i § 254 a, om der er værneting for alle kravene her i landet, og om gruppesøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på.

Ad spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger ensartede krav

Foreningen OW Bunker-Investor har foreløbigt nedlagt påstand om, at de sagsøgte skal anerkende at være erstatningsansvarlige for det tab, som de tilmeldte til gruppesøgsmålet har lidt ved at tegne aktier i OW Bunker A/S i forbindelse med den offentlige notering og/eller har lidt i forbindelse med efterfølgende erhvervelse af aktier i OW Bunker A/S.

Til støtte herfor har foreningen overordnet gjort gældende bl.a., at de sagsøgte er erstatningsansvarlige på grund af mangler ved det prospekt, der lå til grund for gruppemedlemmernes investering i aktier i OW Bunker A/S, at Altor og de øvrige sælgere af aktier i forbindelse med det offentlige udbud har pådraget sig et køberetligt ansvar, idet der er mangler ved aktierne, og at der er grundlag for et bestyrelses- og direktionsansvar både for prospektet og for driften efter den 28. marts 2014 og frem til konkursen.

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 254 a, stk. 1, jf. herved de specielle bemærkninger til bestemmelsen i lovforslag nr. 41 af 10. oktober 2006 og Retsplejerådets betænkning nr. 1468/2005, side 215, at et eksempel på tilfælde, hvor betingelsen om ensartede krav ofte kan være opfyldt, er krav fra investorer i anledning af påståede mangler ved det prospekt, der lå til grund for deres investering.

Landsretten finder på det foreliggende grundlag, at krav i sagen, der er støttet på anbringender om mangler ved det prospekt, der lå til grund for børsnoteringen af OW Bunker A/S, som udgangspunkt må anses at have den fornødne ensartethed til at kunne behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, jf. dog nærmere nedenfor vedrørende den tidsmæssige afgrænsning af kravene.

Som anført af de sagsøgte vil en bedømmelse af den del af sagen, der vedrører krav, som støttes på et køberetligt mangelsansvar, derimod nødvendiggøre, at der tages individuelt stilling til bl.a. oplysninger om de enkelte handler, hvem der var købere af nærmere angivne aktier, deres forudsætninger herfor, og hvem der var sælgere af aktierne.

Da det således ikke kan lægges til grund, at krav baseret på et køberetligt mangelsansvar kan anses at udspringe af samme faktiske omstændigheder og have samme retlige grundlag, findes betingelsen i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1, jf. § 254 a, stk. 1, ikke opfyldt for så vidt angår denne del af sagen.

For så vidt angår den del af sagen, der vedrører krav, som støttes på, at der foreligger et bestyrelses- og direktionsansvar for driften efter den 28. marts 2014 og frem til konkursen, finder landsretten på det foreliggende grundlag, at denne del af sagen, der i øvrigt alene kan rettes mod visse af de sagsøgte, ikke har en sådan bestemthed, at der er grundlag for at anse betingelsen om ensartethed for opfyldt.

Det er herefter spørgsmålet, om der, som anført af de sagsøgte, bør ske en begrænsning i kravenes tidsmæssige udstrækning, for at kravet om ensartethed kan anses for opfyldt.

De sagsøgte har herom anført bl.a., at den viden, som købere af aktier har haft, må antages at være ændret over tid i forhold til køb i forbindelse med børsnoteringen, der havde nær tilknytning til prospektet.

Salget af aktier i OW Bunker A/S efter børsnoteringen foregik i lidt mere end syv måneder, inden handlen blev suspenderet. Det er oplyst, at selskabet udsendte flere meddelelser i denne periode, som kan have påvirket markedet. Det er endvidere oplyst, at OW Bunker A/S deltog med en præsentation på Dansk Aktionærforenings investordag den 3. juni 2014.

De sagsøgte 1-6 har vedrørende tidsaspektet nedlagt en subsidiær påstand, hvorefter rammen for et gruppesøgsmålet bl.a. justeres således, at aktierne skal være erhvervet ved børsnoteringen. De sagsøgte 8, 10 og 12 har under bemærkninger om tidsaspektet anført, at den 3. juni 2014, der svarer til Foreningen OW Bunker-Investors mere subsidiære påstand 5), kunne være en forsvarlig skæringsdato.

Landsretten bemærker, at rammen for gruppesøgsmålet nu er fastlagt til at angå krav om erstatning på grundlag af prospektansvar. For at overholde betingelsen om ensartede krav, jf. retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1, jf. § 254 a,

stk. 1, finder landsretten, at sagen må begrænses til aktiekøb, der har nær tidsmæssig sammenhæng med forholdene ved børsnoteringen. Den tidsmæssige udstrækning findes herefter passende at kunne afgrænses til perioden fra børsnoteringen til den 3. juni 2014, jf. herved Foreningen OW Bunker-Investors mere subsidiære påstand 5).

Af de samme grunde er det en betingelse, at gruppemedlemmet fortsat var i besiddelse af netop disse aktier på tidspunktet for afsigelse af konkursdekret over OW Bunker A/S den 7. november 2014.

Ad spørgsmålet om, hvorvidt der er værning for alle kravene her i landet

Landsretten har begrænset sagen til at angå Foreningen OW Bunker-Investors krav støttet på reglerne om erstatning for prospektansvar.

973

Det følger af [retsplejelovens § 246, stk. 1](#), at sager mod personer, selskaber, foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, der ikke har hjemting i Danmark, kan anlægges her i landet, for så vidt nogen ret efter bestemmelserne i §§ 237, 238, stk. 2, 241, 242, 243 og 245 kan anses som værning i sagen.

Af [retsplejelovens § 243](#) følger, at sager, hvorunder der påstås straf, erstatning eller oprejsning i anledning af retskrænkelser, kan anlægges ved retten på det sted, hvor retskrænkelsen er foregået.

Det følger endvidere af [retsplejelovens § 247, stk. 1](#), bl.a., at i sager, der er omfattet af en international overenskomst, som er gennemført i dansk ret ved lov om Bruxelles I-forordningen m.v., anvendes overenskomstens værning. Det fremgår af art. 7, stk. 1, nr. 2, i Bruxelles I-forordningen ([Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1215/2012](#)) som gennemført ved [lov nr. 518 af 28. maj 2013](#), at en person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat i sager om erstatning uden for kontrakt ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået eller vil kunne foregå.

Sagen angår erstatningsansvar for aktiesalg efter en børsnotering af et dansk registreret aktieselskab. Sagen er anlagt mod aktionærene, bestyrelsen, direktionen og ledende medarbejdere i det danske aktieselskab. Under skriftvekslingen er medlemmerne af gruppessøgsmålet blevet begrænset til personer, der har hjemting i Danmark.

Det må herefter lægges til grund, at de handlinger og/eller undladelser, der måtte have medført den påståede retskrænkelser, som altovervejende udgangspunkt er foregået i Danmark.

På den baggrund finder landsretten, at der er værning her i landet for alle kravene efter de påberåbte bestemmelser i [retsplejelovens § 243](#), herunder jf. [§ 246, stk. 1](#), og [§ 247, stk. 1](#).

Ad spørgsmålet om, hvorvidt et gruppessøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på

Foreningen OW Bunker-Investor har oplyst, at der på nuværende tidspunkt er knap 4.000 medlemmer, som har anmeldt deres interesse i foreningen. Der er foreløbigt beregnet et samlet tab på ca. 317 mio. kr., svarende til et gennemsnitligt tab på ca. 80.000 kr.

Landsretten bemærker, at landsrettens fastlæggelse af rammen for gruppessøgsmålet, jf. nærmere ovenfor, må forventes at medføre en vis reduktion i antallet af investorer, der kan tilslutte sig gruppessøgsmålet, men det lægges til grund, at der fortsat vil være tale om et ganske betydeligt antal gruppemedlemmer.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. 41 af 10. oktober 2006, pkt. 3.1.8., at et af formålene med reglerne om gruppessøgsmål har været at skabe en yderligere mulighed for på en effektiv måde at håndtere tvister om et større antal ensartede krav og dermed bl.a. styrke gennemtvindingen af et større antal ensartede og berettigede, men individuelt »uprocessbare«, krav.

Af bemærkningerne til § 254 b, stk. 1, nr. 5, fremgår videre bl.a.:

»Ved vurderingen af, om gruppessøgsmål må antages at være den bedste måde at behandle kravene på, skal gruppessøgsmålet sammenlignes med realistiske alternativer i den konkrete situation, og vurderingen skal derfor foretages på grundlag af en samlet afvejning af den enkelte sags konkrete omstændigheder. Hvis kravene kan behandles lige så godt eller bedre under individuelle søgsmål, der eventuelt behandles samlet efter reglerne i [retsplejelovens § 250](#) eller § 254, kan der ikke anlægges gruppessøgsmål om kravene. Ved denne vurdering indgår også, om sagskomplekset har en sådan karakter, at fælles spørgsmål må forventes at kunne afklares under en prøvesag, ...«

Landsretten finder, at det er en forudsætning for at anse betingelsen om, at gruppessøgsmålet er den bedste måde at behandle kravene på, at rammen fastlægges således, at gruppessøgsmålet alene omfatter en anerkendelsespåstand vedrørende prospektansvar, og således ikke en fuldbyrdespåstand, hvilken Foreningen OW Bunker-Investor på nuværende tidspunkt da heller ikke har nedlagt.

Under denne forudsætning finder landsretten, at gruppessøgsmål er den bedste måde at behandle kravene på, jf. [retsplejelovens § 254 b, stk. 1](#), nr. 5, idet kravene i sagen ikke kan behandles lige så godt under individuelle søgsmål, ligesom de fælles spørgsmål ikke mere hensigtsmæssigt vil kunne afklares under en prøvesag.

Den nærmere fastlæggelse af rammen for gruppessøgsmålet

Rammen for gruppessøgsmålet fastlægges herefter således, at gruppessøgsmålet omfatter de deltagende gruppemedlemmers krav mod de sagsøgte om anerkendelse af at være erstatningsansvarlige på grund af mangler ved det prospekt, der lå til grund for børsnoteringen af OW Bunker A/S. Der opstilles et tidsmæssigt krav, hvorefter aktierne skal være erhvervet ved eller efter børsnoteringen af OW Bunker A/S, men ikke senere end den 3. juni 2014.

Gruppemedlemmerne skal ud over det tidsmæssige krav opfylde en række betingelser, som til dels også forudsat af foreningen i påstanden, og som nærmere fastsat nedenfor, herunder at aktierne blev erhvervet for egen risiko og regning, og at gruppemedlemmet fortsat var i besiddelse af netop disse aktier på tidspunktet for afsigelse af konkursdekret over OW Bunker A/S den 7. november 2014.

Landsretten tillader således, at sagen anlægges som gruppessøgsmål i det nedenfor anførte omfang, og at

Foreningen OW Bunker-Investor udpeges som grupperepræsentant, jf. [retsplejelovens § 254 c, stk. 1](#).

Thi bestemmes

Sagen tillades anlagt som gruppessøgsmål, idet rammen for gruppessøgsmålet fastlægges således, at gruppessøgsmålet omfatter de deltagende gruppemedlemmers krav mod de sagsøgte om anerkendelse af at være erstatningsansvarlige på grund af mangler ved det prospekt, der lå til grund for børsnoteringen af OW Bunker A/S.

Foreningen OW Bunker-Investor udpeges som grupperepræsentant.

Følgende fysiske eller juridiske personer, der opfylder samtlige nedennævnte betingelser, kan deltage som gruppemedlem i gruppesøgsmålet:

- Personer, som for egen risiko og regning erhvervede aktier i OW Bunker A/S ved eller efter børsnoteringen af OW Bunker A/S, men ikke senere end den 3. juni 2014,
- som fortsat var i besiddelse af netop disse aktier på tidspunktet for afsigelse af konkursdekret over OW Bunker A/S den 7. november 2014,
- som ved tilmeldingen eller senest 14 dage efter tilmeldingsfristens udløb fremsender en efter grupperepræsentantens skøn tilfredsstillende dokumentation for aktiebesiddelsen,
- som er medlem af grupperepræsentanten, og som ved indmeldelsen har afgivet oplysninger om navn, adresse og eventuel mailadresse, og som har betalt tilmeldingsgebyr og kontingent i henhold til grupperepræsentantens vedtægter,
- som havde hjemting i Danmark, da OW Bunker A/S blev erklæret konkurs, og
- som ikke har været ansat i OW Bunker koncernen eller bistået med udarbejdelsen af prospektet for OW Bunker A/S.

KØBENHAVNS BYRET DOM

afsagt den 13. januar 2021

Sag BS-36569/2019-KBH

Foreningen Hellerup Finans Investor
(advokat [redacted])

mod

[redacted] Statsautoriseret Revisionsaktieselskab
(advokat Søren Halling-Overgaard)

og

Ledelsesmedlem
(advokat Morten Bjerregaard Nielsen)

Denne afgørelse er truffet af dommer [redacted].

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen er anlagt den 19. august 2019 som et gruppesøgsmål, der vedrører erstatningskrav, som gruppemedlemmerne gør gældende at have mod Hellerup Finans Holding A/S' revisor og tidligere ledelse i forbindelse med gruppemedlemmernes investeringer i Hellerup Finans Holding A/S på grundlag af oplysninger i prospekt, udbudsdokument og årsrapporter, afgivet af den tidligere ledelse og revisor.

Sagsøgeren, Foreningen Hellerup Finans Investor, har nedlagt følgende påstand i stævningen:

lagt at betale til statskassen som følge af min beskikkelse og derudover omkostningerne til medsagsøgtes advokat, så anmodes der om, at Foreningen allerede på nuværende tidspunkt pålægges at stille sikkerhed for både de indledende skridt frem til dags dato og for hele sagen, såfremt gruppessøgsmålet admitteres.

En afvisning af gruppessøgsmålet vil føre til, at sagerne ikke vil blive gennemført, hvilket netop er det, som gruppessøgsmålsreglerne blev indført for at forhindre.

...”

Parterne har under formalitetsproceduren i det væsentlige procederet i overensstemmelse med det ovenfor anførte.

Retten's begrundelse og resultat

Hovedbetingelserne for at anlægge et gruppessøgsmål fremgår af retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1-7.

Parterne er uenige, om at der foreligger ensartede krav, og om et gruppessøgsmål vil være den bedste måde at behandle kravene på, jf. retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1 og nr. 5.

Ad ”... ensartede krav...”, jf. retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1, jf. § 254 a

Sagsøgeren har i stævningen og i sit påstandsdokument til formalitetsproceduren anført, at de sagsøgte er erstatningsansvarlige for personernes eller selskabernes tabte investeringer i Hellerup Finans Holding A/S (nu YVC A/S under konkurs) ved køb af aktier i Hellerup Finans Holding A/S (nu YVC A/S under konkurs) i perioden fra den 3/2-2014 til 24/8-2016 på grundlag af prospekt af 3. februar 2014, årsrapport for Hellerup Finans Holding A/S for 2013/2014, udbudsdokument af 3. juni 2015 og årsrapport for Hellerup Finans Holding A/S for 2014/2015.

Sagsøgeren har under sagen fremlagt en foreløbig liste over medlemmer, som er udarbejdet af den foreslåede grupperepræsentant, der har afgivet forklaring under behandlingen af det formelle spørgsmål. Han har ikke kunnet redegøre for de enkelte anførsler i listen. Endvidere er underbilagene til anførslerne ikke fremlagt under sagen. Videre har sagsøgte 2 afgivet forklaring under behandlingen af spørgsmålet, hvoraf fremgår, at selskabet i den af sagsøgeren angivne periode har udviklet sig ekspansivt, hvorfor det ikke kan lægges til grund, at faktum for bedømmelsen af erstatningsspørgsmålet er ens for de enkelte medlemmer af foreningen, ligesom det efter sagsøgte 2's forklaring må lægges til grund, at der er sket en individuel rådgivning af hver enkelt potentielle investor, hvilket medfører, at der skal vurderes individuelle forhold for det enkelte medlem.

På denne baggrund finder retten ikke, at der foreligger ensartede krav, hvorefter kravet i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1, jf. § 254 a, ikke er opfyldt.

Ad ”grupp søgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på”, jf. retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 5

Retten finder under hensyn til de individuelle forhold, der gør sig gældende for de enkelte medlemmer, at et grupp søgsmål ikke vil være den bedste måde at behandle kravene på, fordi medlemmernes individuelle og særlige forhold skal bedømmes i forbindelse med stillingtagen til den nedlagte erstatningspåstand.

På denne baggrund og under hensyn til det af de sagsøgte anførte tager retten de sagsøgtes afvisningspåstand til følge, idet betingelsen i retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 5 ikke er opfyldt.

Foreningen Hellerup Finans Investor skal betale sagsomkostninger til de sagsøgte. Sagsomkostningerne er fastsat efter sagens værdi, forløb og udfald til dækning af advokatudgift med [redacted] kr. [redacted] Statsautoriseret Revisionsaktieselskab er momsregistreret. **Ledelsesmedlem** er meddelt advokatpålæg og advokat Bjerregaard er beskikket for ham.

THI KENDES FOR RET:

Det af Foreningen Hellerup Finans Investor anlagte søgsmål afvises som grupp søgsmål.

Foreningen Hellerup Finans Investor skal til [redacted] Statsautoriseret Revisionsaktieselskab betale sagsomkostninger med [redacted] kr.

Foreningen Hellerup Finans Investor skal til Statskassen betale sagsomkostninger med [redacted] kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

Note:

Anket i forhold til revisor - ikke anket, og derfor retskraftig, i forhold til ledelsen.

2020

U.2020.2851

H.D. 15. juni 2020 i sag 94/2019 (1. afd.)

Domstolsstyrelsen var ikke erstatningsansvarlig for lang sagsbehandlingstid i forbindelse med indførelse af digital tinglysning.

Sagsnummer: 94/2019

Domstol: H

Sagsnummer: 94/2019

Afgørelsesdato: 2020-06-15

Foreningen Gruppessøgsmål.nu, G, anlagde på vegne en række private boligejere erstatnings sag mod Domstolsstyrelsen, D, i anledning af, at boligejerne i forbindelse med indførelsen af den digitale tinglysning i 2009 blev udsat for lang sagsbehandlingstid ved tinglysningsekspeditioner. Højesteret fandt som landsretten, at der ikke var grundlag for at anvende skærpede ansvarsregler i form af objektivt ansvar (risikoansvar), ^[Note 1] og at berigelsessynspunkter ikke kunne føre til at pålægge D erstatningsansvar. ^[Note 2] Højesteret bemærkede, at det ikke i sig selv er ansvarspådragende, at sagsbehandlingstiden overskrider 10-dagesfristen i [tinglysningslovens § 16, stk. 4](#), ^[Note 3] og at dette heller ikke giver grundlag for at vende bevisbyrden. Afgørelsen af ansvarsspørgsmålet skulle herefter træffes på grundlag af culpereglen, hvor det påhvilede G at godtgøre, at D havde foretaget ansvarspådragende dispositioner i forbindelse med indførelsen af den digitale tinglysning. Højesteret anførte, at indførelsen af digital tinglysning skulle ske inden for nærmere angivne rammebetingelser, som var fastsat ved lov og i aktstykker tiltrådt af Folketingets Finansudvalg. Højesteret fandt, at der ikke forelå sådanne helt særlige omstændigheder, at det var ansvarspådragende, at D ikke søgte rammebetingelserne ændret. Spørgsmålet var herefter, om D inden for de fastsatte rammebetingelser havde handlet ansvarspådragende. Højesteret bemærkede, at det er en særdeles kompliceret opgave at udvikle og gennemføre et it-system som det digitale tinglysningssystem. Selv med en omhyggelig planlægning og gennemførelse kan der vise sig problemer af teknisk, administrativ, organisatorisk eller anden art, som fører til forlængede sagsbehandlingstider. Under hensyn hertil fandt Højesteret, at erstatning efter culpereglen for forlængede sagsbehandlingstider, som var en følge af overgangen til den digitale tinglysning, måtte forudsætte, at der var tale om en betydelig forsinkelse, og at denne forsinkelse skyldtes væsentlige og klare fejl eller forsømmelser. Højesteret fandt, at G ikke havde påvist væsentlige og klare fejl eller forsømmelser. Der var herefter ikke grundlag for at pålægge D erstatningsansvar. ^[Note 4]

(Thomas Rørdam, Jon Stokholm, Vibeke Rønne, Henrik Waaben, Michael Rekling, Oliver Talevski og Kristian Korfits Nielsen). *Gruppessøgsmål.nu* (adv. Morten Samuelsson, Kbh., besk.) *Biintervenienter til støtte for Gruppessøgsmål.nu*: Poul Due, *Ejendomsselskabet Otto ApS* (tidligere Kanalhuset ApS), *Soeborg Ejendomme ApS*, Frank Lyngholm Andersen, *Gartneriet Blomstergården*, Jens Jørgen Bonde og David Holm (adv. Jens Rostock-Jensen, Kbh., besk., og adv. Jes Anker Mikkelsen, Kbh., for alle) mod Domstolsstyrelsen (adv. Sune Fugleholm og adv. Kasper Mortensen, begge Kbh.)

Østre Landsrets dom 27. maj 2019 (4. afd.), B-3159-11

(John Lundum, Henrik Twilhøj og Erik P. Bentzen) i 1. instanssag

Indledning

Denne sag er behandlet som et gruppesøgsmål.

Problemstillingen i sagen er, om Domstolsstyrelsen har pådraget sig et erstatningsansvar over for private boligejere, der efter indførelse af digital tinglysning blev udsat for lang sagsbehandlingstid med tinglysningsekspeditioner, som ikke ville være indtrådt i det tidligere tinglysningssystem.

Sagen er anlagt mod Domstolsstyrelsen, men parterne har været enige om, at den også omfatter fejl, forsømmelser eller erstatningspådragende dispositioner i øvrigt, som kan tilregnes enhver offentlig myndighed, der har været involveret i tilrettelæggelse af eller beslutninger om indførelse af digital tinglysning.

Sagen er anlagt den 12. august 2011 ved Københavns Byret, der ved kendelse af 6. oktober 2011 har henvist sagen til Østre Landsret.

Rammen for gruppesøgsmålet

Ved kendelse af 26. september 2013 fastlagde landsretten følgende ramme for gruppesøgsmålet:

»Hvem kan deltage i gruppesøgsmålet?

Personer (herunder dødsboer m.v.), der

1. som køber, sælger eller ejer af enfamiliehuse, ejerlejligheder eller fritidsejendomme i perioden fra

2852

den 8. september 2009 til den 31. december 2010 anmeldte eller lod anmelde skøder, pantebreve eller andre dokumenter til tinglysning eller aflysning, herunder med henblik på omprioritering,

2. opnåede tinglysning eller aflysning eller afvisning af dokumentet senere end 10 hverdage efter anmeldelsen af dokumentet i det digitale tinglysningssystem, uden at tinglysningen eller aflysningen efter anmeldelsen beroede på andet end Tinglysningstretens egen sagsbehandling alene på grundlag af det dokument, der var anmeldt til tinglysning eller aflysning, og

3. ved tilmeldingen eller senest 4 uger efter udløbet af tilmeldingsfristen fremsender en efter rettens skøn tilfredsstillende dokumentation for opfyldelsen af de ovenfor anførte betingelser,

kan tilmelde sig gruppesøgsmålet.

Et dødsbo anses også for at opfylde betingelserne, hvis afdøde opfyldte én eller flere af betingelserne, og boet opfylder de øvrige.

Hvilke krav er omfattet af gruppesøgsmålet?